

עזרי מעם השם עושה שמים וארץ

ספר הזהר

שחבר התנא האלקי רבן שמעון בר יוחאי זיע"א

ובו: "ספר הזהר", "זהר חדש", "תקוני הזהר"

מנקד

- כרך מג -

שלה - בלק

דף קע"ג ע"ב - דף קפ"ט ע"ב

מבאר בלשון הקודש עם פרוש קל ונחמד למען ירוץ הלומד בו

מחלק לשנה אחת ולשלוש שנים

מופץ ללא מטרות רווח כלל ועיקר
לקירוב הגאולה ברחמים

בדקות ספורות בלבד תזכה להיות בן עולם הבא

נסדר, נערך והוגה מחנך, בנקוד ופסוק מלא, עם מראה מקומות,
בחלוק קטעים לפי העניינים, באותיות גדולות ומאירות עינים

יוצא לאור על ידי "מפעל הזהר העולמי"
בעיה"ק בית שמש תובב"א
כסלו תשע"א לפ"ק

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א
רחוב נחל לכיש 24/8 רמת בית שמש ארץ ישראל
טל: 054-843-6784 / פקס: 02-995-1300

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
C/O CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gross
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin
Cong. Of Holmin, Nachal Lachish 24/8
Ramat Beth Shemesh 99093, Israel
Tel: 054-843-6784 / fax: 02-995-1300
hazohar.com@gmail.com

מצוה גדולה לזכות את הרבים

ולפרסם ספרי הזוהר היומי

בבתי כנסיות, בבתי מדרשות, בשמחות, לכל החברים וידידים,
ולכל אחד ואחד מישראל, לקרב הגאולה שלימה בב"א
וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים
ולכל ההבטחות הרשב"י זיע"א

כל הזכויות שמורות

ואין למכור או לסחור או לקבל רווח עבור הטקסט או חלקו
מותר ומצוה ללמוד ולזכות את הרבים **בחינם בלבד**

ניתן ל"מפעל הזוהר העולמי"

על ידי הרב הצדיק המקובל **הרב בניהו שמואלי** שליט"א
ראש ישיבת "נהר שלום" (רח' שילה 6 ירושלים)
לעילוי נשמת מורינו ורבינו הצדיק הקדוש
רבי **מרדכי** בן מרים **שרעב"י** זיע"א

תפלה קודם למוד הזהר (קבלה מהאריז"ל)

רבון העולמים ואדוני האדונים, אב הרחמים והסליחות. מודים אנחנו לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, בקדה ובהשתחויה, שקרבתנו לתורתך ולעבודתך עבודת הקדש, ונתת לנו חלק בסודות תורתך הקדושה. מה אנו, מה חיינו, אשר עשית עמנו חסד גדול פנה. על פן אנחנו מפילים תחנונינו לפניך, שתמחול, ותסלח, לכל חטאתינו ועוונותינו, ואל יהיו עוונותינו מבדילים בינינו לביניך.

ובכן יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, שתכונן לבבינו ליראתך ואהבתך, ותקשיב אזניך לדברינו אלה, ותפתח לבבינו הערל בסודות תורתך, ויהיה למודנו זה נחת רוח לפני כסא כבודך כריח ניחוח. ותאציל עלינו אור מקור נשמתנו בכל בחינתינו, ושיתנוצצו ניצוצות עבדיך הקדושים אשר על ידם גלית דבריך אלה בעולם. וזכותם, וזכות אבותם, וזכות תורתם, ותמימותם, וקדשם, יעמוד לנו לבל נפשל בדברים אלו. ובזכותם תאיר עינינו במה שאנו לומדים. כמאמר נעים ומירות ישראל "גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך". יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך יי צורי וגואלי. כי יי יתן חכמה מפיו דעת ותבונה:

תפלה לאחר למוד הזהר (יאמר בפנות הלב)

אלהינו ואלהי אבותינו מלך רחמן רחם עלינו טוב ומטיב הדרש לנו. שובה אלינו בהמון רחמיה בגלל אבות שעשו רצונך. בנה ביתך כבתחלה וכוונן מקדשך על מכונו. והראנו בבנינו ושמחנו בתקונו. והשב פהנים לעבודתם ולויים לדוכנם לשירם ולזמרם. והשב ישראל לנויהם. ומלאה הארץ דעה את ה' ליראה ולאהבה את שמך הגדול הגבור והנורא אמן פן יהי רצון.

מעלה מקשיבה לאותו דבר, וחיות הקדש מתרבים בכנפים ומתלבשים בכנפים. וכששואל אותם הקדוש ברוך הוא ולא משיבין, ושוקין, אז חיות הקדש מה כתוב? (יחזקאל א) בעמדם תרפינה כנפיהן, כמו שנאמר (איוב לב) פי עמדו לא ענו עוד. (נחמיה ח) וכפתחו עמדו כל העם.

ואם תאמר, למה לשתיקה קראו עמידה? אלא בדבור יש שבועה איברים שמתנענעים יחד אתו: לב, ראה, קנה, לשון, שנים, שפתים, בשר. ובשתיקה עומדים בעמדם ללא נענוע, ועל זה קוראים לשתיקה עמידה.

שחרי רב המנונא סבא אמר, (תהלים ב) ישלח עזרף מקדש וגו'. מקדש - זה קדוש ידים. ומציון יסעדה - זה המוציא, שהוא סועד לב האדם. יזכר כל מנחותיה, כל לרבות דבר אחר, זו נטילת ידים אחרונה. ועולתה ידשנה סלה - זו ברפת המזון בזמון. אם אתה עושה כן, יתן לך כלבבך וכל עצתך ימלא. ובשבת מקדש, זה קדוש הגדול. ועל דבר זה התעטרו הצדיקים בגן עדן משבת לשבת אחרת.

עוד פתח ואמר, (ישעיה מ) על הר גבה עלי לך מבשרת ציון וגו'. על הר גבה - זה ודאי הר העברים, מקום שמושה נקבר בו. והרי פרושה, ששכינה תעלה לשם ותבשר לעולם. אבל הכל הוא מבשרת ציון, זוהי חפצי בה, אשת נתן בן דוד, אם המשיח, מנחם ב"ר עמיאל, והיא תצא ותבשר, והיא בכלל מבשרת ציון.

קוד ישמע בעולם, ושני מלכים יתעוררו בעולם לערף קרב, ויצא שם הקדוש על העולם. מה

חדתינן, וסלקי לעילא. כל פמליא דלעילא, צייתין לההוא מלה, וחיות הקדש מתרבינן בגדפין, ומתלבשן בגדפין. וכד שאיל לון קדשא בריך הוא, ולא תבין ושתקין, כדין חיות הקדש מה כתוב, (יחזקאל א) בעמדם תרפינה כנפיהן, כמה דאת אמר (איוב לב) פי עמדו לא ענו עוד. (נחמיה ח) וכפתחו עמדו כל העם.

ואי תימא, שתיקה אמאי קרו ליה עמידה. אלא, בדבורא אית ז' שייפין דמתנענען בהדיה, לבא. ריאה. קנה. לשון. שניים. שפון. בשר. ובשתיקה קיימו בקיומיהו, בלא נענועא. ועל דא קרי לשתיקה עמידה.

דהא רב המנונא סבא אמר, (ג"א רב מתיבתא) (תהלים ב) ישלח עזרף מקדש וגו'. מקדש, דא קדוש ידים. ומציון יסעדה, דא המוציא, דאיהו סעיד לבא דבר נש. יזכור כל מנחותיה, כל לאסגאה מלה אחרא, דא נטילת ידים בתרייתא. ועולתה ידשנה סלה, דא ברפת המזון בזמון. ואי את עביד כן, יתן לך כלבבך וכל עצתך ימלא. ובשבת מקדש, דא קדושא רבא. ועל מלה דא, אתעטרו צדיקייא בגן עדן, משבת לשבת אחרא.

הו פתח ואמר, (ישעיה מ) על הר גבוה עלי לך מבשרת ציון וגו'. על הר גבוה, האי ודאי הר העברים, אתר דמשה אתקבר. והא אוקמוה, דשכינתא תסלק לתמן, ותבשר עלמא. אבל כלא איהו, מבשרת ציון, דא איהי חפצי בה, אתתא דנתן בר דוד. אימא איהי דמשיחא, מנחם ב"ר עמיאל, ואיהי תיפוק ותבשר, ואיהי בכללא דמבשרת ציון. קרא ישתמע בעלמא, ותרין מלכין יתערוין בעלמא, לאגחא קרבא, ויפוק שמא קדישא על עלמא. מה תבשר ותימא. (ישעיה מ)

תבשר ותאמר? (שם) הנה ה' אלהים בְּחֶזֶק יְבֵא וְזָרְעוּ מוֹשְׁלָה לוֹ. הנה שְׁכָרוּ אֶתוֹ וּפְעוּלָתוֹ לִפְנֵינוּ. הנה שְׁכָרוּ אֶתוֹ וּפְעוּלָתוֹ לִפְנֵינוּ. הנה שְׁכָרוּ אֶתוֹ - שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְכַרֵּז בְּכָל פְּמִלְיָה שֶׁל מַעֲלָה וַיֹּאמֶר לָהֶם: הִתְכַּנְּסוּ וְדוּנוּ דִין, מִי שֶׁמָסַר נַשְׁמָתוֹ עַל קְדוּשַׁת שְׁמִי מֵהוּ שְׁכָרוּ? וְאַלּוּ יֹאמְרוּ כֶּף וְכֶף. מִי שֶׁסָּבַל פְּמָה חֲרוּפִים וְגִדּוּפִים בְּכָל יוֹם עָלֵי מַה שְׁכָרוּ? הֵם יֹאמְרוּ כֶּף. מִי שֶׁנִּשְׁעַנְשׁ בְּכָל יוֹם עָלֵי מַה שְׁכָרוּ? הֵם יֹאמְרוּ כֶּף. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב הִנֵּה שְׁכָרוּ אֶתוֹ וּפְעוּלָתוֹ לִפְנֵינוּ.

מֵהוּ וּפְעוּלָתוֹ? אֵלָּא כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב, (תהלים לא) מֵה רַב טוֹבְךָ וְגו', פְּעֻלַּת לְחוּסִים כֶּף. זֶהוּ פְּעֻלָּתוֹ. נֶגֶד בְּנֵי אָדָם מֵה זֶה? אֵלָּא נֶגֶד עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת. אֲשֶׁר צָפְנַת לִירֵאִיךָ, מֵה זֶה אֲשֶׁר צָפְנַת? וְכִי מִי יִגְזַל וַיִּטַּל מִיָּדוֹ מַה שֶׁהוּא רוֹצֵה לְתַת, שֶׁכְּתוּב צָפְנַת?

אֲדָא צֵא וְרֵאֵה מַעֲשֵׂי הַרְחַמְנוּת שְׁעוֹשֵׂה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. בְּמַה שֶׁהוּא מְכָה - בּו נוֹתֵן רְפוּאָה. בְּמַה מְכָה? בְּשִׂמְאֵל. בְּיָמִין מְקַרֵּב וּבְשִׂמְאֵל מְכָה. בְּמַה שֶׁמְכָה - בּו נוֹתֵן רְפוּאָה לְעוֹלָם. כְּתוּב (ירמיה א) מְצַפּוֹן תִּפְתַּח הַרְעָה, וּבְצַפּוֹן מְכָה, שֶׁמִּשְׁשׁ יוֹצֵאִים כָּל הַדֵּינִים וְכָל הַגְּזוּרוֹת הַקְּשׁוֹת - וְבו שׁוֹרֵה כָּל שְׂכָר טוֹב וְכָל טוֹב שֶׁעֲתִיד הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְתַת לְיִשְׂרָאֵל. לְעֵתִיד לְבֵא קוֹרָא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְצַפּוֹן וַיֹּאמֶר לוֹ: כֶּף נִתְמִי כָּל טוֹב וְכָל שְׂכָר טוֹב לְבָנֵי שֶׁסָּבְלוּ בְּמַה רְעוּת בְּעוֹלָם הִזָּה עַל קְדוּשַׁת שְׁמִי, תֵּן שְׂכָרִים טוֹבִים שְׁנַתְמִי כֶּף.

זֶהוּ שֶׁכְּתוּב, (ישעיה מג) אֹמֵר לְצַפּוֹן תְּנִי וּלְתִימָן אֵל תִּכְלְאֵי וְגו'. וְכִי דָרָךְ הַדְרוֹם כֶּף הוּא, לְמַנַּע בְּרֻכּוֹת? וְהָרִי כָּל הַבְּרֻכּוֹת מִצַּד דְרוֹם, וְכָל טוֹבוֹת הָעוֹלָם מִדְרוֹם

יְי אֱלֹהִים בְּחֶזֶק יְבֵא וְזָרְעוּ מוֹשְׁלָה לוֹ. הנה שְׁכָרוּ אֶתוֹ וּפְעוּלָתוֹ לִפְנֵינוּ. הנה שְׁכָרוּ אֶתוֹ, דְּקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא כְרִיז בְּכָל פְּמִלְיָא דְלַעִילָא, וַיִּמָּא לוֹן, אֶתְכַנְּשׁוּ וְדַאֲנֵנוּ דִינָא. מָאן דְּמָסַר נַשְׁמָתִיהָ עַל קְדוּשַׁת שְׁמִי, אַגְרִיָּה מָאִי הוּא. וַאֲיִנּוֹן יִמְרוֹן כֶּף וְכֶף. מָאן דְּסָבִיל בְּמָה חֲרוּפִין וְגִדּוּפִין בְּכָל יוֹמָא עָלֵי, מֵהוּ אַגְרִיָּה. אֲיִנּוֹן אַמְרֵי כֶּף. מָאן דְּאֶתְעַנְשׁ בְּכָל יוֹמָא עָלֵי, מֵהוּ אַגְרִיָּה. אֲיִנּוֹן אַמְרֵי כֶּף. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, הִנֵּה שְׁכָרוּ אֶתוֹ וּפְעוּלָתוֹ לִפְנֵינוּ.

מֵהוּ וּפְעוּלָתוֹ. אֵלָּא כְּמַה דְכְּתִיב, (תהלים לא) מֵה רַב טוֹבְךָ וְגו'. פְּעֻלַּת לְחוּסִים כֶּף. דָּא הוּא פְּעוּלָתוֹ. נֶגֶד בְּנֵי אָדָם מֵהוּ. אֵלָּא נֶגֶד עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת. אֲשֶׁר צָפְנַת לִירֵאִיךָ, מֵהוּ אֲשֶׁר צָפְנַת. וְכִי מָאן יִגְזוֹל וַיִּטַּל מִן יָדוֹי, מַה דְּהוּא בְּעֵי לְמִיָּהֵב, דְכְּתִיב צָפְנַת.

אֲדָא פּוּק וְחִמֵּי עוֹבְדֵי דִרְחַמְנוּ דְעַבְד קְדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, בְּמַה דְאִיהוּ מְחִי, בִּיה יְהִיב אַסְוּוֹתָא. בְּמַה מְחִי בְשִׂמְאֵלָא, בִּימִינָא קְרִיב, וּבְשִׂמְאֵלָא מְחִי. בְּמַה דְמְחִי, בִּיה יְהִיב אַסְוּוֹתָא לְעוֹלָם, כְּתִיב (ירמיה א) מְצַפּוֹן תִּפְתַּח הַרְעָה, וּבְצַפּוֹן מְחִי. דְמִתְמָן נִפְקִי כָּל דֵּינִין וְכָל גְּזִירֵי קְשִׁיין. וּבִיה שְׂרִי כָּל אַגְר טַב, וְכָל טִיבוּ, דְזַמִּין קְדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְמִיָּהֵב לְיִשְׂרָאֵל. לְזַמְנָא דְאִתִּי, קְרִי קְדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְצַפּוֹן, וַיִּמָּא לִיה, כֶּף יְהִיבִית כָּל טִיבוּ, וְכָל אַגְר טוֹב לְבָנֵי, דְסָבְלוּ בְּמַה בִּישִׁין בְּהָאֵי עֲלָמָא, עַל קְדוּשַׁת שְׁמִי. הֵב אַגְרִין טְבִין דִּיהִיבִית כֶּף.

הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (ישעיה מג) אֹמֵר לְצַפּוֹן תְּנִי וּלְתִימָן אֵל תִּכְלְאֵי וְגו'. וְכִי אַרְחָא חֵכִי הוּא דְדְרוֹם, לְמַנַּע בְּרֻכָּאן, וְהָא כָּל בְּרֻכָּאן מִסְטָרָא דְדְרוֹם, וְכָל טְבִין דְעֲלָמָא מִדְרוֹם

יוצאות, והוא אומר לתימן אל תכלאי!

אָלָא באותה שעה יעורר הקדוש ברוך הוא את אברהם ויאמר לו: קום, שהרי הגיע זמן שאני גואל את בניך לתת להם שכר טוב על כל מה שסבלו בגלות. ומתוך שאברהם היה במכירתם, שכתוב (דברים לב) אם לא פי צורם מכרם - זה אברהם, היה לו כמי שלא טוב בעיניו, ומראה עצמו כמי שרוצה שילקו על חטאייהם יותר ויאמר: גבו מעונותיהם! גבו מחטאייהם! אמר לו הקדוש ברוך הוא לאברהם: ידעתי כל מה שאמרת לפני. אני גם כן לפני. אל תכלאי. אני רוצה לפייסך על בניך, אל תמנע מהם טובות, אל תמנע מהם שכר טוב, פמה וכמה סבלו על חטאייהם. ומשום כך - אמר לצפון תני. והינו אשר צפנת, וזהו הדבר (שתהא) של אותה מבשרת.

ועוד תבשר פעם שניה, בשעה שהשכינה תעלה על אותו הר עליזון, ותלך ותבשר לאבות. מיד תלך לירושלים ותראה אותה בחרבה. תפנס לציון, ושם תקרקר קיר כמקדם על מקום בית מושבה ועל כבודה באותו מקום. ושם נשבעת שלא תקח משם ולא תצא עד שהקדוש ברוך הוא יגאל את בניה, וחפצי בה זו תבשר כמקדם ואמרת: (ישעיה יב) צהלי ורני וישבת ציון כי גדול בקרבך וגו'. מה זה גדול בקרבך? זה הקדוש ברוך הוא שבא אליה להקימה מן העפר, ויאמר לה: (שם גב) התנערי מעפר קומי שבי ירושלים. ירושלים היא, וירושלים שמה בודאי.

ובנה גם כך פמה שמחה על שמחה תהיה לצדיקים בגן עדן. ומשום זה אשריו מי שנשמתו

נפקי, ואיהו אָמר לתימן אל תכלאי. אָלָא בההיא שענתא, יתער קדשא בריך הוא לאברהם, ויימא ליה קום, דהא מטא זמנא דאנא פריק לבנך, למיהב לון אגר טב, על כל מה דסבלו בגלותא. ומגו דאברהם הוה בזבינו דלהון, דכתיב, (דברים לב) אם לא כי צורם מכרם, דא אברהם. הוה ליה כמאן דלא טב בעינוי, ואחמי גרמיה, כמאן דבעי דילקון על חוביהון יתיר, ויימא גבו מחוביהון, גבו מחטאייהון. אָמר ליה קדשא בריך הוא לאברהם, ידענא כלא איהו מה דאמרת לאנפין. אָנא אוף הכי לאנפין. אל תכלאי, אָנא בעי לפייסא לך על בניך. לא תמנע טיבו מנהון, לא תמנע אגר טב מנהון, פמה וכמה סבלו על חוביהון, ובגיני כך אומר לצפון תני. והינו אשר צפנת, ודא הוא מלה (ס"א דתהא) דההיא מבשרת.

ותו תבשר זמנא תניינא, בשענתא דשכינתא תסלק על ההוא טורא עלאה, ותהך ותבשר לאבהן, מיד תהך לירושלים, ותחמי לה בחרבנא. תיעול לציון, ותמן תקרקר קירא כמלקדמין, על אתר בי מותבה, ועל יקרא דילה בההוא אתר. ותמן אומיאת, דלא תיטול מתמן, ולא תפוק, עד דקודשא בריך הוא יפרוק לבנהא, ודא חפצי בה. תבשר כמלקדמין ואמרת, (ישעיה יב) צהלי ורני וישבת ציון כי גדול בקרבך וגו'. מאי גדול בקרבך. דא קדשא בריך הוא דאיהו אתי לגבה, לאקמא לה מעפרא, ויימא לה (ישעיה גב) התנערי מעפר קומי שבי ירושלים. ירושלים איהי, וירושלים שמה ודאי.

ובדא אוף הכי, פמה חדו על חדו הוי לצדיקייא בגן עדן. ובגין כך זכאה

בשבת מעידה לפני המלך על
חדוש התורה, שהקדוש ברוך
הוא וכל פמליתו וכל אותן
נשמות הצדיקים שהיו בגן עדן,
כלם מתעטרים באותו דבר.

עוד שמעתי מנורה הקדושה,
שפמה כבוד על כבוד ועטרה על
עטרה מעטרים לאבי אותו אדם
שם בשעה שאמר הקדוש ברוך
הוא: התכנסו לשמע חדוש
ודברים חדשים בתורה משם
פלוגי בן פלוגי. פמה הם
שמנשקים את ראשו. פמה
צדיקים מעטרים אותו
כשיורדים. אשרי חלקם של כל
אלו שמשתדלים בתורה ביום
השבת משאר ימים. (עד כאן)

רעיא מהימנא

ראשית ערסותכם חלה תרימו
וגו'. מצוה לו להפריש חלה
לכהן. חל"ה כף חשבונה: מ"ג
ביצים וחמש ביצה, אחד מחמש.
ויש חמש אחד מחמשים, שהוא
ן'. וזה סימן מג"ן, שהוא מיכא"ל
גבריאל נוריא"ל. חלה - שכינה.
שבמקום שמלאכים אלה שם -
האבות שם. ובמקום שהאבות
שם - שכינה שם. ובה ויחל, בה
אנו מתפללים. זהו שכתוב (שמות
ל) ויחל משה את פני ה' אלהיו.
(דברים ג) אדני אלהים אתה החלות
להראות את עבדך. ובה חלה
זכות אבות, ובה תמה זכות אבות
לרשעים, שהיו מקבלים שכרם
בעולם הזה.

שמוצד ימין ששם י', שהיא
חכמה, ראשית שם ה', שהיא
מראה זכות על בניה מימין, ששם
רמ"ח מצוות עשה מצד אות ה'
אחרונה, שהיא שמאל של
גבורה, ששם לא תעשה, שהם
שס"ה, ששם נדונים רשעים
גמורים, תמה להם זכות אבות,

איהו, מאן דנשמתייה בשבת אסהידת קמי
מלכא, על חדושא דאורייתא, דקודשא בריך
הוא, וכל פמליא דיליה, וכל אינון נשמתיין
דצדיקייא דהוּו בגן עדן, פלהו מתעטריין
בההוא מלה.

הו שמענא בוצינא (דף קע"ד ע"א) קדישא, דכמה
יקר על יקר, ועטרה על עטרה, מעטרין
לאבוה דההוא בר נש תמן, בשעתא דאמר
קדשא בריך הוא, אתפנשי למשמע חדושא
ומלין חדתיין דאורייתא, משמיה דפלוגי בר
פלוגי, פמה אינון דנשקין על רישיה. פמה
צדיקייא מעטריין ליה, פד נחתיין. זכאה
חולקיהון דכל אינון דמשתדלין באורייתא,
יומא דשבתא משאר יומיין. (עד כאן).

רעיא מהימנא

ראשית ערסותיכם חלה תרימו וגו', (במדבר טו) פקודא
דא להפריש חלה לכהן. חל"ה הכי חושבניה,
מ"ג ביצים, וחומש ביצה, חד מחמש. ואית חומש חד
מן חמשיין, דאיהו ה'. ודא סימן מג"ן, דאיהו מיכא"ל
גבריאל נוריא"ל. חלה, שכינתא. דבאתר דאלין
מלאכין תמן, אבהן תמן. ובאתרא דאבהן תמן, שכינתא
תמן. ובה ויחל, בה צלינא, הדא הוא דכתיב, (שמות לב)
ויחל משה את פני יי אלהיו. (דברים ג) אדני יהוה אתה
החלות להראות את עבדך. ובה חלה זכות אבות. ובה
תמה זכות אבות לרשעים. דהוּו מקבלים אגרייהו כהאי
עלמא.

דמסטרא דימינא, דתמן י' דאיהו חכמה, שרותא דשמא
דיהוה, דאיהו אחזי זכותא על בנהא מימינא,
דתמן רמ"ח פקודין דעשה. מסטרא דאת ה' בתראה,
דאיהי לשמאלא דגבורה, דתמן לא תעשה, דאינון
שס"ה, דתמן נדונים רשעים גמורים, תמה לון זכות
אבות, ואתהפך לון שם יהו"ה, הוה"י. ואוליפנא מהמן

ומתהפך להם שם יהו"ה -
הוה"י. ולמדנו מהמן הרשע,
(אסתר ה) וכל זה איננו שוה לי. (עד
כאן רעיא מהימנא).

ויאמר ה' אל משה לאמר. דבר
אל בני ישראל וגו' ועשו להם
ציצת על פנפי בגדיהם לדרתם
וגו'. רפי חזקיה פתח, (זכריה א)
ויראני את יהושע הפהן הגדול
וגו'. פמה צדיקים הם ישראל
שהקדוש ברוך הוא רוצה
בכבודם על כל בני העולם, ונתן
להם תורה קדושה, ונתן להם
נביאי אמת שפנהיגים אותם
בתורה בדרך אמת.

בא וראה, כל נביאים ונביאים
שהעמיד הקדוש ברוך הוא
לישראל, על כלם התגלה הקדוש
ברוך הוא בדרךגות עליונות
קדושות, וראו זיו פבוד קדוש
של המלך ממקום עליון, אבל לא
קרוב כמשה, שהיה קרוב למלך
יותר מהכל, שהרי אשרי חלקו
יותר מכל בני העולם, שעליו
פתוב (במדבר יב) פה אל פה אדבר
בו ומראה ולא בחידת. ושאר
נביאים היו רואים ממקום רחוק,
כמו שנאמר (ירמיה לא) מרחוק ה'
נראה לי.

אמר רבי חזקיה, כך למדנו,
פתוב (שמות ב) וילך איש מבית לוי
ויקח את בת לוי. וילך איש - זה
הקדוש ברוך הוא, כמו שנאמר
(שמות טו) ה' איש מלחמה. מבית
לוי - זה הקדוש ברוך הוא, מקום
שחכמה עליונה ואותו זהר (נהר)
מתכברים כאחד, שלא נפרדים
לעולמים. מבית לוי - שהשרה
לוינתן (כל שמחה) בלבדו בעולם,
זהו שפתוב (תהלים קד) לוינתן זה
יצרת לשחק בו. ויקח את בת לוי
- זה הקדוש ברוך הוא, מקום
שאור הלכנה מאיר.

לזאת יקרא אשה. בהתחלה בת לוי,

הרשע, (אסתר ה) וכל זה איננו שוה לי.
ויאמר יי אל משה לאמר דבר אל בני ישראל
וגו' ועשו להם ציצית על פנפי בגדיהם

לדרותם וגו'. (במדבר טו) רפי חזקיה פתח, (זכריה ג)
ויראני את יהושע הפהן הגדול וגו'. פמה
זכאין אינון ישראל, דקודשא בריך הוא בעי
ביקרהון על כל בני עלמא, ויהב לון אורייתא
קדישא, ויהב לון נביאי מהימני, דמדברי להו
באורייתא, בארזח קשוט.

הא חזי, כל נביאי ונביאי דאוקים קדשא בריך
הוא לישראל, פלהו אתגלי קדשא בריך
הוא עליהו, בדרךגין עלאין קדישין, וקמו זיו
יקרא קדישא דמלפא מאתר עלאה, אבל לא
קריב כמשה, דהוה קריב למלפא יתיר מפלא,
דהא זכאה חולקיה יתיר מפל בני עלמא,
דעליה פתיב, (במדבר יב) פה אל פה אדבר בו
ומראה ולא בחידות. ושאר נביאי, הוו חמאן
מאתר רחיקא, פמה דאת אמר (ירמיה לא) מרחוק
יי נראה לי.

אמר רבי חזקיה, הכי אוליפנא, פתיב (שמות ב)
וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי.
וילך איש: דא קדשא בריך הוא כמה דאת
אמר (שמות טו) יי איש מלחמה. מבית לוי: דא
קדשא בריך הוא, אתר דחכמה עלאה, וההוא
זוהר (פ"א נהר) מתחברן פחדא, דלא מתפרשן
לעלמין. מבית לוי: דאשרי לוינתן (פ"א כל חידו)
פלחודוי בעלמא, הדא הוא דכתיב (תהלים קד)
לוינתן זה יצרת לשחק בו. ויקח את בת לוי,
דא קדשא בריך הוא, אתר דנהירו דסיהרא
נהיר.

ותהר האשה ותלד בן. האשה ודאי, כמה
דאת אמר (בראשית ב) לזאת יקרא אשה.

ותהר האשה ותלד בן. האשה ודאי, כמו שנאמר (בראשית ב) לזאת יקרא אשה. בהתחלה בת לוי,

כָּךְ הוּא בְּרִיאַי. וְכִי בַת לְוִי
בַּהֲתַחֲלָה וְכַעַת אֲשֶׁה? אֵלָּא כָּךְ
לְמַדְנֵנו, אֲשֶׁה עַד שְׁלֹא מְזַדְּוֹגַת
נִקְרָאת בַּת פְּלוֹנִי. אַחַר שֶׁהַזְּדוּגָה
נִקְרָאת אֲשֶׁה. וְכֵאן בַּת וְאֲשֶׁה,
הַכֵּל בְּדַרְגָּה אַחַת הִיא.

וְהַצְּפִנְהוּ שְׁלֹשָׁה יְרַחִים - אֵלּוּ
שְׁלֹשֶׁת הַחֲדָשִׁים שֶׁהִדִּין הַקָּשָׁה
שְׂרׁוּי בְּעוֹלָם. וּמָה? תַּמּוּ"ז
וְא"ב וְט"ב. מָה בָּא
לְהַשְׁמִיעֵנו? שְׁעַד שְׁלֹא יֵרֵד מִשָּׁה
לְעוֹלָם, מְצוּי הִיָּה לְמַעְלָה, וְעַל
זֶה הַזְּדוּגָה בּוֹ שְׂכִינָה מִיּוֹם
שְׁנוּלָד. מִכָּאן אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן,
רוּחֹת הַצְּדִיקִים מְצוּיּוֹת הֵן
לְמַעְלָה עַד שְׁלֹא יֵרְדוּ לְעוֹלָם.

וְרֵא יִכְלָה עוֹד הַצְּפִינוּ וַתִּקַּח לוֹ
וְגו'. מָה זֶה וַתִּקַּח לוֹ תַּבַּת גִּמָּא?
שְׁפַסְתָּה אוֹתוֹ בְּסִימְנִיָּה לְהִיּוֹת
שְׁמוֹר מֵאוֹתָם דְּגֵי הַיָּם שְׁשֻׁטִים
בַּיָּם הַגְּדוֹל, כְּמוֹ שְׁכַתוּב (תְּהִלִּים קד)
שֶׁם רָמַשׁ וְאִין מִסְפָּר. וְהִיא כְּפַתָּה
אוֹתוֹ לְהִיּוֹת שְׁמוֹר מִמֶּה בְּכַסּוּי
(שֶׁל עַד הַיּוֹבֵל הַמִּבְּרָד) שְׁבִנֵי הַיָּם בְּלֹא
כְבוֹד בְּשֵׁנֵי צְבָעִים, לְכֵן וְשָׁחַר,
וְהִנִּיחָה אֶת מִשָּׁה לְשׁוֹט בִּינֵיהֶם,
לְהִיּוֹת נוֹדַע בִּינֵיהֶם, מִשׁוּם
שְׁעֵתִיד הוּא לְעֵלוֹת בִּינֵיהֶם
בְּפַעַם אַחֲרַת לְקַבֵּל תּוֹרָה.

וַתֵּרֶד בַּת פְּרַעֲהַ - זֹהִי שְׁבָאָה
מִצַּד שְׂמָאל שֶׁל דִּין הַקָּשָׁה, כְּמוֹ
שְׁנֵאמַר לְרַחֵץ עַל הַיָּאָר. עַל
הַיָּאָר דְּוָקָא, וְלֹא עַל הַיָּם. וְאִם
תֵּאמַר, הֲרֵי כְּתוּב (שְׁמוֹת יז) וַיִּמְטֹף
אֲשֶׁר הִפִּיתָ בּוֹ אֶת הַיָּאָר, וּמִשָּׁה
לֹא הִכָּה אֵלָּא בַּיָּם, וְקִרְאוּ הַכְּתוּב
יָאָר! אֵלָּא יָאָר הִיָּה שֶׁהִכָּה
אַהֲרֹן עַל יְדֵי מִשָּׁה, וְשִׁמוּ הַכְּתוּב
שֶׁהוּא עֲשֵׂה.

כְּמוֹ זֶה, (שֶׁם יז) וַיִּמְלֹא שְׁבַעַת יָמִים
אַחֲרֵי הַכּוֹת ה' אֶת הַיָּאָר. וְאַהֲרֹן
הִכָּה. אֵלָּא (שְׁעַל יז) עַד שְׁבָא מִצַּד
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא קִרְאוּ הַכְּתוּב
הַכּוֹת ה'. אַמַּר כָּךְ קִרְאוּ בְּשֵׁם שֶׁל

בְּקַדְמִיתָא בַת לְוִי, הִכִּי הוּא וְדָאִי. וְכִי בַת לְוִי
בְּקַדְמִיתָא, וְהַשְׁתָּא אֲשֶׁה. אֵלָּא הִכִּי אוֹלִיפְנָא,
אַתָּתָא עַד לֹא אַזְדְּוֹגַת, אַתָּקְרִיאת בַּת פְּלוֹנִי,
בַּתֵּר דְּאַזְדְּוֹגַת. אַתָּקְרִי אֲשֶׁה, וְהִכָּא, בַּת
וְאֲשֶׁה, כְּלֵא בְּחַד דְּרָגָא הוּא.

וְהַצְּפִנְהוּ ג' יְרַחִים, אֵלִין תֵּלַת יְרַחִין דְּדִינָא
קְשִׁיא שְׂרִיא בְּעֵלְמָא. וּמֵאִי נִינְהוּ.
תַּמּוּ"ז וְא"ב וְט"ב. מָה קָא מְשַׁמַּע לָךְ. דְּעַד
דְּלֹא נַחַת מִשָּׁה לְעֵלְמָא, שְׂכִיחַ הָוָה הוּא
לְעֵילָא, וְעַל דָּא אַזְדְּוֹגַת בִּיהַ שְׂכִינְתָּא מִן
יוֹמָא דְּאַתִּילִיד. מִכָּאן אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן,
רוּחֵיהוֹן דְּצְדִיקֵי אֵינּוּן שְׂכִיחִין אֵינּוּן לְעֵילָא, עַד
לֹא יַחֲתוּן לְעֵלְמָא.

וְרֵא יִכְלָה עוֹד הַצְּפִינוּ וַתִּקַּח לוֹ וְגו' מָה
וַתִּקַּח לוֹ תִּיבַת גִּמָּא. דְּחַפַּת לִיָּה
בְּסִימְנָהָא, לְמַהוּי נְטִיר מֵאֵינּוּן נוּנֵי יִמָּא,
דְּשִׂאטִין בִּימָא רַבָּא, כְּמָה דְּכַתִּיב, (תְּהִלִּים קד) שֶׁם
רָמַשׁ וְאִין מִסְפָּר. וְהִיא חַפַּת לִיָּה לְמַהוּי נְטִיר
מִנִּיָּהוּ בְּחַפּוֹ (ס"א דְּסִטְרָא דִּיּוֹבְלָא נִקְרָא) דְּבִנֵי יִמָּא בְּלֹא
יִקְרָא בְּתַרִי גְּוֹנִין, בְּחַיּוֹר וְאוּפָם, וְאַנְחַ לִיָּה
לְמִשָּׁה לְמִישֻׁט בִּינֵיהוּ, (דְּקַע"ד ע"ב) לֹא שְׁתַּמּוּדַע
בִּינֵיהוֹן, בְּגִין דְּזַמִּין הוּא לְסַלְקָא בִּינֵיהוּ,
זְמַנָּא אַחֲרָא, לְקַבֵּל אֹרִייתָא.

וַתֵּרֶד בַּת פְּרַעֲהַ. דָּא הִיא, דְּאַתִּיא מִסְטְרָא
שְׂמָאלָא דְּדִינָא קְשִׁיא, כְּמָה דְּאַתְמַר
לְרַחֵץ עַל הַיָּאָר. עַל הַיָּאָר דְּיִיקָא, וְלֹא עַל
הַיָּם. וְאִי תִימָא, הָא כְּתִיב (שְׁמוֹת יז) וַיִּמְטֹף אֲשֶׁר
הִפִּיתָ בּוֹ אֶת הַיָּאָר. וּמִשָּׁה לֹא הִכָּה אֵלָּא בַּיָּם,
וְקִרְיִיָּה קִרְא יָאָר. אֵלָּא יָאָר הָוָה דְּמַחָא אַהֲרֹן
עַל יְדֵא דְּמִשָּׁה, וְשׁוּוִיָּה קִרְא דְּאִיהוּ עֶבֶד.

בְּהַאי גְּוֹנָא (שְׁמוֹת יז) וַיִּמְלֹא שְׁבַעַת יָמִים אַחֲרֵי
הַכּוֹת יי אֶת הַיָּאָר, וְאַהֲרֹן הִכָּה, אֵלָּא
(ס"א דְּעַל דָּא) עַד דְּאַתָּא מִסְטְרָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ

משה. ונערתייה הלכת - אותן שאר מרפבות שבאות מצד זה. והתפתח ותראהו את הילד. ותראהו? ! ותרא היה צריך לו לכתב! מה זה ותראהו? והרי אמר רבי שמעון, אין לך דבר בתורה או אות אחת בתורה שאין בה סודות נכבדים ועליונים. אלא כף למדנו, רשם המלך והמלכה נמצא בו, והם רשם של וא"ו ה"א. מיד - ותחמל עליו וגו'. עד כאן למעלה. מפאן והלאה למטה, פרט לפסוק זה שכתוב ותתצב אחתו מרחק. אחות של מי? אחות של אותו שקרא לכנסת ישראל אחותי, כמו שנאמר (שיר ה) פתחי לי אחותי. מרחק, כמו שנאמר (ירמיה לא) מרחוק ה' נראה לי.

מה משמע? משמע שאותם צדיקים, עד שלא ירדו לעולם, נודעים הם למעלה לגבי הכל, וכל שכן משה. ומשמע שנשמות הצדיקים נמשכות ממקום עליון, כמו שבארנו. וסוד הדבר למדנו, שמשמע שאב ואם יש לנשמה, כמו שיש אב ואם לגוף בארץ. ומשמע שפכל הצדדים, בין למעלה בין למטה, הכל בא ונמצא מזכר ונקבה. והרי בארו הסוד, שכתוב (בראשית א) תוצא הארץ נפש חיה. הארץ - זו כנסת ישראל. נפש חיה - נפש אדם הראשון העליון, כמו שנתבאר. בא רבי אבא ונשקו. אמר, ודאי נאה אמרת, וכאן הוא הכל. אשרי חלקו של משה נביא הנאמן על כל שאר נביאי העולם. בגלל זה לא השתדל בו כשהסתלק מהעולם, רק הקדוש ברוך הוא שהעלהו לפרגודו. ועל כף עלה משה בנבואה עליונה

הוא, קרייה קרא הפות יי, לבתר קרייה בשמא דמשה. ונערותיה הולכות, אינון שאר משריין דאתיין מסטרא דא.

ותפתח ותראהו את הילד. (שמות ב) ותראהו, ותרא מיבעי ליה, מאי ותראהו. והא אמר רבי שמעון לית לך מלה באורייתא, או את חד באורייתא, דלא אית ביה רזין יקירין ועלאין. אלא הכי אוליפנא, רשימא דמלפא ומטרוניתא אשתכחת ביה, ואינון רשימא דוא"ו ה"א, מיד ותחמול עליו וגו'. עד כאן לעילא. מפאן ולהלאה לתתא, בר האי קרא, דכתיב ותתצב אחותו מרחוק. אחותו דמאן. אחותי, כמה דאת אמר (שיר השירים ה) פתחי לי אחתי. מרחוק: כמה דאת אמר, (ירמיה לא) מרחוק יי נראה לי.

מאי משמע. משמע דאינון זכאין, עד דלא נחתו לעלמא, אשתמודען אינון לעילא לגבי כלא, וכל שכן משה. ומשמע דנשמתהוון דצדיקייא, אתמשך מאתר עלאה, כמה דאוקימנא. ורזא דמלה אוליפנא, דמשמע דאב ואם אית לנשמתא, כמה דאית אב ואם לגופא, בארעא. ומשמע דבכל סטריין, בין לעילא, בין לתתא, מדכר ונוקבא כלא אתיא ואשתכח. והא אוקמוה רזא דכתיב, (בראשית א) תוצא הארץ נפש חיה. הארץ, דא כנסת ישראל. נפש חיה, נפשא דאדם קדמאה עלאה, כמה דאתמר. אתא רבי אבא ונשקיה, אמר ודאי שפיר קא אמרת, והכי הוא כלא. זכאה חולקיה דמשה נביאה מהימנא, על כל שאר נביאי עלמא. בגין כף, לא אשתדל ביה פד אסתלק מעלמא, בר קדשא בריך הוא,

דאעליה לפרגודיה. ועל דא סליק משה בנבואה עלאה, ובדרגיין יקירין,

ובדרכות נכבדות מכל נביאי העולם, ושאר הנביאים ראו אחר פתלים גדולים.

ויראני את יהושע הפהן הגדול (זכריה ג). מה ראה? שהיה עומד לפני מלאך ומתלבש בלבושים מלכלכים, עד שיצא הכרוז ואמר: הסירו הבגדים הצואים מעליו. אמר רבי יצחק, פתוב פאן ועמד לפני המלאך. מה זה לפני המלאך? שהיה דן דינו, אותו שכתוב בו (קהלת ה) ואל תאמר לפני המלאך כי שגגה היא. מה בא להשמיענו? שכל בן אדם שלא זוכה בעולם הזה להתעטף בעטוף מצוה ולהתלבש בלבוש מצוה, כשנכנס בעולם ההוא עומד בלבוש טנפת שלא צריך, ועומד בדין עליו.

בא וראה, כמה לבושים מזדמנים באותו עולם, ואותו האיש שלא זוכה בעולם הזה בלבושי מצוה, כשנכנס לעולם ההוא מלבישים אותו בלבוש נודע אחד לפני בעלי הגיהנם, ואותו לבוש אוי למי שמתלבש בו. שהרי כמה שומרי החקים עתידים לאחו בו, ומכניסים אותו לגיהנם. ושלמה המלך צווח ואומר: (קהלת ט) בכל עת יהיו בגדיך לבנים.

למדנו בסוד ספרא דצניעותא, ארבעה מלכים יוצאים למול ארבעה. תלויים בהם פענבים באשכול, צוררים בהם שבעה רצים, מעידים עדות, ולא עומדים במקומם.

רעיא מהימנא

ציצית. מצוה זו היא להזכיר כל מצוות התורה בשבילה, כמו שנאמר וראיתם אתו וזכרתם את כל מצות ה' ועשיתם אתם (במדבר טו). זהו סימן המלך להזכיר ולעשות.

מכל נביאי עלמא, ושאר נביאי חמאן בתר פותלין סגיאיין.

ויראני את יהושע הפהן הגדול, (זכריה ג) מאי קא חמא, דהוה קאים קמי מלאכא, ומתלבש בלבושין מלוכלכין, עד דכרוזא נפיק, ואמר הסירו הבגדים הצואים מעליו. אמר רבי יצחק, פתיב הקא ועומד לפני המלאך, מאי לפני המלאך. דהוה דאין דינוי, ההוא דכתיב ביה, (קהלת ה) ואל תאמר לפני המלאך כי שגגה היא. מאי קא משמע לך. דכל בר נש דלא זכי בהאי עלמא, לאתעטפא בעטופא דמצוה, ולא אתלבשא בלבושא דמצוה. פד עייל בההוא עלמא, קאים בלבושא טנופא, דלא אצטריך, וקאים בדינא עליה.

תא חזי, כמה לבושין מזדמנין בההוא עלמא, וההוא בר נש דלא זכי בהאי עלמא בלבושין דמצוה, פד עייל לההוא עלמא, מלבשין ליה בחד לבושא דאשתמודע לגבי מאריהון דגיהנם, וההוא לבושא, ווי למאן דאתלבש ביה. דהא כמה (דף קע"ה ע"א) גרדייני נמוסין, זמינין לאחדא ביה, ועיילי ליה לגיהנם. ושלמה מלכא צווח ואמר (קהלת ט) בכל עת יהיו בגדיך לבנים.

תאנא ברזא דספרא דצניעותא, ארבע מלכין נפקין לקדמות ארבע. בהו תליין פענבים באתפלא, צירין בהו ז' רהיטין, סהדין סהדותא. ולא קיימין בדוכתייהו.

רעיא מהימנא

ציצית פקודא דא איהו לאדפרא כל פקודי אורייתא בגינה כמה דאת אמר וראיתם אתו וזכרתם את כל מצות יי ועשיתם אתם דא איהו סימנא דמלכא לאדפרא ולמעבדא.

כתוב (שמות כח) ועשית ציץ זהב, ויהי בארנו - סוד הציץ להתעטר בו כהן גדול. וזהו ציץ להסתפל בו בעינים, שהוא סימן של עולם העליון שהתעטר בו כהן גדול. ומשום זה הסתכלותו מכפרת על עזות פנים, שלא עומדת לפניו אלא פני אמת, סוד של כל אלו הפנים העליונים, שהם פני אמת, פנים של אמת, שכלולים באמת של יעקב.

ציצית היא נקבה, סוד עולם התחתון, הסתכלות להזכיר. ציץ זכר. ציצית נקבה, וזה לכל אדם. ציץ לכהן.

ושנינו, אסור להסתפל בשכינה, בגלל זה יש תכלת, משום שתכלת היא כסא לבית דוד ותקונו. וזהו פחד מלפני ה' לפחד מאותו מקום. ועל זה וראיתם אתו וזכרתם את כל מצות ה'. וזה הכסא שדנים בו דיני נפשות, כמו שפרשוק, וכל הגונים טובים לחלום, פרט לתכלת, שהוא כסא שעולה בדין הנפשות.

כתוב ונתנו על ציצת הפנף פתיל תכלת. ונתנו על הפנף לא כתוב, אלא ונתנו על ציצת. וזהו שמכסה על שאר החוטים. וראיתם אתו וזכרתם. וכתוב (דברים כה) זכור את אשר עשה לך עמלק. מה הטעם זה? אלא משל לבן שפרץ גדר ונשכו כלב - כל זמן שאביו רוצה להוכיח את בנו, היה אומר: זכור כשנשף אותך הפלב! גם כאן - וראיתם אתו וזכרתם, וזהו מקום שעולות הנשמות להדון.

כמו זה - (במדבר כא) והיה כל הנשוף וראה אתו וחי. למה? אלא כשמעלה את עינו ורואה דמות אותו שנשכו, היה פוחד שהבן רואה רצועת אביו, פוחד

כתוב (שמות כח) ועשית ציץ זהב, והא אוקימנא רזא דציץ לאתעטרא ביה כהנא רבא. ודא איהו ציץ, לאסתפל לא ביה עינין, דאיהו סימן דעלמא עלאה, דאתעטר ביה כהנא רבא.

ובגין כך אסתכלותא דיליה מכפרא על עזות פנים, דלא קיימא לקמיה, אלא פנים דקשוט, רזא דכל אינון פנים עלאין, דאינון פנים דקשוט, פנים דאמת. דכלילן באמת דיעקב.

ציצית איהו נוקבא, רזא דעלמא תתאה. אסתכלותא לאדכרא. ציץ דכר, ציצית נוקבא, ודא לכל בר נש. ציץ לכהנא.

ותנינו, אסור לאסתפל בשכינתא, בגין כך אית תכלא, בגין דתכלת, איהו כרסיא לבית דוד, ותקונוא דיליה. ודא איהו דחלא מן קדם יי דדחלא מההוא אתר. ועל דא וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות יי, ודא כרסיא דדינין בה דיני נפשות, כמה דאוקמוה, דכל גונון טבין לחלמא, בר תכלא, דאיהו כרסיא דסליק בדינא דנפשות.

כתוב ונתנו על ציצית הפנף פתיל תכלת. ונתנו על הפנף לא כתוב, אלא ונתנו על ציצית. ודא איהו דחפי על שאר חוטיין. וראיתם אותו וזכרתם, וכתוב, (דברים כה) זכור את אשר עשה לך עמלק. מאי טעמא דא. אלא לברא דפריץ גדרא, ונשכיה פלבא. כל זמנא דאבוי בעי לאוכחא לבריה, הוה אמר הוי דכיר פד נשיף לך פלבא. אוף הכא וראיתם אותו וזכרתם, דדא איהו אתר דסלקין נשמתין למידן.

בגוונא דא, (במדבר כא) והיה כל הנשוף וראה אתו וחי, אמאי. אלא כד סליק לעינוי, וחימי דיוקנא דההוא דנשיף ליה, הוה דחיל, וצלי קדם יי, והוה ידע דאיהו עונשא דחיביא. כל זמן דברא חמי רצועה דאבוי, דחיל מאבוי. אשתזיב מרצועה, אשתזיב מפלא. מאן ומתפלל לפני ה', והיה יודע שהוא ענש הרשעים. כל זמן

מאביו. נצול מהרצועה - נצול מהכל. מי גרם לו להנצל? זה שראה בעיניו אותה רצועה - אותה רצועה גרמה לו להנצל. ולכן, וראה אתו וחי. ראה רצועה שפלקה אותו, והיא עשתה לו להנצל. גם כף וראיתם אתו וזכרתם - ועשיתם ודאי. ואם לא - הרי הרצועה, שזו תגרם לכם לשוב לעבודתי תמיד, ואז ועשיתם.

ודא תתורו אחרי לבבכם, ימנע מפם דרכים רעים אחרים, ודאי לא תתורו ולא תעשו רעות. ועל זה עולה גון תכלת. זו תכלת דומה לכסא הפבוד. מה כסא הפבוד עושה את האדם ללכת בדרך ישר לזכותו, גם תכלת זו עושה את האדם ללכת בדרך ישר. ודאי שהכל יש לפחד ממקום זה ללכת ישר.

כתוב (ישעיה כד) מכנף הארץ זמרת שמענו פרי לצדיק ואמר רזי לי וגו'. מכנף הארץ - זה כנף הציצית, שהיא כנף הארץ. זמרת שמענו - אלו שאר החוטים שיוצאים ותלויים ממקום עליון תוף אותם שבילים עליונים שיוצאים מחכמה עליונה. צבי לצדיק - זה צדיק חי העולמים, שאותם חוטים אלו יפיו, שהרי ממנו יוצאים, וכל חוט כלול בשני צדדים. וכשהסתכלתי, אמרתי: רזי לי רזי לי. שהרי מתוף סוד עליון של כל האמונה יוצאים. וכשהסתכלתי בתכלת וראיתי רצועה להלקות, מקום יראה לפחד, אמרתי: אוי לי שבני אדם לא יודעים להשגיח ולהסתפל על מה נענשים לשקר.

בזה בגדים בגדו, שהרי קוראים קריאת שמע ללא ציצית ומעידים עדות שקר, ואלו הם בגדים שבגדו, משקרים בעצמם.

ובגד בוגדים בגדו - לבושם בלי ציצית, נקרא בגד בוגדים. לבוש של אותם בוגדים שבגדו, שמשקרים ומעידים עדות שקר בכל יום. אוי להם! אוי לנפשם! שעולים באותו כסא תכלת

גרים ליה לאשתזבא. ההוא דחמי בעינוי ההוא רצועה, ההוא רצועה גרים ליה לאשתזבא. ועל דא וראה אתו וחי, חמי רצועה דאלקי ליה, ואיהו עביד ליה לאשתזבא. אוף הכא וראיתם אותו וזכרתם, ועשיתם ודאי. ואי לאו, הא רצועה, דהאי יגרום לכוון, למהוי תבין לפולחנא דיילי תדיר, וכדין ועשיתם.

ולא תתורו אחרי לבבכם, ימנע מנכון בישין ארזין אחרנין, ודאי, לא תתורו, ולא תעבדו בישין. ועל דא סלקא גוון תכלת. דא תכלת, דמנא לכסא הפבוד, מה כסא הפבוד, עביד לבר נש למיהף לארזא דמישר, לדפאה ליה. אוף האי תכלת, עביד לבר נש למיהף בארז מישר, ודאי דכלא אית לדחלא מהאי אתר, למיהף במישר.

כתוב (ישעיה כד) מכנף הארץ זמירות שמענו צבי לצדיק ואומר רזי לי וגו'. מכנף הארץ, דא כנף הציצית, דאיהו כנף הארץ. זמירות שמענו, אליון שאר חוטיין, דנפקין ותלויין מאתר עלאה, גו אינון שבילין עלאין, דנפקין מחכמה עלאה. צבי לצדיק, דא צדיק חי העולמים, דאינון חוטיין אינון שפירו דייליה, דהא מניה נפקין, וכל חוטא כלילא בתרין סטריין. וכד אסתפלנא, אמיןא רזי לי רזי לי, דהא מגו רזא עלאה דכל מהימנותא נפקין. וכד אסתפלנא בתכלת, וחימיןא רצועה לאלקאה, אתר דחילו למדחל, אמיןא אוי לי, דבני נשא לא ידעי לאשגחא ולאסתפללא על מה מתענשין לשקרא, בהאי בוגדים בגדו, דהא קורין קריאת שמע בלא ציצית, וסהדין סהדותא דשקרא, ואלין אינון בוגדים דבגדו, משקרי דגרמיהו.

ובגד בוגדים בגדו, לבושא דלהון בלא ציצית, אקרי בגד בוגדים. לבושא דאינון בוגדים דבגדו,

בזה בגדים בגדו, שהרי קוראים קריאת שמע ללא ציצית ומעידים עדות שקר, ואלו הם בגדים שבגדו, משקרים בעצמם.

ובגד בוגדים בגדו - לבושם בלי ציצית, נקרא בגד בוגדים. לבוש של אותם בוגדים שבגדו, שמשקרים ומעידים עדות שקר בכל יום. אוי להם! אוי לנפשם! שעולים באותו כסא תכלת

להדוֹן, וְעַלֵּיהֶם כְּתוּב (תהלים קא) דְּבַר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לִנְגַד עֵינַי. אוֹתוֹ בְּגַד שְׁלֵהֶם נוֹדַע לְכָל בְּעַלֵי הַדֵּינִים. אוֹי לָהֶם! שְׂאִין לָהֶם חֶלֶק בְּעוֹלָם הַבָּא. אֲשֶׁרֵיהֶם הַצְּדִיקִים שְׁלִבּוּשֵׁיהֶם וְתַקּוּנֵיהֶם נוֹדְעִים לְמַעַלָּה לְהֵיטִיב לָהֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. (עד כאן רעיא מהימנא.)

מִצְוָה זוֹ מִצְוֹת צִיצִית, כּוֹלֶלֶת תְּכֵלֶת וְלָבָן, דֵּין וְרַחֲמִים בְּאֵשׁ. אֵשׁ לְבָנָה לֹא אוֹכֶלֶת, תְּכֵלֶת אוֹכֶלֶת וּמְשַׁמְדָּה. (דברי הימים-ב ז) וְתֹאכֵל הַעֲלָה. לָבָן מִיְמִין, תְּכֵלֶת מִשְּׂמָאל. הַעֲמוּד הָאֶמְצָעִי מֵיַחַד בֵּין שְׁנֵיהֶם - יָרֵק. וּמִשׁוּם זֶה פְּרֻשָׁה בְּעַלֵי הַמִּשְׁנָה, מֵאִמְתִּי קוֹרִין אֶת שְׁמַע בְּשַׁחְרִית? מִשְׁפִּיר בֵּין תְּכֵלֶת לְלָבָן. וּמִשׁוּם זֶה הַתְּקִינוּ לְקַרְאָה בִּיחֻד.

הַשְּׁלֵמָה מִהַחֲשַׁמְטוֹת סִימָן ד'

פְּתַח רַבִּי נְהוֹרָאִי בְּפִרְשַׁת צִיצִית וְדַרְשׁ, וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִית וְגו'. כָּאֵן כְּתוּב לְדַרְתָּם, וְגַבֵּי שַׁבַּת לְדַרְתָּם, שְׁפָתוֹב לְעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבַּת לְדַרְתָּם, (חסר).

שְׁשֻׁנֵינוּ, תִּקְנּוּ פִרְשַׁת צִיצִית בְּקִרְיַת שְׁמַע, וּבְדִירְתוֹ שֶׁל אָדָם נִמְצָא קִרְיַת שְׁמַע, חוּץ מִפִּרְשַׁת צִיצִית שְׁחִסְרָה מִשָּׁם. בְּמָה נִשְׁלָם? אֵלָא כְּשֶׁאָדָם מִתְעַטֵּף בְּצִיצִית וְיוֹצֵא בּוֹ לְפִתַח דִּירְתוֹ שְׁלָם.

וְהַקְרוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁמַח, וּמִלְאָף הַמְּוֹת זֶה מִשָּׁם, וְנִצּוֹל הָאָדָם מִכָּל גִּזְק וּמִכָּל מִשְׁחִית. וְהֵינּוּ לְדַרְתָּם, בְּשִׁבִיל דִּירְתָם. שְׁהֵיָה שֵׁם שְׁלָם וְיִצָּא מִפִּתַח בֵּיתוֹ בְּמִצְוֹת, מִלְאָף הַמִּשְׁחִית זֶה מִשָּׁם, וְנִצּוֹל הָאָדָם מִכָּל גִּזְק וּמִכָּל מִשְׁחִית. מִנֵּינן לָנוּ? מִמָּה שְׁפָתוֹב מְזוֹת. מִהֶאֱוֹתִיּוֹת מִשְׁמַע - ז"ז מו"ת, שְׁלֹא נִתָּן רְשׁוֹת לְמִשְׁחִית לְחַבֵּל וְזוֹ

דְּמִשְׁקָרִי וְסִהְדִין סִהְדוּתָא דְשְׁקָרָא בְּכָל יוֹמָא. וְוִי לֹון, וְוִי לְנַפְשֵׁיהוּן, דְּסַלְקֵי בַּהוּא כְּרַסְיָא דְתַכְלָא לְמִידָן. וְעַלֵּיהוּ כְּתִיב, (תהלים קא) דּוֹבֵר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לִנְגַד עֵינַי. הַהוּא בְּגַד דְּלֵהוּן אֲשַׁתְּמוּדַע לְגַבֵּי כָּל מְאִרְיֵהוּן דְּדִינָן. וְוִי לֹון, דְּלִית לֹון חוּלְקָא בְּעַלְמָא דְאַתִּי. זְכָאִין אֵינוּן צְדִיקָאִי, דְּמִלְבּוּשֵׁיהוּן וְתַקּוּנֵיהוּן אֲשַׁתְּמוּדַעֵן לְעִילָא, לְאוֹטְבָא לֹון בְּהַאי עַלְמָא וּבְעַלְמָא דְאַתִּי. (ע"כ רעיא מהימנא.)

בְּקוּרָא דָּא מִצְוֹת צִיצִית, כְּלִיל תְּכֵלֶת וְלָבָן, דֵּינָא וְרַחֲמֵי בְּנוֹרָא. אֲשָׁא חוּרָא לֹא אָכִיל, תְּכֵלֶת אָכִיל וְשְׂצִי. (דברי הימים ב ז) וְתֹאכֵל הַעֲוֹלָה, חוּר מִיְמִנָא, תְּכֵלֶת מִשְּׂמָאלָא. עֲמוּדָא דְאַמְצָעִיתָא יַחֻד בֵּין תְּרוּיָהוּ, יָרוֹק. וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהָ מְאִרֵי מִתְנִיתִין, מְאִימְתִי קוֹרִין אֶת שְׁמַע בְּשַׁחְרִית, מִשְׁפִּיר בֵּין תְּכֵלֶת לְלָבָן. וּבְגִין דָּא תִּקְיָנוּ פִּרְשַׁת צִיצִית לְמִקְרֵי לָהּ בִּיחֻדָּא.

הַשְּׁלֵמָה מִהַחֲשַׁמְטוֹת (סִימָן ד')

פְּתַח רַבִּי נְהוֹרָאִי בְּפִרְשַׁת צִיצִית וְדַרְשׁ, (במדבר טו) וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִית וְגו' הֵכָא כְּתִיב לְדַרְתָּם. וְגַבֵּי שַׁבַּת לְדַרְתָּם, דְּכְתִיב, (שמות לא) לְעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבַּת לְדַרְתָּם, (חסר).

דְּתַנִּינָן. תִּקְנּוּ פִרְשַׁת צִיצִית בְּקִרְיַת שְׁמַע. וּבְדִירְתוֹ שֶׁל אָדָם, נִמְצָא פִרְשַׁת קִרְיַת שְׁמַע, חוּץ מִפִּרְשַׁת צִיצִית, שְׁחִסְרָה מִשָּׁם. בְּמָה נִשְׁלָם. אֵלָא כְּשֶׁאָדָם מִתְעַטֵּף בְּצִיצִית, וְיוֹצֵא בּוֹ לְפִתַח דִּירְתוֹ שְׁלָם. וְהַקְרוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁמַח, וּמִלְאָף הַמְּוֹת זֶה מִשָּׁם, וְנִצּוֹל הָאָדָם מִכָּל גִּזְק וּמִכָּל מִשְׁחִית. וְהֵינּוּ לְדַרְתָּם, בְּשִׁבִיל דִּירְתָם. שְׁהֵיָה שֵׁם שְׁלָם וְיִצָּא מִפִּתַח בֵּיתוֹ בְּמִצְוֹת, מִלְאָף הַמִּשְׁחִית זֶה מִשָּׁם, וְנִצּוֹל הָאָדָם מִכָּל גִּזְק וּמִכָּל מִשְׁחִית. מִנֵּינן לָנוּ? מִמָּה שְׁפָתוֹב מְזוֹת. מִהֶאֱוֹתִיּוֹת מִשְׁמַע ז"ז מו"ת, מִמְּוֹת, דְּכְתִיב מְזוֹת. מִהֶאֱוֹתִיּוֹת מִשְׁמַע ז"ז מו"ת,

מפתחו.

בשבת שפתיב לדרתם, מה הטעם? כיון שקדש היום, דירתם של ישראל צריכה להיות בנר דולק ושלחן ערוף ומטה מצעת, ודירתו מתקנת כדירת חתן לקבל בו הפלה. ומי היא? השבת היא פלה, ולעולם אין מכניסין אותה אלא בדירה מתקנת לכבודה כפי הראוי לה, ועל זה כתוב לעשות את השבת. וכתוב לדרתם? להכניס בה פלה קדושה לדירתה ולהיות בתוכה.

בשעה שקדש היום, ואם פלה זו באה ואינה מוצאה דירה מתקנת ושלחן ערוף ונר דולק - פלה זו אומרת: אין דירה זו מישראל. כתוב ביני ובין בני ישראל. אין זה מישראל, אין דירתו לקדשה. ועל כן צריך פאן קדשה לדירת ישראל, ועל זה כתוב לדרתם - בשבת ובציצית.

אמר רבי נהוראי, מעיד אני עלי, מי שיוצא משער ביתו בעטוף של מצוה ותפלין בראשו, בשעה שיוצא מבין שני שערים מזדמנת עליו השכינה, ושני מלאכים שעומדים עליו, אחד מימינו ואחד משמאלו, כלם מליים אותו עד בית הפנסת ומברכים אותו. מקטרג אחד שעומד לפני הפתח של האדם הולך אחריהם, ועל פרחו משיב ואומר אמן: ע"כ מההשמטות.

השלמה מההשמטות סימן ה

ספר הבהיר

מה הטעם אנו מטילין תכלת בציצית, ומה הטעם שלשים ושלשים? משל למה הדבר דומה? למלך שהיה לו גן נאה ולו שלשים ושלשים נתיבות, ושם שומר עליהן, והודיעו לבדו אותן הנתיבות. אמר לו: שומרם ולך

שלא נתן רשות למשחית לחבל וזו מפתחו. בשבת דכתיב לדרתם, מאי טעמא. מפני שפיון שקידש היום, דירתם של ישראל צריכה להיות בנר דלוק, ושלחן ערוף, ומטה מוצעת ודירתן מתוקנת כדירת חתן לקבל בו הפלה. ומאי ניהו. שבת היא כלה. ולעולם אין מכניסין אותה אלא בדירה מתוקנת לכבודה, כפי הראוי לה. ועל דא כתיב, לעשות את השבת. וכתוב, לדרתם, להכניס בה פלה קדושה לדירתה ולהיות בתוכה.

בשעה שקידש היום, ואם פלה זו באה, ואינה מוצאה דירה מתוקנת, ושלחן ערוף, ונר דלוק. פלה זו אומרת, אין דירה זו מישראל. ביני ובין בני ישראל כתיב, אין זה מישראל, אין דירתו לקדושה. ועל כן צריך הכא קדשה לדירת ישראל. ועל דא כתיב לדרתם, בשבת ובציצית.

אמר רבי נהוראי, אסהדנא, על מאן דנפק מתרע ביתיה בעיטופא דמצוה, ותפילין בראשו, בשעה דנפיק בין תרין תרעין, אזדמנא שכינה עליה. ותרין מלאכין דקיימין עליה, חד מימינא, וחד משמאלא, וכולהון מליין ליה עד בי כנישתא, ומברכין ליה. וחד מקטרגא דאיהו קיימא קמי פתחי דבר נש אזיל מבתרייהו, ועל פרחיה אתיב ואמר אמן.

(עד כאן מההשמטות.)

השלמה מההשמטות (סימן ה) ספר הבהיר

מאי טעמא אנו מטילין תכלת בציצית, ומאי טעמא שלשים ושלשים. משל למה הדבר דומה למלך שהיה לו גן נאה ולו שלשים ושלשים נתיבות ושם שומר עליהן, והודיעו לבדו אותן הנתיבות. אמר לו, שומרם ולך

בָּהֶם בְּכָל יוֹם, וּבְכָל זְמַן שֶׁתְּדַרְיִכֶם שְׁלוֹם לָךְ.

מָה עָשָׂה הַשּׁוֹמֵר? אָמַר: אִם אָנִי אֶהְיֶה לְבָדִי בְּאֵלֶּה הַנְּתִיבוֹת, אִי אֶפְשֶׁר לְשׁוֹמֵר אֶחָד לְקַיֵּם אֱלוֹ הַנְּתִיבוֹת, וְעוֹד, כִּי יֹאמְרוּ הָעוֹלָם, כִּילִי הוּא מְלַךְ זֶה וְשׁוֹמֵר זֶה. לְכֹף שֵׁם שׁוֹמְרִים אַחֲרֵים עַל הַנְּתִיבוֹת, אֵלֶּה הֵן שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם נְתִיבוֹת.

וּמָה הַטַּעַם שֶׁל הַתְּכֵלֶת? אָמַר הַשּׁוֹמֵר: שְׂמַא יֹאמְרוּ הַשּׁוֹמְרִים הֲגֵן שְׁלִי הוּא. נִתֵּן לָהֶם סִימָן וְאָמַר: רְאוּ הַסִּימָן לְמֶלֶךְ שֶׁהוּא שְׁלוֹ, שֶׁהֲגֵן הִנֵּה וְאֵלֶּה הַנְּתִיבוֹת הוּא תְקַנָּם, וְאִינָם שְׁלִי וְהִנֵּה חוֹתְמוֹ.

מִשֶּׁר לָמָּה הַדְּבָר דּוּמָה לְמֶלֶךְ וּבִתּוֹ שֶׁהִיוּ לָהֶם עֲבָדִים, בְּקִשּׁוֹ לִילֵךְ מִרְחוֹק, פְּחָדוֹ מִן אֵימַת הַמֶּלֶךְ. נִתֵּן לָהֶם הַמֶּלֶךְ סִימָנוֹ. פְּחָדוֹ מִן הַבַּת, וְנִתְּנָה לָהֶם סִימָן. אָמְרוּ: מַעֲתָה בְּשֵׁנֵי סִימָנִים אֱלוֹ - (תְּהִלִּים קכ"א) ה' יִשְׁמְרֶךָ מִכָּל רָע, יִשְׁמַר אֶת נַפְשֶׁךָ. וּמָה הִיא? אֶרֶץ שְׁנַחֲצֵבָה מְמַנָּה שְׁמַיִם, וְהִיא כְּסָאוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהִיא אֶבֶן יְקָרָה, וְהִיא יָם הַחֲכָמָה, וּכְנַגְדָּה תְּכֵלֶת בְּטִלִּית צִיצִית.

שְׂאֵמֵר רַבִּי מְאִיר, מָה נִשְׁתַּנָּה (שְׂאֵמֵר) תְּכֵלֶת מִכָּל מִינֵי צְבָעוֹנִין? מִפְּנֵי שֶׁתְּכֵלֶת דּוּמָה לָיִם, וְהַיָּם דּוּמָה לְרַקִּיעַ, וְהַרְקִיעַ דּוּמָה לְכֶסֶף הַכְּבוֹד, שְׁנֹאֲמֵר (שְׁמוֹת כ"ד) וַיִּרְאוּ אֶת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וַתַּחַת רַגְלָיו כְּמַעֲשֵׂה לְבַנַּת הַסְּפִיר וַתַּחַת וַיִּכְעַצֵּם הַשָּׁמַיִם לְטָהַר וַיִּכְתֹּב לְטָהַר. וְכַתּוּב (יחזקאל א') כְּמַרְאֵה אֶבֶן סְפִיר דְמוּת כְּפָסָא: ע"כ מַהֵהשְׁמִטוֹת.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כְּמָה עֲדִים עָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַעֲדֵם בָּהֶם בְּנֵי אָדָם, וְכֵלָם בְּעֵצָה וּבְעֵדוּת מוֹלוֹ, מְכַרְזִים וְאוֹמְרִים: (שְׁמוֹת א-א

בָּהֶם בְּכָל יוֹם, וּכְל זְמַן שֶׁתְּדַרְיִכֶם שְׁלוֹם לָךְ. מָה עָשָׂה הַשּׁוֹמֵר, אָמַר, אִם אָנִי אֶהְיֶה לְבָדִי בְּאֵלֶּה הַנְּתִיבוֹת, אִי אֶפְשֶׁר לְשׁוֹמֵר אֶחָד לְקַיֵּם אֱלוֹ הַנְּתִיבוֹת. וְעוֹד כִּי יֹאמְרוּ הָעוֹלָם, כִּילִי הוּא מְלַךְ זֶה וְשׁוֹמֵר זֶה. לְכֹף שֵׁם שׁוֹמְרִים אַחֲרֵים עַל הַנְּתִיבוֹת אֵלֶּה שֶׁהֵן שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם נְתִיבוֹת.

וּמָה טַעַמָּא דְתְּכֵלֶת אָמַר הַשּׁוֹמֵר שְׂמַא יֹאמְרוּ הַשּׁוֹמְרִים, הֲגֵן שְׁלִי הוּא. נִתֵּן לָהֶם סִימָן, רְאוּ הַסִּימָן לְמֶלֶךְ שֶׁהוּא שְׁלוֹ, שֶׁהֲגֵן הִנֵּה וְאֵלֶּה הַנְּתִיבוֹת הוּא תְקַנָּם, וְאִינָם שְׁלִי וְהִנֵּה חוֹתְמוֹ.

מִשֶּׁר לָמָּה הַדְּבָר דּוּמָה לְמֶלֶךְ וּבִתּוֹ שֶׁהִיוּ לָהֶם עֲבָדִים, בְּקִשּׁוֹ לִילֵךְ מִרְחוֹק, פְּחָדוֹ מִן אֵימַת הַמֶּלֶךְ. נִתֵּן לָהֶם הַמֶּלֶךְ סִימָנוֹ. פְּחָדוֹ מִן הַבַּת וְנִתְּנָה לָהֶם סִימָן. אָמְרוּ, מַעֲתָה בְּשֵׁנֵי סִימָנִין אֱלוֹ (תְּהִלִּים קכ"א) יי יִשְׁמְרֶךָ מִכָּל רָע, יִשְׁמַר אֶת נַפְשֶׁךָ. (עוֹד ש"ם) וּמָה יִנְהִי, אֶרֶץ דְּנַחֲצֵבָה מְמַנָּה שְׁמַיִם וְהִיא כְּסָאוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְהִיא אֶבֶן יְקָרָה, וְהִיא יָם הַחֲכָמָה, וּכְנַגְדָּה תְּכֵלֶת בְּטִלִּית צִיצִית.

דְּאָמַר רַבִּי מְאִיר, מָה נִשְׁתַּנָּה (דְּאָמַר) תְּכֵלֶת מִכָּל מִינֵי צְבָעוֹנִין, מִפְּנֵי שֶׁתְּכֵלֶת דּוּמָה לָיִם. וְהַיָּם דּוּמָה לְרַקִּיעַ וְהַרְקִיעַ דּוּמָה לְכֶסֶף הַכְּבוֹד. שְׁנֹאֲמֵר (שְׁמוֹת כ"ד) וַיִּרְאוּ אֶת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וַתַּחַת רַגְלָיו כְּמַעֲשֵׂה לְבַנַּת הַסְּפִיר וַיִּכְעַצֵּם הַשָּׁמַיִם לְטָהַר וַיִּכְתֹּב כְּמַרְאֵה אֶבֶן סְפִיר דְמוּת כְּפָסָא. (ע"כ מַהֵהשְׁמִטוֹת). (דף קע"ה ע"ב).

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כְּמָה סִהְדֵי עֲבִיד קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַסְהֵדָא בְּהוּ בְּבִנֵי נָשָׂא, וְכֵלָהּוּ בְּעִיטָא וּבְסִהְדוּתָא קִיִּימִין לְקַבְּלִיהָ. קָם בְּצַפְרָא אוֹשִׁיט רַגְלוֹי לְמַהֵר, סִהְדֵיִיא קִיִּימִין עוֹמְדִים מוֹלוֹ. קָם בְּבַקָּר, מוֹשִׁיט רַגְלָיו לְלַכֵּת - עֲדִים עוֹמְדִים

(ב) רגלי חסידיו ישמר וגו'. (קהלת
(ד) שמר רגלך פאשר תלך. (משלי ד)
פּלס מעגל רגלך. פּוּתח עיניו
לְהַסְתַּפֵּל בְּעוֹלָם - הַעֲדִים
אוֹמְרִים: (שם) עֵינֶיךָ לִנְכַח יְבִיטוּ.
קָם לְדַבֵּר - הַעֲדִים אוֹמְרִים:
(תהלים לד) נָצַר לְשׁוֹנֵךְ מֶרַע וְגו'.
מוֹשִׁיט יָדָיו בְּדַבְרֵי הָעוֹלָם -
הַעֲדִים אוֹמְרִים: (שם) סוּר מֶרַע
וַעֲשֵׂה טוֹב.

אם מצית להם - יפה, ואם לא -
פּתוּב (זכריה א) וְהִשְׁטָן עֲמַד עַל
יְמִינוֹ לְשֹׁטְנוֹ. פֶּלֶם מְעִידִים עָלָיו
בְּחֻטְאָיו לְמַעְלָה. אִם רוּצָה הָאִישׁ
לְהַשְׁתַּדֵּל בְּעִבּוּדַת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא - פֶּלֶם מְעִידִים סִגְנוּרֵיָא
לְפָנָיו, וְעוֹמְדִים לְהַעֲיֵד עָלָיו
טוֹבוֹת בְּשַׁעַר שַׁצְרִיךְ לוֹ.

קָם בְּבִקְרָה, מְבַרְךְ פְּמָה בְּרִכּוֹת.
מִנִּיחַ תְּפָלִין בְּרֵאשׁוֹ בֵּין עֵינָיו -
רוּצָה לְהַרִים רֵאשׁוֹ, רוּצָה שֵׁם
הַקְּדוֹשׁ הַעֲלִיזוֹן אַחֲזוֹ וְרָשׁוּם עַל
רֵאשׁוֹ. וְרוּצוֹת תְּלוּיּוֹת לוֹ מִצַּד
זֶה וּמִצַּד זֶה עַל לְבוֹ. הָרִי מְסַתְּפֵל
בְּכָבוֹד רְבוּנוֹ. מוֹשִׁיט יָדָיו, רוּצָה
יָד אַחֲרַת מִתְקַשְׂרֵת בְּקֶשֶׁר הַשֵּׁם
הַקְּדוֹשׁ, מְחַזֵּר יָדוֹ וּמְסַתְּפֵל
בְּכָבוֹד רְבוּנוֹ. מְתַעֲטֵף בְּעִטּוֹף שֶׁל
מִצּוּהַ בְּאַרְבַּע זְוִיּוֹת כְּסוּתוֹ,
אַרְבַּעַת מַלְכִים יוֹצְאִים לְכַנְגֵד
אַרְבַּעַת. אַרְבַּעַת עֲרֵי אָמֶת שֶׁל
הַמֶּלֶךְ, תְּלוּיִים מְאַרְבַּע זְוִיּוֹת,
וּתְלוּיִים בְּהֵם פְּעֻנְבִים בְּאַשְׁכּוֹל.
מָה אֲשָׁכּוֹל שֶׁהוּא אֶחָד וּתְלוּיִים
בּוֹ פְּמָה עֲנָבִים, מִצַּד זֶה וּמִצַּד
זֶה, כִּף זֶה מִצּוּהַ אַחַת, וּתְלוּיִים
בְּהֵם פְּמָה עֲנָבִים זְגִים וּזְמֹרוֹת
צְרוּרִים בְּהֵם. שְׁבַעַת רְצִים אֱלוֹ
הֵם שְׁבַעַת צְרוּרוֹת שֶׁל תְּכֵלֶת
שַׁצְרִיךְ לְכַרֵּךְ בָּהּ בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד,
אוֹ לְהַגְדִּיל עַד שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרִי. מִי
שִׁוְסִיף, לֹא יוֹסִיף עַל שְׁלֹשָׁה

לְקַבְּלֶיהָ, מְכַרְיִזִין וְאַמְרִין, (שמואל א ב) רגלי
חסידיו ישמר וגו'. (קהלת ד) שמור רגלך פאשר
תלך. (משלי ד) פלס מעגל רגלך. אפתח עיניו
לאסתפלא בעלמא, סהדייא אמרי, (משלי ד) עיניך
לנכח יביטו. קם למללא, סהדייא אמרי (תהלים
לד) נצור לשונך מרע וגו'. אושיט ידוי במלי
עלמא, סהדייא אמרי (תהלים לד) סור מרע ועשה
טוב.

אי ציית להו, יאות. ואי לא, פתיב (זכריה א) והשטן
עומד על ימינו לשטנו. פלהו סהדין עליה
בחובוי לעילא. אי בעי בר נש לאשתדלא
בפולחנא דקודשא בריך הוא, פלהו סהדין
סניגורין קמיה, וקיימין לאסהדא עליה טבאן,
בשעתא דאצטריך ליה.

קָם בְּצַפְרָא, מְבַרְךְ פְּמָה בְּרִכּוֹת. אֲנַח תְּפִלִּין
בְּרִישִׁיָה בֵּין עֵינָיו. בְּעֵי לְזַקְפָּא רִישִׁיָה,
חָמִי שְׁמָא קְדִישָׁא עֲלָאָה, אֶחָד וְרָשִׁים עַל
רִישִׁיָה. וְרוּצוֹעִין תְּלִיין מְהָאִי גִיסָא וּמְהָאִי
גִיסָא עַל לְבִיָה. הָא אֶסְתְּפֵל בִּיקְרָא דְמֵאֲרִיָה.
אוֹשִׁיט יָדָיו, חָמִי יָדָא אַחֲרָא, מִתְקַשְׂרָא
בְּקֶשֶׁר דְּשְׁמָא קְדִישָׁא. אַהֲדַר יָדָיו וְאַסְתְּפֵל
בִּיקְרִיָה דְמֵאֲרִיָה. אַתְּעֲטֵף בְּעִטּוֹפָא דְמִצּוּהַ,
בְּאַרְבַּע זְוִיּוֹת דְּכְסוּתִיָה, אַרְבַּע מַלְכִין נְפִקִין
לְקַדְמוֹת אַרְבַּע. אַרְבַּע סַהְדֵי קְשׁוּט דְּמַלְכָּא,
תְּלִיָא מְאַרְבַּע זְוִיּוֹת, וְתְלִיין בְּהוֹ פְּעֻנְבִים
בְּאַתְּפֵלָא.

מָה אַתְּפֵלָא, דְּאִיְהוּ חַד, וְתְלִיין בִּיָה פְּמָה
עֲנָבִים, מְהָאִי סְטֵר וּמְהָאִי סְטֵר. כִּף הָאִי,
מִצּוּהַ חֲדָא, וְתְלִיין בִּיָה פְּמָה עֲנָבִים, וְזָגִין
וּזְמֹרִין צְרוּרִין בְּהוֹ, שְׁבַעַת רַהִיטִין אֱלִין אִינוּן
שְׁבַעַת צְרוּרִין דְּתְכֵלְתָא, דְּבַעֵי לְכַרְכָּא בִּיָה
בְּכָל חַד וְחַד, אוֹ לְאַסְגָּאָה עַד תְּלִיסֵר, מָאן
דִּיּוֹסִיף, לֹא יוֹסִיף עֲלֵיהּ עַד תְּלִיסֵר. מָאן דִּיּוֹסִיף, לֹא יוֹסִיף עַד תְּלִיסֵר.

וְתֵאנָא, הַאי תְּכֵלֶת, הוּא רְזָא דְדוּד מְלָפָא.
וְדָא חוּטָא דְאַבְרָהָם, דְזָכָה בֵיה לְבָנוּי
בְתָרוּי. מָאי תְּכֵלֶת. תְּכֵלֶת דְכֵלָא. (וּדְאִי) רַבִּי
יְהוּדָה אָמַר, כְּפִסָּא הַכְּבוֹד אֶקְרִי.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, שְׁבַעָה כְרִיכָן דְאִיהִי שְׁכִינְתָא
שְׁבִיעֵתָא דְכֵלָא וְדְאִי. דְהָא הִיא מִתְבְּרַכָּא
מִשִּׁיתָא אַחֲרָנִין, עַל יְדָא דְצַדִּיק. וְאִי תֵלֶת
עֶשֶׂר, תֵלֶת עֶשֶׂר אֵינוֹן, כְּמָה דְאוּקְמוּהָ בְתֵלֶת
עֶשֶׂר מְכִילָן. וְהִיא הִיא פְתָחָא דְכֵלָהוּ.

וְהִיא חוּטָא חַד, וְרִשְׁימָא בְגוּוֹנְהָא, וּגְוֹוֹנָא
דִּילָה נְפִיק, מִחַד נוּנָא דְאֵזִיל בְּיָם כְּנִירָת.
וְכִנְרָת עַל שְׁמָה אֶתְקָרִי. וְעַל דָּא, כְּנֹר הָוָה
תְלוּי לְעֵילָא מְעַרְסָא דְדוּד, דְהָא (דְדוּד) וְדְאִי
אִיהוּ כְנֹר דְדוּד מְנַגֵן מֵאֲלִיו, לְמִלְפָּא קְדִישָׁא
עֲלָאָה. וּבְגִין כֵּן, גְוֹוֹנֵי עֵזִיל עַד רְקִיעָא,
וּמְרַקִיעָא עַד פּוֹרְסִיָּא.

וְהָבָא פְתִיב מְצוּה, כְּמָה דְאֶתְ אָמַר (מַלְכִים ב יח)
מְצוֹת הַמֶּלֶךְ הִיא. (אֶסְתֵר א) מְדוּעַ אֶתְהָ
עוֹבֵר אֶת מְצוֹת הַמֶּלֶךְ. (נַחֲמִיָּה יא) כִּי מְצוֹת הַמֶּלֶךְ.
וְתֵאנָא, יְסוּדָא וְשִׁרְשָׁא בְמִלְפָּא מִתְעַטְרִין
כְּחַדָּא. וְהִיא הוּא כְתָרָא וּפְתָחָא לְכָל שְׂאֵר
כְּתָרִין. דְכְתִיב, (תְהֵלִים קיח) פְתָחוּ לִי שַׁעֲרֵי צָדֵק.
וְכְתִיב, (תְהֵלִים קיח) זֶה הַשַּׁעַר לִי. וְעַל דָּא כְתִיב,
וּרְאִיתֶם אוֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת כָּל מְצוֹת יְיָ,
לְאַכְלִלָּא בְהֵאֵי כָל שְׂאֵר כְּתָרִין. וְעַל דָּא אֵינוֹן
סְהָדֵי סְהָדוּתָא, וְלֹא קִיָּמִי בְדוּכְתִיָּהוּ בְגִין
דְאִיהִי מְצוֹת.

וְתֵנִינָן, תְּשִׁמִּישֵי מְצוּה, נְזַרְקִין. וְאִי תִימָא, הָא
לוּלָב וְעַרְבָה וְכוּ', תְּשִׁמִּישֵי קְדֻשָּׁה
אֵינוֹן, אָמַאי נְזַרְקִין. אֶלָּא תְשִׁמִּישֵי קְדֻשָּׁה,
כְּגִין דְרִשְׁמִינָן בְּפְתִיבָה דְשְׁמָא קְדִישָׁא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֵינוֹן חוּטִין, לְאַחֲזָאָה הֵיךְ
תְלִיִין מִכָּאן וּמִכָּאן, לְד' סְטָרֵי עֲלָמָא,

עֶשֶׂר. מִי שְׁיַמְעֵט, לֹא יִמְעַט
מִשְׁבַּעָה.

וְכִמְדַּנּוּ, תְּכֵלֶת זֹו הִיא סוּד דְדוּד
הַמֶּלֶךְ, וְזֶה חוּט אַבְרָהָם שְׁזָכָה
בּוֹ לְבָנוּי אַחֲרָיו. מַה זֶה תְּכֵלֶת?
תְּכֵלֶת הַכֵּל. (וּדְאִי) רַבִּי יְהוּדָה
אָמַר, כְּפִסָּא הַכְּבוֹד נֶקְרָא.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, שְׁבַע פְּרִיכוֹת
שְׁהִיא שְׁכִינָה שְׁבִיעֵת הַכֵּל
בְּוִדְאִי. שְׁהָרִי הִיא מִתְבְּרַכָּת
מִשְׁשָׁה אַחֲרִים עַל יְדֵי הַצַּדִּיק.
וְאִם שְׁלֹשָׁה עֶשֶׂר, שְׁלֹשָׁה עֶשֶׂר
הֵם, כְּמוֹ שְׁבַעֲרוּהָ בְשִׁלֵּשׁ עֶשְׂרֵה
מִדּוֹת, וְזֶהוּ פְתָח הַכֵּל.

וְהִיא חוּט אַחַד, וְרִשְׁוּמָה בְּגוּוֹנֵיהָ,
וְצַבְעָה יוֹצֵא מְדַג אַחַד שְׁהוּלָף
בְּיָם כְּנִירָת. וְכִנְרָת נֶקְרָאת עַל
שְׁמָה. וְעַל זֶה כְּנֹר הָיָה תְלוּי מְעַל
מִטַּת דְדוּד, שְׁהָרִי (שֶׁל דוּד) וְדְאִי הוּא
כְּנֹר דְדוּד מְנַגֵן מֵאֲלִיו לְמִלְפָּא
הַקְדוּשׁ הָעֲלִיוֹן, וְלִכְן גְוֹנֵי עוֹלָם
עַד הַרְקִיעַ, וּמִהַרְקִיעַ עַד הַכְּפִסָּא.
וְכָאן כְּתוּב מְצוּה, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר
(מַלְכִים-ב יח) מְצוֹת הַמֶּלֶךְ הִיא. (אֶסְתֵר
א) מְדוּעַ אֶתְהָ עוֹבֵר אֶת מְצוֹת
הַמֶּלֶךְ. כִּי מְצוֹת הַמֶּלֶךְ. וְלְמַדְנּוּ,
יְסוּדָא וְשִׁרְשָׁא בְמִלְפָּא מִתְעַטְרִים
כְּאֶחָד, וְזֹוהִי זְכָרוֹן וּפְתָח לְכָל
שְׂאֵר הַכְּתָרִים, שְׁכְּתוּב (תְהֵלִים קיח)
פְתָחוּ לִי שַׁעֲרֵי צָדֵק. וְכְתוּב זֶה
הַשַּׁעַר לַה'. וְעַל זֶה כְּתוּב וּרְאִיתֶם
אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת מְצוֹת ה',
לְהַכְלִיל בְּזֶה כָּל שְׂאֵר הַכְּתָרִים.
וְלִכְן הֵם מְעִידִים עֵדוּת וְלֹא
עוֹמְדִים בְּמִקוּמָם, מִשּׁוּם שְׁהִיא
מְצוֹת.

וְשִׁנְיָנוּ, תְּשִׁמִּישֵי מְצוּה נְזַרְקִין.
וְאִם תֵּאמַר, הָרִי לוּלָב וְעַרְבָה
תְשִׁמִּישֵי קְדֻשָּׁה הֵם, לְמָה
נְזַרְקִים? אֶלָּא תְשִׁמִּישֵי קְדֻשָּׁה,
מִשּׁוּם שְׁרִשׁוּמִים בְּכְתִיבַת הַשֵּׁם
הַקְדוּשׁ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אוֹתָם חוּטִים,
לְהִרְאוֹת אֵיךְ תְלוּיִים מִכָּאן

ומכאן לארבעה צדדי העולם ממקום זה, והיא שולטת על הכל בסוד הלב, שהיא לב כל העולם הזה ולב העליונים, ותלויה בלב העליון, והכל הוא בלב שיוצא מחכמה עליונה. אמר רבי יצחק, שעור של זה (וארף) של זה נתבאר באותיות חקוקות של רבי אלעזר.

אמר רבי יהודה, אמר הקדוש ברוך הוא: מי שרוצה ללכת אחר יראתי, ללך אחר הלב הזה ואחרי העינים שעומדים עליה. מי הם עינים אלה? כמו שנאמר (תהלים 115) עיני ה' אל צדיקים. אבל אתם, לא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם. מה הטעם? משום שאתם זנים אחריהם.

אמר רבי חייא, מה הטעם כאן יציאת מצרים, שפתוב אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים? אלא משום שפשעו מצרים, נכנסו בחלק זה, ובזה הרג הקדוש ברוך הוא הרג במצרים. ולכן במקומו נזכר, ובמקומו הזהיר בזה. מה זה במקומו? משום שמצוה זו היא מקומה.

שנה רבי ייסא, כתוב (מכהו) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. כימי? ! כיום היה צריך לו לכתוב, שהרי בזמן אחד יצאו, ולא התעכבו! אלא כמו אותם ימים עליונים שהתברכה בהם כנסת ישראל, כף עתיד הקדוש ברוך הוא להוציא את ישראל מהגלות, ואז כתוב (ישעיה יב) ואמרתם ביום ההוא הודו לה' קראו וגו', זמרו ה' כי גאות עשה מודעת זאת בכל הארץ. מה זה מודעת זאת? משום שעכשו נודעה זאת בעטוף מצוה. באותו זמן תודע זאת בכמה מנהגים שלה שיעשה הקדוש ברוך הוא אותות ונסים בעולם, אז כתוב

מהאי אתר. ואיהי שלטא על פלא. ברזא דלב, דאיהי לבא דכל האי עלמא, ולבא דעלאי, ותליא בלב עלאה. וכלא הוא בלב, דנפק מחכמה עלאה. אמר רבי יצחק, שעורא דהאי (מ"א ואורכא) דהאי, אתמר באתוון גליפן דרבי אלעזר.

אמר רבי יהודה, אמר קדשא ברוך הוא, מאן דבעי למהו בטר דחלתי, יהו בטר לבא דא, ובטר עיינין דקיימין עליה. מאן אינון עיינין. כמה דאת אמר, (תהלים לא) עיני יי אל צדיקים אבל אתם לא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם. מאי טעמא (דף קע"ו ע"א) בגין דאתם זנים אחריהם.

אמר רבי חייא, מאי טעמא הכא יציאת מצרים, דכתיב אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים. אלא, בגין דכד נפקו ממצרים, בהאי חולקא עאל. ובהאי, קטיל קדשא ברוך הוא קטולא דמצרים. ועל דא באתריה אתדבר, ובאתריה אזדהר להו בדא. מאי באתריה. בגין דהאי מצוה, היא אתר דילה.

האנו רבי ייסא, כתיב (מכהו) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. כימי, כיום מיבעי ליה, דהא בחד זמנא נפקו ולא אתעכבו. אלא כאינון יומין עלאין, דאתברכא בהו כנסת ישראל. כן זמין קדשא ברוך הוא לאפקא להו לישראל מן גלותא, וכדין כתיב (ישעיה יב) ואמרתם ביום ההוא הודו ליי קראו וגו', זמרו יי פי גאות עשה מודעת זאת בכל הארץ. מאי מודעת זאת. בגין דהשתא אשתמודעא זאת בעטופא דמצוה. בההוא זמנא אשתמודעא זאת, בכמה נמוסין דילה, דיבעיד קדשא ברוך הוא אתין ונסין בעלמא, כדין כתיב (זכריה יד) ביום ההוא יהיה יי אחד

זכריה יד) ביום ההוא יהיה ה' אֶחָד וְשָׂמוּ אֶחָד. בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. יְמִלֹךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

וְשָׂמוּ אֶחָד. בְּרוּךְ יי לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. יְמִלֹךְ יי לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

פְּרֻשַׁת קִרְח

פְּרֻשַׁת קִרְח

וַיִּקַּח קִרְח בֶּן יִצְחָר בֶּן קָהָת בֶּן לְוִי וְגו' רַבִּי אֲבָא פָתַח (תהלים ט) הַנְּחַמְדִּים מְזַהֵב וּמְפֹז וּמְתוּקִים מְדַבֵּשׁ וְנוֹפֵת צוּפִים. כַּמָּה עֲלִיּוֹנִים הֵם דְּבָרֵי הַתּוֹרָה, כַּמָּה מְכַבְּדִים הֵם, אֲהוּבִים הֵם לְמַעַלָּה, אֲהוּבִים הֵם לְכֹלָם, בְּגִלְל שְׁהֵם שֵׁם קָדוֹשׁ. וְכָל מִי שֶׁשִּׁמְשַׁתְּדֵל בַּתּוֹרָה, מְשַׁתְּדֵל בְּשֵׁם הַקָּדוֹשׁ וְנִצֵּל מֵהַכֵּל. נִצֵּל בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְנִצֵּל בְּעוֹלָם הַבָּא. בֹּא וּרְאֵה, כָּל מִי שֶׁשִּׁמְשַׁתְּדֵל בַּתּוֹרָה, אֲחוּז בְּעֵץ הַחַיִּים. כִּיּוֹן שֶׁאֲחוּז בּוֹ - בְּכָל אֲחוּז, שֶׁכְּתוּב (משלי א) עֵץ חַיִּים הוּא לַמְּחַזִּיקִים בָּהּ וְגו'. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, כָּל מִי שֶׁשִּׁמְשַׁתְּדֵל בַּתּוֹרָה, יֵשׁ לוֹ חֲרוּת מֵהַכֵּל, חֲרוּת מִמִּיתָה כְּמוֹ שֶׁאֲמַרְנוּ, מִשׁוּם שֶׁחֲרוּת שׁוֹרָה עָלָיו וְאֲחוּזָה בּוֹ. אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל מִתְעַטְּרִים בַּתּוֹרָה, וְנִצֵּלוּ מֵהַכֵּל, וְלֹא יִמָּצְאוּ בְּגִלוֹת. וְזֶהוּ שֶׁכְּתוּב (אלו ישראל משמרים את התורה, ויצילו מהכל, ולא ימצאו בגלות. כתוב) (שמות לב) חֲרוּת עַל הַלְּחֹת, אֵל תִּקְרֵי חֲרוּת אֵלָּא חֲרוּת. וְחֲרוּת זוּ (בארוך) נִמְצְאָת בַּתּוֹרָה. הַתּוֹרָה הִיא כַּחַח הַיְמִין, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים לג) מִיְמֵינוּ אֵשׁ דָּת לָמוּ. וְהַשְּׂמָאל נִכְלָל בַּיְמִין. מִי שֶׁעוֹשֶׂה יְמִין שְׂמָאל וְשְׂמָאל יְמִין, הָרִי הוּא כְּאֵלּוּ מִחֲרִיב עוֹלָם.

וַיִּקַּח קִרְח בֶּן יִצְחָר בֶּן קָהָת בֶּן לְוִי וְגו'. רַבִּי אֲבָא פָתַח (תהלים ט) הַנְּחַמְדִּים מְזַהֵב וּמְפֹז רַב וּמְתוּקִים מְדַבֵּשׁ וְנוֹפֵת צוּפִים. כַּמָּה עֲלִיּוֹנִים הֵם דְּבָרֵי הַתּוֹרָה, כַּמָּה מְכַבְּדִים הֵם, אֲהוּבִים הֵם לְמַעַלָּה, אֲהוּבִים הֵם לְכֹלָם, בְּגִלְל שְׁהֵם שֵׁם קָדוֹשׁ. וְכָל מִי שֶׁשִּׁמְשַׁתְּדֵל בַּתּוֹרָה, מְשַׁתְּדֵל בְּשֵׁם הַקָּדוֹשׁ, וְנִצֵּל מֵהַכֵּל. נִצֵּל בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְנִצֵּל בְּעוֹלָם הַבָּא. בֹּא וּרְאֵה, כָּל מִי שֶׁשִּׁמְשַׁתְּדֵל בַּתּוֹרָה, אֲחוּז בְּעֵץ הַחַיִּים. כִּיּוֹן שֶׁאֲחוּז בּוֹ - בְּכָל אֲחוּז, שֶׁכְּתוּב (משלי א) עֵץ חַיִּים הוּא לַמְּחַזִּיקִים בָּהּ וְגו'.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, כָּל מִי שֶׁשִּׁמְשַׁתְּדֵל בַּתּוֹרָה, חֲרוּת אֵת לִיה מִכָּל אֲחֵרֵי, כַּמָּה דְּאֲמַרְן. בְּגִין דְּחִירוּ עָלֶיהָ שְׂרִיא, וְאֲחִיד בִּיה. אֵילוּ יִשְׂרָאֵל מִתְעַטְּרִין בַּתּוֹרָה, יִשְׁתַּזְּבוּ מִכָּל אֲחֵרֵי, וְלֹא יִשְׁתַּכְּחוּ בְּגִלוֹתָא, וְדָא הוּא דְכְּתִיב (ם"א אילו ישראל מנשטרין אורייתא, אשתזבו מכלא, ולא אשתכחו בגלותא כתוב) (שמות לב) חֲרוּת עַל הַלְּחֹת, אֵל תִּקְרֵי חֲרוּת אֵלָּא חֲרוּת. וְחֲרוּת דָּא (אויקמוה) בַּתּוֹרָה אֲשֶׁתַּכַּח, אֲוִרִיתָא אִיהִי חֵילָא דִּימִינָא, כַּמָּה דְּאֵת אָמַר (דברים לג) מִיְמֵינוּ אֵשׁ דָּת לָמוּ, וְשְׂמָאלָא אֲתַכְּלִיל בִּימִינָא, מָאן דְּעָבִיד יְמִינָא שְׂמָאלָא, וְשְׂמָאלָא יְמִינָא, הָא אִיהוּ כְּאֵילוּ חֲרִיב עָלְמָא. הָא חֲזִי, אֲהֲרֹן יְמִינָא. לִיּוֹאֵי שְׂמָאלָא, קִרְח בְּעֵי לְמַעַבְדַּד חֲלוּפָא דִּימִינָא לְשְׂמָאלָא, בְּגִין כִּן אֲתַעֲנֵשׁ. וְלֹא עוֹד אֵלָּא דְּאֲשֶׁתַּכַּח בִּיה לִישְׁנָא בִישָׂא, וְאֲתַעֲנֵשׁ בְּכָל אֲחֵרֵי. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, שְׂמָאלָא אֲתַכְּלִיל תְּדִיר בִּימִינָא, קִרְח בְּעָא לְאֲחֵלְפָא תְּקוּנָא

בֹּא וּרְאֵה, אֲהֲרֹן יְמִין, לְוִיִּם שְׂמָאל. קִרְח רָצָה לַעֲשׂוֹת חֲלוּפָא הַיְמִין לְשְׂמָאל, וּמִשׁוּם זֶה נִעְנֵשׁ. וְלֹא עוֹד, אֵלָּא שֶׁנִּמְצָא בּוֹ לְשׁוֹן הָרַע, וְנִעְנֵשׁ בְּכָל רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, הַשְּׂמָאל נִכְלָל תְּמִיד בַּיְמִין. קִרְח רָצָה לְהַחֲלִיף תְּקוּן שֶׁלְמַעַלָּה וּלְמַטָּה, בְּגִלְל זֶה נִאֲבָד

דלעילא ותתא, בגין כף אתאביד מעילא ותתא. ויבא קרח, מאי ויבא. נסיב עיטא בישא לגרמיה, כל דרדף בתר דלאו דיליה, איהו עריק מקמיה. ולא עוד, אלא מה דאית ביה אתאביד מניה. קרח רדיף בתר דלאו דיליה, דיליה אביד, ואתרא לא רוח.

קרח אזיל במחלוקת. מאי מחלוקת. פלוגתא. פלוגתא דלעילא ותתא. ומאן דבעי לאפלגא תקוונא דעלמא, יתאביד מפלהו עלמין. מחלוקת, פלוגתא דשלום. ומאן דפליג על שלום, פליג על שמא (דף קע"ו ע"ב) קדישא, בגין דשמא קדישא, שלום אקרי.

תא חזי, לית עלמא קאים אלא על שלום, כד ברא קדשא בריה הוא עלמא, לא יכיל לאתקיימא, עד דאתא ושרא עליהו שלום. ומאי הוא. שבת, דאיהו שלמא דעלאי ותתאי, וכדין אתקיים עלמא. ומאן דפליג עליה, יתאביד מעלמא.

צ'פחד פליג על שבת, דהוה מקושש עצים. ומאן אינון עצים. אינון אילנין אחרנין כדאמרן. ואינון מלין (פ"א אילנין) דחול, וחול בקדש לא שרייא, (מכאן והלאה מילי דחול בשבת אסור ודאי) דפליג על שלמא דעלמא.

רבי יוסי אמר, כתיב (תהלים קיט) שלום רב לאוהבי תורתך וגו'. אורייתא הוא שלום, דכתיב (משלי א) וכל נתיבותיה שלום. וקרח אתא לאפגמא שלום דלעילא ותתא, בגין כף אתעניש הוא מעילא ותתאה.

ויקומו לפני משה וגו'. האי קרא אוקמוהו חבריאי. רבי שמעון אמר, קריאי מועד קראי כתיב, חסר יו"ד, אמאי קראי. אלא הכי הוא, מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא. ורזא דא, כל אינון פתרין עלאין,

מלמעלה ולמטה.

ויבא קרח. מה זה ויבא? לקח עצה רעה לעצמו. כל מי שרודף אחר מה שאינו שלו - זה בורח ממנו, ולא עוד, אלא מה שיש לו - נאבד ממנו. קרח רדף אחר מה שאינו שלו - את שלו אבד, ואחר לא הרויח.

קרח הלך במחלוקת. מה זה מחלוקת? פלוגתא. מחלוקת שלמעלה ולמטה. ומי שרודף לחלק תקון העולם, נאבד מפל העולמות. מחלוקת היא מחלוקת של השלום, ומי שחולק על השלום חולק על השם הקדוש, משום ששם הקדוש נקרא שלום. בא וראה, אין העולם עומד אלא על שלום. כשברא הקדוש ברוך הוא את העולם, לא יכל להתקיים ולעמד, עד שבא והשרה עליו שלום, ומהו? שבת, שהיא שלום העליונים והתחתונים, ואז עמד והתקיים העולם. ומי שחולק עליו, יאבד מהעולם.

צ'פחד חלק על שבת, שהיה (במדבר טו) מקושש עצים. מי אותם עצים? אותם עצים אחרים, כמו שאמרנו. ואלו דברי (אילנות) חל, וחל בקדש לא שורה, (מכאן והלאה דברי חל בשבת אסור ודאי) שחלק על שלום שלמעלה.

רבי יוסי אמר, כתיב (תהלים קיט) שלום רב לאוהבי תורתך וגו'. התורה היא שלום, שכתוב (משלי א) וכל נתיבותיה שלום. וקרח בא לפגם שלום שלמעלה ומטה, ומשום זה נענש מלמעלה ומטה. ויקומו לפני משה וגו'. פסוק זה פרושהו החברים. רבי שמעון אמר, קראי מועד, קראי כתיב, חסר יו"ד. למה קראי? אלא כף הוא - מלכות הארץ כעין מלכות הרקיע. וסוד זה - כל אותם פתרים עליונים שהשם הקדוש

נֶאֱחָז בָּהֶם, כָּלֶם מְזַמְּנִים מִמָּקוֹם שְׁנִקְרָא קֹדֶשׁ, זֶהוּ שְׁפָתוֹב (ויקרא כב) מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ. וְאֵימְתִי? בְּשֶׁעָה שְׁמוּעַד זְמִין בְּעוֹלָם. כְּמוֹ שְׁאוֹתֶם כְּתָרִים עֲלִיּוֹנִים שְׁמְזַמְּנִים מִקְדָּשׁ הָעֲלִיּוֹן, כִּף גַּם קֹדֶשׁ תַּחְתּוֹן זְמִין לְחִילּוֹ לְעֵטְרָם וְלִהְעֲלוֹתָם.

קֹדֶשׁ עֲלִיּוֹן יְדוּעַ, קֹדֶשׁ תַּחְתּוֹן חֲכֻמַּת שְׁלֵמָה, כִּף גַּם הִיא מְזַמְּנַת לְכָל חִילִיָּה, וְאוֹתָם חִלּוֹת כָּלֶם עֲתִידִים לְהִתְעַטֵּר בְּקֹדֶשׁ תַּחְתּוֹן זֶה בְּזִמְן שְׁמוּעַד שְׁרוּי בְּעוֹלָם. וְכִמוֹ שְׁחִילִיָּה עוֹמְדִים לְמַעְלָה, כִּף גַּם עוֹמְדִים מִמְּנֵי הָעַמִּים כְּדִגְמָתָה לְמַטָּה, וְעַל זֶה נִקְרָאוּ קֹרְאֵי מוֹעֵד. וּמִשׁוּם שֶׁהֵם לְמַטָּה, קֹרְאֵי מוֹעֵד חֹסֵר, (כְּמוֹ שְׁלֵמָעֲלָה) אֲבָל הֵם בְּשֵׁלְמוֹת יִתְרָה.

אֲנָשִׁי שֵׁם וְדָאֵי, וְלֹא אֲנָשִׁי ה'. וְזֶהוּ סוּד (ויקרא כד) בְּנִקְבוֹ שֵׁם יוֹמֵת, וּבְאֲרֹנּוֹ, וְעַל זֶה נִקְרָא כָּאֵן אֲנָשִׁי שֵׁם וְדָאֵי. כִּיּוֹן שְׁמַצַּד הַגְּבוּרָה בְּאִים, אֲנָשִׁי שֵׁם הֵם, הָרִי שְׁבָחָם יִתְרָה, אֲבָל הֵם לְקַחוּ לְעַצְמָם וְנֶאֱחָזוּ בְּמַחְלָקָתָם.

בְּקָר וְיִדְעֵה יי אֵת אֲשֶׁר לוֹ. לְמָה בְּקָר? וְלְמָה קְדוֹשׁ וְלֹא טְהוֹר? אֲלֵא הֵם כְּאוֹ מַצַּד שֶׁל טְהוֹר, וְקְדוֹשׁ הַכֶּהֵן. אָמַר מֹשֶׁה, בְּקָר, כְּשֶׁכָּתַר הַכֶּהֵן מִתְעוֹרֵר בְּעוֹלָם - אִם אֲתָם כְּהֻנִּים, הָרִי בְּקָר, עֲבָדוֹ עֲבוּדַת הַבְּקָר, וְאֵז וְיִדְעֵה ה' אֵת אֲשֶׁר לוֹ וְאֵת הַקְּדוֹשׁ. אֵת אֲשֶׁר לוֹ - סֵתָם, זֶה הַלּוּיִם. וְאֵת הַקְּדוֹשׁ - זֶה הַכֶּהֵן. אֵז וְהַקְּרִיב אֵלָיו. וְאֵין מִי שִׁיבְחִין בְּדָבָר אֲלֵא בְּקָר. אִם תִּהְיֶה רְאוּיִים לְהִשָּׂאֵר בְּצַד הַדִּין, בְּקָר לֹא יִסְבַּל אֲתָכֶם, שְׁהָרִי לֹא זְמַנּוֹ הוּא. וְאִם תִּתְרָאוּ לְהִשָּׂאֵר בְּחֹסֵד, הָרִי זְמַנּוֹ הוּא, וְתִשָּׂאוּ אֲצִלוֹ וְיִקְבַּל אֲתָכֶם.

בְּמָה? בְּקִטְרֵת. שְׁהָרִי קִטְרֵת צְרִיכָה שׁוֹשְׁבִין לְהִתְקַטֵּר עַל יְדוֹ כִּכֵּל וְלְהִתְקַשֵּׁר. מִי הַשׁוֹשְׁבִין?

דְּשָׂמָא קְדִישָׁא אֲתֵאֲחִיד בְּהוּ, כְּלָהוּ זְמִינִין מֵאֲתֵר דְּאִקְרִי קֹדֶשׁ, הָדָא הוּא דְכֻתִּיב, (ויקרא כג) מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ. וְאֵימְתִי בְּשֶׁעֲתָא דְמוֹעֵד זְמִין בְּעֲלָמָא, כְּגוֹנָא דְאֵינוֹן כְּתָרִין עֲלָאִין, דְּזְמִינִין מִקְדָּשׁ עֲלָאָה, הִכִּי נְמִי קֹדֶשׁ תַּתָּא זְמִין לְחִילּוֹי, לְאֵעֲטָרָא וְלֹאֲעֲלָאָה לְהוּ.

קֹדֶשׁ עֲלָאָה יְדִיעָא, קֹדֶשׁ תַּתָּאָה חֲכֻמַּת שְׁלֵמָה, הִכִּי נְמִי אֵיהִי זְמִינַת לְכָל חִילִיָּהָ. וְאֵינוֹן חִילִין כּוּלָּהוּ, זְמִינִין לְאֲתֵעֲטָרָא בְּהֵאֵי קֹדֶשׁ תַּתָּאָה, בְּזִמְנָא דְמוֹעֵד שְׁרִיָּא בְּעֲלָמָא. וְכְגוֹנָא דְחִילִיָּהָ קִיָּימִין לְעִילָא, הִכִּי נְמִי קִיָּימִי מִמְּנִין דְּעֲמָא, כְּדוֹגְמָא דִּילָהּ לְתַתָּא, וְעַל דָּא אִקְרוּן קֹרְאֵי מוֹעֵד. וּבְגִין דְּאֵינוֹן לְתַתָּא, קֹרְאֵי מוֹעֵד חֹסֵר, (כְּגוֹנָא דְלֵעִילָא) אֲבָל בְּשֵׁלִימוֹ יִתִּיר אֵינוֹן.

אֲנָשִׁי שֵׁם וְדָאֵי, וְלֹא אֲנָשִׁי יי. וְדָא הוּא רְזָא, בְּנִקְבוֹ שֵׁם יוֹמֵת, וְאוֹקִימָנָא. וְעַל דָּא אִקְרִי הִכָּא, אֲנָשִׁי שֵׁם וְדָאֵי, כִּיּוֹן דְּמִסְטָרָא דְגְבוּרָה קָא אֲתִיָּין, אֲנָשִׁי שֵׁם אֵינוֹן, הָא שְׁבָחָא דְלַהוֹן יִתִּיר, אֲבָל אֵינוֹן נְטִלוּ לְגַרְמִיָּהוּ. וְאֲתֵאֲחִדוּ בְּמַחְלּוֹקָתָם.

בְּקָר וְיִדְעֵה יי אֵת אֲשֶׁר לוֹ. אֲמָאֵי בְּקָר, וְאֲמָאֵי קְדוֹשׁ וְלֹא טְהוֹר. אֲלֵא אֵינוֹן מִסְטָרָא דְטְהוֹר קָא אֲתִיָּין, וְקְדוֹשׁ כְּהֵנָּא. אָמַר מֹשֶׁה, בְּקָר, דְּכֻדִין כְּתָרָא דְכְּהֵנָּא אֲתֵעַר בְּעֲלָמָא, אֵי אֲתוֹן כְּהֵנִי, הָא בְּקָר, כְּלָחוּ עֲבוּדָה דְבְּקָר, וְכֻדִין וְיִדְעֵה יי אֵת אֲשֶׁר לוֹ וְאֵת הַקְּדוֹשׁ. אֵת אֲשֶׁר לוֹ סֵתָם, דָּא לִינוּאֵי. וְאֵת הַקְּדוֹשׁ, דָּא כְּהֵנָּא, כְּדִין וְהַקְּרִיב אֵלָיו. וְלִית מָאֵן דְּאֲבָחִין מְלָה, אֲלֵא בְּקָר, אֵי תַתְּחוֹן לְאֲשֵׁתְאָרָא בְּסִטְרָא דִּינוּא, בְּקָר לֹא סְבִיל לְכוּ, דְּהָא לָאו זְמַנִּיָּה הוּא. וְאֵי תַתְּחוֹן לְאֲשֵׁתְאָרָא בְּחֹסֵד, הָא זְמַנִּיָּה הוּא, וְתִשָּׂאֲרוֹן גְּבִיָּה, וְיִקְבַּל לְכוּ.

בְּמָה. בְּקִטְרֵת. דְּהָא קִטְרֵת בְּעֵי לְשׁוֹשְׁבִינָא,

זֶה הַכֹּהֵן. וּמִשׁוֹם כֶּן, וְהִיָּה הָאִישׁ
אֲשֶׁר יִבְחַר ה' הוּא הַקְּדוֹשׁ, וְלֹא
הַטָּהוֹר. שְׁתֵּי דְרָגוֹת הֵן: קְדוֹשׁ
וְטָהוֹר. כֹּהֵן קְדוֹשׁ, לְוֵי טָהוֹר. וְעַל
זֶה הַקְּדוֹשׁ כְּתוּב.

וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ אֵל אֱלֹהֵי
הַרוּחַת לְכָל בֶּשָׂר. בֹּא וּרְאֵה,
מִשֶּׁה וְאַהֲרֹן מְסֻרוֹ עֲצָמָם לְמִיתָה,
בְּמָה? מִשׁוֹם שְׂכָתוֹב וַיִּפְּלוּ עַל
פְּנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ אֵל אֱלֹהֵי הַרוּחַת.
רוּחַת כְּתוּב חֶסֶד וְאִי. וּמִשׁוֹם
זֶה עֵץ הַמָּוֶת הוּא, וּבְכָל מְקוֹם
נְפִילַת אַפִּים לְאוֹתוֹ מְקוֹם. וְעַל
זֶה אֵל אֱלֹהֵי, אֵל - זֶהוּ שְׂכָתוֹב
(תהלים ז) וְאֵל זַעַם בְּכָל יוֹם. אֱלֹהֵי
הַרוּחַת - שֶׁהוּא מְקוֹם צְרוּר
נִשְׁמוֹת הָעוֹלָם, וְכָל הַנִּשְׁמוֹת
לְשֵׁם עוֹלוֹת, וּמִשָּׁם בָּאוֹת. (שם
נְרִאֻת).

רְבִי יְהוּדָה פָּתַח, (איוב לד) שְׁמַעוּ
חֲכָמִים מְלֵי יוֹדְעִים הֲאֲזִינוּ לִי.
פְּסוּקָה זֶה אֱלֹהֵי הוּא אָמְרוּ. בֹּא וּרְאֵה
מִה כְּתוּב, (שם לב) וּבִשְׁלֶשֶׁת רָעִיו
חָרָה אָפוּ עַל אֲשֶׁר לֹא מִצְאוּ
מַעֲנֵה וְגו'. שֶׁהָרִי הֵם הָיוּ אוֹמְרִים
דְּבָרִים, וְאִיּוֹב לֹא הָיָה מִתְנַחֵם
עֲלֵיהֶם. מִפְּאֵן לְמַדְנוּ, מִי שֶׁנִּכְנַס
לְנַחֵם אֶת הָאֵבֶל, צָרִיף לְיִסֹּד
דְּבָרִים בְּתַחֲלָה, שֶׁהָרִי חִבְּרָיו שֶׁל
אִיּוֹב הָיוּ אוֹמְרִים דְּבָרֵי אָמֶת,
אֵבֶל לְנַחֲמוֹ לֹא, מִשׁוֹם שֶׁצָּרִיף
דְּבָרִים שֶׁהוּא יוֹדֵה עֲלֵיהֶם (בְּדֶרֶךְ
אֱמֶת), וְאִזּוֹ יִקְבַּל עָלָיו אֶת הַדִּין
וְיוֹדֵה לְמַלְאָךְ הַקְּדוֹשׁ עָלָיו. מִה
כְּתוּב? וְאֱלֹהֵי הוּא חָפָה אֶת אִיּוֹב
בְּדְבָרִים וְגו'. שֶׁהוּדָה אַחַר כֶּן
לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ-הוּא וְקִבַּל עָלָיו דִּין
שְׁמַיִם.

בֹּא וּרְאֵה, כְּתוּב (איוב לד) לִכְן אֲנִשִּׁי
לְכָב שְׁמַעוּ לִי חֲלָלָה לְאֵל מִרְשַׁע
וְשָׂדֵי מַעוֹל. לִכְן אֲנִשִּׁי לְכָב שְׁמַעוּ
לִי, שְׁלָמִים בְּפֶלֶל לְהִבְחִין דְּבָרִים.
חֲלָלָה לְאֵל מִרְשַׁע, זֶהוּ שְׂכָתוֹב
(תהלים ז) וְאֵל זַעַם בְּכָל יוֹם. וְשָׂדֵי

לְאֶתְקַטְרָא עַל יְדֵיהּ בְּכֹלָא, וְלְאֶתְקַשְׂרָא. מֵאֵן
שׁוֹשְׁבֵינָא. דָּא פְּהֵנָא. וּבְגִין כֶּן, וְהִיָּה הָאִישׁ
אֲשֶׁר יִבְחַר יִי הוּא הַקְּדוֹשׁ, וְלֹא הַטָּהוֹר. תְּרִין
דְּרָגִין אֵינּוּן: קְדוֹשׁ. וְטָהוֹר. כֹּהֵן, קְדוֹשׁ. לְוֵי,
טָהוֹר. וְעַל דָּא הַקְּדוֹשׁ כְּתוּב.

וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ אֵל אֱלֹהֵי הַרוּחַת לְכָל
בֶּשָׂר. תָּא חֲזִי, מִשֶּׁה וְאַהֲרֹן מְסֻרוֹ
גְרַמֵּיהוּ לְמִיתָה. בְּמָה, בְּגִין דְּכְתִיב וַיִּפְּלוּ עַל
פְּנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ אֵל אֱלֹהֵי הַרוּחַת, רוּחַת כְּתוּב,
חֶסֶד וְאִי. וּבְגִין כֶּן אֵילֵנָא דְּמוֹתָא הוּא, וּבְכָל
אֲתָר נְפִילַת אֲנָפִין לְהֵהוּא אֲתָר הוּי. וְעַל דָּא
אֵל אֱלֹהֵי, אֵל: הָדָא הוּא דְּכְתִיב, (תהלים ז) וְאֵל
זַעַם בְּכָל יוֹם. אֱלֹהֵי הַרוּחַת, דְּאִיהוּ אֲתָר
צְרוּרָא דְּנִשְׁמָתִין דְּעֵלְמָא, וְכָל נִשְׁמָתִין תַּמָּן
סְלִקִין, וּמִתַּמָּן אֲתִיָּין. (נ"א תַּמָּן אֲתִיָּין).

רְבִי יְהוּדָה פָּתַח, (איוב לד) שְׁמַעוּ חֲכָמִים מְלֵי
וְיודְעִים הֲאֲזִינוּ לִי. הָאִי קָרָא אֱלֹהֵי הוּא
אָמְרוּ. תָּא חֲזִי, מִה כְּתוּב (איוב לב) וּבִשְׁלֶשֶׁת רָעִיו
חָרָה אָפוּ עַל אֲשֶׁר לֹא מִצְאוּ מַעֲנֵה וְגו'. דְּהָא
אֵינּוּן הוּי אֲמַרִין מְלִין, וְאִיּוֹב לֹא הָוָה אֲתַנְחִים
עֲלֵיהוּ. מִהֲכָא אוֹלִיפְנָא, מֵאֵן דְּעָאֵל לְנַחְמָא
לְאֵבֶל, בְּעֵי לְיִסְדָּא מְלִין בְּקַדְמִיתָא, (דף קע"ו ע"א)
דְּהָא חִבְּרִיא דְּאִיּוֹב הוּוּ אֲמַרִי מְלֵי קְשׁוּט,
אֵבֶל לְנַחְמָא לִיהּ לָאו, בְּגִין דְּבְעֵי מְלִין דְּאִיהוּ
יודֵי עֲלֵיהוּ, (בְּאוֹרַח קְשׁוּט) וְכַדִּין יִקְבַּל עָלֵיהּ דִּינָא,
וְיודֵי לְמַלְכָּא קְדִישָׁא עָלֵיהּ. מִה כְּתוּב, (איוב לב)
וְאֱלֹהֵי הוּא חָפָה אֶת אִיּוֹב בְּדְבָרִים וְגו'. דְּאוֹדֵי
לְבַתָּר לְקוֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְקִבַּל עָלֵיהּ דִּינָא
דְּשְׁמַיָּא.

תָּא חֲזִי, כְּתוּב (איוב לד) לִכְן אֲנִשִּׁי לְכָב שְׁמַעוּ לִי
חֲלָלָה לְאֵל מִרְשַׁע וְשָׂדֵי מַעוֹל. לִכְן אֲנִשִּׁי
לְכָב שְׁמַעוּ לִי, שְׁלָמִין בְּכֹלָא, לְאֶבְחָנָא מְלִין.
חֲלָלָה לְאֵל מִרְשַׁע, הָדָא הוּא דְּכְתִיב, (תהלים ז)

מְעוֹל, זֶה סְמוּךְ פִּנְגָד זֶה, (וְהָרִי פִרְשׁוֹת) אֵל שְׂדֵי. (שם) כִּי פִעַל אָדָם יִשְׁלָם לוֹ, הָרִי אָדָם הוֹלֵךְ בְּעוֹלָם הַזֶּה וְעוֹשֶׂה מַעֲשָׂיו וְחוֹטֵא לְפָנָי רְבוּנוֹ, אוֹתוֹ מַעֲשֶׂה תְלוּי עֲלָיו לְשֵׁלָם לוֹ דִין. זֶהוּ שְׁכָתוּב כִּי פִעַל אָדָם יִשְׁלָם לוֹ, אוֹתוֹ מַעֲשֶׂה יִשְׁלָם לוֹ.

וְעַם כָּל זֶה - אִם יֵשִׁים אֲלָיו לְבוֹ. פִּינּוֹן שֶׁהָאָדָם שָׁם לְבוֹ וּרְצוֹנוֹ לְשׁוּב לְפָנָי רְבוּנוֹ, אִזּוֹ אֵל אֱלֹהֵי הַרְוַחַת רִוְחוֹ וּנְשַׁמְתוֹ אֲלָיו יֶאֱסֹף לְהַצָּרֵר בְּצָרֹר הַחַיִּים, וְלֹא מִשְׁאִיר נִפְשׁוֹ בַּחוּץ לְהַדוֹן בְּדִין אַחֵר.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, דְּבַר זֶה סוּד (אחרא) הוּא בְּדִינִים הַנִּסְתָּרִים שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. כִּי פִעַל אָדָם יִשְׁלָם לוֹ, לְהַדוֹן בְּדִינוֹ, וּבְאוֹתָם מַעֲשִׂים שֶׁאָדָם עוֹשֶׂה בְּעוֹלָם הַזֶּה וּמַעֲלֵהוּ לְהַדוֹן פִּמַּעֲשָׂיו, וְיֵאבֵד מִהָעוֹלָם. מַה כְּתוּב אַחֲרָיו? מִי פִקֵּד עֲלָיו אֲרָצָה וּמִי שָׁם תִּבְל כְּלָה. מִי פִקֵּד עֲלָיו אֲרָצָה - זֶהוּ אַחֲרָיו שְׂגוּאֵל אוֹתוֹ. וּמִי שָׁם תִּבְל כְּלָה - שְׂבוּנָה בֵּית וּבִנְיָה בְּנִין עוֹלָם וְתִקּוּן וְיִשׁוּב. מַה כְּתוּב אַחֲרָיו? אִם יֵשִׁים אֲלָיו לְבוֹ. אָדָם זֶה שְׂצוּהָ עֲלָיו לְבָנוֹת בְּנִין, צָרִיף לְכוּן לֵב וְרָצוֹן אֵל אוֹתוֹ הַמֵּת. מִכָּאן, אָדָם שָׂבָא עַל אוֹתָהּ אִשָּׁה בְּשִׁבִיל יָפִי וְתֵאָנָה שְׁלוֹ, הָרִי בְּנִין עוֹלָם לֹא נִבְנָה, שְׁהָרִי רָצוֹן וְלֵב לֹא הִתְפַּוֵּן אֵל הַמֵּת.

וּמִשּׁוּם כֶּף כְּתוּב אִם יֵשִׁים אֲלָיו לְבוֹ, בְּרָצוֹן הִלֵּב שִׁיכְנוֹן אֲלָיו, אִזּוֹ רִוְחוֹ וּנְשַׁמְתוֹ אֲלָיו יֶאֱסֹף, וְנִמְשָׁף אֲלָיו לְהַבְנוֹת בְּעוֹלָם הַזֶּה. מַה כְּתוּב אַחֲרָיו? יִגּוּעַ כָּל בֶּשֶׂר יֶחֱד וְאָדָם עַל עֶפְרָ יוֹשֵׁב. יִגּוּעַ כָּל בֶּשֶׂר יֶחֱד - אוֹתוֹ גּוֹף יְבֻלָּה בְּעֶפְר וְכָל אוֹתוֹ בֶּשֶׂר. וְעַכְשָׁו אָדָם עַל עֶפְר יוֹשֵׁב. הָרִי הַתְּחַדְדוֹת הַבְּנִין מִמְקָדָם, וְיִשׁוּב עַל עֶפְר שֶׁל בְּנִין

וְאֵל זוֹעֵם בְּכָל יוֹם. וְשְׂדֵי מַעוֹל, דָּא סְמִיךְ לְקַבְּלָא דָּא, (וְהָא אוּקְמוּהָ) אֵל שְׂדֵי. (איוב לד) כִּי פוֹעֵל אָדָם יִשְׁלָם לוֹ, הָא בַר נֶשׁ אֲזִיל בְּהָאֵי עֲלֵמָא, וְעַבִּיד עֲבִידָתוּי וְחִטֵּי קָמִי מְאָרִיָּה, הֵהוּא עוֹבְדָא תְלִיא עֲלֵיָּה, לְשֵׁלְמָא לִיָּה דִּינָא, הָדָא הוּא דְכָתִיב כִּי פוֹעֵל אָדָם יִשְׁלָם לוֹ, הֵהוּא עוֹבְדָא יִשְׁלָם לוֹ.

וְעַם כָּל דָּא, אִם יֵשִׁים אֲלָיו לְבוֹ, פִּינּוֹן דְּבַר נֶשׁ שְׁוִי לְבִיָּה וּרְעוּתִיָּה לְאַתְבָּא קָמִי מְאָרִיָּה, בְּדִין אֵל אֱלֹהֵי הַרְוַחַת רִוְחוֹ וּנְשַׁמְתוֹ אֲלָיו יֶאֱסֹף לְאַתְצָרְרָא בְּצָרוּרָא דְחַיִּי, וְלֹא שְׂבִיק לְנַפְשִׁיָּה לְבַר, לְאַתְדָּנָא בְּדִינָא אַחֲרָא.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, הָאֵי מְלָה רְזָא (אחרא) הוּא, בְּדִינִין טְמִירִין דְּקוּדְשָׁא בְרִיף הוּא. כִּי פוֹעֵל אָדָם יִשְׁלָם לוֹ, לְאַתְדָּנָא בְּדִינִיָּה, וּבְאִינוֹן עוֹבְדִין דְּבַר נֶשׁ עַבִּיד בְּהָאֵי עֲלֵמָא, וְסִלִּיק לִיָּה לְאַתְדָּנָא כְּעוֹבְדוּי, וְיִתְאַבִּיד מַעֲלֵמָא, מַה כְּתִיב בְּתַרִּיָּה, מִי פִקֵּד עֲלָיו אֲרָצָה וּמִי שָׁם תִּבְל כְּלָה. מִי פִקֵּד עֲלָיו אֲרָצָה, דָּא הוּא אַחוּהָ דְפָרִיק לִיָּה. וּמִי שָׁם תִּבְל כְּלָה, דְּבִאֲנִי בֵּיתָא, וּבְנֵי בְנִיִּין עֲלֵמָא, וְתִקּוּנָא וְיִשׁוּבָא. מַה כְּתִיב בְּתַרִּיָּה, אִם יֵשִׁים אֲלָיו לְבוֹ. הָאֵי בַר נֶשׁ דְּפָקִיד עֲלֵיָּה לְמַבְנֵי בְנִינָא, בְּעֵי לְכוּנָא לְבָא וּרְעוּתָא לְגַבִּיָּה דֵּהֵהוּא מִיתָא. מִכָּאן, בַּר נֶשׁ דְּאֵתִי עַל הֵהוּא אֶתְתָּא, בְּגִין שְׁפִירוֹ וְתִיאֻבְתָּא דִּילָהּ, הָא בְנִיִּין עֲלֵמָא לֹא אֶתְבְּנִי, דֵּהֵא רְעוּתָא וְלְבָא לֹא אֶתְכְּוֹן לְגַבִּי מִיתָא.

וּבְגִין כֶּף כְּתִיב, אִם יֵשִׁים אֲלָיו לְבוֹ, בְּרְעוּתָא דְלְבָא דִּיכוּוִין לְגַבִּיָּה, בְּדִין רִוְחוֹ וּנְשַׁמְתוֹ אֲלָיו יֶאֱסֹף, וְאַתְמַשָּׁף גַּבִּיָּה, לְאַתְבְּנָאָה בְּהָאֵי עֲלֵמָא, מַה כְּתִיב בְּתַרִּיָּה, יִגּוּעַ כָּל בֶּשֶׂר יֶחֱד וְאָדָם עַל עֶפְרָ יוֹשֵׁב, יִגּוּעַ כָּל בֶּשֶׂר יֶחֱד, הֵהוּא גּוֹפָא יְתַבְלִי בְּעֶפְרָא, וְכָל הֵהוּא בְּשָׂרָא.

והשתא, אדם על עפר ישוב, הא חדותותין דבנינא כמלקדמין, ויתוב על עפרא דבנינא דגופא אחרא, כמה דהוה בקדמיתא. ועל דא, רוחא ונשמתא בידוי דקודשא ברין הוא, וחייה עלייהו דבני נשא, דלא יתאבידו מהאי עלמא, ומעלמא אחרא, בגין כן אל אלהי הרוחות לכל בשר.

ויאמר משה אל אהרן קח את המחפה וגו'. (במדבר יז) רבי חייא פתח (משלי טו) חמת מלך מלאכי מות ואיש חכם יכפרנה. כמה אית להו לבני נשא. לאסתמרא מחובייהו, ולנטרא עובדייהו, דהא בכמה זמנין עלמא אתדן, ובכל יומא ויומא עובדין במתקלא סלקין, ומשגיחין עלייהו לעילא, ואכתיבו קמיה. וכד עובדייהו דבני נשא, לא מתכשרין קמי מלפא, סליק רוגזא, ודינא אתער, הדא הוא דכתיב חמת מלך מלאכי מות, ועל דא בכל יומא ויומא בעי בר נש לאזדהרא מחובוי.

ואיש חכם יכפרנה, בשעתא דמאריהון דדינין קיימין על עלמא, ורוגזא תלי, אי אשתכח בדרא זכאה דרשים לעילא, קדשא ברין הוא אשגח ביה, ואשתכח רוגזא. למלפא דאתרגז על עבדוי, והוה תבע על סנטירא למעבד ביה דינא, אדהכי עאל רחימא דמלפא, וקם קמיה, פיון דחמא ליה מלפא, אתנהירו אנפוי. שארי ההוא רחימא דמלפא לאשתעי בהדיה, ומלפא חדי. לבתר כד אתא סנטירא, חזא אנפוי דמלפא חדאן, אסתלק ואזיל ליה, ולא עביד דינא. וכדין, ההוא רחימא בעי למלפא על עבדוי, ומכפר להו. ובגין כן, ואיש חכם יכפרנה.

אוף הקא, כד חמא משה דרוגזא הוה (דף קע"ז)

של גוף אחר כמו שהיה בהתחלה. ועל זה רוח ונשמה בידי הקדוש ברוך הוא, וחס על בני אדם שלא יאבדו מהעולם הזה ומעולם אחר, בגלל זה אל אלהי הרוחות לכל בשר.

ויאמר משה אל אהרן קח את המחפה וגו'. רבי חייא פתח, (משלי טו) חמת מלך מלאכי מות ואיש חכם יכפרנה. כמה יש להם לבני אדם לפחד מחטאיהם ולשמר מעשיהם, שהרי בכמה זמנים העולם נדון, ובכל יום ויום המעשים עולים במשקל, ומשגיחים עליהם למעלה ונכתבים לפניו. וכשמעשי בני אדם לא כשרים לפני המלך, עולה הרגז ומתעורר הדין. זהו שכתוב חמת מלך מלאכי מות, ועל זה בכל יום ויום צריך אדם להזהר מחטאיו.

ואיש חכם יכפרנה. בשעה שבעלי הדינים עומדים על העולם והרגז תלוי - אם יש בדור צדיק שרשום למעלה, הקדוש ברוך הוא משגיח עליו ושוכח הרגז. למלך שרגז על עבדיו, והיה תובע את השוטר המוציא לפעל לעשות דין. בין כן נכנס אהוב המלך ועמד לפניו. פיון שראה אותו המלך, אורו פניו. נשאר אותו אהוב המלך לדבר אתו, והמלך שמח. אחר כן כשהגיע השוטר וראה פניו של המלך שמחים, הסתלק והלך לו ולא עשה דין. ואז אותו אהוב המלך בקש מהמלך על עבדיו, ומכפר להם. ומשום זה, ואיש חכם יכפרנה.

גם כאן, כשמשה ראה רגז תלוי, מיד - ויאמר משה אל אהרן, משום שהוא שושבין המלכה,

תלי, מיד ויאמר משה אל אהרן, בגין דאיהו שושבינא (ב"ע)

דַמְטְרוֹנִיתָא, וְקִטְרַת לָא סִלְקָא אָלָא בִידוּי, דְאִיהוּ אַסְגִי שְלֵמָא בְעֵלְמָא, וְקִשִיר קִשְרָא דְמַהִימְנוּתָא. קִטְרַת, הָא אוּקְמוּהָ, חֲדוּוּתָא דְעִילָא וְתַתָּא, קִשְׁוֹרָא דְמַהִימְנוּתָא, סִלְיָקוּ דְרוּגְזָא, הָדָא הוּא דְכְתִיב, (משלי כז) שְׁמֶן וְקִטְרַת יִשְׁמַח לֵב, וְכַדִּין וְאִישׁ חָכֵם יִכְפָּרְנָה, יִנְקִי וַיִּדְפִי לְהֵהוּא רוּגְזָא, וְרַחֲמִין מִתְעַרְיָן.

וְקִטְרַת עוֹלָה רַק בִּידוּ, שְהוּא מְרַבָּה שְלוֹם בְעוֹלָם וְקוֹשֵׁר קִשְׁרָא הָאֲמוּנָה. קִטְרַת, הָרִי פְרִשׁוּהָ, שְׁמַחָה שְלִמְעֵלָה וְשְלִמְטָה, קִשְׁרָא הָאֲמוּנָה, סִלְיָק הַרְגֵזוּ. זֶהוּ שְׁפִתּוּב (משלי כז) שְׁמֶן וְקִטְרַת יִשְׁמַח לֵב. וְאִז - וְאִישׁ חָכֵם יִכְפָּרְנָה, יִנְקִה וַיִּטְהַר אוֹתוֹ רִגְזוּ, וְרַחֲמִים מִתְעוֹרְרִים.

רַבִּי אֶלְעָזָר (נ"א רבי אבא) אָמַר, (במדבר ד) אַל תִּכְרִיתוּ אֶת שְׁבֵט מִשְׁפַּחֹת הַקְּהָתִי מִתּוֹךְ הַלְוִיִּם, בְּגִין דְאִינוּן גִּזְעָא וְשִׁרְשָׁא דְלִיּוּאֵי. וְזֹאת עֲשׂוּ לָהֶם וְחִיוּ וְלֹא יָמוּתוּ, דְבַעֲי פִּהֲנָא לְאַתְקַנָּא לְהוּ, דְאָף עַל גַּב דְקַרִיבִין אִינוּן לְקוּדְשָׁא, לָא יִיעֲלוּן אָלָא בְתַקּוּנָא דְכִהֲנָא, דְהוּא יָדַע סִימְנָא דִימְטוּן לְגַבְיָהּ, וְלֹא יִתִיר. וְכַד מְכַסֵּינָא לְמַאֲנֵי קִדְשָׁא, כְּדִין פְּסוּיָא אַחְרָא שְׂרִי, וְאָסִיר לֹון לְקַרְבָּא לְמַחֲמִי, דְהָא מְלָה בְחֻשָׁאֵי לָא אִית לְגַבְיָהּ, אָלָא לְכִהֲנָא, (ועל דא) דְמְלָה דְלֵהוּן וְעוּבְדָא דְלֵהוּן בְּרָזָא וּבְחֻשָׁאֵי וְלִיּוּאֵי לְאַרְמָא קָלָא.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, (במדבר ד) אַל תִּכְרִיתוּ אֶת שְׁבֵט מִשְׁפַּחֹת הַקְּהָתִי מִתּוֹךְ הַלְוִיִּם, מִשּׁוּם שְׁהֵם גִּזְעוּ וְשִׁרְשׁוּ הַלְוִיִּם. וְזֹאת עֲשׂוּ לָהֶם וְחִיוּ וְלֹא יָמוּתוּ, שְׁצַרְיָהּ הִפְהִין לְתַקְנָם. שְׂאָף עַל גַּב שְׁהֵם קְרוּבִים לְקֹדֶשׁ, לָא יִכְנָסוּ אָלָא רַק בְּתַקּוּן הִפְהִין, שְהוּא יוֹדַע סִימְן שְׁיַגִיעוּ אֵלָיו, וְלֹא יוֹתֵר. וּכְשִׁמְכַסִּים לְכֻלֵּי הַקֹּדֶשׁ, אִז שׁוֹרָה כְּסוּי אַחַר, וְאָסִיר לָהֶם לְהִתְקַרֵּב וְלִרְאוֹת, שְׁהָרִי דְבָר בְּחֻשָׁאֵי אִין לָהֶם, אָלָא לְכַהֵן, (ועל דא) שְׁדַבְרִיָהֶם וּמַעֲשֵׂיהֶם בְּסוּד וּבְחֻשָׁאֵי, וְלְלוֹיִם לְהָרִים קוּל.

בְּגִין כֵּן פִּהֲנֵי בְחֻשָׁאֵי וּבְרָזָא, וְעַל דָּא אָסִיר לֹון חֲמָרָא, דְחֲמָרָא לְאַרְמָא קָלָא, וְלִגְלָאָה רְזִין אִיהוּ. בְּגִין כֵּן לִיּוּאֵי אַתְמַסְרוּ לְאַרְמָא קָלָא, דְהָא בְדִינָא אַתְאַחַד, דִּינָא בְּאַתְגַּלְיָא אִיהוּ, וְלִפְרִסְמָא מְלָה קָמִי כְלָא. אַבְל פִּהֲנָא, כָּל מְלוּי בְרָזָא וּבְחֻשָׁאֵי, וְלֹאוּ בְּאַתְגַּלְיָא (סִימְנָא דְכִלָּא שְׂמַאל תְּהָא דוּחָה, וַיִּמִּין מְקַרְבַּת). בְּגִין דְאִיהוּ יְמִינָא (מְקַרְבַּת), כִּד דִּינִין שְׂרִיין בְּעֵלְמָא מְסִטְרָא דְשְׂמַאלָא, יְמִינָא יְהָא מְקַרְבָּא, וּבְמָה. בְּקִטְרַת, דְאִיהוּ בְחֻשָׁאֵי, בְּרָזָא דְקִיק, וּפְנִימָאָה מְכֻלָּא.

בְּגִלְדָּר זֶה כְּהֵנִים בְּחֻשָׁאֵי וּבְסוּד, וְעַל זֶה אָסִיר לָהֶם יִין, שְׁיִין לְהַרְמַת קוּל וְלִגְלוּי סוּד הוּא. בְּגִלְל זֶה לְוִיִּם נְמַסְרוּ לְהַרְמַת קוּל, שְׁהָרִי כְּדִין נְאַחֲזִים, דִּין בְּגִלוּי הוּא וְלִפְרִסְם דְבָר לְפְנֵי הַכֹּל. אַבְל כְּהֵן, כָּל דְבָרֵיו בְּסוּד וּבְחֻשָׁאֵי, וְלֹא בְּגִלוּי. (סִימְן הַכֹּל - שְׂמַאל תְּהָא דוּחָה, וַיִּמִּין מְקַרְבַּת) מִשּׁוּם שְׁהוּא יְמִין (מְקַרְבַּת), כְּשִׁדְיָנִים שְׂרוּיִים בְּעוֹלָם מְצַד שְׂמַאל, יְמִין תְּהָא מְקַרְבַּת, וּבְמָה? בְּקִטְרַת, שְׁהִיא בְּחֻשָׁאֵי, בְּסוּד דְקִיק וּפְנִימִי מִהַכֹּל.

הָא חֲזִי, כִּד הָאֵי מְדַבְּחָא אַחְרָא, שְׂאֲרֵי לְאַתְעָרָא אַתְעָרוּתָא, כִּד לָא יִשְׁתַּכְּחוּ זְכָאִין, מְדַבְּחָא פְּנִימָאָה אַתְעָר לְגַבְיָהּ, וְקָאִים לְקַבְלִיָּהּ, וְדִינִין מְשַׁתְּכֵי.

בְּא וְרָאָה, כְּשִׁמְזַבַּח אַחַר מִתְחִיל לְעוֹרֵר הַתְּעוֹרְרוּת, כְּשִׁלָּא נְמַצָּאִים צְדִיקִים, מְזַבַּח פְּנִימִי מִתְעוֹרֵר אֵלָיו וְעוֹמֵד מוּלּוֹ, לְקַבְלִיָּהּ, וְדִינִין מְשַׁתְּכֵי.

וְעַל דָּא קַיִימָא לְקַבֵּל דָּא, וּכְדִין דִּינָא אֶסְתַּלַּק. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, (במדבר ד') זֹאת עֲבוֹדַת בְּנֵי קֹהֵת בְּאֹהֶל מוֹעֵד קֹדֶשׁ הַקִּדְּשִׁים, בְּשַׁעֲתָא דְבְנֵי קֹהֵת נְטֻלִין קֹדֶשׁ קִדְּשִׁים, כְּדִין אֲתֵי כַהֲנָא, וְחַפֵּי כֹלָא, עַד לָא יִקְרְבוּן לְנֻטְלָא לֵיהּ, וְלֹא הָווּ חֲמָאן לְעֵלְמִין מַה דְּאִינוּן נְטֻלִין, אֲלֵא כֹלָא בְּכַסְוִיָּא מְנִייהוּ. כְּמַה דְּכֹתִיב, (במדבר ד') וּבָא אֶהְרֹן וּבְנָיו בְּנֹסַע הַמִּחְנֶה וְהוֹרִידוּ אֶת פְּרֻכַת הַמָּסָךְ. וְרוּב פְּסוּיָא דְמָאנִי מִקְדָּשָׁא, תִּכְלַת אִיהוּ, בְּגִין דְּתִכְלַת הָא אוּקְמוּהִי וְאֶתְמַר. בְּתַר דְּאֶתְפְּסִיָּא כֹלָא, מְקַרְבִּין בְּנֵי קֹהֵת דְּנְטֻלִין, וְלֹא מְקַרְבִּין אֲלֵא בְּאִינוּן בְּדִים דְּנִפְקִין לְבַר. הֵדָּא הוּא דְּכֹתִיב, (במדבר ד') וּכְלָה אֶהְרֹן וּבְנָיו לְכַסֹּת אֶת הַקֹּדֶשׁ וְגו', בְּנֹסַע הַמִּחְנֶה וְאַחֲרֵי כֵן יָבֹאוּ בְנֵי קֹהֵת לְשֹׂאת וְגו'.

בְּגִין כְּךָ קִטְרַת דְּאִיהִי פְּנִימָא, וְכֹל מַה דִּי בְּרָזָא, לְכַהֲנָא אֶתְמָסַר. וְעַל דָּא (במדבר י"ז) וַיִּקַּח אֶהְרֹן כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה וַיִּרְץ אֶל תּוֹךְ הַקֹּהֵל וַיִּתֵּן אֶת הַקִּטְרֶת, דְּאִיהוּ פְּנִימָא, רָזָא דְכַהֲנָא, כְּדִין וַיִּכְפֹּר עַל הָעַם וַיַּעֲמֵד בֵּין הַמֵּתִים וּבֵין הַחַיִּים, בֵּין אֵילָנָא דְחַיִּי, וּבֵין אֵילָנָא דְמוֹתָא, כְּדִין יְמִינָא קְרִיב דָּא בְּדָא, וְתַעְצֵר הַמַּגֵּפָה, זַפְּאָה חוּלְקָא דְכַהֲנָא, דְכַהֲנָא אִית לֵיהּ חֵילָא לְעֵילָא, וְאִית לֵיהּ חֵילָא לְתַתָּא, וְהוּא גְרִים שְׁלָמָא לְעֵילָא וְתַתָּא, וּבְכֹל זְמַנָּא, שְׁמָאֲלָא פְּלַח לִימִינָא, הֵדָּא הוּא דְכֹתִיב וַיָּלוּ עֲלָיָהּ וַיִּשְׂרְתוּהָ, וַיִּמְיֵן בְּשִׁמְאֲלָא מִשְׁתַּפְּחִי בְּמִקְדָּשׁ.

רַבִּי אֶלְעָזָר הָוּה קָאִים קָמִיה דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן אָבוּהִי, אָמַר לֵיהּ, כְּתִיב (קהלת ט) רָאָה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אֶהְבֶּתָּ כָּל יְמֵי חַיֵּי הַבְּלָדָה. אָמַר לֵיהּ, תָּא חֲזִי, רָאָה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אֶהְבֶּתָּ (ס"א וְהוּה אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן כְּתִיב (קהלת ט) רָאָה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר

וְהַדְּיָנִים שׁוֹכְכִים. וְעַל זֶה עוֹמֵד מוֹל זֶה, וְאֵז הַדִּין מִסְתַּלַּק. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, (במדבר ד) זֹאת עֲבוֹדַת בְּנֵי קֹהֵת בְּאֹהֶל מוֹעֵד קֹדֶשׁ הַקִּדְּשִׁים. בְּשַׁעֲתָא דְבְנֵי קֹהֵת לּוֹקְחִים קֹדֶשׁ קִדְּשִׁים, אִזּ בָּא כַהֵן וְחוֹפֵה הַפֶּל, עַד שְׁלֵא יִקְרְבוּ לְלִקְחוּ, וְלֹא רָאוּ מַעוֹלִים מַה שֶּׁהֵם לּוֹקְחִים, אֲלֵא הַכֹּל מְכַסֶּה מֵהֶם, כְּמוֹ שְׁכַתוּב (שם) וּבָא אֶהְרֹן וּבְנָיו בְּנֹסַע הַמִּחְנֶה וְהוֹרִידוּ אֶת פְּרֻכַת הַמָּסָךְ. וְרוּב פְּסוּיָא כְּלֵי הַמִּקְדָּשׁ הֵם תִּכְלַת, מְשׁוּם שְׁתִּכְלַת הָרִי בְּאֵרוּהִי וְנִתְבָּאָר. אַחֲרֵי שֶׁהִתְכַּסֶּה הַפֶּל, מִתְקַרְבִּים בְּנֵי קֹהֵת שְׁלוֹקְחִים, וְלֹא מִתְקַרְבִּים אֲלֵא בְּאוֹתָם בְּדִים שְׁיוּצָאִים הַחוּצָה. זֶהוּ שְׁכַתוּב (שם) וּכְלָה אֶהְרֹן וּבְנָיו לְכַסֹּת אֶת הַקֹּדֶשׁ וְגו', בְּנֹסַע הַמִּחְנֶה וְאַחֲרֵי כֵן יָבֹאוּ בְנֵי קֹהֵת לְשֹׂאת וְגו'.

בְּגִלְדָּר כְּךָ קִטְרַת, שְׁהִיא פְּנִימִית, וְכֹל מַה שְׁבָסוּד - לְפָנֶיהּ נִמְסַר. וְעַל זֶה, וַיִּקַּח אֶהְרֹן כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה וַיִּרְץ אֶל תּוֹךְ הַקֹּהֵל [וְגו'] וַיִּתֵּן אֶת הַקִּטְרֶת, שְׁהִיא פְּנִימִית, סוּד הַכַּהֵן. אִזּ - וַיִּכְפֹּר עַל הָעַם וַיַּעֲמֵד בֵּין הַמֵּתִים וּבֵין הַחַיִּים, בֵּין עֵץ הַחַיִּים וּבֵין עֵץ הַמּוֹת. אִזּ הַיְמִין מְקַרִּיב זֶה לְזֶה, וְתַעְצֵר הַמַּגֵּפָה. אַשְׁרֵי חֵלֶק הַכַּהֵן, שְׁלִפְתָּהּ יֵשׁ כַּח לְמַעְלָה וַיֵּשׁ לוֹ כַּח לְמַטָּה, וְהוּא גּוֹרֵם שְׁלוֹם לְמַעְלָה וְלְמַטָּה, וּבְכֹל זְמַן הַשְּׁמָאֵל עוֹבֵד לְיְמִין. זֶהוּ שְׁכַתוּב (שם יח) וַיָּלוּ עֲלָיָהּ וַיִּשְׂרְתוּהָ, וַיִּמְיֵן בְּשִׁמְאֵל נִמְצָאִים בְּמִקְדָּשׁ.

רַבִּי אֶלְעָזָר הִיָּה עוֹמֵד לְפָנֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן אָבִיו. אָמַר לוֹ, כְּתוּב (קהלת ט) רָאָה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אֶהְבֶּתָּ כָּל יְמֵי חַיֵּי הַבְּלָדָה. אָמַר לוֹ, בָּא וְרָאָה, רָאָה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אֶהְבֶּתָּ - (וְהִיָּה אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כְּתוּב (קהלת ט) רָאָה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אֶהְבֶּתָּ) זֶהוּ

אָהבֶתָּה) דָּא הוּא רָזָא, דְּבַעֵי בַר נֶשׁ לְאַכְלָלָא חַיִּים
 בְּאַתְרֵי דָא, דָּא בְּלֹא דָא לָא אָזְלָא. וּבַעֵי בַר
 נֶשׁ לְאַכְלָלָא מִדַּת יוֹם בְּלִילָה, וּמִדַּת לַיְלָה
 בַּיּוֹם. וְדָא הוּא רָאָה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר
 אָהֲבַת מְאִי טַעֲמָא בְּגִין כִּי הִיא חֲלֹקָה בְּחַיִּים,
 דְּחַיִּים לָא שָׂרִין אֲלָא עַל דָּא. וּבַעֲמֻלָּה אֲשֶׁר
 אָתָּה עֲמַל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ, כְּמָה דְאָמַר (משלי ג) בְּכָל
 דְּרָכֶיךָ דַּעְהוּ וְהוּא יִישֵׁר אַרְחֻתֶיךָ.

וְתָא חֲזִי כָל מְלוּי דְשְׁלֵמָה מְלֻכָּא, כְּלֵהוּ
 סְתִימִין לְגוּ בְּחֻכְמָתָא, וְהִנֵּי קָרְאִי
 אֶתְחִזּוֹן דִּיהוּתְרָה רְצוּעָה, כְּמָה דְכָתִיב (נ"א אסר
 ליה רבי אלעזר פתיב) בְּתֵרִיה, כֵּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ
 לַעֲשׂוֹת בְּכַחַךְ עֲשֵׂה כִּי אֵין מַעֲשֵׂה וְחֻשְׁבוֹן
 וְגו' . הַאי קָרָא אֵית לְאַסְתְּפְּלָא בֵּיה, (קהלת ט) כֵּל
 אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ לַעֲשׂוֹת בְּכַחַךְ עֲשֵׂה, וְכִי
 שְׁלֵמָה (דף קנ"ח ע"א) דְּחֻכְמָתָא עֲלָאָה בֵּיה, יִתִּיר
 עַל כָּל בְּנֵי עֲלָמָא, אָמַר הַכִּי.

אָרְאָא (נ"א אסר ליה) כָּל מְלוּי דְשְׁלֵמָה מְלֻכָּא עַל
 רָזָא דְחֻכְמָתָא אֶתְמָרוּ. תָּא חֲזִי, כֵּל אֲשֶׁר
 תִּמְצָא יָדְךָ לַעֲשׂוֹת בְּכַחַךְ עֲשֵׂה, דָּא הוּא דְבַעֵי
 בַר נֶשׁ לְאַכְלָלָא שְׁמַאלָא בִּימִינָא, וְכָל מַה
 דְּהוּא עֲבִיד, מִיבַעֵי לֵיה דְלָא יְהוֹן אֲלָא כְּלִילָן
 בִּימִינָא. כֵּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ, דָּא שְׁמַאלָא.
 לַעֲשׂוֹת בְּכַחַךְ: דָּא הוּא יְמִינָא, כְּמָה דְאָתָּה אָמַר
 (שמות טו) יְמִינְךָ יִי נֹאדְרֵי בַפֶּחַ. וְכִיּוֹן דְּבַר נֶשׁ
 יִזְדַּהַר דְּכָל עוֹבְדוּי יְהוֹן לְסַטְרָא דִּימִינָא,
 וְיִכְלִיל שְׁמַאלָא בִּימִינָא, כְּדִין קִדְשָׁא בְּרִין
 הוּא שְׂאֲרֵי בְּגוּוּיָה בְּהַאי עֲלָמָא, וְיִכְנִישׁ לֵיה
 לְגַבְיָה לְהַהוּא עֲלָמָא דְאִתִּי.

וְרָא יִימָא בַר נֶשׁ בְּשַׁעֲתָא דְאֶתִּינָא לְהַהוּא
 עֲלָמָא, כְּדִין אֶתְבַּע מִן מְלֻכָּא רַחֲמֵי,
 וְאִיתּוּב קַמֵּיה, אֲלָא כִּי אֵין מַעֲשֵׂה וְחֻשְׁבוֹן
 וְדַעַת וְחֻכְמָה, בְּתַר דִּיִּסְתַּלַּק בַּר נֶשׁ מִהַאי

סוּד שְׁצַרִּיךָ אָדָם לְהַכְלִיל חַיִּים
 בְּמָקוֹם זֶה. זֶה בְּלִי זֶה לֹא הוֹלֵךְ.
 וְצַרִּיךָ אָדָם לְהַכְלִיל מִדַּת יוֹם
 בְּמִדַּת לַיְלָה, וּמִדַּת לַיְלָה בַּיּוֹם.
 וְזֵהוּ רָאָה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר
 אָהֲבַת. מַה הַטַּעַם? כִּי הוּא חֲלֹקָה
 בְּחַיִּים, שְׁתֵּי יָמִים לֹא שׂוֹרִים אֲלָא
 עַל זֶה. וּבַעֲמֻלָּה אֲשֶׁר אָתָּה עֲמַל
 תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ, כְּמוֹ שְׁאָמַר (משלי ג)
 בְּכָל דְּרָכֶיךָ דַּעְהוּ וְהוּא יִישֵׁר
 אַרְחֻתֶיךָ.

וּבָא וּרְאָה, כָּל דְּבַרֵּי שְׁלֵמָה
 הַמְּלֻךְ, כֵּלָם נִסְתְּרִים לְתוֹךְ
 הַחֻכְמָה. וּפְסוּקִים אֵלוֹ נִרְאִים
 שְׁהִתְרָה רְצוּעָה, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב
 (אמר לו רבי אלעזר, כתוב) אַחֲרֵינוּ, (קהלת
 ט) כֵּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ לַעֲשׂוֹת
 בְּכַחַךְ עֲשֵׂה כִּי אֵין מַעֲשֵׂה
 וְחֻשְׁבוֹן וְגו'. הַפְּסוּק הֵזֶה יִשׁ
 לְהַתְּבַוֵּן בּוֹ, כֵּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ
 לַעֲשׂוֹת בְּכַחַךְ עֲשֵׂה, וְכִי שְׁלֵמָה
 שְׁחֻכְמָה עֲלִיוֹנָה בּוֹ יוֹתֵר עַל כָּל
 בְּנֵי הָעוֹלָם אָמַר כֵּן?!

אָרְאָא (אמר לו) כָּל דְּבַרֵּי שְׁלֵמָה
 הַמְּלֻךְ עַל סוּד חֻכְמָה נֹאמְרוּ. בָּא
 וּרְאָה, כֵּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ
 לַעֲשׂוֹת בְּכַחַךְ עֲשֵׂה, זֵהוּ שְׁצַרִּיךָ
 אָדָם לְהַכְלִיל שְׁמַאל בִּימִין, וְכָל
 מַה שֶּׁהוּא עוֹשֵׂה צַרִּיךְ לוֹ שְׁלֹא
 יְהִיוּ, אֲלָא כְּלוּלִים בִּימִין. כֵּל
 אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ - זֶה הַשְּׁמַאל.
 לַעֲשׂוֹת בְּכַחַךְ - זֵהוּ הַיְמִין, כְּמוֹ
 שְׁנֹאמַר (שמות טו) יְמִינְךָ ה' נֹאדְרֵי
 בַפֶּחַ. וְכִיּוֹן שֶׁהָאָדָם יִזְהַר שְׁפָל
 מַעֲשָׂיו יְהִיוּ לְצַד יְמִין וְיִכְלִיל
 שְׁמַאל בִּימִין, אִזּוּ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא שׂוֹרָה בּוֹ בְּעוֹלָם הֵזֶה, וְיִכְנִס
 אוֹתוֹ אֵלָיו לְאוֹתוֹ הָעוֹלָם הַבָּא.
 וְרָא יֹאמַר אָדָם, בְּשַׁעֲתָא שְׁאָבָא
 לְאוֹתוֹ עוֹלָם, אִזּוּ אֶתְבַּע מִהַמְּלֻךְ
 רַחֲמִים וְאִשׁוּב לְפָנָיו, אֲלָא - כִּי
 אֵין מַעֲשֵׂה וְחֻשְׁבוֹן וְדַעַת וְחֻכְמָה,
 אַחֲרֵי שִׁסְתַּלַּק אָדָם מִהָעוֹלָם הֵזֶה.
 אֲלָא אִם רוּצָה אָדָם שֶׁהַמְּלֻךְ

הקדוש יאיר לו לאותו עולם ויתן לו חלק בעולם הבא, ישתדל בעולם הזה להכליל מעשיו בימין, וכל מעשיו יהיו לשם הקדוש ברוך הוא. שהרי לאחר כשייחבס מהעולם הזה להדון בדין הקשה בדין הגיהנם, אין שם עצה וחקמה ושכל להנצל מן הדין.

דבר אחר כי אין מעשה וחשבון ודעת וחקמה בשאול - בגיהנם יש בו מדורים על מדורים; מדור תחתון שאול, מדור תחתון ממנו אבדון, וזה סמוך לזה. מי שיורד לשאול, ידונו אותו, ומשם יצפצף ועולה. זהו שכתוב (שמואל א-ב) מוריד שאול ויעל. ומי שיורד לאבדון, שוב לא עולה לעולמים.

מי שיש בו מעשה טוב או שהוא (אם טוב הוא) בעל חשבון, הרי בארץ, שכל לילה ולילה טרם ישכב וטרם יישן, צריך אדם לעשות חשבון ממעשיו שעשה כל אותו יום, וישוב מהם ויבקש עליהם רחמים. מה הטעם באותה השעה? משום שבאותה שעה עץ המות שורה בעולם, וכל בני העולם טועמים טעם המות, וצריך באותה שעה לעשות חשבון מעשיו ויודה עליהם, משום שאותה שעה של המות, ואלה נקראים בעלי חשבון.

וכן מי שמשתדל בדעת ובחקמה לדעת את רבונו, כשיעבירו אותו לחזות ולהסתפל באותם רשעים שנטרדו בגיהנם ובדרגת השאול, וכלם צוחים מאותן דרגות - הוא לא ישאר שם ולא ימצא ביניהם, ועל זה אין מעשה וחשבון ודעת בשאול, ולא ימצא אלא למעלה למעלה, במקום שפמה אורות ומנורות וכמה

עלמא, אלא אי בעי בר נש, דמלכא קדישא ונהיר ליה לההוא עלמא, ויתן ליה חולקא לעלמא דאתי, ישתדל בהאי עלמא, לאכללא עובדוי בימינא, וכל עובדוי יהון לשמא דקודשא בריה הוא, דהא לבתר פד יתפניש מהאי עלמא, לאתדנא בדינא תקיפא, בדינא דגיהנם, לית תמן עיטא וחקמה וסכלתנו לאשתזבא מן דינא.

דבר אחר כי אין מעשה וחשבון ודעת וחקמה בשאול. בגיהנם, אית ביה מדורין על מדורין. מדורא תתאה שאול. מדורא תתאה מגיה, אבדון. ודא סמיך לדא. מאן דנחית לשאול, ידונו ליה ומתמן יצפצף ועולה. הדא הוא דכתיב, (שמואל א ב) מוריד שאול ויעל. ומאן דנחית לאבדון, תו לא סליק לעלמין.

מאן דאית ביה עובדא טבא, או דאיהו (ס"א א) א קבא איהו) מארי דחושבנא, הא אוקמוהו דבכל ליליא ולייליא עד לא ישכב, ועד לא נאים, בעי בר נש למעבד חשבנא מעובדוי דעבד כל ההוא יומא, ויתוב מנייהו, ויבעי עלייהו רחמי. מאי טעמא בההיא שעתא. בגין דההיא שעתא אילנא דמותא שארי בעלמא, וכל בני עלמא טעמין טעמא דמותא, ובעי בההיא שעתא למעבד חשבנא מעובדוי, ויודי עלייהו, בגין דאיהי שעתא דמותא, ואלין אקרין מארי דחושבנא.

וכן מאן דאשתדל בדעת ובחקמה למנדע למאריה, פד יעברון ליה לאסתכאה ולאסתפל לאיננון חייבין דאתטרידו בגיהנם, ובדרגא דשאול, וכלהו צוחין מאינון דרגין, הוא לא ישתאר תמן, ולא ישתכח בינייהו, ועל דא אין מעשה וחשבון ודעת וחקמה בשאול, ולא ישתכח אלא לעילא לעילא,

כסופים שורים שם, והקדוש ברוך הוא בא (בו) (ומשתוק לו) להשתעשע עם שאר הצדיקים שפגן עדן. אשרי חלק הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא, עליהם כתוב (תהלים קמ) אך צדיקים יודו לשמך ישובו רשעים את פניך.

ועבד הלוי הוא את עבדת אהל מועד וגו'. רבי אבא פתח, (ישעיה מ) היושב על חוג הארץ וגו'. בא וראה, כשרצה הקדוש ברוך הוא לברא העולם, עלה ברצון לפניו וברא אותו בתורה, (כשעלה ברצון לפני הקדוש ברוך הוא לברא העולם, הסתכל בתורה וברא אותו) ובה נתקן. זהו שכתוב (משלי ח) בהכינו שמים שם אני וכתוב (שם) ואהיה אצלו אמן. והרי הקימו, אל תקרי אמן אלא אמן.

כשבא לברא אדם, והרי נתבאר, אמרה תורה: וכי לחנם נקראת ארץ אפים ורב חסד? באותה שעה שיצא אדם לעולם, הנה זיו פרצופו מלמעלה ומלמטה, והיו פוחדים ממנו כל הבריות, ופרשוהו. בא וראה, לא התקיים העולם ולא השלם עד אותה שעה שיצא אדם בשלמות הכל, והתקדש היום ונתקן כפסא קדוש למלך, אז השתלמו עליונים ותחתונים, ונמצאו שמחות בכל העולמות.

באותה שעה שרצה היום להתקדש, היו יוצאים רוחות של השדים להפראות גוף שלהם, והתקדש היום ולא נבראו, ונשאר העולם כמו שנפגם ממלאכתו ומסתובב (ונחסר). פיון שהתקדשו ישראל ונשלמו בדרגותיהם ונמצאו לזים מצד השמאל, כאשר (אז) נשלם אותו פגם של העולם שמצד שמאל.

באתר דכמה נהורין ובוצינין, וכמה כסופין שארן ביה, וקודשא ברין הוא אתי (ביה) (ס"א) ותאיב ליה) לאשתעשעא עם שאר צדיקיא די בגן עדן. זכאה חולקיהון דצדיקיא בהאי עלמא, ובעלמא דאתי, עלייהו כתיב (תהלים קמ) אך צדיקים יודו לשמך ישובו ישרים את פניך.

ועבד הלוי הוא את עבודת אהל מועד וגו'. (במדבר יח) רבי אבא פתח, (ישעיה מ) היושב

על חוג הארץ וגו'. תא חזי, פד בעא קדשא ברין הוא למברי עלמא, סליק ברעותא קמיה, וברא ליה באורייתא. (ס"א) כד סליק ברעותא קמיה קדשא ברין הוא למברי עלמא אסתכל באורייתא וברא ליה) ובה אשתכלל. הדא הוא דכתיב, (משלי ח) בהכינו שמים שם אני. וכתיב (משלי ח) ואהיה אצלו אמן. והא אוקמוהו, אל תקרי אמן, אלא אמן.

כד אתי למברי אדם, והא אתמר, אמרה תורה וכי למגנא אתקריאת ארץ אפים ורב חסד.

בההיא שעתא דנפיק אדם לעלמא, הנה זיו פרצופא דיליה מעילא ומתתא, והווי דחלין מניה כל בריין, ואוקמוהו. תא חזי, לא אתקיים עלמא, ולא אשתלים, עד ההיא שעתא דנפק אדם בשלימו דכלא, ואתקדש יומא, ואתתקן ברסייא קדישא למלכא, כדיון אשתלימו עלאי ותתאי, ואשתכחו חדוון בכלהו עלמין.

בההיא שעתא דבעא יומא לאתקדשא, הווי נפקי רוחיהון דשדין לאתברי גופא דלהון, ואתקדש יומא, ולא אתבריו, ואשתאר עלמא כמה דאתפגים מעבידתא ואסתחר (דף קע"ח ע"ב) (ס"א ואתחסר), פיון דאתקדשו (עלמין) ישראל, ואשתלימו בדרגיהון, ואשתכחו ליואי בסטר שמאלא, פד (ס"א ברין) אשתלים ההוא פגימא דעלמא, דמסטר שמאלא.

וְעַל זֶה צְרִיכִים הַלְוִיִּם לְהַטְהֵר, וְאֵז הַכֹּל נִכְלָל בְּיָמִין וְהָעוֹלָם לֹא נִפְגָּם, וּמִשּׁוּם כֵּן כְּתוּב, וְעַבְד הַלְוִי הוּא. הוּא הַשְּׁלִים לְצַד שְׂמָאל, הוּא הַשְּׁלִים לְפָגַם הָעוֹלָם. וְאִפְלוּ אוֹתוֹ צַד צְפוֹן שְׁנִשְׂאָר חֶסֶד בְּעוֹלָם, כְּשֶׁבְרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הָעוֹלָם, הַלְוִי הַשְּׁלִים בְּאֶרֶץ לְכֹל. מַה זֶה בְּאֶרֶץ? בְּאוֹתוֹ מִשָּׂא שְׁהִיו נוֹשְׂאִים בְּמִשְׁכַּן, נִשְׁלַם כָּל אוֹתוֹ פָּגַם עַל יָדוֹ.

הוּא - לְמַעַלָּה לְשְׂמָאל. הוּא - נִכְלָל בְּיָמִין. עוֹד הוּא - זֶה הַעֲתִיק. אֲלֵמָלָה הַדִּין לֹא נִמְצָא בְּעוֹלָם, לֹא הָיוּ יוֹדְעִים אֲנָשִׁים אֲמִנָּה עֲלִיוֹנָה, וְלֹא יִשְׁתַּדְּלוּ בְּנֵי אָדָם בַּתּוֹרָה, וְלֹא יִתְקַיְּמוּ מִצְוֹת הַתּוֹרָה. עֲבוּרָה בְּשִׁלְמוֹת שְׁתַּמְצָא בְּעוֹלָם אֶל הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ מִי יַעֲשֶׂה אוֹתָהּ? הִנֵּה אוֹמֵר זֶה הַלְוִי.

וְעוֹד וְעַבְד הַלְוִי הוּא - כְּמוֹ שְׁנִשְׂאָמֵר (דְּבָרִים ד) כִּי ה' הוּא הַאֱלֹהִים. הוּא הַשְּׁלִים שְׁלֵמוֹת לְהִיּוֹת הַכֹּל אֶחָד. הוּא - פְּשוּט לְקַבֵּל אֶת כְּנֻסֵת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שְׁנִשְׂאָמֵר (שִׁיר הַשִּׁירִים ב) שְׂמָאלוֹ תַחַת לְרֵאשִׁי, בְּשִׁבִיל לְחַבֵּר זְוִיג כְּאֶחָד. מִי עוֹרֵר אֶת הָאֲהָבָה? הָיוּ אוֹמֵר הוּא. עוֹד הוּא - כְּמוֹ שְׁנִשְׂאָמֵר (עוֹד הוּא - זֶה עֲתִיק, כְּמוֹ שְׁנִשְׂאָמֵר כִּי ה' הוּא הַאֱלֹהִים) (תְּהִלִּים ק) הוּא עֲשָׂנוּ וְלֹא אֲנַחְנוּ עִמּוֹ. בְּגִלָּל כֵּן הוּא לְמַטָּה, הוּא לְמַעַלָּה, הוּא נִגְלָה, הוּא נִסְתָּר, הוּא אֱלֹהִים.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהָאִיר לְלִבְנָה כְּאוֹר הַשֶּׁמֶשׁ, וְאוֹר הַשֶּׁמֶשׁ יִהְיֶה עַל אֶחָד שֶׁבַע פְּעָמִים. זֶהוּ שְׁכָתוּב (ישעיה ל) וְהָיָה אוֹר הַלִּבְנָה כְּאוֹר הַחֲמָה וְגו'. וְכָתוּב (שם ט) לֹא יָבֹא עוֹד שְׁמֶשֶׁךָ וִירַחְךָ לֹא יֵאָסֶף. וְכָתוּב (שם)

וְעַל דָּא בְּעָאן לְאַתְדַּכְּאָה לְיוֹאֵי, וְכַדִּין כְּלָא אַתְכְּלִיל בְּיָמִינָא, וְעַלְמָא לָא אַתְפָּגִים, וּבְגִין כֵּן כְּתִיב, וְעַבְד הַלְוִי הוּא. הוּא אֲשֵׁלִים לְסִטְר שְׂמָאלָא. הוּא אֲשֵׁלִים לְפָגַיְמוּ דְעַלְמָא. וְאִפְלוּ הַהוּא סִטְרָא דְצְפוֹן, דְאַשְׁתָּאֵר חֶסֶד בְּעַלְמָא, כַּד בְּרָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַלְמָא. לְיוֹאֵה בְּאֶרֶץ אֲשֵׁלִים לְכֹלָא. מְאִי בְּאֶרֶץ אֲשֵׁלִים בְּהַהוּא מְטוּלָא דְהוּוּ נְטִילֵי בְּמִשְׁפָּנָא, אֲשֵׁתֵלִים כָּל הַהוּא פָּגַיְמוּ עַל יָדֵיהּ.

הוּא: לְעֵילָא לְשְׂמָאלָא. הוּא: אַתְכְּלִיל בְּיָמִינָא, תּוֹ הוּא: דָּא עֲתִיקָא. (ס"א תָּא חַוִּי וְל"ג מִן תּוֹ) אֲלֵמָלָא דִּינָא לָא אֲשֵׁתִכַּח בְּעַלְמָא, לָא הוּוּ יַדְעֵי בְּנֵי נִשָּׂא מְהֵימְנוּתָא עֲלָאָה, וְלֹא יִשְׁתַּדְּלוּן בְּנֵי נִשָּׂא בְּאוֹרֵייתָא, וְלֹא יִתְקַיְּמוּ פְקוּדֵי אוֹרֵייתָא, פּוֹלְחָנָא שְׁלִימוּתָא דִּישְׁתַּכַּח בְּעַלְמָא לְגַבֵּי מְלָכָא קְדִישָׁא, מָאן עַבִּיד לֵיהּ. הָיוּ אוֹמֵר דָּא לְיוֹאֵה.

וְתוֹ וְעַבְד הַלְוִי הוּא, כְּמָה דְאַתְ אָמַר (דְּבָרִים ד) כִּי יִי הוּא אֱלֹהִים. הוּא אֲשֵׁלִים שְׁלִימוּתָא לְמֵיהוּי כְּלָא חַד. הוּא: פְּשִׁיטָא לְקַבְּלָא לְכְּנֻסֵת יִשְׂרָאֵל, כְּמָה דְאַתְ אָמַר, (שִׁיר הַשִּׁירִים ב) שְׂמָאלוֹ תַחַת לְרֵאשִׁי, בְּגִין לְחַבֵּרָא זְוִיגָא כְּחַדָּא. מָאן אַתְעַר רְחִימוּתָא. הָיוּ אוֹמֵר הוּא. תּוֹ הוּא כְּמָה דְאַתְ אָמַר (ס"א תּוֹ הוּא דָּא עֲתִיקָא כְּמָה דְאַתְ אָמַר כִּי יִי הוּא אֱלֹהִים) (תְּהִלִּים ק) הוּא עֲשָׂנוּ וְלֹא אֲנַחְנוּ עִמּוֹ. בְּגִין כֵּן הוּא: לְתַתָּא. הוּא: לְעֵילָא. הוּא: אַתְגְּלִיָּיא. הוּא סְתִים. הוּא אֱלֹהִים.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, זְמַן קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַנְהָרָא לְסִיְהָרָא, כְּנֵהוּרָא דְשְׁמֶשֶׁא. וְנֵהוּרָא דְשְׁמֶשֶׁא יִהְיֶה עַל חַד שְׁבַע זְמַנִּין. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (ישעיה ל) וְהָיָה אוֹר הַלִּבְנָה כְּאוֹר הַחֲמָה וְגו'. וְכְּתִיב (ישעיה ט) לֹא יָבֹא עוֹד שְׁמֶשֶׁךָ וִירַחְךָ לֹא יֵאָסֶף.

וּכְתִיב (ישעיה ס) **לֹא יִהְיֶה לָךְ עוֹד הַשֶּׁמֶשׁ וְגו'.**

לֹא יִהְיֶה לָךְ עוֹד הַשֶּׁמֶשׁ וְגו'.

רעיא מהימנא

רעיא מהימנא

כָּל פֶּטֶר רַחֵם לְכֹל בֶּשֶׂר וְגו', וְאֵת בְּכוֹר הַבְּהֵמָה הַטְּמֵאָה תִּפְדֶּה. (במדבר יח) פְּקוּדָא דֵא לְפִדוּת פֶּטֶר חֲמוֹר, לְפִדוּת לְעֵלְמָא דְאֵתִי. וְאִי קוּדִם דְאֵזִיל לְהֵהוּא עֲלֵמָא, לֹא יִפְדֶּה נַפְשֵׁיהּ וְרוּחֵיהּ וְנִשְׁמַתִּיהּ בְּאוֹרֵייתָא, עֲתִיד לְאַחֲזָרָא לְהֵאִי עֲלֵמָא כְּדַבְּקֵימִיתָא. (איוב לג) יֵשׁוּב לִימִי עֲלוּמִיּוֹ, וְלִקְבֹּל נַפְשָׁא וְרוּחָא וְנִשְׁמַתָּא.

כָּל פֶּטֶר רַחֵם לְכֹל בֶּשֶׂר וְגו', וְאֵת בְּכוֹר הַבְּהֵמָה הַטְּמֵאָה תִּפְדֶּה. מִצְוָה זֹו לְפִדוּת פֶּטֶר חֲמוֹר, לְפִדוּת לְעוֹלָם הַבָּא. וְאִם קִדְּם שְׁהֵלָךְ לְאוֹתוֹ עוֹלָם לֹא יִפְדֶּה נַפְשׁוֹ וְרוּחוֹ וְנִשְׁמַתּוֹ בְּתוֹרָה, עֲתִיד לְחַזֵּר לְעוֹלָם הַזֶּה כְּבִתְחִלָּה, (איוב לג) יֵשׁוּב לִימִי עֲלוּמִיּוֹ, וְלִקְבֹּל נַפְשׁ וְרוּחַ וְנִשְׁמָה.

בְּתוֹב (איוב לג) הֵן כָּל אֱלֹה יִפְעַל אֵל פְּעָמִים שְׁלֹשׁ עִם גֹּבֵר. וְיִשְׂרָאֵל, בְּגִינְךָ דְפִדְיוֹן דְּלֵהוֹן הָוֵה כְּלֵא תוֹרָה, דְּאִיהוּ כְּסָף פְּסוּפָא דְעֵלְמָא דְאֵתִי, אֶהְדְּרוּ תְּלַת זְמַנִּין אַחֲרֵינִין בְּגְלוּתָא, וּבְפוּרְקָנָא בְּתַרִּייתָא דְפוּרְקָנָא דְלֵהוֹן יִהֵא בְּאוֹרֵייתָא, לֹא יִהְדְּרוֹן לְעֵלָם בְּגְלוּתָא. אֲתוּ רַבְּנָן וּבְרִיכוּ לֵיהּ, וְאָמְרוּ רַעֲיָא מְהֵימְנָא, קִדְּשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִפְדֶּה לָךְ, וְכָל יִשְׂרָאֵל יִפְדוּן עַל יָדְךָ, וְתַתְּחַדֵּשׁ עִמָּהוֹן, וְאִינוּן עִמְךָ.

בְּתוֹב (שם) הֵן כָּל אֱלֹה יִפְעַל אֵל פְּעָמִים שְׁלֹשׁ עִם גֹּבֵר, וְיִשְׂרָאֵל, בְּגִלְל שְׁפִדְיוֹנָם הִיָּה בְּלֵי תוֹרָה, שְׁהִיא כְּסָף, כְּסוּף הָעוֹלָם הַבָּא, חֲזָרוּ שְׁלֹשׁ פְּעָמִים אַחֲרוֹת בְּגְלוּת. וּבְגֵאָלָה הָאֲחֵרוֹנָה, שְׁנֵאֲלָתָם תְּהִיָּה בְּתוֹרָה, לֹא יִחֲזְרוּ לְעוֹלָם בְּגְלוּת. בְּאוּ רַבּוּתֵינוּ וּבְרַכּוּ אוֹתוֹ וְאָמְרוּ: רוּעָה הַנֶּאֱמָן, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יִפְדֶּה אוֹתְךָ, וְכָל יִשְׂרָאֵל יִפְדוּ עַל יָדְךָ, וְתַתְּחַדֵּשׁ עִמָּהֶם, וְהֵם עִמְךָ.

פְּקוּדָא בְּתַר דָּא, לְדוֹן בְּעַרְפֵי בֵית. וּבְרִזָּא דְחַכְמַתָּא, בֵּית דְּבַר נֶשׁ, דָּא אֲתַתָּא. אִי אִיהִי אֲתַתָּא דְטוֹב וְרַע, וּבְעֵי לְהַמִּיר רַעָה בְּטוֹבָה, יִפְדֶּה לָּהּ מֵהָהוּא רַע, וְיִהִיב לֵיהּ עֵרְךָ דִּילָהּ. אֲבָל אֲתַתָּא דְאִלְנָא דְחֵיִיא, אֲתַמַּר בְּהָ (איוב כח) לֹא יַעֲרַכְנָה זָהָב וְזָכוּכִית וְתַמּוּרְתָהּ כְּלֵי פִז, וְאִין לָהּ עֵרְךָ. כְּמָה דְאֲתַמַּר, (משלי יב) אֲשֶׁת חֵיל עֲטָרַת בַּעֲלָהּ. וְאֲתַמַּר (משלי לא) אֲשֶׁת חֵיל מִי יִמְצָא וְגו'. וְדָא שְׂכִינְתָּא, מֵאֵן דְּגַמִּיל חֲסֵד עִמָּה, לֵית עֵרְךָ לְאַגְרָא דִּילֵיהּ. וּמֵאֵן דְּחָאָב לְגַבְהָ, לֵית עֵרְךָ לְעַנְשָׁא דִּילֵיהּ.

מִצְוָה אַחַר זֹו - לְדוֹן בְּעַרְכֵי בֵית. וּבְסוּד הַחֲכָמָה - בֵּית הָאִישׁ זֹו אֲשֶׁתוֹ. אִם הִיא אֲשֶׁה שֶׁל טוֹב וְרַע וְרוּעָה לְהַמִּיר רַעָה בְּטוֹבָה, יִפְדֶּה אוֹתָהּ מֵאוֹתוֹ רַע וְיִתֵּן לוֹ עֵרְךָ שְׁלָהּ. אֲבָל אֲשֶׁה שֶׁל עֵץ הַחַיִּים, נֶאֱמַר בְּהָ (שם כח) לֹא יַעֲרַכְנָה זָהָב וְזָכוּכִית וְתַמּוּרְתָהּ כְּלֵי פִז, וְאִין לָהּ עֵרְךָ, כְּמוֹ שְׁנֵאֲמַר (משלי יב) אֲשֶׁת חֵיל עֲטָרַת בַּעֲלָהּ, וְנֶאֱמַר (שם לא) אֲשֶׁת חֵיל מִי יִמְצָא וְגו', וְזֹו הַשְּׂכִינָה. מִי שְׁגוּמֵל חֲסֵד עִמָּה, אִין עֵרְךָ לְשִׁכְרוֹ. וּמִי שְׁמַרְשִׁיעַ אֲלֵיהּ, אִין עֵרְךָ לְעַנְשׁוֹ. כְּמָה שְׁפָחוֹת יֵשׁ לָהּ שְׁמֵשְׁמֵשִׁים אוֹתָהּ, וְלְכָל אַחַת וְאַחַת מֵהֶן יֵשׁ לָהּ עֵרְךָ, וְכָל אַחַת וְאַחַת צְרִיכָה פְּדִיּוֹן. אֲבָל מִי שִׁירֵשׁ נִשְׁמָה אוֹ

כְּמָה שְׁפָחוֹת אֵית לָהּ דְמִשְׁמֵשִׁין לָהּ, וְכָל חֲדָא וְחֲדָא מְנִיָּהּ, אֵית לָהּ עֵרְךָ. וְכָל חַד וְחַד צְרִיךְ פְּדִיּוֹן. אֲבָל מֵאֵן דְּיָרִית נִשְׁמַתָּא, אוֹ רוּחָא, אוֹ נַפְשָׁא מִשְׂכִּינְתָּא, לֹא צְרִיךְ פְּדִיּוֹן, דְשְׂכִינְתָּא עֲלָהּ אֲתַמַּר (ישעיה מב) אֲנִי יְיָ הוּא שְׂמִי וּכְבוֹדִי לְאַחַר לֹא אֲתֵן. דְּפִדְיוֹן דִּילָהּ בְּקוּדְשָׁא רוּחַ אוֹ נַפְשׁ מֵהַשְּׂכִינָה, לֹא צְרִיךְ פְּדִיּוֹן, שְׁעַל הַשְּׂכִינָה נֶאֱמַר (ישעיה מב) אֲנִי ה' הוּא שְׂמִי וּכְבוֹדִי לְאַחַר לֹא אֲתֵן. שְׁהַפְּדִיּוֹן שְׁלָהּ תְּלוּי בְּקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. שְׁמוֹשְׁכִים אוֹתָהּ (א) יִשְׂרָאֵל בְּקִשְׁר

תפלין, באות שבת, באות ימים טובים, באות הברית ותורה ובכמה מצוות, שפדיונה תלוי בקדוש-ברוך-הוא. זהו שכתוב (יחזקאל ב) ואעש למען שמי, ובגללה (ויקרא ב) ואף גם זאת. כף כמה מצוות הן שעושים בני אדם על מנת לקבל פרס, וכמה עברות, ולכל מצוה יש ערף באותו עולם. (אבל ענש) ולכל ענש למי שעובר עליהן, אין לו ערף ושעור.

מצוה אחר זו - לדון במחרים נכסיו לכהן. זהו שכתוב כל חרם בישראל לה יהיה. ורוא דא (באדם ובבהמה) - כל פטר רחם לכל בשר אשר יקריבו לה באדם ובבהמה. רחם בהפוך אותיות כחשבון מאתים ארבעים ושמונה איברים שבאדם, עליהם נאמר (חבוק ג) ברגז רחם תזכור. אחר שפועס אדם ומחרים אותה בהמה אליו, הרי שורה אל אחר, נחש, שנאמר בו (בראשית ג) ארור אתה מפל הבהמה, והוא לשמאל האדם. בגלל זה פקד הקדוש ברוך הוא לתת לכהן, שהוא רחמים, ברכה, לכפות רגזו, שעורר אותו האיש מרה, חרב מלאך המות, ומעורר הימין אליו ברחמים ונכפה רגזו השמאל, וזהו ברגז רחם תזכור. מי שפועס, שיש לו בפעס סם המות, שעליו בארו בעלי המשנה, כל הפועס כאלו עובד עבודה זרה. משום שצד האחר בוער באדם, ובאותה בהמה שנותן לכהן, נפרד ממנו החרם, וסמאל אל אחר חרם, ונקבתו קללה, כלולה מפל קללות שבמשנה תורה. והקדוש ברוך הוא ברוך בכל התורה פלה, וכל הברכות מימין, שבה אחוזי הכהן.

ומשום זה כל חרם צריך לתת לכהן, שהוא אוכל אותה באש ומשמיד אותה מהעולם, ושוככת האש משמאל בימין, שהוא מים, ובו (אסתר ג) וחתמת המלך שצכה.

בריה הוא תליא. דאמשכן לה (לגביה) ישראל, בקשורא דתפלין, באות דשבת, באות דיומין טבין, באות דברית, ותורה, בכמה פקודין. דפדיון דילה תליא בקודשא בריה הוא, הדא הוא דכתיב, (יחזקאל ב) ואעש למען שמי, ובגינה (ויקרא כ"ו) ואף גם זאת. הכי כמה פקודין אינון דעבדין בני נשא על מנת לקבל פרס. וכמה חובין. ולכל פקודא אית ליה ערף בההוא עלמא. (ס"א אבל עונשא) ולכל עונשא למאן דאעבר עליהו, אין ליה ערף ושיעור.

פקודא בטר דא, לדון במחרים נכסיו לכהן, הדא הוא דכתיב כל חרם בישראל לה יהיה. ורוא דא (באדם ובבהמה) כל פטר רחם לכל בשר אשר יקריבו ליה באדם ובבהמה. רחם: בהפוך אתון פחושפון (ד קע"ט ע"א) מאתים ארבעים ושמונה איברים דבר נש, עליהו אתמר (חבוק ג) ברגז רחם תזכור. בטר דכעיס בר נש, ומחרים ההוא בעירא לגביה, הא שריא אל אחר נחש, דאתמר ביה, (בראשית ג) ארור אתה מפל הבהמה, ואיהו לשמאלא דבר נש. בגין דא מגי קדשא בריה הוא, למיהב לכהנא, דאיהו רחמי ברכה, לאתפפייא רגזו, דאתער בההוא בר נש מרה, חרבא דמלאך המות, ואתער ימינא לגביה ברחמי, ואתפפייא רוגזא דשמאלא, והאי איהו ברגז רחם תזכור.

מאן דכעיס, דאית ליה בפעס סם המות, דעליה אוקמויה מארי מתניתין, כל הפועס כאלו עובד עבודה זרה. בגין דסטרא אחרא אתוקדת בבר נש. ובההיא בעירא דהיב לכהנא אתפרש חרם מגיה, וסמאל אל אחר חרם, ונוקבא דיליה קללה, כלולה מפל קללות שבמשנה תורה. וקודשא בריה הוא, בריה בכל אורייתא כלא, וכל ברכאן מימינא, דאחיד בה כהן. ובגין דא כל חרם צריך למיהב ליה לכהנא, דאיהו אכיל ליה בנורא, ושציי ליה מעלמא, ושכיף אשא משמאלא בימינא, דאיהו מיא, וביה (אסתר ז) וחתמת המלך שצכה.

ומשום זה כל חרם צריך לתת לכהן, שהוא אוכל אותה באש ומשמיד אותה מהעולם, ושוככת האש משמאל בימין, שהוא מים, ובו (אסתר ג) וחתמת המלך שצכה.

מִצְוָה אַחַר זֶה - לְהַפְרִישׁ תְּרוּמָה גְדוֹלָה, וּפְרֻשָׁה שְׁנַיִם מִמָּאָה. מֵה זֶה תְּרוּמָה? חֲכָמֵי הַיְשִׁיבָה, הַתְּרוּמָה הַזֶּה שְׁצָרִיכִים לְהַפְרִישׁ שְׁנַיִם מִמָּאָה, בְּסִתְרֵי תוֹרָה מִי הֵם? מִי שְׂרוּצָה לְטַעַם - אִם הוּא זָר, יוֹמֵת. וְהֵינּוּ אֵל זָר, סְמָא"ל. שְׂהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר (שְׁמוֹת

שְׁכַח) וַיִּקְחֻהוּ לִי תְּרוּמָה, תְּרֵי (שְׁנַיִם) מִמָּאָה, לְיַחַדוֹ פְּעֻמִּים בַּיּוֹם, שֶׁהֵינּוּ שְׁנַיִם מִמָּאָה, בְּאַרְבָּעִים וְתִשְׁעַ אֹתִיּוֹת שֶׁל "שְׁמַע" וּבְרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד" שֶׁל עֲרֻבִית, וּבְאַרְבָּעִים וְתִשְׁעַ אֹתִיּוֹת שֶׁל שְׁחָרִית. חֲסָרִים שְׁנַיִם מִמָּאָה, הֵם שְׁכִינָה עֲלִיּוֹנָה וְתַחְתּוֹנָה, בְּשִׁנְיָהֶם צָרִיף לְיַחַד אֶת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר שֶׁל שְׁנֵינָהֶם, מִדָּה שֶׁל שְׁנֵינָהֶם, מָאָה בְּאַמָּה. אָמ"ה בְּאוֹתִיּוֹת הַמָּא"ה הוּא, וְהוּא בְּהַפְרָשׁ אוֹתִיּוֹת הַמָּא"ה.

וְעוֹד, (בַּמְדַּבֵּר טו) וְהִזָּה בְּאַכְלָכֶם מַלְחָם הָאֲרֶץ תְּרִימוּ תְּרוּמָה לָהּ. תְּרִימוּ, כְּמוֹ (חֲבֻקָק א) רוּם יְדִיהוּ נִשְׂא. וְאוֹתָן עֶשֶׂר אֲצַבְעוֹת שְׁעֲלִיתֶם לְעֶשֶׂר סְפִירוֹת, שֶׁהֵן יו"ד ה"א וְאו"ו ה"א, שְׁעוּלִים מ"ה. וּבְאוֹתִיּוֹת אֶלְפָּא בֵּיתָא, מֵה עוֹלָה מָא"ה, י"ם ה"צ. וְזֵהוּ שְׁפֻרְשׁוּהָ רַבּוּתֵינוּ בְּעֲלֵי הַמְּשֻׁנָּה, (דְּבָרִים י) וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מ"ה ה' אֶלְהִיךָ שְׂאֵל מְעַמְּךָ. וְאָמְרוּ, אֵל תִּקְרִי מֵה אֶלָּא מָאָה, כְּנֶגֶד מָאָה בְּרֻכּוֹת שְׁמַחֵיב אָדָם לְכַרֵּף אֶת רַבּוּנוֹ בְּכָל יוֹם, וְזֵהוּ שְׁצָרִיף אָדָם לְהַטְעִים בְּכָל יוֹם לְרַבּוּנוֹ, וּמִשּׁוּם זֶה וַיִּקְחֻהוּ לִי תְּרוּמָה.

וְכַמָּה תְּרוּמוֹת הֵן? יֵשׁ תְּרוּמָה מִהַתּוֹרָה, תּוֹרָה מ'. וְזֹהִי תְּרוּמָה, תּוֹרָה שְׁנֵינָה בְּאַרְבָּעִים יוֹם. וְאִם תְּרוּמָה מִדְּאוֹרְיֵיתָא, תּוֹרָה מ'. וְאִם תְּרוּמָה מִמְּנָה, הֵיא כְּתִיב (שְׁמוֹת לז) וַיְהִי מִשֶּׁה בָּהָר אֲרָבָעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה. (שְׁמוֹת לז) לְחֵם לֹא אָכַל וּמִיָּם לֹא שָׁתָה. שְׁמוּרָה הִיְתָה תְּרוּמָה זֶה עַד כְּעַתָּה לְקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְכִינּוּן שְׁהַמְלִיךְ לֹא אָכַל, אִיף אָכְלוּ הַעֲבָדִים? שְׁהָרִי לְאַחַר שְׁאָמַר (שִׁיר הַשִּׁירִים ה) אֲרִיתִי מוֹרֵי עִם בְּשָׂמִי, לְכַתֵּר אָכְלוּ רַעִים, וַיִּכְלוּן עֲבָדָי.

בְּקוֹדֶשׁ בְּתֵר דָּא לְהַפְרִישׁ תְּרוּמָה גְדוֹלָה, וְאוֹקְמוּהָ תְּרֵי מִמָּאָה, מָאֵי תְּרוּמָה. רַבְּנָן דְּמַתִּיבְתָא, הַאי תְּרוּמָה דְּצָרִיכִין לְאַפְרָשָׁא תְּרֵי מִמָּאָה, בְּסִתְרֵי תוֹרָה מָאֵי נִיהוּ. מָאֵן דְּבַעֲי לְמַטְעַם, אִי הוּא זָר יוֹמֵת וְהֵינּוּ אֵל זָר סְמָא"ל. דְּקוֹדֶשׁא בְּרִיף הוּא אָמַר (שְׁמוֹת כח) וַיִּקְחֻהוּ לִי תְּרוּמָה, תְּרֵי מִמָּאָה, לְיַחַדָּא לִיהַ תְּרִין זְמַנִּין בַּיּוֹמָא, דְּהֵינּוּ תְּרֵי מִמָּאָה, בְּתִשְׁעָה וְאַרְבָּעִים אֲתוּוֹן דְּשִׁמְעַ וּבְרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד דְּעֲרֻבִית, וּבְתִשְׁעָה וְאַרְבָּעִים אֲתוּוֹן דְּשְׁחָרִית, חֲסָרִין תְּרִין מִמָּאָה, אֵינּוּן שְׁכִינְתָא עֲלָאָה, וְתַתָּאָה, בְּתַרְוּוּיָהּ צָרִיף לְיַחַדָּא לְקוֹדֶשׁא בְּרִיף הוּא, אָמַה דְּתַרְוּוּיָהּ. מִדָּה דְּתַרְוּוּיָהּ. מָאָה בְּאַמָּה. אָמ"ה בְּאַתּוּוּי מָא"ה אִיהוּ וְאִיהוּ בְּהַפְרָשׁ אֲתוּוֹן, הַא"ם.

וְעוֹד (בַּמְדַּבֵּר טו) וְהִזָּה בְּאַכְלָכֶם מַלְחָם הָאֲרֶץ תְּרִימוּ תְּרוּמָה לָהּ. תְּרִימוּ, כְּמוֹ (חֲבֻקָק א) רוּם יְדִיהוּ נִשְׂא, וְאֵינּוּן עֶשֶׂר אֲצַבְעָאן, דְּסְלִיקוּ דְלֵהוֹן לְעֶשֶׂר סְפִירָן, דְּאֵינּוּן יו"ד ה"א וְאו"ו ה"א, דְּסְלִיקוּ מ"ה. וּבְאַתּוּוֹן דְּאַלְפָּא בֵּיתָא, מֵה סְלִיק מָא"ה, י"ם ה"ץ. וְהַאי אִיהוּ דְּאוֹקְמוּהָ רַבְּנָן מְאִרֵי מִתְּנִיתִין, (דְּבָרִים י) וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מ"ה יי אֶלְהִיךָ שְׂאֵל מְעַמְּךָ, וְאָמְרוּ, אֵל תִּקְרִי מֵה אֶלָּא מָאָה, לְקַבֵּל מָאָה בְּרַכָּאן דְּמַחֲיִיב בַּר נֶשׁ לְבְרַכָּא לְמְאִרִיהָ בְּכָל יוֹמָא, וְהַאי אִיהוּ דְּצָרִיף בַּר נֶשׁ לְמַטְעַם בְּכָל יוֹמָא לְמְאִרִיהָ, וּבְגִין דָּא וַיִּקְחֻהוּ לִי תְּרוּמָה.

וְכַמָּה תְּרוּמוֹת אֵינּוּן, אִית תְּרוּמָה מִדְּאוֹרְיֵיתָא, תּוֹרָה מ'. וְהַאי אִיהוּ תְּרוּמָה, תּוֹרָה דְּאַתִּייהִיבַת בְּאַרְבָּעִים יוֹם. וְאִי תִימְרוּן דְּאַכִּילָנָא מְנָה, הֵיא כְּתִיב (שְׁמוֹת לד) וַיְהִי מִשֶּׁה בָּהָר אֲרָבָעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה לְחֵם לֹא אָכַל וּמִיָּם לֹא שָׁתָה. נְטִירַת הָוָה עַד הַשְּׁתָּא הַאי תְּרוּמָה לְקוֹדֶשׁא בְּרִיף הוּא. וְכִינּוּן דְּמַלְכָּא לֹא אָכַל, אִיף אָכְלוּן עֲבָדֵי, דְּהֵיא לְכַתֵּר דְּאָמַר (שִׁיר הַשִּׁירִים ה) אֲרִיתִי מוֹרֵי עִם בְּשָׂמִי, לְכַתֵּר אָכְלוּ רַעִים, וַיִּכְלוּן עֲבָדָי.

תּוֹרָה שְׁנֵינָה בְּאַרְבָּעִים יוֹם. וְאִם תְּרוּמָה מִמְּנָה, הֵיא כְּתִיב (שְׁמוֹת לד) לְחֵם לֹא אָכַל וּמִיָּם לֹא שָׁתָה. שְׁמוּרָה הִיְתָה תְּרוּמָה זֶה עַד כְּעַתָּה לְקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְכִינּוּן שְׁהַמְלִיךְ לֹא אָכַל, אִיף אָכְלוּ הַעֲבָדִים? שְׁהָרִי לְאַחַר שְׁאָמַר (שִׁיר הַשִּׁירִים ה) אֲרִיתִי מוֹרֵי עִם בְּשָׂמִי, אָכְלוּ רַעִים, יֵאכְלוּ עֲבָדָי.

מִצְוָה אַחַר זֶה - לְהַפְרִישׁ (לוי תרומת מעשר ויהיא) (תרומות) מִעֵשֶׂר לְלוֹי, וְהָיָה שְׂכִינָה מִצַּד יָמִין, שֶׁהוּא חֹסֵד. תְּרוּמָה גְדוּלָה לַכֹּהֵן, מִצַּד שְׂמָאל, שֶׁהוּא גְבוּרָה. תְּרוּמַת מִעֵשֶׂר לְלוֹי, שֶׁהִיא שְׂכִינָה.

י"ד ה"א ו"א ה"י. (במדבר כח) שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרִים לְפָר, מִצַּד אוֹתוֹ שְׁנָאֵמֶר בּוֹ, (יחזקאל א) וּפְנֵי שׁוֹר מִהַשְּׂמָאל, וְזוֹ גְבוּרָה. וְעֶשְׂרוֹן לַכֹּבֵשׂ, וְזֶהוּ יו"ד ה"א ו"א ה"א (י"ד ה"י ו"א ה"י), שְׁעוּלָה לְעֶשֶׂר סְפִירוֹת, עֶשְׂרוֹן זֶה. וְעֶשֶׂר לַמֶּ"ה, וּמֶ"ה לַמָּאָה.

אַבְרָם שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרִים י' י' י', (קח י"ד ה"י ו"א ה"י) וְעוֹלִים (ל' ל' ו' י') לְשֵׁלִשִׁים, וְעֶשֶׂר סְפִירוֹת בָּהֶם עוֹלִים אַרְבָּעִים וְשֵׁלֶשׁ בִּינָיִם, וְהַפֵּל יו"ד, חֲמֵשׁ בִּינָה, וְתוֹסֶפֶת מִצַּד ה', וְכֹף מִעֵשֶׂר, שֶׁהִיא מִצְוָה לְהַפְרִישׁ יִשְׂרָאֵל מִעֵשֶׂר מִצַּד הָאוֹת י', מִעֵשֶׂר מִן הַמִּעֵשֶׂר, אֶחָד מִחֲמֵשׁ מִצַּד אוֹת ה'. כָּל הָעֶשְׂוִרִים שֶׁל אוֹת י', וְהִיא הַשְּׂכִינָה, אַחַת מִעֵשֶׂר סְפִירוֹת. א' מִחֲמֵשׁ הוּא מִצַּד הַתְּפָאֶרֶת, שֶׁהוּא חֲמֵשׁ מִפְתֵּר. וְכִשְׁתַּחֲשַׁב מִמְּלָכוֹת עַד תְּפָאֶרֶת, תִּמְצָא תְּפָאֶרֶת חֲמֵשׁ מִמְּטָה לַמַּעְלָה, וְשְׂכִינָה חֲמִישִׁית אֵלָיו.

וּמִצַּד אַחַר הִיא שְׁנֵי עֶשְׂרִים לְאֵיל, וְכוֹלֶלֶת י' י' הַכֹּף בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ, עֶשְׂרֵה עֶשְׂרֵה י' ה"ה. לְאֵיל - זֶה ו', שֶׁהוּא שֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ, וְזֶהוּ (במדבר ו) עֶשְׂרֵה עֶשְׂרֵה הַכֹּף בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ. וְעוֹד שְׁנֵי עֶשְׂרִים - י' י' מִן (בראשית ב) וַיִּצְרָה לְאֵיל - ו' מִן וַיִּצְרָה. וְהַפֵּל א'. י' לַמַּעְלָה, י' לַמְּטָה, ו' בְּאֲמָצֵעַ. וְעוֹד שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרִים - הֵם י' י' י'.

מִצְוָה אַחַר זֶה - לְהַפְרִישׁ תּוֹדָה. וּרְבוּתֵינוּ בְּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה פְּרֻשָׁה שֶׁתּוֹדָה עֶשְׂרִים עֶשְׂרִים, וּמִתְחַלְקִים עֶשְׂרֵה עֶשְׂרִים לְחֶמֶץ, וְעֶשְׂרֵה לַמִּצָּה. וּמִעֵשְׂרֵה שֶׁל מִצָּה עוֹשִׂים שְׁלֹשִׁים מִצּוֹת. וּמִעֵשְׂרֵה שֶׁל חֶמֶץ, עוֹשִׂים

פְּקוּדָא בְּתֵר דָּא לְהַפְרִישׁ (נ"י לוי תרומת מעשר ואיהו) (נ"א תרומות) מִעֵשֶׂר לְלוֹי, וְאִיהִי שְׂכִינָתָא מִסְטֵר דִּימִינָא דְאִיהוּ חֹסֵד, תְּרוּמָה גְדוּלָה לַכֹּהֵן. מִסְטֵרָא דְשְׂמָאֵלָא, דְאִיהוּ גְבוּרָה, תְּרוּמַת מִעֵשֶׂר לְלוֹי, דְאִיהִי שְׂכִינָתָא.

י"ד ה"י ו"א ה"י, שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרִים לְפָר, מִסְטֵרָא דִּיהוּא דְאֵתְמֵר בֵּיה, (יחזקאל א) וּפְנֵי שׁוֹר מִהַשְּׂמָאל, וְדָא גְבוּרָה. וְעֶשְׂרוֹן לַכֹּבֵשׂ, וְדָא יו"ד ה"א ו"א ה"א (נ"א י"ד ה"י ו"א ה"י), דְסָלִיק לְעֶשֶׂר אֲתוּוֹן, הֵאִי עֶשְׂרוֹן. וְעֶשֶׂר לַמֶּ"ה וּמֶ"ה לַמָּאָה.

אַבְרָם שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרִים י' י' י', (נ"א דָא יו"ד ה"י ו"א ה"י) וְסָלִיק (ס"א ל' ל' ו' י') לְלוֹי, וְעֶשֶׂר סְפִירָן בְּהוֹן, סָלִיק שְׁלֹשָׁה וְאַרְבָּעִים בִּינָיִם וְכוֹלֵל יו"ד, חֲמֵשׁ בִּינָה, וְתוֹסֶפֶת מִצַּד ה', וְהִכִּי מִעֵשֶׂר, דְאִיהוּ פְּקוּדָא לְהַפְרִישׁ יִשְׂרָאֵל מִעֵשֶׂר, מִסְטֵרָא דְאֵת י', מִעֵשֶׂר מִן הַמִּעֵשֶׂר, חֵד מִחֲמֵשׁ מִסְטֵרָא דְאֵת ה'. כָּל עֶשְׂוִרֵין דְאֵת י', וְאִיהִי שְׂכִינָתָא חֵד מִעֵשֶׂר סְפִירָן. א' מִחֲמֵשׁ, אִיהוּ מִסְטֵרָא דְתְּפָאֶרֶת, דְאִיהוּ חֲמֵשָׁה מִפְתֵּר. וְכַד תַּחֲשׁוּב מִמְּלָכוֹת עַד תְּפָאֶרֶת, תִּשְׁכַּח תְּפָאֶרֶת חֲמֵשׁ מִתְּתָא לְעֵילָא. וְשְׂכִינָתָא חֲמֵשָׁה לְגַבֵּיה. וּמִסְטֵרָא אַחְרָא אִיהִי שְׁנֵי עֶשְׂרִים לְאֵיל, וְכוֹלֶלֶת י' י' הַכֹּף בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ, עֶשְׂרֵה עֶשְׂרֵה י' ה' ה', לְאֵיל דָא ו', דְאִיהוּ שֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ, וְהִיא אִיהוּ עֶשְׂרֵה עֶשְׂרֵה הַכֹּף בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ. וְעוֹד, שְׁנֵי עֶשְׂרִים, י' י' מִן וַיִּצְרָה. לְאֵיל ו' מִן וַיִּצְרָה. וְכוֹלֵל א', י' לְעֵילָא, י' לְתַתָּא, ו' בְּאֲמָצֵעִיתָא. וְעוֹד שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרִים אֵינוֹן י' י' י'.

פְּקוּדָא בְּתֵר דָּא, לְהַפְרִישׁ תּוֹדָה. וּרְבִנָן מְאִירֵי מִתְּנִיתִין אוּקְמוּהָ, דְתוֹדָה עֶשְׂרִים עֶשְׂרִים, וּמִתְּפַלְגִין עֶשְׂרֵה עֶשְׂרִים לְחֶמֶץ, וְעֶשְׂרֵה לַמִּצָּה. וּמִעֵשְׂרֵה שֶׁל מִצָּה, עוֹשִׂים שְׁלֹשִׁים מִצּוֹת. וּמִעֵשְׂרֵה שֶׁל חֶמֶץ, עוֹשִׂים

וְזֶהוּ סֵלֶת, (ויקרא ז) תְּלוֹת מִצּוֹת בְּלוֹלֹת בְּשֶׁמֶן. מֵעֶשְׂרָה עֶשְׂרוֹנִים, שֶׁהֵם יו"ד ה"י וְא"ו ה"י, הֵיוּ עוֹשִׂים שְׁלֹשִׁים מִצּוֹת, שֶׁהֵם י"י שֶׁם זֶה לְפַעְמִים הוּא לְיָמִין וְלְפַעְמִים הוּא לְשִׂמְאל וְלְפַעְמִים בְּאֶמְצַע. רַחֲמִים מִכָּל צֶדֶד, לְיָמֵינוּ וְלְשִׂמְאֵלוֹ.

וְלְפַעְמִים עֶשְׂרָה לְיָמִין, וְאֵין פּוֹחֲתִין בּוֹ מֵעֶשֶׂר מְלָכִיּוֹת. וְלְפַעְמִים יו"ד לְשִׂמְאל, וְאֵין פּוֹחֲתִין בּוֹ מֵעֶשְׂרָה שׁוֹפְרוֹת. וְלְפַעְמִים יו"ד בְּאֶמְצַע, וְאֵין פּוֹחֲתִין בּוֹ מֵעֶשְׂרָה זְכָרוֹנוֹת. עַל פִּי ה' יַחֲנוּ וְעַל פִּי ה' יִסְעוּ אֶת מִשְׁמַרְתְּ ה' שְׁמְרוּ (במדבר ט). שְׁלֹכֵל י' יֵשׁ אַרְבָּעָה פָּנִים, שֶׁלֹּשׁ חִיּוֹת הֵן כְּנֶגֶד שְׁלֹשׁ יוֹדִין, וְאַרְבָּעָה פָּנִים לְכָל חִיָּה כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה פָּנִים (אוֹתִיּוֹת) שֶׁל יְהוָה, עַל פִּי ה' יַחֲנוּ וְיִסְעוּ.

שְׁמְרוּ - זו הַשְּׂכִינָה שְׁשׁוֹמְרֵת לְאוֹתָם שְׁשׁוֹמְרִים שְׁבִתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, שֶׁבְגָלָל זֶה לֹא זֶה שְׂכִינָה מִיִּשְׂרָאֵל בְּכָל שְׁבִתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, וְאִפְלוּ בְּשִׁבְתוֹת (בִּימֵי) הַחֹל, אֲלֵא שֶׁהִיא סוֹגֵרֶת וּמְסַגֵּרֶת בָּהֶם.

וּבְכָל תְּפִלָּה הִיא עוֹלָה לְשָׁם יְהוָה, עַד שֶׁמִּגִּיעָה לְמַרְכָּבָה (שֶׁל הַחִיּוֹת) שֶׁל הָאֲבוֹת הָעֲלִיּוֹנִים, שֶׁהֵם: גְּדֻלָּה, גְּבוּרָה, תְּפָאֶרֶת. שִׁישׁ לָהֶם שָׁנִים עֶשֶׂר פָּנִים כְּנֶגֶד שָׁנִים עֶשֶׂר שְׁבָטִים. וְכַפִּי שֶׁהִיא מְלַמֶּדֶת זְכוֹת עַל אֱלוֹהֵי בְּעֲלֵי הַתְּפִלָּה וּבְעֲלֵי זְכוֹת בְּכָל מִצְוָה וּמִצְוָה מֵהַתּוֹרָה - כֶּף יַחֲנוּ עַל זְכוֹת שְׁלָהֶם וְכֵן יִסְעוּ לְגַבְסָם, וְכֶף יוֹרֵדֶת שְׁמִירָה אֲלֵיהֶם.

אֲדָוָה שְׁעוֹשִׂים זְכוֹת עַל מְנַת לְקַבֵּל פָּרֶס, יוֹרֵד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמַרְכָּבוֹתָיו שֶׁעָשָׂה, וּבְאַרְבָּעָה שׁוֹמְרִים שְׁלוֹ, וּמִי שְׁעוֹשֶׂה זְכוֹת שְׁלֵא עַל מְנַת לְקַבֵּל פָּרֶס, יוֹרֵד עֲלֵיהֶם בְּמַרְכָּבָתוֹ, וְעַל הַרְשָׁעִים יוֹרֵד עֲלֵיהֶם

עֶשְׂרָה חִלּוֹת. וְדָא אִיהוּ סֵלֶת חִלּוֹת מִצּוֹת בְּלוֹלֹת בְּשֶׁמֶן. מִי עֶשְׂרוֹנִים, דְּאֵינוּן יו"ד ה"י וְא"ו ה"י, הֵוּ עֶבְדִּין שְׁלֹשִׁים מִצּוֹת, דְּאֵינוּן י' י' י'. הֵאֵי שְׁמָא, זְמַנִּין אִיהוּ לְיָמֵינָא, וְזְמַנִּין אִיהוּ לְשִׂמְאֵלָא, וְזְמַנִּין בְּאֶמְצַעִיתָא. רַחֲמֵי מִכָּל סְטָרָא, לְיָמֵינָהּ וְלְשִׂמְאֵלֶיהָ.

וְזְמַנִּין י' לְיָמֵינָא, וְאֵין פּוֹחֲתִין בֵּיהּ מֵעֶשְׂרָה מְלָכִיּוֹת. וְלְזְמַנִּין י' לְשִׂמְאֵלָא, וְאֵין פּוֹחֲתִין בֵּיהּ מֵעֶשְׂרָה שׁוֹפְרוֹת. וְלְזְמַנִּין י' (דף קע"ט ע"ב) בְּאֶמְצַעִיתָא, וְאֵין פּוֹחֲתִין בֵּיהּ מִי זְכָרוֹנוֹת.

עַל פִּי יי יַחֲנוּ וְעַל פִּי יי יִסְעוּ אֶת מִשְׁמַרְתְּ יי שְׁמְרוּ. (במדבר ט) דְּכָל י' אִית לָהּ אַרְבַּע אַנְפִּין, תְּלַת חִיּוֹן אֵינוּן, לְקַבֵּל תְּלַת יוֹדִין, וְאַרְבַּע אַנְפִּין לְכָל חִיָּה, לְקַבֵּל אַרְבַּע אַנְפִּין (ס"א אֹתִיּוֹת) דִּיהוָה, עַל פִּי יי יַחֲנוּ וְיִסְעוּ.

שְׁמְרוּ, דָּא שְׂכִינָתָא, דְּנִטְרָא לְאֵינוּן דְּשְׁמַרֵי שְׁבִתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, דְּבָגִין כֶּף לֹא זֶה שְׂכִינָה מִיִּשְׂרָאֵל בְּכָל שְׁבִתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, וְאִפְלוּ בְּשִׁבְתוֹת (ס"א בְּיָמֵי) דְּחַל, אֲלֵא דְאִיהִי סוֹגֵרֶת וּמְסַגֵּרֶת בְּהוֹן.

וּבְכָל צְלוֹתָא, אִיהִי עוֹלָה לְיְהוָה, עַד דְּמִטָּא לְמַרְכָּבָתָא (דְּחִיּוֹת) דְּאַבְהֵן עֲלָאִין, דְּאֵינוּן: גְּדֻלָּה, גְּבוּרָה, תְּפָאֶרֶת, דְּאִית לָהוֹן תְּרִיסַר אַנְפִּין, לְקַבֵּל תְּרִיסַר שְׁבָטִין. וְכַפּוּם דְּאִיהִי אוֹלִיפֶת זְכוֹת, עַל אֲלִין מְאָרִי צְלוֹתִין, וּמְאָרִי זְכוּוֹן, בְּכָל פְּקוּדָא וּפְקוּדָא דְּאוּרִייתָא, הֵכִי יַחֲנוּ עַל זְכוּוֹן דְּלָהוֹן וְכֵן יִסְעוּ לְגַבְיֵיהוּ. וְהֵכִי נַחְתָּא שְׁמִירָה לְגַבְיֵיהוּ.

אֵינוּן דְּעֶבְדִּין זְכוּוֹן עַל מְנַת לְקַבֵּל פָּרֶס, נַחֲתִית קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא בְּמַרְכָּבְתִּיהָ דְּעֶבֶד, וּבְאַרְבַּע שׁוֹמְרִין דִּילִיָּה, וּמֵאֵן דְּעֶבֶד זְכוּוֹן שְׁלֵא עַל מְנַת לְקַבֵּל פָּרֶס, נַחֲתִית עֲלֵיָּהּ בְּמַרְכָּבְתָּא דִּילִיָּה. וְלְרִשִׁיעֵינָא נַחֲתִית עֲלֵיָּהּ בְּעוֹבְדֵיָּהּ, בְּאֵינוּן שְׂדִין וּמְזִיקִין וּמְלֹאכֵי חֲפִלָּה בְּמַרְכָּבְתָּא דְּלָהוֹן, לְאַתְפָּרְעָא מְנָהוֹן. (ס"א זְכוּוֹן שְׁלֵא עַל מְנַת לְקַבֵּל פָּרֶס קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא נַחֲתִית עֲלֵיָּהּ בְּמַרְכָּבְתָּא דִּילִיָּה וְכַף חִיּוֹן דִּילִיָּה.

שְׁעוֹשֶׂה זְכוֹת שְׁלֵא עַל מְנַת לְקַבֵּל פָּרֶס, יוֹרֵד עֲלֵיהֶם בְּמַרְכָּבָתוֹ, וְעַל הַרְשָׁעִים יוֹרֵד עֲלֵיהֶם

ומאן דעביד וכוונן על מנת לקבל פרס נחית עליהו במרכבתא דעבד מטטרו"ן
 ובר' שומרון רלית. ולרשיענא נחית עליהו בעובדיהו, באינון שדין ומיזקין
 ומלאכי חבלה עון ומשחית אף וחימה במרכבתא דלהון, לאתפרעא מנהון)
 פתחו מארי מתניתין ואמרו. ודאי הכי הוא, זבאה חולקף
 רעיא מהימנא. (ע"כ רעיא מהימנא). ברוף יי לעולם אמן
 ואמן. ימלוף יי לעולם אמן ואמן

פְּרֻשַׁת חֻקַּת

וַיְדַבֵּר יי אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אֶהֱרֹן לֵאמֹר (במדבר י"ט)
 זאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה יי לֵאמֹר
 וְגו'. רבי יוסי פתח, (דברים ד) וזאת התורה אשר
 שם משה לפני בני ישראל. תא חזי, מלין
 דאורייתא קדישין אינון, עלאין אינון, מתיקין
 אינון. פמה דכתיב, (תהלים ט) הַנְּחַמְדִּים מִזֶּהָב
 וּמִפָּז רָב וּמִתּוֹקִים מִדְּבַשׁ וְגו'. מאן דאשתדל
 באורייתא, פאלו קאים פל יומא על טורא
 דסיני וקביל אורייתא. הדא הוא דכתיב, (דברים
 כ) הַיּוֹם הַזֶּה נִהְיִיתָ לְעַם. והא אוקמוה חברייא.
 בתיב הקא זאת חקת התורה, וכתיב וזאת
 התורה, מה בין האי להאי. אלא רזא
 עלאה הוא, והכי אולפינא, וזאת התורה:
 לאחזאה כלא ביחודא חד, ולאכללא כנסת
 ישראל בקודשא בריף הוא, לאשתפחא פלא
 חד. בגיני כף וזאת התורה. אמאי תוספת
 וא"ו. אלא הא אתמר, לאחזאה דכלא חד,
 בלא פרודא. וזאת: פלל ופרט פחדא, דכר
 וניקבא. ובגין כף וזאת התורה ודאי. אבל
 זאת בלא תוספת וא"ו, חקת התורה ודאי,
 ולא התורה, דינא דאורייתא, גזרה דאורייתא.

במעשיהם באותם שדים
 ומזיקים ומלאכי חבלה
 במרכבתם להפרע מהם. (זכיות שלא
 על מנת לקבל פרס, הקדוש ברוף הוא יורד
 עליהם במרכבתו ובארבע החיות שלו. ומי
 שעושה זכיות על מנת לקבל פרס, יורד עליהם
 במרכבה של העבד מטטרו"ן ובארבעה
 השומרים שלו. ולרשעים יורד עליהם
 במעשיהם. באותם שדים ומזיקים ומלאכי חבלה
 עון ומשחית אף וחימה במרכבה שלהם להפרע
 מהם) פתחו בעלי המשנה ואמרו,
 ודאי כף זה. אשרי חולקף רועה
 הנאמן. (עד כאן רעיא מהימנא). ברוף
 ה' לעולם אמן ואמן. ימלוף ה'
 לעולם אמן ואמן.

פְּרֻשַׁת חֻקַּת

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אֶהֱרֹן
 לֵאמֹר זאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה
 ה' לֵאמֹר וְגו'. רבי יוסי פתח,
 (דברים ד) וזאת התורה אשר שם
 משה לפני בני ישראל. בא וראה,
 דכרי התורה הם קדושים, הם
 עליונים, הם מתוקים, פמו
 שפתיב (תהלים ט) הַנְּחַמְדִּים מִזֶּהָב
 וּמִפָּז רָב וּמִתּוֹקִים מִדְּבַשׁ וְגו'.
 מי שמשפדל בתורה פאלו עומד
 פל יום על הר סיני ומקבל
 התורה. זהו שפתיב (דברים כז) הַיּוֹם
 הַזֶּה נִהְיִיתָ לְעַם. וכף פרושהו
 החברים.

כתוב פאן זאת חקת התורה,
 וכתוב וזאת התורה. מה בין זה
 לזה? אלא סוד עליון הוא, וכף
 למדנו: וזאת התורה, להראות
 הפל ביחוד אחד ולהכליל פנסת
 ישראל בקדוש-ברוך-הוא,
 להמצא הפל אחד. בגלל זה וזאת
 התורה. למה תוספת וא"ו? אלא
 זה נאמר להראות שהפל אחד,
 ללא פרוד. וזאת - פלל ופרט פאחד, זכר ונקבה. ומשום זה וזאת התורה ודאי. אבל זאת בלא
 תוספת וא"ו, חקת התורה ודאי, ולא התורה, דין התורה, גזרת התורה.

בא וראה, (במדבר ח) זאת אשר ללוים, ולא וזאת. שהרי מצד הדין (הקשה) הם באים, ולא מצד הרחמים. אמר רבי יהודה, והרי פתוב (במדבר ד) וזאת עשו להם וחייו. וזה בלוים נאמר, ואתה אמרת זאת, ולא וזאת. אמר לו, ודאי כף זה, והפסוק מוכיח. מי שאוחז סם המות, אם לא יערב בו סם החיים, הרי ודאי ימות. ועל זה, וזאת עשו להם וחייו ולא ימתו, משום שסם החיים מערב אתו. וזאת עשו וחייו ולא ימתו, ודאי וזאת צריך להם, ולא זאת. משום כן וזאת התורה ממש, ביחוד אחד, ביחוד שלם, כלל של זכר ונקבה. ו"ה. זאת - ה' בלבדה, ועל זה זאת חקת התורה.

רבי שמעון ורבי אבא ורבי אלעזר ורבי יצחק היו מצויים בבית רבי פנחס בן יאיר. אמר רבי פנחס לרבי שמעון, בבקשה ממך, אתה שעומדים עלך למעלה ודבריך בגלוי, מה שלא נתנה רשות לאדם אחר, בפרשה זו אמר דבר חדש. אמר לו, ומהו? אמר לו, זאת חקת התורה. אמר לו, הנה שאר החברים יאמרו. אמר לרבי אלעזר בנו, אלעזר עמד בעמך, ואמר דבר אחד בפרשה זו, והחברים יאמרו אחריו.

קם רבי אלעזר ואמר, (רות ד) וזאת לפנים בישראל על הגאולה ועל התמורה לקים וגו'. בפסוק זה יש להסתכל, ואם ראשונים אלו עשו הסכמה זו בדין תורה ובאו אחרונים ובטלוה, למה בטלוה? והרי מי שמבטל דבר תורה פאלו החרים עולם שלם? ואם זה אינו בדין תורה, אלא הסכמה בעלמא, למה הנעל כאן?

שהיו הראשונים חסידים צדיקים,

תא חזי, (במדבר ח) זאת אשר ללוים, ולא וזאת. דהא מסטרא דדינא (השיא) קא אתיין, ולא מסטרא דרחמי. אמר רבי יהודה, והא כתיב (במדבר ד) וזאת עשו להם וחייו. ודא בליואי אתמר, ואת אמרת זאת ולא וזאת. אמר ליה, ודאי הכי הוא, וקרא מוכח, מאן דאחיד סמא דמותא, אי לא יערב ביה סמא דחיי, הא ודאי ימות. ועל דא, וזאת עשו להם וחייו, ולא ימותו, בגין דסמא דחיי מערב בהדיה, וזאת עשו וחייו ולא ימותו, ודאי וזאת אצטריך להו, ולא זאת. בגיני כן וזאת התורה ממש, ביחודא חד, ביחודא שלים, כללא דדכר ונוקבא. ו"ה. זאת: ה' בלחודוי, ועל דא זאת חקת התורה. רבי שמעון ורבי אבא ורבי אלעזר ורבי יצחק, הוו שכיחי בבי רבי פנחס בן יאיר, אמר רבי פנחס לרבי שמעון, במטותא מנה אנת דאוקמי עלך לעילא, ומילך באתגלייא, מה דלא אתיהיב רשותא לבר נש אחרא. בפרשתא דא אימא מלה חדתא, אמר ליה ומאי היא. אמר ליה זאת חקת התורה. אמר ליה הא שאר חבריאי יאמרו. (ד ק"ט ע"א) אמר לרבי אלעזר בריה, אלעזר קום בקיומך, ואימא מלה חד בפרשתא דא, וחבריאי ימרון אבתרך.

קם רבי אלעזר ואמר, (רות ד) וזאת לפנים בישראל על הגאולה ועל התמורה לקיים וגו'. האי קרא אית לאסתכלא ביה, ואי אינון קדמאי עבדי הסכמה דא בדינא דאורייתא, ואתו בתראי ובטלוה, אמאי בטלוה. והא מאן דבטיל מלה דאורייתא. פאלו חריב עלמא שלים. ואי לאו איהו בדינא דאורייתא, אלא הסכמה בעלמא, אמאי נעל הכא.

אלא ודאי בדינא דאורייתא הוה, וברזא עלאה

אלא ודאי בדין התורה הנה, ובסוד עליון נעשה הדבר. ומשום

הדָּבָר הַזֶּה הַתְּגַלָּה בִּינְיָהִם, וּמִשֶּׁהִתְרַבּוּ רִשְׁעִים בְּעוֹלָם, נַעֲשֶׂה (הַעֲבִירוּ) דְּבַר זֶה בְּצוּרָה אַחֲרֵת כְּדֵי לְכַסּוֹת דְּבָרִים שֶׁהֵם בְּסוּד עֲלִיּוֹן. (וְהָיָה פֶּרֶשָׁה)

בא ויראה, (שמות א) ויאמר אל תקרב הלם של נעליך מעל רגליך וגו'. וכי למה הנעל כאן? אלא נתבאר שצוה לו על האשה להפריד ממנה, ולהזדווג (במקום) באשה אחרת של אור קדוש עֲלִיּוֹן, והיא השכינה.

ואותה נעל בארוה במקום אחר, (והיא השכינה) העבירוה מעולם הזה, ובארוה בעולם אחר. ועל כך, כל מה שנותן המת לאדם בחלוס - זה טוב. לקח פליו מהבית - זה רע, כמו סנדלו. מדוע? כי העביר רגליו, שהם עמידת האדם, מהעולם הזה, וכנס אותם לעולם אחר, מקום שהמות שורה בו, שכתוב (שיר ז) מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב. (מדי בת נדיב? זו בת אברהם, שכתוב (תהלים מז) נדיבי עמים נאספו עם אליה אברהם, ולא אליה יצחק) וסוד הדבר הוא בין החברים.

וזה כשהמת לוקח אותם. אבל בזמן שהחי שולף נעלו ונותן לאיש אחר כדי לקיים ברית, עושה בגורה עליונה. נעל של חליצה, כמו שלמעלה נעל אחרת, והכל מקום אחד (הכל מתחדד) (סוד אחד).

בא ויראה, אותו מת שהסתלק מהעולם בלא בנים, בת נדיב זו לא כונסת אותו אליה, והולך להיות מטרד בעולם, שלא מוצא מקום, והקדוש ברוך הוא חס עליו, ומצוה לאחיו לגאל אותו, לשוב ולהיות מתקן בעפר אחר, כמו שכתוב (איוב לד) ואדם על עפר ישוב, ופרשוה.

אֲתַעְבִּידָת מְלָה, וּבִגְיִן דִּהוּוּ קְדָמָי חֲסִידֵי זַכָּאֵי, מְלָה דָא אֲתַגְלִיָּא בִּינְיָהִו, וּמִדְּאַסְגִּיָּאוּ חִיבֵי בְּעֵלְמָא, אֲתַעְבִּידָת (אֲעָבִדוּ) הַאי מְלָה בְּגוּוֹנָא אַחְרָא, בְּגִין לְאַתְכַּסְּאָה מְלִין דְּאִינוּן בְּרָזָא עֲלָאָה. (וְהָא אִוְקְמוּהָ).

הוא חזי, (שמות ג) ויאמר אל תקרב הלם של נעליך מעל רגליך וגו'. וכי אמאי נעל הכא. אלא אתמר, דפקיד ליה על אתתא, לאתפרשא מנה, ולאזדווגא (ס"א באתר) באתתא אחרא, דנהירו קדישא עלאה, ואיהי שכינתא.

וההוא נעל אוקים ליה באתר אחרא, (ס"א ואיהי שכינתא) אעבר ליה מהאי עלמא, ואוקים ליה בעלמא אחרא. ועל דא, כל מה דיהיב מיתא לבר נש בחלמא טוב. נטיל מאניה מן ביתא ביש, כגון סנדליה. מאי טעמא. בגין דאעבר רגליה, דאינון קיומא דבר נש, מהאי עלמא, וכניש לון לעלמא אחרא, אתר דמותא שארי ביה, דכתיב, (שיר השירים ז) מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב. (מאי היא בת נדיב דא בת אברהם דכתיב, (תהלים מז) נדיבי עמים נאספו עם אליה אברהם ולא אליה יצחק) ורזא דמלה בין חברייה איהו.

ורא פד מיתא נטיל לון, אבל בזמנא דחייא שליף מסאניה, ויהיב לבר נש אחרא, בגין לקיימא קיים, קא עביד בגזרה דלעילא. נעל דחליצה, כגוונא דלעילא נעל אחרא, וכלא אתר חד (ס"א בלא אתחדד) (נ"א רוא חדא).

הוא חזי, ההוא מיתא דאסתלק מעלמא בלא בנין, האי בת נדיב לא כנישת ליה לההוא בר נש לגבה, ואזיל לאתטרדא בעלמא, דלא אשפח אתר, וקודשא בריך הוא חייס עליה ופקיד לאחיהי למפרק ליה, לאתבא ולאדתקנא בעפרא אחרא. כמה דכתיב, (איוב לד) ואדם על עפר ישוב ואתקמוה.

וְאִי הֵהוּא פְרוּקָא לָא בְעֵי לְקִיּוּמָא לְאַחוּהִי
 בְּהַאי עֲלֻמָּא, בְּעֵי לְמִקְטֵר חַד נַעַל
 בְּרַגְלֵיהּ, וְהֵהוּא אֶתְתָּא דְתַשְׁרִי לִיהּ וּמְקַבְּלָא
 לְהֵהוּא נַעַל לְגַבְהָ. אָמַאי נַעַל. אָלָא בְּגִין
 דְּהֵהוּא נַעַל בְּגִין מִיתָּא הוּא (כ"א בְּגִין דְּהֵהוּא נַעַל קְיוּמָא
 דְּמִיתָּא הוּא בְּהַאי עֲלֻמָּא), וְאַתְיָהִיב בְּרַגְלֵיהּ דְּחִיָּא
 אַחוּהִי, וְאַתְתָּא מְקַבְּלָהּ לְהֵהוּא נַעַל לְגַבְהָ,
 לְאַחְזָאָה דְּהָא הֵהוּא מִיתָּא בֵּין חִיָּא אַהֲדָר
 בְּעוּבְדָּא דָּא.

וְהוּא בְּהַפּוּכָא מְהֵהוּא נַעַל דְּנָטִיל מִיתָּא
 מַחֲיָא, וְהַשְׁתָּא הַאי נַעַל נָטִיל חִיָּא
 מִמִּיתָּא, וּבְהֵהוּא נַעַל הֵהוּא מִיתָּא אָזִיל בֵּין
 חִיָּא, (ג"א וְכֵי נַעַל דְּהֵהוּא מִיתָּא דָּא אָזִיל בֵּיהּ בְּחִוְהִי) וְאַתְתָּא
 נָטְלָא לִיהּ לְגַבְהָ, לְאַחְזָאָה דְּהֵהוּא אֶתְתָּא
 עֲטָרַת בַּעֲלָהּ, נָטְלָא לִיהּ וּמְקַבְּלָא לִיהּ לְגַבְהָ.
 וְכֵי לְבַטְשָׁא לִיהּ לְהֵהוּא נַעַל בְּאַרְעָא,
 לְאַחְזָאָה דְּשַׁכִּיךְ גּוּפִיהּ דְּהֵהוּא מִיתָּא.
 וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְזַמְנָא דָּא, אוּ לְבַתֵּר זַמְנָא,
 חִיָּים עָלֵיהּ, וְיִקְבַּל לִיהּ לְעֲלֻמָּא אַחְרָא. תּוּ
 בְּטָשׁוּתָא דְּהֵהוּא נַעַל בְּיָדָא (כ"א מִיָּדָא) דְּאַתְתָּא
 לְאַרְעָא לְאַחְזָאָה, דְּהָא יְתַבְּנִי הֵהוּא מִיתָּא
 בְּעַפְרָא אַחְרָא דְּהַאי עֲלֻמָּא, וְהַשְׁתָּא יְתוּב
 לְעַפְרִיהּ דְּהוּהּ מִתְּמָן בְּקַדְמִיתָּא, (אֲכַדְוִן יְתוּב לְעַפְרִיהּ)
 וְכַדִּין הֵהוּא אֶתְתָּא תַּשְׁתְּרִי לְמַעַבְד זֶרְעָא
 אַחְרָא, וְאוּקְמוּהָ.

תָּא חֲזִי, עַל דָּא מָאן דְּבְעֵי לְקִיּוּמָא קְיָיִם,
 נָטִיל נַעַלְהּ, וְיָהֵב לְחַבְרִיהּ, לְקִיּוּמָא
 עָלֵיהּ קְיָיִמָּא. (דְּבַת נְדִיב) הִדָּא הוּא דְּכַתִּיב, וְזֹאת
 לְפָנַיִם בְּיִשְׂרָאֵל עַל הַגְּאוּלָּה. מָאִי וְזֹאת. קְיָיִמָּא
 שְׁלִים בְּכֻלָּא. לְפָנַיִם בְּיִשְׂרָאֵל, כַּד הוּוּ צְנוּעִין
 קְדִישִׁין. לְקָיִים כָּל דְּבַר, כָּל דְּבַר מִמֶּשׁ, דְּהָא
 דָּא הוּא קְיוּמָא. וְכַדִּין וְזֹאת הַתְּעוּדָה בְּיִשְׂרָאֵל,
 וְדָאִי. דָּלָא תִימָא דְּהַסְכְּמָה בְּעֲלֻמָּא הִיא, וּמִדְּעַתִּיהוּ עֲבָדִי לָהּ, אָלָא

וְאִם אוֹתוֹ גּוֹאֵל לֹא רוֹצֵה לְהַעֲמִיד
 אֶת אַחֲיוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה, צְרִיךְ
 לְקַשֵּׁר נַעַל אַחַת בְּרַגְלוֹ, וְאוֹתָהּ
 אֲשֶׁה שְׁתַּשְׂרָה אֹתוֹ, מְקַבְּלַת אֵלָיָהּ
 אוֹתָהּ נַעַל. וְלָמָּה נַעַל? אָלָא
 מִשּׁוּם שְׁאוֹתָהּ נַעַל הִיא בְּגַלְל
 הַמֵּת (מִשּׁוּם שְׁאוֹתָהּ נַעַל הִיא קָיִים הַמֵּת
 בְּעוֹלָם הַזֶּה), וְנִתְּנָה בְּרַגְלֵי אַחֲיוּ הַחִי,
 וְהֵאֲשֶׁה מְקַבְּלַת אֵלָיָהּ אוֹתָהּ נַעַל,
 לְהִרְאוֹת שְׁאוֹתוֹ מֵת חֲזוֹר לְבֵין
 הַחַיִּים בְּמַעֲשֵׂה הַזֶּה.

וְהוּא בְּהַפּוּךְ מֵאוֹתָהּ נַעַל שְׁלוֹקֵם
 הַמֵּת מֵהַחִי, וְכַעַת נַעַל זוֹ לוֹקֵם
 הַחִי מִן הַמֵּת, וּבְאוֹתָהּ נַעַל אוֹתוֹ
 הַמֵּת הוֹלֵךְ בֵּין הַחַיִּים, (וְצְרִיךְ נַעַל
 שֶׁל הַמֵּת הַזֶּה הוֹלֵךְ בּוֹ בְּחַיִּים) וְהֵאֲשֶׁה
 לוֹקֵחַת אוֹתָהּ אֵלָיָהּ, לְהִרְאוֹת
 שְׁאוֹתָהּ אֲשֶׁה (מִשְׁלִי יֵב) עֲטָרַת
 בַּעֲלָהּ, לְקַחְהּ אוֹתָהּ וּמְקַבְּלַת
 אוֹתָהּ אֵלָיָהּ.

וְצְרִיךְ לְהַכּוֹת בְּאוֹתָהּ נַעַל בְּאַרְץ,
 לְהִרְאוֹת שְׁשַׁכְּךָ גּוּף אוֹתוֹ הַמֵּת.
 וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּזַמֵּן זֶה אוּ
 לְאַחַר זַמֵּן יַחוּס עָלָיו וְיִקְבַּל אוֹתוֹ
 לְעוֹלָם אַחֵר. עוֹד הַכָּאָה שֶׁל
 אוֹתָהּ הַנַּעַל בְּיָד (מִהֲדִיר) שֶׁל הָאֲשֶׁה
 לְאַרְץ, לְהִרְאוֹת שְׁיַבְנָה אוֹתוֹ
 הַמֵּת בְּעַפְרָא אַחַר בְּעוֹלָם הַזֶּה,
 וְכַעַת יָשׁוּב לְעַפְרוֹ שְׁהִיה מִשֵּׁם
 בְּהַתְחַלָּה, (וְאֵי יָשׁוּב לְעַפְרוֹ) וְאֵז אוֹתָהּ
 אֲשֶׁה תִּתֵּר לְעֲשׂוֹת זֶרַע אַחֵר, וְכַךְ
 פְּרָשׁוּהָ.

בֹּא וּרְאֵה, עַל כֶּף מִי שְׂרוּצָה
 לְהַעֲמִיד בְּרִית, נוֹטֵל נַעַל וְנוֹתֵן
 לְחַבְרוֹ לְהַעֲמִיד עָלָיו בְּרִית. (שְׁבַת
 נְדִיב) זֶהוּ שְׁכַתוּב וְזֹאת לְפָנַיִם
 בְּיִשְׂרָאֵל עַל הַגְּאוּלָּה. מָה זֶה
 וְזֹאת? בְּרִית שְׁלָמָה בְּכֻלָּא. לְפָנַיִם
 בְּיִשְׂרָאֵל, כְּשֶׁהִיוּ צְנוּעִים
 קְדוּשִׁים. לְקָיִים כָּל דְּבַר, כָּל דְּבַר
 מִמֶּשׁ, שְׁתַּרִּי זֶהוּ הַעֲמִידָה. וְאֵז -
 וְזֹאת הַתְּעוּדָה בְּיִשְׂרָאֵל, וְדָאִי.

וְדָאִי. דָּלָא תִימָא דְּהַסְכְּמָה בְּעֲלֻמָּא הִיא, וּמִדְּעַתִּיהוּ עֲבָדִי לָהּ, אָלָא

קיומא עלאה הוה, למהוי עובדיהון ברזא
דלעילא.

בין דאסגיאוי חייבין בעלמא, פסיאו מלה
בגוונא אחרא, בכנפא דמלבושא, והאי
מלבושא היא תקונא עלאה, ורזא דמלה, (דברים
כג) ולא יגלה כנף אביו פתיב. (דף ק"פ ע"ב).

זאת חקת התורה. (במדבר יט) זאת: דא את קיימא,
דלא אתפרש דא מן דא (וכד אתפרע דא כלא)
דאקרי זה. ומנוקבא עייל לדכר. ועל דא,
שמו"ר וזכו"ר פחדא מתחברין. חקת התורה,
חק התורה מיבעי ליה, מאי חקת.

אלא חקת ודאי, ואוקימנא, ה' ד' הות (נ"א חק)
והא אתמר. אבל ת', הוא ד' ונ' מחבר
פחדא. ונו"ן הא אתמר, נו"ן אמאי אקרי הכי
בנו"ן. אלא, כמה דאת אמר (ויקרא כה) ולא תונו
איש את עמיתו. דהשתא היא באנפיה נהירין
ועבדא אונאה לבני נשא, לבתר מחי' פחו'א,
ושצי וקטיל (משלי ל) ואמרה לא פעלתי און. ועל
דא הכי אקרי בנו"ן, דאתמר עליה. ת' פלא
כחדא דל"ת נו"ן. ד' נו"ן דל"ת רי"ש (ה"א
ח"א) (נו"ן רי"ש), רי"ש ודל"ת חד מלה הוא.
ובאתונו"ן גליפין אינון חק ות (ס"א אינון חק ות)
וכלא חד מלה.

דבר אל בני ישראל ויקחו אליך פרה, האי
פרה לדכיותא קא אתי'א. לדפאה
למסאבי. פרה דקבילת מן שמאלא. ומאן הוא
לשמאלא. שור. כמה דאת אמר, (יחזקאל א) ופני
שור מהשמאל. אדמה, סומקא כוורדא.
דכתיב, (שיר השירים ב) פשושנה בין החוחים.
אדמה: גזרת דינא.

רעיא מהימנא

שלא תאמר שהסכמה בעלמא
היא, ומדעתם עשו אותה, אלא
העמדה עליונה היתה, להיות
מעשיהם בסוד של מעלה.

בין שהתברו רשעים בעולם, פסו
הדבר בגון אחר, בכנף המלבוש,
והמלבוש הזה הוא תקון עליון.
וסוד הדבר - פתיב (דברים כג) ולא
יגלה כנף אביו.

זאת חקת התורה. זאת - זו אות
הברית, שלא יפרדו זה מזה (וכאשר
נפרע זה הכל) שנקרא זה, ומהנזקה
עולה לזכר. ועל זה שמו"ר
ונכו"ר מתחברים פאחד. חקת
התורה! חק התורה צריך
להיות! מה זה חקת?

אלא חקת בודאי, ובארנו, ה'
היתה ד' (חק), והרי נתבאר. אבל
ת' הוא ד' ונ' מחברים פאחד.
ונו"ן הרי נתבאר, נו"ן למה
נקראת כף בנו"ן? אלא כמו
שנאמר (ויקרא כה) ולא תונו איש
את עמיתו. שכעת היא בפנים
מאירות ועושה אונאה לבני אדם,
ואחר כף מכה כמו נחש,
ומשמידה והורגת, (משלי ל) ואמרה
לא פעלתי און. ועל זה כף נקראת
בנו"ן שנאמר עליה. ת' הפל
פאחד - דל"ת נו"ן. ד' נו"ן דל"ת
רי"ש (ה"א ח"א) (נו"ן רי"ש), רי"ש
ודל"ת דבר אחד הוא. ובאותיות
חקיקות הם חק ות, והפל דבר
אחד.

דבר אל בני ישראל ויקחו אליך
פרה. פרה זו באה לטהר. לטהר
לטמאים. פרה שמקבלת
מהשמאל. ומי הוא לשמאל?
שור, כמו שנאמר (יחזקאל א) ופני
שור מהשמאל. אדמה - סמוקה
פשושנה, שכתוב (שיר ב) פשושנה
בין החוחים. אדמה - גזרת הדין.

רעיא מהימנא

פרה אדמה תמימה אשר אין בה

פרה אדומה תמימה אשר אין בה מום וגו', אסור לחרוש

מום וגו'. אסור לחרש בשבת חרישה של שור, שנאמר (תהלים קכט) על גבי חרשו חרשים. ושכינתא תתא, איהי פרה אדומה, מסטרא דגבורה. תמימה מסטרא דחסד, דאיהו דרגא דאברהם, דאתמר ביה (בראשית יז) היתהלף לפני תמים. אשר על גבי חרשו חרשים. תמימה היא פרה אדמה, מסטרא דעמודא דאמצעייתא. אשר לא עלה עליה עול, מסטרא דשכינתא עלאה, דאיהי חירו. באתר דאיהי שלטא, והזר הקרב לית רשו לסטרא אתרא לשלטאה. לא שטון, ולא משחית, ולא מלאך המות, דאינון מסטרא דגיהנם. (ע"כ רעיא מהימנא).

תמימה, מאי תמימה. פמה דתנינו, שור תם ושור מועד. שור תם דין רפה. שור מועד דין קשה. גם כף תמימה דין רפה, גבורה תחתונה, זוהי תמימה. גבורה עליונה, זהו דין קשה, והיא יד החזקה תקיפה.

אשר אין בה מום, פמה דאת אמר (שיר השירים ד) פלך יפה רעיתי ומום אין בה. אשר לא עלה עליה עול, פמה דאת אמר (שמואל ב כג) ונאם הגבר הוקם על. מה הטעם? משום שהיא (שם) שלמי אמוני ישראל, ועליה לא היא, אלא עמה. אשר לא עלה עליה עול, הינו שפתוב (עמוס ה) בתולת ישראל, (בראשית כד) בתולה ואיש לא ידעה.

ונתתם אתה אל אלעזר, מצותה בסגן, ופרשוה. מה הטעם לו ולא לאהרן? אלא אהרן שושבין המלכה. ועוד, שאהרן לא בא מצד של טהור, אלא מצד של קדוש, ומשום שגה בא לטהרה, לא נתן לו.

כר דבר בפרה זו היא בשבע, שבעה כפוסים וכו', והרי נתבאר, ועל כן כל מעשיה בשבע. בא

בשבת חרישה דשור, דאתמר (תהלים קכט) על גבי חרשו חרשים. ושכינתא תתא, איהי פרה אדומה, מסטרא דגבורה. תמימה מסטרא דחסד, דאיהו דרגא דאברהם, דאתמר ביה (בראשית יז) היתהלף לפני והיה תמים. אשר אין בה מום, מסטרא דעמודא דאמצעייתא. אשר לא עלה עליה עול, מסטרא דשכינתא עלאה, דאיהי חירו. באתר דאיהי שלטא, והזר הקרב לית רשו לסטרא אתרא לשלטאה. לא שטון, ולא משחית, ולא מלאך המות, דאינון מסטרא דגיהנם. (ע"כ רעיא מהימנא).

תמימה, מאי תמימה. פמה דתנינו, שור תם ושור מועד. שור מועד דין קשה. שור תם דין רפה. גבורה תתא, דאיהו דרגא דאברהם, דאתמר ביה (בראשית יז) היתהלף לפני והיה תמים. אשר אין בה מום, מסטרא דעמודא דאמצעייתא. אשר לא עלה עליה עול, מסטרא דשכינתא עלאה, דאיהי חירו. באתר דאיהי שלטא, והזר הקרב לית רשו לסטרא אתרא לשלטאה. לא שטון, ולא משחית, ולא מלאך המות, דאינון מסטרא דגיהנם. (ע"כ רעיא מהימנא).

אשר אין בה מום, פמה דאת אמר (שיר השירים ד) פלך יפה רעיתי ומום אין בה. אשר לא עלה עליה עול, על פתיב, פמה דאת אמר (שמואל ב כג) ונאם הגבר הוקם על. מאי טעמא. בגין דהיא שלומי אמוני ישראל, ועליה לא היא אלא עמה. אשר לא עלה עליה עול, היינו דכתיב, (עמוס ה) בתולת ישראל, בתולה ואיש לא ידעה.

ונתתם אותה אל אלעזר, מצוותה בסגן, ואוקמוה. מאי טעמא ליה ולא לאהרן. אלא אהרן שושבין דמטרוניתא. ועוד דאהרן לא אתי מסטרא דטהור, אלא מסטרא דקדוש, ובגין דדא אתייה לטהרה, לא אתייהיב ליה.

כר מלה דהאי פרה, היא בשבע, ז' כפוסים וכו', והא אתמר, מאי טעמא. בגין דהיא שבע שני שמטה, ובת שבע אתקרי, ועל דא מה הטעם? משום שהיא שבע שני שמטה, ובת שבע נקראת, ועל כן כל מעשיה בשבע. בא

כָּל עֹבְדוֹי בְּשֶׁבַע. תָּא חֲזִי, כָּל מְאֵי דְאַתְעָבִיד
מֵהָאֵי פְּרָה, בְּגִין לְדַכָּאָהּ, וְלֹא לְקַדְשָׁא, וְאַף
עַל גַּב דְּאַתִּייהִיב לְסַגְן, הוּא לָא שְׁחִיט וְלֹא
שְׂרִיף, בְּגִין דְּלֹא יִשְׁתַּכַּח דִּינָא בְּסִטְרוֹי, וְכָל
שְׂכַן אֶהְרֵן דְּאִיהוּ בְּדַרְגָּא שְׁלִים יִתִּיר, דְּלֹא
בְּעֵי לְאַשְׁתַּכַּח תַּמָּן, וְלֹא זְדִמְנָא תַּמָּן.

הָאֵי פְּרָה, פִּינּוּן דְּאַתְעָבִיד אֶפְר, בְּעֵי לְמִשְׁדֵּי
בֵּיה עֵץ אֲרִז, וְאַזּוּב, וּשְׁנֵי תוֹלְעַת, וְהָא
אַלִּין אֶתְמְרוּ. וְאַסְפָּי אִישׁ טְהוֹר, וְלֹא קְדוּשׁ.
וְהַנִּיחַ מַחוּץ לְמַחְנֶה בְּמַקּוֹם טְהוֹר, דְּהָא טְהוֹר
לָא אֶקְרִי, אֲלֵא מִן סִטְרָא דְּמִסְאָב בְּקַדְמִיתָא.
רְזָא דְּכֻלָּא, הָאֵי דְּכַתִּיב לְמִי נְדָה חֲטָאת הִיא,
בְּגִין דְּכָל דִּינִין תַּתְּאִין, וְכָל אֵינּוּן דְּאַתּוּ
מִסִּטְרָא דְּמִסְאָבָא, כַּד אִיהוּ יִנְקָא מִסִּטְרָא
אַחְרָא, וְיִתִּיבַת בְּדִינָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (ישעיה לז)
מְלָאָה דָם הַדְּשָׁנָה מִחֻלָּב. כְּדִין כְּלָהּ מִתְעַרְי
וּמִסְתַּלְקֵי וְשָׂרְאן בְּעֵלְמָא. פִּינּוּן דְּעָבְדֵי הָאֵי
עֹבְדָא דְּלַתְּפָא, וְכָל הָאֵי דִּינָא בְּאַתְרֵי דָא דְּהָאֵי
פְּרָה, וְרִמְאן עָלֶיהָ עֵץ (דף קפ"א ע"א) אֲרִז וְגו' .
כְּדִין אֶתְחַלְשׁ חֵילָא דְּלַהוּן, וּבְכָל אֶתְרֵי דְּשָׂרְאן
אַתְּבְּרוּ וְאַתְחַלְשׁוּ וְעַרְקִין מִנְיָה, דְּהָאֵי חֵילָא
דְּלַהוּן אֶתְחַזִּי כְּגוֹנוּנָא דָא לְגַבְיֵיהוּ, כְּדִין לָא
שָׂרְאן בְּבַר נֶשׁ, וְאַתְדַּכֵּי.

וְעַל דָּא אֶתְקַרֵּי מִי נְדָה, מִיָּא לְדַכָּאָהּ. כַּד
עֵלְמָא שְׂאֲרֵי בְּדִינָא, וְסִטְרָא מִסְאָבָא
אַתְפָּשֵׁט בְּעֵלְמָא, הֵכָא אֶתְפְּלִילֵן כָּל זֵינִין
מִסְאָבָא, וְכָל זֵינֵי דְּכִיו, וּבְגִין כְּדֵי טוּמְאָה
וְטְהַרְהָ, כְּלָלָא עֵלְאָה דְּאוּרִייתָא, וְאוּקְמוּהָ
חֲבַרְיָא. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֲלַעְזָר, עֲבַדְתָּ דְּלֹא
יִימְרוּן חֲבַרְיָא מְלָה אֲבַתְרָךְ.

פְּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, (תהלים קד) הַמְשַׁלַּח
מַעֲיָנִים בְּנַחְלִים וְגו' . יִשְׁקוּ כָּל חֵיתוֹ

וְרָאָהּ, כָּל מָה שְׁנַעֲשֶׂה מִפְּרָה זוּ
- בְּשִׁבִיל לְטַהַר, וְלֹא לְקַדְשׁ. וְאַף
עַל גַּב שְׁנַתְּנָה לְסַגְן, הוּא לָא
שׁוּחַט וְלֹא שׁוֹרֵף, בְּשִׁבִיל שְׁלֹא
יִמְצָא דִין בְּצִדּוֹ, וְכָל שְׂכַן אֶהְרֵן,
שְׁהוּא בְּדַרְגָּה יוֹתֵר מִשְׁלֵמַת, וְלֹא
צְרִיף לְהַמְצֵא שֵׁם וְלַהֲזַדְמֵן לְשֵׁם.
פְּרָה זוּ, פִּינּוּן שְׁנַעֲשֶׂתָה אֶפְר,
צְרִיף לְזַרְק בֵּיה עֵץ אֲרִז וְאַזּוּב
וּשְׁנֵי תוֹלְעַת, וְהַרִי אֱלֹהֵי נְאֻמְרוּ.
וְאַסְפָּי אִישׁ טְהוֹר, וְלֹא קְדוּשׁ.
וְהַנִּיחַ מַחוּץ לְמַחְנֶה בְּמַקּוֹם
טְהוֹר, שְׁהַרִי טְהוֹר לָא נִקְרָא אֲלֵא
מִצַּד שְׁמַטְמָא בְּהַתְחַלָּה.

סוּד הַכֹּל, זֶה שְׁכַתוּב לְמִי נְדָה
חֲטָאת הִיא. מִשּׁוּם שְׁכַל דִּינִים
הַתְּחַתּוּנִים וְכָל אֵלוֹ שְׂבָאִים מִצַּד
הַטְּמָאָה, כְּשִׁינּוּקִים מִצַּד אַחַר
וְיוֹשְׁבִים בְּדִין, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (ישעיה
לז) מְלָאָה דָם הַדְּשָׁנָה מִחֻלָּב, אִז
כְּלָם מִתְעוֹרְרִים וּמִסְתַּלְקִים
וְשׁוֹרִים בְּעוֹלָם. פִּינּוּן שְׁעוֹשִׂים
מַעֲשֶׂה זֶה שְׁלֵמְטָה, וְכָל הַדִּין הַזֶּה
בְּמַקּוֹם זֶה שֶׁל פְּרָה זוּ, וְזוֹרְקִים
עָלֶיהָ עֵץ אֲרִז וְגו' , אִז נַחְלֵשׁ כַּחַם,
וּבְכָל מַקּוֹם שְׁשׁוֹרִים נִשְׁפָּרִים
וְנַחְלֵשִׁים וּבּוֹרְחִים מִשֵּׁם, שְׁהַרִי
כַּחַם נִרְאָה כְּמוֹ זֶה לְגַבְיֵיהֶם, וְאַז
לֹא שׁוֹרִים בְּאָדָם, וְהוּא נְטָהַר.

וְעַל זֶה נִקְרָאִים מִי נְדָה, מִים
לְטַהַר. כְּשֶׁהַעוֹלָם שְׁרוּי בְּדִין וְצַד
הַטְּמָאָה מִתְפָּשֵׁט בְּעוֹלָם, כְּאֵן
נְכַלְלִים כָּל מִינִים שֶׁל טְמָאָה וְכָל
מִינֵי טְהַרָה, וּמִשּׁוּם זֶה טְמָאָה
וְטְהַרָה כְּלָל עֵלְיוֹן בְּתוֹרָה,
וּבְאֵרוּהָ הַחֲבָרִים. אָמַר רַבִּי
שְׁמַעוֹן, אֲלַעְזָר, עֲשִׂיתָ שְׁלֹא
יִאמְרוּ הַחֲבָרִים דְּכַר אַחְרִיךְ.

פְּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, (תהלים קד)
הַמְשַׁלַּח מַעֲיָנִים בְּנַחְלִים וְגו' .
יִשְׁקוּ כָּל חֵיתוֹ שְׂדֵי וְגו' . פְּסוּקִים
אֵלוֹ אָמְרִים דְּוֹד הַמְּלֶכֶךְ בְּרוּחַ

שְׂדֵי וְגו' . הַנִּי קְרָאֵי דְּוֹד מְלָפָא בְּרוּחָא קְדִישָׁא אֶמְרֵן, וְאִית לָא אֶסְתַּכְּלָא

הקדש, ויש להסתפל בהם. בא וראה, בשעה שחכמה עליונה מפה בחקיקות, אף על גב שהיא נסתרת בכל הצדדים, נפתח ושופע ממנה נהר אחד מלא

(וממלא לשערים) בשערים עליונים. במבוע ומקור של מים שממלא כלי גדול ממנו, ומשם נמשכים מבועים של נחלים ונהרות בכל צד - כף זה, בשביל דקיק אחד שלא נודע, מושף ושופע אותו נהר ששופע ויוצא וממלא לאותו נחל עמק, ומשם נמשכים מבועים ונחלים ומתמלאים ממנו. זהו שכתוב המשלח מעינים בנחלים וגו'. אלה נהרות עליוני קדש של אפרסמון וף, וכלם משקים כאחד מאותה נביעת הנחל העליון הקדוש שיוצא ושופע.

אחר כף, ישקו כל חיתו שדי, הינו שכתוב (בראשית) ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים. ארבעה ראשים אלה הם חיתו שדי, כלל כל אותן מרכבות וכל אותם חילות ששדי אחונה בהם. אל תקרי שדי אלא שדי, שהוא נוטל ומשלים את השם מיסוד העולם. ישברו פראים צמאם - אלה

אותם שכתוב בהם (יחזקאל א) והאופנים ינשאו לעמתם פי רוח החיה באופנים. מי החיה? אלא אלו חיתו שדי, ארבע הן, וכל אחת ואחת לצד אחד של העולם. ואותו שנקרא חיה, ואופנים מול כל אחד ואחד. ולא הולכים אלא מרוח אותה חיה שהולכת עליהם, וכאשר אלה משקים מאותה השקאה עליונה, כל שאר החילות האחרים משקים ומרוים ומשפרשים בשרשיהם, ונאחזים אלה באלה בדרגות ידועות. זהו

בהו. תא חזי, בשעתא דחכמתא עלאה בטש בגליפוי, אף על גב דהיא טמירא בכל סטריין, פתח ואתנגיד מניה חד נהרא, מליא (ג"א ומליא לתרעין) בתרעין עלאיין.

במבועא ומקורא דמיא דמלי קוזפא רבא מניה, ומתמן אתמשכן מבועין דנחלין ונהרין בכל סטר, כף האי, בחד שביל דקיק דלא אתיידע, משיף ונגיד ההוא נהר דנגיד ונפיק, וממלי לההוא נחלא עמיקא, ומתמן אתמשכאן מבועין ונחלין, ואתמליין מניה. הדא הוא דכתיב, המשלח מעינים בנחלים וגו'. אלין נהרי עלאי קדישא דאפרסמונא דכייא, וכלהו אתשקיין כחד מההוא נביעא דנחלא עלאה קדישא דנפיק ונגיד.

רבתר, ישקו כל חיתו שדי, היינו דכתיב, (בראשית ב) ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים. הני ארבע ראשין, אלין אינון חיתו שדי, כללא דכל אינון משריין, וכל אינון חיילין, דאחידן בהו שדי, אל תקרי שדי, אלא שדי. דהוא נטיל, ואשלים שמא מיסודא דעלמא.

ישברו פראים צמאם, אלין אינון דכתיב בהו, (יחזקאל א) והאופנים ינשאו לעמתם פי רוח החיה באופנים, מאן חיה. אלא אלין חיתו שדי, ארבע אינון, וכל חד וחד לחד סטרא דעלמא. וההוא אקרי חיה, ואופנים לקביל כל חד וחד. ולא אזלין אלא מרוח דההיא חיה דאזיל עלייהו וכד אלין מתשקיין מההוא שקיו עלאה, כל שאר חיילין אחרנין אשתקיין, ואתרוון, ומשתרשן בשרשיהו, ואתאחדן אלין באלין, בדרגין ידיען. הדא

שפּתּוּב עֲלֵיהֶם עוֹף הַשָּׁמַיִם יִשְׁכּוֹן וְגו'. מִשְׁקָה הָרִים מְעֲלִייתוֹ וְגו' - אֵלּוּ שְׁאֵר דְּרָגוֹת עֲלִיוֹנוֹת.

אֲחֵר כֹּל זֶה - מִפְּרֵי מַעֲשֵׂיךָ תִּשְׁבַּע הָאָרֶץ, (לְמַטָּה, וְכֹל הָעוֹלָמוֹת וְכו') אָרֶץ עֲלִיּוֹנָה קְדוֹשָׁה. וּכְשֶׁהִיא מִתְבָּרַכֶת, כֹּל הָעוֹלָמוֹת בְּשִׂמְחָה, וּמִתְבָּרְכִים. וְזֶה בְּשַׁעַת שְׂנִמְצָאוֹת בְּרָכוֹת מִהַשְׁקָאֵת הַנִּחַל הַעֵמֶק שֶׁל הַכֹּל.

וּבְשַׁעַת שְׁהֵעוֹלָם יוֹשֵׁב בְּדִין, שְׁבָרְכוֹת לֹא נִמְצְאוֹת לְרֹדֵת בְּעוֹלָם, אֲזַי נִטְמָא הַמְּקַדֵּשׁ. (וּבְשַׁעַת שֶׁאֵין נִמְצְאוֹת בְּרָכוֹת לְרֹדֵת לְמַטָּה, אִזּוֹ הָעוֹלָם יוֹשֵׁב בְּדִין, וּמִצַּד שְׂמָאל מִתְעוֹרְרֵת רוּחַ וּמִתְפַּשֵּׁט בְּעוֹלָם) וְכַמָּה חִבְלֵי שֶׁל מִזִּיקִים נִמְצְאִים בְּעוֹלָם וְשׁוּרִים (בַּכַּמָּה מִקוּמוֹת) עַל בְּנֵי אָדָם, וּמִטְטָאֵת אוֹתָם אוֹתָהּ הַרוּחַ, כְּמוֹ בֶּן אָדָם שֶׁנִּגְוַע (כִּכְר הַרוּחַ הַזֶּה) וְרוּחַ הַטְּמֵאָה שׁוֹרָה עָלָיו. כִּף גַּם שׁוֹרָה, לְמִי שֶׁיִּקְרַב אֵלָיו.

זֶהוּ שְׁפָתוּב תַּסְתִּיר פְּנֵיךָ יִבְהַלּוּן וְגו'. פְּסוּק זֶה מֵהוּ אוֹמֵר? אֵלֵּא תַּסְתִּיר פְּנֵיךָ יִבְהַלּוּן, שֶׁהָרִי לֹא הִשְׁקוּ לְהַמְצֵא בְּרָכוֹת לְעוֹלָמוֹת. תּוֹסֵף רוּחָם יִגְוִעוּן, (לְעוֹרֵר) וּמִתְעוֹרֵר רוּחַ אֲחֵר מִצַּד שְׂמָאל, וְרוּחַ טְמֵאָה שׁוֹרָה עַל בְּנֵי אָדָם, עַל אוֹתָם שְׁמָתוֹ וּמִי שֶׁעוֹמֵד עֲלֵיהֶם וְעַל שְׁאֵר בְּנֵי אָדָם, מֵה רְפוּאָתָם? זֶה שְׁפָתוּב וְאֵל עֲפָרָם יִשׁוּבוּן. זֶה עֲפָר שְׂרַפַת הַחֲטָאֵת (זֶה עֲפָר הַמְּקַדֵּשׁ שֶׁלְמַעֲלָה) בְּשִׁבְלֵי לְטַהֵר בּוֹ, וְהֵינּוּ סוּד (קַהֲלַת א) הַכֹּל הֵיחָ מִן הָעֵפֶר, וְאֶפְּלוּ גִלְגַּל חֲמָה.

לְאַחַר שְׁחוֹזְרִים לְעֵפֶר זֶה בְּשִׁבְלֵי לְטַהֵר בּוֹ, נַעֲבֶרֶת רוּחַ הַטְּמֵאָה, וּמִתְעוֹרְרֵת רוּחַ אַחֲרַת קְדוֹשָׁה וְשׁוֹרָה בְּעוֹלָם. זֶהוּ שְׁפָתוּב תִּשְׁלַח רוּחֲךָ יִבְרָאוּן, יִבְרָאוּן וְיִרְפְּאוּ בְּרְפוּאָה עֲלִיוֹנָה שֶׁל רוּחַ אַחֲרַת. וּתְחַדֵּשׁ פְּנֵי אָדָמָה, שֶׁהָרִי

הוּא דְכָתִיב, עֲלֵיהֶם עוֹף הַשָּׁמַיִם יִשְׁכּוֹן וְגו'. מִשְׁקָה הָרִים מְעֲלִייתוֹ וְגו'. אֵלֵּין שְׁאֵר דְּרָגִין עֲלָאִין.

לְבַתֵּר כֹּל דָּא, מִפְּרֵי מַעֲשֵׂיךָ תִּשְׁבַּע הָאָרֶץ, (כ"א לְתַתָּא וְכֹל עֲלִמִין וְכו') אֲרַעָא עֲלָאָה קְדִישָׁא. וְכַד אֵיהִי מִתְבָּרְכָא, כֹּל עֲלִמִין כִּלְהוּ חֲדָאן, וּמִתְבָּרְכָאן. דָּא בְּשַׁעַתָּא דְּבִרְכָאן מְשִׁתְּפַחֵי, מְשַׁקִּיּוּ דְּנִחְלָא עֲמִיקָא דְכִלָּא.

וּבְשַׁעַתָּא דְעֲלָמָא יְתִיב בְּדִינָא דְבִרְכָאן לֹא מְשִׁתְּפַחֵי לְנַחְתָּא בְּעֲלָמָא, כְּדִין

אִסְתַּאב מְקַדֵּשׁ (כ"א וּבְשַׁעַתָּא דְבִרְכָאן לֹא מְשִׁתְּפַחֵי לְנַחְתָּא בְּעֲלָמָא, כְּדִין עֲלָמָא יְתִיב בְּדִינָא, וּמִסְטָרָא דְשְׂמָאלָא רוּחָא אֲתַעֵר וְאֲתַפְּשֵׁט בְּעֲלָמָא) וְכַמָּה חִבְלֵי טְרִיקִין מְשִׁתְּפַחֵי בְּעֲלָמָא, וְשָׂרָאן (בַּכַּמָּה אַחֲרֵי) עַל בְּנֵי נֶשָׂא, וּמִסְאָב הֵהוּא רוּחָא לְהוּ, כְּכַר נֶשׁ דְּגוּוַע (כ"א כְּכַר הָאֵי רוּחַ) וְרוּחַ מְסַאָבָא שְׂרִיאָ עָלֵיהּ. הַכִּי נִמִּי שְׂרִיאָ, לְמֵאן דִּיקְרַב בְּהַדִּיחָה.

הָדָא הוּא דְכָתִיב, תַּסְתִּיר פְּנֵיךָ יִבְהַלּוּן וְגו'. הָאֵי קָרָא מָאֵי קָא מִיִּירִי. אֵלֵּא תַּסְתִּיר

פְּנֵיךָ יִבְהַלּוּן, דִּהָא לֹא אֲתַשְׁקִיין לְאַשְׁתְּפַחָא בְּרְכָאן לְעֲלִמִין. תּוֹסֵף רוּחָם יִגְוִעוּן, (נ"א לְאַתְעֵרָא) וְאַתְעֵר רוּחָא אַחֲרָא מִסְטָרָא שְׂמָאלָא, וְרוּחַ מְסַאָבָא שְׂרִיאָ עַל בְּנֵי נֶשָׂא, עַל אֵינוּן דְּמִיתִין, וּמֵאן דְּקָאִים בְּהַדִּיחָה, וְעַל שְׁאֵר בְּנֵי נֶשָׂא, מָאֵי אִסְוֹתָא דְלֵהוּן. הָא דְכָתִיב וְאֵל עֲפָרָם יִשׁוּבוּן. דָּא עֲפָר שְׂרִיפַת הַחֲטָאֵת, (כ"א דָּא עֲפָר מְקַדֵּשׁ דְלְעִילָא) בְּגִין לְאַתְדַּפְּאָה בֵּיהּ. וְהֵינּוּ רְזָא (קַהֲלַת ג) הַכֹּל הֵיחָ מִן הָעֵפֶר, וְאֶפְּלוּ גִלְגַּל חֲמָה.

לְבַתֵּר דְּמִהַדְרִין לְהָאֵי עֲפָר, בְּגִין לְאַתְדַּפְּאָה בֵּיהּ, מִתְעַבֵּר רוּחָא מְסַאָבָא, וְאַתְעֵר רוּחָא אַחֲרָא קְדִישָׁא, וְשְׂאֵרֵי בְּעֲלָמָא. הָדָא הוּא דְכָתִיב, תִּשְׁלַח רוּחֲךָ יִבְרָאוּן, יִבְרָאוּן, וְיִתְסוּן בְּאַסְוֹתָא עֲלָאָה, דְּרוּחָא אַחֲרָא.

נְטֵהָה (אשה לבעלה), וְחִדּוּשׁ הַלְבָנָה נִמְצָא, וְכָל הָעוֹלָמוֹת מִתְפָּרְכִים. אֲשֶׁר־י חֶלֶק יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נָתַן לָהֶם עֲצָה שֶׁכֵּלָה רְפוּאָה כְּדֵי שִׁיזְכּוּ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, וְיִמְצְאוּ טְהוּרִים בְּעוֹלָם הַהַיְוָה, קְדוּשִׁים לְעוֹלָם הַבָּא, עֲלֵיהֶם כְּתוּב (יחזקאל לו) וְזָרְקָתִי עֲלֵיכֶם מִיַּם טְהוּרִים וְטָהַרְתֶּם.

וַיָּבֹאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל הָעֵדָה מְדַבְּרֵי צִין וְגו'. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, לְמָה פָּרַשְׁתָּ פָּרָה סְמוּכָה לְמִיתַת מְרִים, הַרִי פָּרְשׂוּהָ. אֵלָּא פִּיּוֹן (כמו) שֶׁנַּעֲשֶׂה הַדִּין בְּפָרָה זֹו לְטַהַר הַטְּמֵאִים, נַעֲשֶׂה דִין בְּמְרִים לְטַהַר הָעוֹלָם, וְהַסְּתַלְקָה מֵהָעוֹלָם. פִּיּוֹן שֶׁהַסְּתַלְקָה מְרִים, הַסְּתַלְקָה אוֹתָהּ בְּאֵר שֶׁהִיָּתָה הוֹלֶכֶת עִם יִשְׂרָאֵל בְּמִדְבָּר, וְהַסְּתַלְקָה הַבְּאֵר בְּכָל.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, כְּתוּב וְאֵתָה בֶן אָדָם שָׂא קִינָה עַל בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל. וְכִי עֲלִיָּה לְבָדָה? לֹא. אֵלָּא מִשּׁוּם שֶׁהַכֹּל נִשְׁבַּר בְּגִלְלָה. בְּגִלְלָה נִשְׁבַּר הַיָּמִין אַחֲרֶיהָ, שֶׁהִיא מְקַרְבָּה לַגּוֹף. וְהַגּוֹף, שֶׁהוּא שְׂמֵשׁ, נֶחֱשֵׁף בְּגִלְלָה, וְזֵהוּ שְׁכַתּוּב (תהלים ט) הוֹשִׁיעָה יְמִינֶךָ וְעֲנֵנִי. גּוֹף, (בְּגִלְלָה, שְׁכַתּוּב (ישעיה יג) חֲשׂוֹף הַשָּׁמַשׁ בְּצִאתוֹ וְכַתִּיב, (ישעיה נ) אֲלַבִּישׁ שָׁמַיִם קְדָרוֹת, שֶׁהִרִי הַשָּׁמַשׁ נֶחֱשֵׁף בְּגִלְלָה. כְּמוֹ זֶה, וְתַמְתָּ שָׁם מְרִים וְגו'.

וְלֹא הָיָה מִיָּם לְעֵדָה, שֶׁהִרִי הַסְּתַלְקָה הַבְּאֵר שֶׁלְמַעַלָּה וְשֶׁלְמַטָּה, אַחַר כֵּן נִשְׁבַּר הַיָּמִין, שְׁכַתּוּב יֶאֱסֹף אֶהְרֵן אֶל עַמּוּי. וְאַחַר כֵּן נֶחֱשֵׁף הַשָּׁמַשׁ, שְׁכַתּוּב (דברים לב) וַיִּמַּת בְּהָר וְגו'. וְהָאֶסֶף אֶל עַמּוּי וְגו'. הַרִי זְרוּעַ יְמִין נִשְׁבְּרָה, וְהַגּוֹף, שֶׁהוּא שְׂמֵשׁ, נֶחֱשֵׁף.

וַתַּחֲדֵשׁ פָּנַי אֲדָמָה, דְּהָא אֲתַדְּבִיאָתָּ, (אֲתַתָּא לְבַעֲלָהּ) וַחֲדָתוּתִי דְּסִיְהָרָא אֲשַׁתְּכַח, וְעֲלָמִין כְּלָהוּ מִתְפָּרְכָּאן. זַכָּאָה חוּלְקִיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהִיב לֹון עֵיטָא, דְּכֻלָּא אֲסוּוֹתָא, בְּגִין דְּיִזְכּוּן לְחַיֵּי עֲלָמָא דְאַתִּי, וְיִשְׁתַּכְּחוּ דְכִיִּין בְּהָאֵי עֲלָמָא, קְדִישִׁין לְעֲלָמָא דְאַתִּי, עֲלִיָּיהוּ כְּתִיב (יחזקאל לו) וְזָרְקָתִי עֲלֵיכֶם מִיָּם טְהוּרִים וְטָהַרְתֶּם. (דף קפ"א ע"ב).

וַיָּבֹאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל הָעֵדָה מְדַבְּרֵי צִין וְגו'. (במדבר כ) רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אֲמַאי פְּרַשְׁתָּא דְפָרָה, סְמִיכָה לְמִיתַת מְרִים. הָא אוּקְמוּהָ. אֵלָּא כִּיּוֹן (ס"א כְּמָה) דְאַתְעֵבִיד דִּינָא בְּהָאֵי פָּרָה, לְדַכָּאָה לְמִסְאָבִי, אֲתַעֲבִיד דִּינָא בְּמְרִים, לְדַכָּאָה עֲלָמָא, וְאֲסַתְלַקַּת מִן עֲלָמָא. פִּיּוֹן דְאַסְתְּלַקַּת מְרִים, אֲסַתְלַקַּת הֵהוּא בְּאֵר, דְּהָוָה אֲזִיל עֲמָהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל בְּמִדְבָּרָא וְאֲסַתְלַקַּת בִּירָא בְּכֻלָּא.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, כְּתִיב וְאֵתָה בֶן אָדָם שָׂא קִינָה עַל בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל, וְכִי עֲלָה בְּלַחֲוּדָהָא, לֹא. אֵלָּא בְּגִין דְּכֻלָּא אֲתַפְּרַב בְּגִינָה. בְּגִינָה אֲתַפְּרַב יְמִינָא אֲבַתְרָה, דְּהָוָה מְקַרְבַּ לָּהּ גְּבִי גּוּפָא. וְגוּפָא דְאִיהוּ שְׂמֵשׁ, אֲתַחֲשֵׁף בְּגִינָה. וְדָא הוּא רְזָא דְכְּתִיב, (תהלים ט) הוֹשִׁיעָה יְמִינֶךָ וְעֲנֵנִי. גּוּפָא (ס"א בְּגִינָה דְכְּתִיב, (ישעיה יג) חֲשׂוֹף הַשָּׁמַשׁ בְּצִאתוֹ וְכַתִּיב, (ישעיה נ) אֲלַבִּישׁ שָׁמַיִם קְדָרוֹת, דְּהָא שְׂמֵשׁ אֲתַחֲשֵׁף בְּגִינָה. כְּגוּוֹנָא דָא וְתַמְתָּ שָׁם מְרִים וְגו'.

וְלֹא הָיָה מִיָּם לְעֵדָה, (במדבר כ) דְּהָא אֲסַתְלַקַּת בִּירָא דְעִילָא וְתַתָּא לְבַתָּר אֲתַפְּרַב יְמִינָא, דְכְּתִיב יֶאֱסֹף אֶהְרֵן אֶל עַמּוּי. וְלְבַתָּר אֲתַחֲשֵׁף שְׂמֵשׁ, דְכְּתִיב, (דברים לב) וַיִּמַּת בְּהָר וְגו'. וְהָאֶסֶף אֶל עַמּוּי וְגו'. הָא דְרוּעָא יְמִינָא אֲתַפְּרַב, וְגוּפָא דְאִיהוּ שְׂמֵשׁ אֲתַחֲשֵׁף.

ובא וראה, לא נמצא דור בעולם
כמו הדור שעמד משה בעולם,
ואהרן ומרים. ואם תאמר בימי
שלמה גם כן - לא! שהרי בימי
שלמה שלטה הלבנה, והשמש
התפנסה. ובימי משה התפנסה
הלבנה ושלט השמש.

שרשה אחים היו: משה, אהרן
ומרים, כמו שנאמר (מיכה ו)
ואשלח לפניך את משה אהרן
ומרים. מרים - לבנה. משה -
שמש. אהרן - זרוע ימין. חור -
זרוע שמאל. ויש אומרים נחשון
בן עמינדב. בהתחלה מתה מרים
- הסתלקה הלבנה והסתלקה
הבאר. אחר כך נשברה זרוע ימין
שמקרכת תמיד את הלבנה
באחזה ובשמחה, ועל זה כתוב
(שמות טו) ותקח מרים הנביאה
אחות אהרן. אחות אהרן בודאי,
שהיא זרוע שמקרבה באחדות
ובאחזה עם הגוף.

אחר כך התפנס השמש ונחשף,
כמו שאמרנו שכתוב (במדבר כז)
ונאספת [והאסף] אל עמיד גם
אתה וגו'. אשרי חלקם של משה,
אהרן ומרים שנמצאו בעולם,
בימי שלמה שלטה הלבנה
בתקונייה ונראתה בעולם,
והתקיים שלמה בחכמת האור
שלה ושלט בעולם. פיין
שהלבנה ירדה בעונותיו, נפגם
יום אחר יום, עד שנמצא בקרן
מערבית ולא יותר, ונתן שבט
אחד לבנו. אשרי חלקו של משה
נביא הנאמן.

כתוב (קהלת א) וזרח השמש ובא
השמש וגו'. פסוק זה בארנו.
אבל וזרח השמש, כשיצאו
ישראל ממצרים, שהאיר השמש
ולא הלבנה. ואל מקומו שואף
וגו'. הרי כתוב ובא השמש,
במדבר, עם שאר מתי מדבר. פיין
שנכנס השמש, לאיזה מקום

ותא חזי, לא אשתכח דרא בעלמא, כדרא
דמשה קיימא בעלמא, ואהרן ומרים.
ואי תימא ביומוי דשלמה הכי נמי, לָאו. דְהָא
ביומוי דשלמה שליט סיהרא, ושמשא
אתפניש. וביומוי דמשה, אתפניש סיהרא,
ושמשא שלטא.

תלת אחין הוו: משה, אהרן, ומרים. כמה
דאת אמר (מיכה ו) ואשלח לפניך את משה
אהרן ומרים. מרים, סיהרא. משה, שמשא.
אהרן, דרועא ימינא. חור, דרועא שמאלא.
ואמרי לה, נחשון בן עמינדב. בקדמיתא מיתת
מרים, אסתלקת סיהרא, אסתלק באר. לבתר
אתפר דרועא ימינא, דמקרב תדיר סיהרא,
באחוא, בחידו. ועל דא כתיב, (שמות טו) ותקח
מרים הנביאה אחות אהרן. אחות אהרן ודאי,
דאיהו דרועא, דמקרב לה באחדותא, באחזה
עם גופא.

לבתר אתפניש שמשא ואתחשף, כמה
דאוקימנא דכתיב והאסף אל עמיד
גם אתה וגו'. זפאה חולקיהון דמשה אהרן
ומרים, דאשתכחו בעלמא. ביומוי דשלמה,
שלטא סיהרא, בתקונינהא, ואתחזי בעלמא.
ואתקיים שלמה בחכמתא דנהירו דילה,
ושליט בעלמא. פיין דסיהרא נחתא בחובוי,
אתפגים יומא בתר יומא, עד דאשתכח בקרן
מערבית, ולא יתיר, ואתיהיב שבטא חד
לבריה. זפאה חולקא דמשה נביאה מהימנא.
כתוב (קהלת א) וזרח השמש ובא השמש וגו'.

האי קרא אוקימנא. אבל וזרח השמש,
כד נפקו ישראל ממצרים, דנהיר שמשא ולא
סיהרא. ואל מקומו שואף וגו', הא כתיב ובא
השמש, במדברא, עם שאר מתי מדברא. פיין
דעאל שמשא, לאן אתר אתפניש. אל מקומו,

התפנס? אַל מקומו, בשכיל להאיר ללְבָנָה. וְהוּא שְׁכָתוּב שׁוֹאֵף זוֹרַח הוּא שֵׁם. שְׁאֵף עַל גַּב שֶׁהִתְכַנַּס, זוֹרַח הוּא שֵׁם וְדָאֵי. שְׁהָרִי לֹא מוֹאֲרַת הַלְבָנָה אֲלֵא מְאוּר הַשְּׁמֶשׁ. וְזֵהוּ סוּד הַכְּתוּב (דברים לא) הִנֵּף שָׁכַב עִם אֲבֹתֶיךָ וְקָם. אֵף עַל גַּב קָם לְהָאִיר לְלְבָנָה (ועליה דא הוּא יְהוֹשֻׁעַ).

כִּדְ הוּא מִשֶּׁה, וְעָלִיו כְּתוּב פְּסוּק זֶה, מֵה יִתְרוֹן לְאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ וְגו'. מֵה יִתְרוֹן לְאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ - זֶה יְהוֹשֻׁעַ שֶׁהִשְׁתַּדַּל לְהוֹרִישׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְלֹא זָכָה לְהַשְׁלִים לְלְבָנָה כְּרָאוּי, שְׁהָרִי הוּא עֲמַל בְּיִשְׂרָאֵל פַּחַת הַשְּׁמֶשׁ, פַּחַת מִשֶּׁה. בֹּא וּרְאֵה, אוֹי לְאוֹתָהּ בּוֹשָׁה, אוֹי לְאוֹתָהּ כְּלָמָה, מִשּׁוּם שְׁעָבַד וְלֹא לְקַח מְקוֹמוֹ מִמֶּשׁ, אֲלֵא פַחַת הַשְּׁמֶשׁ, וְלֹא הָיָה לוֹ אוֹר מִשְׁלוֹ, אֲלֵא אוֹר שֶׁהָאִיר לוֹ. וְאִם כִּדְ מַהוּ שְׁכָחוּ, הוֹאִיל וְלֹא הַשְׁלִים לְכָאן וּלְכָאן?

וּבְכִדְ מְקוֹם שְׁאָמַר שְׁלֵמָה פַּחַת הַשְּׁמֶשׁ, עַל דְּרַגְתָּו אָמַר. (קהלת ה) רְאִיתִי פַחַת הַשְּׁמֶשׁ. (שם א) וְעוֹד רְאִיתִי פַחַת הַשְּׁמֶשׁ. (שם ט) שְׁכָתִי וְרֹאֵה פַחַת הַשְּׁמֶשׁ. וְכֵן כְּלָם. וּמִשּׁוּם דְּרַגְתָּו אָמַר, וְזֵהוּ סוּד הַדְּבָר בּוֹדָאֵי.

רְבִי שְׁמַעוֹן אָמַר, וְדָאֵי מִי שְׁנוּטֵל סַם הַמּוֹת לְבָדוֹ, עָלִיו כְּתוּב (שם א) בְּכָל עֲמָלוֹ שִׁיעַמַּל פַּחַת הַשְּׁמֶשׁ וְדָאֵי. וּמִי הוּא פַּחַת הַשְּׁמֶשׁ? הָרִי אוֹמַר זֶה הַלְבָנָה. וּמִי שְׁאוּחֲזוּ הַלְבָנָה בְּלֵי הַשְּׁמֶשׁ, עֲמָלוֹ פַּחַת הַשְּׁמֶשׁ וְדָאֵי. וְזֵהוּ הַחֲטָא הַקְּדָמוֹן שֶׁל הָעוֹלָם. וְעַל זֶה מַה יִּתְרוֹן לְאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ, לְאָדָם הָרָאוּן. וְכֵן לְכָל מִי שְׁבָא אַחֲרָיו שְׁחָטָאוּ בְּמְקוֹם זֶה.

הוֹרֵךְ אֶל דְּרוֹם וְסוֹכֵב אֶל צְפוֹן, הִינּוּ שְׁכָתוּב (דברים א) מִימִינֵנוּ אֵשׁ

בְּגִין לְאַנְהָרָא לְסִיְהָרָא. הָדָא הוּא דְכְּתִיב שׁוֹאֵף זוֹרַח הוּא שֵׁם. דְּאֵף עַל גַּב דְּאַתְפְּנִישׁ, זוֹרַח הוּא שֵׁם וְדָאֵי. דְּהָא לֹא אַנְהִיר סִיְהָרָא, אֲלֵא מְנַהֲרָא דְשְׁמִשָּׁא. וְדָא הוּא רְזָא דְכְּתִיב, (דברים לא) הִנֵּף שוֹכֵב עִם אֲבֹתֶיךָ וְקָם. אֵף עַל גַּב דְּתַתְפְּנִישׁ, הִנֵּף קָיִים לְאַנְהָרָא לְסִיְהָרָא. (ועליה דא הוּא יְהוֹשֻׁעַ).

כִּדְ הוּא מִשֶּׁה וְעָלִיהּ כְּתִיב הָאֵי קָרָא, (קהלת א) מֵה יִתְרוֹן לְאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ וְגו'. מֵה יִתְרוֹן לְאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ, דָּא יְהוֹשֻׁעַ, דְּאַשְׁתַּדַּל לְאַחְסֵנָא אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל, וְלֹא זָכָה לְאַשְׁלֵמָא לְסִיְהָרָא כְּדִקָּא יָאוּת, דְּהָא אִיהוּ אֲעַמַּל בְּהוּ בְיִשְׂרָאֵל, פַּחַת הַשְּׁמֶשׁ תַּחֲתֵיהּ דְּמִשֶּׁה. תָּא חֲזִי, ווי לְהֵהוּא כְּסוּפָא, ווי לְהֵהוּא כְּלִימָה, בְּגִין דְּפִלַּח, וְלֹא נָטַל אַתְרֵיהּ מִמֶּשׁ, אֲלֵא תַחֲתֵיהּ שְׁמִשָּׁא, וְלֹא הוּא לִיָּה נְהִירוֹ מְדִילִיָּה, אֲלֵא נְהִירוֹ דְּנְהִיר לִיָּה. וְאִי הָכִי, מְאִי תוּשְׁבַּחְתָּא הוּא לִיָּה, הוֹאִיל וְלֹא אֲשְׁלִים לְהָכָא וּלְהָכָא. וּבְכִדְ אַתְרֵיהּ דְּאָמַר שְׁלֵמָה תַּחֲתֵיהּ הַשְּׁמֶשׁ, עַל דְּרַגָּא דִּילִיָּה קָאָמַר. (קהלת ה) רְאִיתִי תַּחֲתֵיהּ הַשְּׁמֶשׁ. (קהלת א) וְעוֹד רְאִיתִי תַּחֲתֵיהּ הַשְּׁמֶשׁ. (קהלת ט) שְׁכָתִי וְרֹאֵה (דף קפ"ב ע"א) תַּחֲתֵיהּ הַשְּׁמֶשׁ. וְכֵן כְּלָהוּ. וּבְגִין דְּרַגָּא דִּילִיָּה קָאָמַר. וְדָא הוּא רְזָא דְמִלָּה וְדָאֵי.

רְבִי שְׁמַעוֹן אָמַר, וְדָאֵי מְאֵן דְּנָטִיל סְמָא דְמוֹתָא בְּלַחֲדוּדֵי, עָלִיהּ כְּתִיב בְּכָל עֲמָלוֹ שִׁיעַמַּל פַּחַת הַשְּׁמֶשׁ וְדָאֵי. וּמְאֵן הוּא תַּחֲתֵיהּ הַשְּׁמֶשׁ. הָרִי אִימָא דָּא סִיְהָרָא. וּמְאֵן דְּאַחֲרֵיהּ סִיְהָרָא בְּלֵא שְׁמִשָּׁא, עֲמָלוֹ תַּחֲתֵיהּ הַשְּׁמֶשׁ וְדָאֵי. וְדָא הוּא חוּבָא קְדָמָאָה דְּעֵלְמָא. וְעַל דָּא מַה יִּתְרוֹן לְאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ, לְאָדָם קְדָמָאָה, וְכֵן לְכָלֵהוּ דְאַתְיִין בְּתַרְיָה, דְּחָבּוּ בְּאַתְרֵיהּ דָּא. הוֹרֵךְ אֶל דְּרוֹם וְסוֹכֵב אֶל צְפוֹן, הִינּוּ דְכְּתִיב,

(דברים לג) מימינו אש דת למו. ימינו, זה דרום. אש דת, זה צפון. וזה כלול בזה. סובב סובב הולך הרוח. פסוק זה קשה. סובב סובב השמש היה לו לכתב, מה זה הולך הרוח? מי רוח זו? זהו תחת השמש, שנקרא רוח הקדש. וזה (הוא) רוח שהולך וסובב לאותם שני צדדים להתחבר בגוף, ועל זה פתוב הרוח, אותו שגודע השמש סתם, שגודע (להתחבר בגוף שהוא השמש, אותו שגודע) חלק ישראל.

ועל סביבותיו שב הרוח. מי זה סביבותיו? אלו האבות, שהם מרפכה קדושה, והם שלשה, ודוד וארבעה רוחות שהתחברו בהם (סי' וזהו רוח שהתחבר בהם) (דוד הוא רוח רביעי שהתחבר בהם), הרי הם מרפכה קדושה שלמה. ועל זה פתוב (תהלים יח) אכן מאסו הבונים היתה לראש פנה.

משום שכל דברי שלמה המלך נסתרים כלם בחכמה, וכלם פנים פנימה של היכל הקדוש, ובני אדם לא מסתכלים בהם, ורואים דבריו כדברי אדם אחר. אם כך, מהו השבח לשלמה המלך בחכמתו משאר בני אדם? אלא ודאי כל דבר ודבר של שלמה המלך נסתר בחכמה.

פתח ואמר, (קהלת ז) טובה חכמה עם נחלה ויתר לראי השמש. אם לא התגלה דבר זה, לא (שמענו ולא) ידענו מה אמר. טובה חכמה - זוהי חכמה שהיא תחת השמש, (לפסא) פסא מתקנת לו. טובה חכמה עם נחלה, יפה ונאה כשהיא שורה עם ישראל, שהם נחלתה וחלקה להתקשר בה.

אבר' שבח ויתר לראי השמש, לאותם שזכו להתחבר בשמש ולהתקשר בו, שהרי אחוז בעץ

מימינו אש דת למו. ימינו, זה דרום. אש דת, דא צפון. ודא כליל בדא. סובב סובב הולך הרוח, האי קרא קשא, סובב סובב הולך השמש מיבעי ליה, מאי הולך הרוח. מאן רוחא דא, דא הוא תחת השמש, דאקרי רוח הקדש. ודא (הוא) רוח הולך וסובב לאלין תרין סטרין לאתחברא בגופא. ועל דא כתיב הרוח, ההוא דאשתמודע השמש סתם, דאשתמודע (ס"א לאתחברא בגופא דאיהו שמשא תהוא דאשתמודע) חולקא דישראל.

ועל סביבותיו שב הרוח, מאן סביבותיו. אלין אבהן, דאינון רתיכא קדישא, ואינון תלת, ודוד וד' רוחי דאתחברן בהו (ס"י ודא רוחא דאתחברא בהו) (ס"א ודוד דא הוא רוחא רביעאה, דאתחבר בהו) הא אינון רתיכא קדישא שלימתא, ועל דא פתיב, (תהלים קיח) אכן מאסו הבונים היתה לראש פנה.

בגין דכל מלוי דשלמה מלפא סתימין בלהו בחכמתא, וכלהו לגו בגו דהיכלא קדישא, ובני נשא לא מסתכלי בהו, וחקאן מלוי כמלין דבר נש אחרא. אי הכי, מה שבחא הוא לשלמה מלפא בחכמתיה, משאר בני נשא. אלא ודאי כל מלה ומלה דשלמה מלפא סתים בחכמתא.

פתח ואמר, (קהלת ז) טובה חכמה עם נחלה ויתר לרואי השמש, אי לאו דהא אתגלייא מלה דא, לא (שמענו ולא) ידענא מאי קאמר. טובה חכמה, דא היא חכמה, דהיא תחת השמש, (ס"א לבנורס"א) פורסניא מתתקנא ליה. טובה חכמה עם נחלה, יאה ושאפירא כד איהי שרייא עמהון דישראל, דאינון נחלה ועדבא דילה, לאתקשרא בה.

אבר' תושבחתא ויתר לרואי השמש, לאינון זכו לאתחברא בשמשא, ולאנתקשרא

ביה, דהא אחיד באילנא

החיים, ומי שאוֹחַז בו, אוֹחַז בכל, בחיי העולם הַזֶּה וּבְחַיֵי העולם הבא. וְזֶהוּ שְׁכָתוּב (שם) וַיִּתְרוֹן דַּעַת הַחֲכָמָה תַּחֲמִיָּה בְעֵלְיָהּ. מַה זֶה וַיִּתְרוֹן דַּעַת? זֶה עֵץ הַחַיִּים. יִתְרוֹנוֹ מֵהוּ? הַחֲכָמָה וְדַאי, שֶׁהִרִי תוֹרָה יוֹצֵאת מִחֲכָמָה עֲלִיוֹנָה.

עוֹד טוֹבָה חֲכָמָה עִם נַחֲלָה - טוֹבָה חֲכָמָה וְדַאי עִם נַחֲלָה, זֶה צְדִיק הָעוֹלָם שֶׁהוּא אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ, שֶׁהִרִי שְׁתֵּי דְרָגוֹת אֵלּוּ יוֹשְׁבוֹת בְּאֶחָד, וְזֶהוּ יַפְיֹן, אֲבָל וַיִּתֵּר לְרֵאֵי הַשֶּׁמֶשׁ, לְאוֹתָם שְׁנֵאֲחֻזִים בְּשֶׁמֶשׁ, חֲזֵק הַכֹּל, שֶׁבַח הַכֹּל.

וְזֶהוּ דַּעַת, עֵץ הַחַיִּים, וְהִרִי פְּרֻשׁוֹהוּ, (משלי יט) בְּלֹא דַּעַת נִפְשׁ לֹא טוֹב. אִיזוֹ נִפְשׁ? זוֹ נִפְשׁ טוֹבָה שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ, וְזוֹ הַחֲכָמָה שְׁאֲמַרְנוּ. וּמִשׁוּם זֶה יִתְרוֹן דַּעַת הַחֲכָמָה, שֶׁמֶשׁם נִשְׂרַשׁ עֵץ וְנִנְטַע לְכָל הַצְּדִיקִים, וְכֵן לְכָל אֵלּוּ שְׁאֲחֻזִים בְּעֵץ הַזֶּה. וְעַל זֶה שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ לֹא נִמְצָא אֶלֶּא בְּאוֹתָהּ דְרָגָה שְׁלוֹ, וּמִשָּׁם יָדַע הַכֹּל, וְהִיא אוֹמֵר: עוֹד רָאִיתִי תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ, וְשִׁבְתִּי וְרָאִיתִי וְגו'.

וְכֵן פֵּלֶם. אֲשֶׁרִי אוֹתָם צְדִיקִים שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בְּתוֹרָה וַיִּוְדָעִים דְּרָכֵי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ וְנִסְתַּרְוֹת עֲלִיוֹנִים שְׁגֻנּוּזִים בְּתוֹרָה, שְׁכָתוּב (הושע יד) כִּי יִשְׂרָיִם דְּרָכֵי ה' וְגו'.

וְאַסְּפָה אֶהְרֹן אֶל עַמּוֹ וְגו'. רַבִּי חֲמִיָּא פְּתַח, (קהלת ד) וְשִׁבַּח אֲנִי אֶת הַמֵּתִים שֶׁכָּבַר מֵתוֹ וְגו'. פְּסוּק זֶה נֶאֱמַר וּפְרָשׁוֹהוּ. בֹּא וְרֵא, כֹּל מַעֲשֵׂי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּדִין וְאַמְתָּ, וְאִין מִי שִׁיקְשָׁה בְּנִגְדוֹ וַיִּמְחָה בִּידוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ מַה אַתָּה עוֹשֶׂה, וְכִרְצוֹנוֹ עוֹשֶׂה הַכֹּל.

וְשִׁבַּח אֲנִי אֶת הַמֵּתִים. וְכִי שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ מְשַׁבַּח אֶת הַמֵּתִים יוֹתֵר

דְּחַיִּי, וּמֵאֵן דְּאֶחִיד בִּיה, בְּכֹלֵא אֶחִיד, בְּחַיִּין דְּהֵאִי עֲלֵמָא, וּבְחַיִּי דְעֲלֵמָא דְאֵתִי, וְדֵא הוּא דְכַתִּיב, (קהלת ז) וַיִּתְרוֹן דַּעַת הַחֲכָמָה תַּחֲמִיָּה בְעֵלְיָהּ. מֵאִי וַיִּתְרוֹן דַּעַת. דֵּא אֵילְנָא דְחַיִּי. וַיִּתְרוֹן דִּילִיָּה מֵהוּ, הַחֲכָמָה וְדַאי, דְּהֵא תוֹרָה, מִחֲכָמָה עֲלֵאָה נִפְקָא.

הֵנו טוֹבָה חֲכָמָה עִם נַחֲלָה, טוֹבָה חֲכָמָה, וְדַאי עִם נַחֲלָה, דֵּא צְדִיקָא דְעֲלֵמָא, דְּאִיהוּ נְהוּרָא דְשֶׁמֶשׁא, דְּהֵא תְרִין דְרָגִין אֵלּוּן בְּחֵדָא יִתְבִּי, וְדֵא הוּא שְׁפִירוֹ דְלֵהוּן, אֲבָל וַיִּוְתֵר לְרֵאֵי הַשֶּׁמֶשׁ, לְאֵינוֹן דְּמִתְאַחֲדִין בְּשֶׁמֶשׁא, תוֹקְפָא דְכֹלֵא, שְׁבַחָא דְכֹלֵא.

וְדֵא הוּא דַּעַת, אֵילְנָא דְחַיִּיא, וְהֵא אוֹקְמוּהָ (משלי יט) גַּם בְּלֹא דַּעַת נִפְשׁ לֹא טוֹב. מֵאֵן נִפְשׁ. דֵּא נִפְשׁ טוֹב דְדוֹד מְלֻכָא. וְדֵא חֲכָמָה דְקֵאמְרֵן. וּבְגִינֵי כַף יִתְרוֹן דַּעַת הַחֲכָמָה, דְּמִתְמָן אֲשֶׁתְרֻשָׁא אֵילְנָא וְאִתְנַטַּע לְכָל סְטְרִין, וְכֵן לְכָל אֵינוֹן דְּאֶחִידֵן בִּיה בְּהֵאִי אֵילְנָא, וְעַל דֵּא שְׁלֵמָה מְלֻכָא לֹא אֲשֶׁתְכַח אֶלֶּא בְּהֵאֵוּ דְרָגָא דִּילִיָּה, וּמִתְמָן יָדַע כֹּלֵא, וְהֵוּא אֶמֶר עוֹד רָאִיתִי תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ, וְשִׁבְתִּי וְרָאִיתִי וְגו'. וְכֵן כִּלְהוּ. זַפְאִין אֵינוֹן צְדִיקֵיָא, דְּמִשְׁתַּדְּלִי בְּאוֹרֵיָתָא, וַיִּדְעִין אוֹרְחוֹי דְּמְלֻכָא קְדִישָׁא, וּסְתִימִין עֲלֵאִין דְּגֻנִיזִין בְּאוֹרֵיָתָא, דְּכַתִּיב, (הושע יד) כִּי יִשְׂרָיִם דְּרָכֵי יי וְגו'. (חֲסֵר).

וְאַסְּפָה אֶהְרֹן אֶל עַמּוֹ וְגו'. (במדבר כ) רַבִּי חֲמִיָּא פְּתַח, (קהלת ז) וְשִׁבַּח אֲנִי אֶת הַמֵּתִים שֶׁכָּבַר מֵתוֹ וְגו'. הֵאִי קָרָא אֶתְמַר וְאוֹקְמוּהָ. תֵּא חֲזִי, כֹּל עוֹבְדוֹי דְקוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּדִינָא וְקִשׁוּט, וְלִית מָאן דְּאֶקְשֵׁי לְקַבְלִיָּה, וַיִּמְחִי בִּידֵיהּ, וַיִּימַר לִיָּה מַה עֲבַדְתָּ, וְכִרְעוּתִיָּה עֲבַד בְּכֹלֵא.

וְשִׁבַּח אֲנִי (דף קפ"ב ע"ב) אֶת הַמֵּתִים. וְכִי שְׁלֵמָה מְלֻכָא מְשַׁבַּח לְמִתְיָא יוֹתֵר

מהחיים? והרי לא נקרא חי אלא מי שהוא בדרך אמת בעולם הזה, כמו שגאמר (שמואל-ב-כג) ובניהו בן יהוידע בן איש חי, והרי פשוטו החברים, ורשע שלא הולך בדרך אמת נקרא מת, והוא משבח את המתים מהחיים?

אָלָא ודאי כל דכרי שלמה המלך בחכמה נאמרו, והרי נתבאר. ושבח אני את המתים, אלו לא כתוב יותר, הייתי אומר כף. אבל כיון שכתוב שפבר מתו, נמצא דבר אחר בחכמה. שפבר מתו - זמן אחר הסתלקו מהעולם, והתפקנו בעפר, (שהודפן הממנה עליו ומת בחי עולם כדי שיתתקן (שהודפן עליו ושב בעולם הזה כדי שיתתקן) (הממנה עליו ומת בעולם הזה ונתקן בעפר כדי שיתתקן במקום שישלם זמנו - מת הוא ודאי, והו שבח משאר מתי העולם. אם תאמר לא ידון פעם אחרת באותו עולם, הרי כתוב לא תקום וגו') לאחר ששלם זמנו - מת. ודאי הוא שבח משאר מתי העולם. אם תאמר לא ידון פעם אחרת באותו עולם, שכתוב לא תקום פעמים צרה) כל שפן שזה קבל עגש פעם ופעמים, וזה ודאי מקומו נתקן בשבח יותר מאותם חיים שעדין לא קבלו עגשם.

ועל זה כתוב ושבח אני את המתים שפבר מתו, ונקראים מתים. מה הטעם נקראים מתים? משום שהרי טעמו טעם המות. ואף על גב שעומדים בעולם הזה, הם מתים, ומבין המתים חזרו, ועוד על מעשים ראשונים עומדים לתקון, ונקראים מתים. מן החיים אשר המה חיים - שעוד לא טעמו טעם מות ולא קבלו עגשם, ולא יודעים אם זכאים באותו העולם ואם לא.

בא וראה, צדיקים שזוכים להתקשר בצרור החיים, הם זכאים לראות בכבוד המלך

מן חייא, והא לא אקרי חי אלא מאן דאיהו בארץ קשוט בהאי עלמא, כמה דאת אמר (שמואל ב כג) ובניהו בן יהוידע בן איש חי, והא אוקמוה חברייא, ורשע דלא אזיל בארץ קשוט אקרי מת, ואיהו משבח למתים מן החיים.

אָלָא, ודאי כל מלוי דשלמה מלפא, בחכמתא אתמרו, והא אתמר, ושבח אני את המתים, אילו לא כתיב יתיר, הוה אמינא הכי, אבל כיון דכתיב שפבר מתו, אשתכח מלה אחרא בחכמתא. שפבר מתו: זמנא אחרא אסתלקו מן עלמא, ואתתקן בעפרא, (דאודמנא די ממנא עליה ומית בחי עלמא דגנין דיתתקן (ס"א דאודמנא עליה ותב בהאי עלמא כנין דיתתקן) (ס"א דממנא עליה ומית בהאי עלמא ואתתקן בעפרא כנין דיתתקן באתר דישתלים ומניה מת הא ודאי דא הוא שכתא משאר מתי עלמא אי תימא אתדן זמנא אחרא בההוא עלמא הא כתיב לא תקום וגו') כתר דאשתלים ומניה מית ודאי הוא שכתא משאר מתי עלמא. אי תימא לא אתדן זמנא אחרא בההוא עלמא, דכתיב לא תקום פעמים צרה) כל שפן דהא קביל עונשא זמנא ותריין, ודא ודאי, אתריה אתתקן בשכתא יתיר מאינון חיי, דעד לא קבילו עונשא.

ועל דא כתיב ושבח אני את המתים שפבר מתו, דייקא, אלין אינון חייין, ואקרוין מתים. מאי טעמא אקרוין מתים, בגין דהא טעמו טעמא דמותא, ואף על גב דקיימי בהאי עלמא, מתים אינון, ומבין מתייא אהדרו. ועוד על עובדין קדמאין קיימין לאתקנא, ואקרוין מתים. מן החיים אשר המה חיים, דעד לא טעמו טעמא דמותא, ולא קבילו עונשייהו, ולא ידעי אי זכאן בההוא עלמא ואי לאו.

הא חזי, זכאין דזכאן לאתקשרא בצרורא דחיי, אינון זכאין למחמי ביקרא דמלפא עלאה קדישא, כמה דאת אמר, (תהלים כז) לחזות

בנעם יי ולבקר בהיכלו. ואינון מדורהון, יתיר
ועלאה מפל אינון מלאכין קדישין, וכל דרגין
דלהון. דהא ההוא אתרא (ס"א סדרה) עלאה, לא
זכאין עלאין ותתאין למחמי ליה, הדא הוא
דכתיב, (ישעיה סד) עין לא ראתה אלהים זולתך
וגו'.

ואינון דלא זכאין לסלקא כל כף פאינון, (ס"א
דוכתא, אית זכו) דוכתאייא אית לון לתתא
כפום אורחיהו, ואלין לא זכאין ליהווא אתר,
ולמחמי כמה דחמאן אינון דלעילא, ואלין
קיימי בקיומא דעדן תתאה ולא יתיר. ואי
תימא מאן עדן תתאה. אלא דא עדן דאקרי
חכמה תתאה, ודא קיימא על גן דבארעא,
ואשגחותא דהאי עדן עליה (ולא יתיר), ואלין
קיימי בהאי גן, ואתהנון מעדן דא.

מאי בין עדן תתאה לעלאה. פיתרון האור מן
החשף, עדן תתאה, אקרי עדנא נוקבא.
עדן עלאה, אקרי עדן דכר, עליה פתיב עין
לא ראתה אלהים זולתך. האי עדן תתאה,
אקרי גן לעדן דלעילא, והאי גן אקרי עדן,
לגן דלתתא. ואלין דמשפכחי בגן תתאה,
אתהנון מהאי עדן דעלייהו, בכל שבת ושבת,
ובכל ירחא וירחא, הדא הוא דכתיב, (ישעיה סו)
והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו.
ועל אלין אמר שלמה, מן החיים אשר המה
חיים עדנה, דהא אלין בדרגא עלאה יתיר
מנייהו. מאן אינון. אינון שפכר מתו, וקבילו
עונשא תרי זמני, ואלין אקרון פספ מזוקק,
דעאל לנורא זמנין ותריין, ונפיק מניה זוקמא,
ואתברר ואתנגי. (קהלת ד) וטוב משניהם את אשר
עדן לא היה. ההוא רוחא דקאים לעילא,
ואתעכב לנחתא לתתא, דהאי קאים בקיומיה,

את אשר עדן לא היה - אותה רוח שעומדת למעלה והתעכבה

העליון הקדוש, כמו שנאמר
(תהלים כו) לחזות בנעם ה' ולבקר
בהיכלו. ואותם מדוריהם יותר
ועליון מפל אותם מלאכים
קדושים וכל דרגותיהם. שהרי
אותו מקום (סדרה) עליון לא זוכים
עליונים ותחתונים לראותו. זהו
שכתוב (ישעיה סד) עין לא ראתה
אלהים זולתך וגו'.

ואותם שלא זוכים לעלות כל כף
פאותם אלה, (מקום יש זכו) מקומות
יש להם למטה כפי דרכיהם,
ואלה לא זוכים לאותו מקום
ולראות כפי שרואים אלו
שלמעלה, ואלה עומדים בקיום
של עדן התחתון ולא יותר. ואם
תאמר, מה זה עדן תחתון? אלא
זה עדן שנקרא חכמה תחתונה,
וזה עומד על גן שבארץ,
והשגחת עדן זה עליו (ולא יותר),
ואלה עומדים בגן זה ונהנים
מעדן זה.

מה בין עדן תחתון לעליון? (קהלת
ג) פיתרון האור מן החשף. עדן
תחתון נקרא עדן נקבה, עדן
עליון נקרא עדן זכר, עליו פתוב
עין לא ראתה אלהים זולתך. עדן
תחתון זה נקרא גן לעדן
שלמעלה, וגן זה נקרא עדן לגן
שלמטה. ואלה שגמצאים בגן
התחתון נהנים מהעדן הזה
שעליהם בכל שבת ושבת ובכל
חדש וחדש. זהו שכתוב (ישעיה סו)
והיה מדי חדש בחדשו ומדי
שבת בשבתו.

ועל אלה אמר שלמה, מן החיים
אשר המה חיים עדנה. שהרי
אלה בדרגה עליונה יותר מהם.
מי אלו? אלו שפכר מתו וקבלו
ענש פעמים, ואלה נקראים פספ
מזוקק, שנכנס לאש פעמים
ושנים, ויוצא ממנו זוקמא,
והתברר והתנגה. וטוב משניהם
לרדת למטה, שהרי עומד בעמדו

ואין לו לקבל ענש, ויש לו מזון מאותו מזון עליון שלמעלה למעלה.

טוב מכלם מי שלא התפרש ולא התגלה וכל דבריו בנסתר הם, זהו זכאי חסיד ששמר מצוות התורה וקימן, והשתדל בתורה יומם ולילה. זה נאחו ונהנה בדרגה עליונה על כל שאר בני אדם, וכלם נאחזים (בכרים) מחפתו. בא וראה, בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא למשה יאסף אהרן אל עמיו, נחלש כחו, וידע שגשברה זרועו הימנית, והודיענו כל גופו. כיון שאמר קח את אהרן ואת אלעזר בנו, אמר לו הקדוש ברוך הוא: משה, הרי זרוע אחרת הלויית לך (ומנתי לך), והפשט את אהרן וגו', ואהרן יאסף, הרי אלעזר יהיה אצלך בזמן (מיו) זה תחת אביו. ועם כל זה לא השלים מקום באותו זמן כאביו, שהרי ענני הכבוד הסתלקו, ולא חזרו אלא בזכות משה, ולא בזכות אלעזר.

ויעש משה כאשר צוה וגו'. למה לעיני כל העדה? אלא משום שאהרן היה אהוב העם יותר מהכל, ולא יאמרו שזה נמשך על ידי משה. ומשה משך לאהרן בדברים עד שעלו להר, וכל ישראל היו רואים בשעה שהפשיט משה לבושי אהרן והלבישם לאלעזר.

מה הטעם משה (ולאהרן)? אלא משה הלבישם את אהרן כשעלה לכהנה, זהו שכתוב וילבש משה את אהרן את בגדיו, וכתוב (ויקרא ח) וילבש אתו את המעיל. כעת משה הוריד ממנו מה שנתן לו, והקדוש ברוך הוא הוריד ממנו מה שנתן לו, ושניהם הפשיטו

ולית ליה לקבלא עונשא, ואית ליה מזונא מההוא מזונא (דף קפ"ג ע"א) עלאה דלעילא לעילא.

טב מפלהו, מאן דלא אתפרש, ולא אתגלייא, וכל מלוי בסתימא אינון. דא הוא זכאה חסידא, דנטר פקודי אורייתא, וקיים לון, ואשתדל באורייתא יממא ולילי. דא אתאחיד, ואתהני בדרגא עלאה על כל שאר בני נשא, וכלהו אתאחדן (כ"א אתיקדון) מחופה דהאי.

הא חזי, בשעתא דאמר קדשא בריך הוא למשה יאסף אהרן אל עמיו, אתחלש חילא דיליה, וידע דהא אתפר דרועא ימינא דיליה, ואודיעזעא כל גופיה, כיון דאמר קח את אהרן ואת אלעזר בנו, אמר ליה קדשא בריך הוא, משה, הא דרועא אחרא אוזיפנא לך (ומינית לך), והפשט את אהרן וגו', ואהרן יאסף, הא אלעזר יהא לגבך, זמנא (כ"א ימינא) דא תחות אבוי. ועם כל דא לא אשלים אתר ביהווא זמנא כאבוי, דהא ענני יקר אסתלקו, ולא אהדרו אלא בזכותא דמשה, ולא בזכותא דאלעזר.

ויעש משה כאשר צוה וגו'. (במדבר כ) אמאי לעיני כל העדה. אלא, בגין דאהרן הוה רחימא דעמא, יתיר מפלא, ולא יימרון דהא אתנגיד על ידא דמשה. ומשה משין לאהרן במלין, עד דסליקו לטורא, וכל ישראל הוו חמאן, בשעתא דאפשיט משה לבושי דאהרן, ואלביש לון לאלעזר.

מאי טעמא משה (כ"א ולאהרן). אלא משה אלבשינון לאהרן כד סליק לכהנא, דדא הוא דכתיב וילבש משה את אהרן את בגדיו, וכתיב (ויקרא ח) וילבש אתו את המעיל.

השתא. משה אעדי מניה, מה דיהב ליה. וקודשא בריך הוא אעדי מניה,

את אהרן מהפלל, ומשה הוריד מבחוץ, והקדוש ברוך הוא מבפנים. ועד שמשה הוריד, הקדוש ברוך הוא לא הוריד. אשרי חלקו של משה.

אשרי חלקם של הצדיקים שהקדוש ברוך הוא רוצה בכבודם. התקין הקדוש ברוך הוא לאהרן מטה ומגורת זהב שמאירה. ומשלו לקח, מאותה מגורה שהדליק בכל יום פעמים, ונסתם פי המערה וירדו.

רבי יהודה אמר, פי המערה היה פתוח, שכל ישראל ראו את אהרן שוכב ונר המגורה דולק לפניו, ומטחו יוצאת ונכנסת, וענן אחד עומד עליו. ואז ידעו ישראל שהרי מת אהרן, וראו שהרי הסתלקו ענני הכבוד. זהו שכתוב ויראו כל העדה כי גוע אהרן וגו', והרי פרשה. ועל זה בכו לאהרן כל בית ישראל, גברים ונשים וטף, שהרי אהוב מכלם היה.

רבי שמעון אמר, שלשת אחים עליונים קדושים אלו למה לא נקברו במקום אחד, והאיברים התפזרו, אחד כאן ואחד כאן ואחד במקום אחר? אלא יש אומרים, במקום שצריכים ישראל להסתפן בו, מת כל אחד ואחד, בשביל להגן עליהם, ונצלו. אבל כל אחד ואחד מת פראוי עליהם. מרים בקדש, בין צפון לדרום. אהרן לצד ימין. משה פראוי לו. אחז אותו הר להר אהרן, וכנס לקבורת מרים לגבי אותו הקר, אחז לשני צדדים. ועל זה נקרא (דברים לב) הר העברים, ששני צדי הקר שעוברים, ואחז לצד זה ולצד זה.

אשרי חלק הצדיקים בעולם הזה

מה דיהב ליה. ותרנוייהו אפשרי ליה לאהרן מפלא, ומשה אעדי לבר, וקודשא בריך הוא לגו. ועד דאעדי משה, קדשא בריך הוא לא אעדי, זכאה חולקא דמשה.

זכאה חולקיהון דצדיקייא, דקודשא בריך הוא בעי ביקריהון. אתקין קדשא בריך הוא לאהרן, ערסא ומנרתא דדהבא דנהרא. ומדידיה נטיל, מההוא מנרתא דההוה דליק בכל יומא תרי זמני ואסתים פום מערתא ונחתו.

רבי יהודה אמר, פום מערתא הוה פתיחא, דכל ישראל הוו חמאן לאהרן שכיב, ובוצינא דמנרתא דליק קמיה, וערסיה נפיק ועייל, ועננא חד קאים עליה. וכדין ידעו ישראל דהא אהרן מית. וחמו דהא אסתלקו ענני כבוד, הדא הוא דכתיב ויראו כל העדה כי גוע אהרן וגו', והא אוקמוה. ועל דא בכו לאהרן כל בית ישראל, גוברין ונשין וטף, דהא רחימא מפלהו הוה.

רבי שמעון אמר, הני תלתא אחין עלאין קדישין, אמאי לא אתקברו באתר חד, ושׁיפין אתבדרו, חד הכא, וחד הכא, וחד באתר אחרא. אלא אית דאמרי, באתר דבעאן ישראל לאסתפנא ביה, מית כל חד וחד, בגין לאגנא עלייהו, ואשתזבון, אבל כל חד וחד מית פדקא חזי עלייהו. מרים בקדש, בין צפון לדרום. אהרן לסטר ימינא. משה כדקא חזי ליה. אחיד ההוא טורא לטורא דאהרן, וכניש לקבורתא דמרים לגבי ההוא טורא, אחיד לתרי סטרי. ועל דא אתקרי הר העברים, דתרי סטרי טורא דמעברי, ואחיד לסטרא דא ולסטרא דא.

זכאה חולקיהון דצדיקייא בעלמא דין ובעלמא דאתי. ואף על גב דאינון

ובעולם הבא. ואף על גב שהם במקום אחר, בעולם אחר עליון, זכותם עומדת בעולם הזה לדורי דורות. ובשעה שישראל חוזרים בתשובה לפני הקדוש ברוך הוא וגזרה נגזרת עליהם, אז קורא הקדוש ברוך הוא לצדיקים שעומדים לפניו למעלה ומודיע להם, והם מבטלים אותה גזרה, וחס הקדוש ברוך הוא על ישראל. אשרי הצדיקים, שעליהם פתוח (ישעיה נח) ונחף ה' תמיד וגו'.

וידבר העם באלהים ובמשה וגו'. (במדבר כא) פרשתא דא, באתר אחרא אסתליק, עם אינון מי מריבה דמשה ואהרן.

רבי יצחק פתח, (אסתר ה) ויהי ביום השלישי ותלבש אסתר מלכות וגו'. מגלת אסתר ברוח הקדש נאמרה, ומשום זה כתובה בין הכתובים. ויהי ביום השלישי, שנחלש כח הגוף, והרי קים ברוח בלא גוף, אז - ותלבש אסתר מלכות. איזו מלכות? אם תאמר בלבוש פכוד וארגמן, הרי לא כף נקרא. אלא ותלבש אסתר מלכות, שהתלבשה במלכות עליונה קדושה, ודאי לבשה רוח הקדש.

מאי טעמא זכתה להאי אתר. בגין דנטרא פומה דלא לחוואה מדי. הדא הוא דכתיב, (אסתר ב) אין אסתר מגדת מולדתה. ואוליפנא כל מאן דנטיר פומיה ולישניה, זכי לאתלבשא ברוח דקודשא. וכל מאן דסטיר פומיה למלה בישא, הא ודאי ההוא מלה בישא עליה. (ס"א וא' לאו), ואי תימא הא נגעים, או צרעת, דמוקדן פחויא עליה, והא אוקמוה. וידבר העם באלהים ובמשה. דאמרו מלה בישא בקודשא ברוך הוא, וכתרגומו. ועם משה נצו. למה העליתונו, שוו כל אפיא

באתר אחרא, בעלמא אחרא עלאה, זכותהון קיימא בעלמא דא, לדרי דרין. ובשעתא דישראל תייבין בתיובתא קמי קדשא בריך הוא, וגזירה אתגזר עלייהו, פדין קארי קדשא בריך הוא לצדיקייא דקיימי קמיה לעילא, ואודע לון, ואינון מבטלי ההיא גזרה, וחייס קדשא בריך הוא עלייהו דישראל. זפאין אינון צדיקייא, דעלייהו כתיב (ישעיה נח) ונחף יי תמיד וגו'.

וידבר העם באלהים ובמשה וגו'. (במדבר כא) פרשתא דא, באתר אחרא אסתליק, עם אינון מי מריבה דמשה ואהרן.

רבי יצחק פתח, (אסתר ה) ויהי ביום השלישי (דף קפ"ג ע"ב) ותלבש אסתר מלכות וגו'. מגלת אסתר ברוח הקדש נאמרה, ובגין כך כתובה בין הכתובים. ויהי ביום השלישי, דאתחלש חילא דגופא, והא קיימא ברוחא בלא גופא, פדין ותלבש אסתר מלכות. מאי מלכות. אי תימא בלבושי יקר וארגוונא, הא לאו הכי אקרי. אלא ותלבש אסתר מלכות, דאתלבשת במלכות עלאה קדישא, ודאי לבשה רוח הקדש.

מאי טעמא זכתה להאי אתר. בגין דנטרא פומה דלא לחוואה מדי. הדא הוא דכתיב, (אסתר ב) אין אסתר מגדת מולדתה. ואוליפנא כל מאן דנטיר פומיה ולישניה, זכי לאתלבשא ברוח דקודשא. וכל מאן דסטיר פומיה למלה בישא, הא ודאי ההוא מלה בישא עליה. (ס"א וא' לאו), ואי תימא הא נגעים, או צרעת, דמוקדן פחויא עליה, והא אוקמוה. וידבר העם באלהים ובמשה. דאמרו מלה בישא בקודשא ברוך הוא, וכתרגומו. ועם משה נצו. למה העליתונו, שוו כל אפיא

וידבר העם באלהים ובמשה, שאמרו דבר רע בקדוש ברוך הוא, וכתרגומו - ועם משה נצו.

שׁוֹיֵן בְּגִין כֶּף אֲזַדְמֵן לְגַבְיֵיהוּ חוּוֹיֵן, דְּמוֹקְדָן לֹון כְּאַשָּׁא, וְעֵייל אַשָּׁא לְמַעֲיֵיהוּ וְנַפְלִין מַתִּין, כְּמָה דְּאֵת אֲמַר וַיִּשְׁלַח יְיָ בְּעַם אֵת הַנְּחָשִׁים הַשְּׂרָפִים.

לְמָה הִעֲלִיתָנוּ, שְׁמוּ כֹל הַפְּנִים שְׁוֹת, בְּגִלָּל זֶה הַזְּדִמְנוּ לָהֶם נְחָשִׁים, שְׂשׁוּרְפִים אוֹתָם כְּאַשׁ וּמְכַנְסִים אֵשׁ לְמַעֲיָהֶם וְנוֹפְלִים מֵתִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּשְׁלַח ה' בְּעַם אֵת הַנְּחָשִׁים הַשְּׂרָפִים.

רַבִּי חֲזִיא אֲמַר, חוּוֹיֵן הוּוּ אַתְיֵין, מְלַחֲשָן בְּפוּמֵייהוּ, וְנִשְׁכִּין וּמַתִּין. מְאִי מְלַחֲשָן. כְּמָה דְּאֵת אֲמַר (קהלת י) אִם יִשׁוּף הַנְּחָשׁ בְּלוֹא לְחַשׁ. אַשָּׁא הוּוּ מְלַהֲטָן בְּפוּמֵייהוּ, וְנִשְׁכָן, וְשִׁדְיֵין אַשָּׁא בְּהוּ, וְאַתּוֹקְדָאן מַעֲיֵיהוּ וּמַתִּין וְהָא מְלִין אֵלִין אִסְתְּלָקוּ לְאַתָר אַחְרָא.

רַבִּי חֲזִיא אֲמַר, נְחָשִׁים הִיוּ בְּאִים, מְלַחֲשִׁים בְּפִיָּהֶם, וְנוֹשְׁכִים וּמַתִּים. מַה מְלַחֲשִׁים? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת י) אִם יִשׁוּף הַנְּחָשׁ בְּלוֹא לְחַשׁ. אֵשׁ הִיוּ מְלַהֲטִים בְּפִיָּהֶם, וְנוֹשְׁכִים וְזוֹרְקִים בְּהֶם אֵשׁ, וּמַעֲיָהֶם יוֹקְדִים וּמַתִּים. וְהָרִי דְבָרִים אֵלּוּ עָלוּ לְמַקּוֹם אַחֵר.

וּמִשֵּׁם בְּאֵרָה הוּא הַבְּאֵר. (במדבר כא) מְאִי שְׁנָא דְהַכָּא בְּאֵרָה, וּלְבַתֵּר בְּאֵר. אֵלָא בְּאֵרָה, לְבַתֵּר דְּמַתְּפַנְשֵׁי מִיָּא לְגוּ יִמָּא, וְנַחְתִּי לְתַתָּא. בְּאֵר, בְּשַׁעֲתָא דִּי צַחֲקָא מְלִיָּא לִיהַ. הִיא הַבְּאֵר, הוּא כְּתִיב וְרָזָא דָא, כְּמָה דְכְּתִיב, (במדבר יח) וְעַבְד הַלְוִי הוּא.

וּמִשֵּׁם בְּאֵרָה הוּא הַבְּאֵר. מַה שׁוֹנָה שְׁפָאן בְּאֵרָה וְאַחֵר כֶּף בְּאֵר? אֵלָא בְּאֵרָה, לְאַחֵר שְׁמַתְכַנְסִים הַמִּים לְתוֹף הַיָּם וְיוֹרְדִים לְמַטֵּה. בְּאֵר, בְּשַׁעֲתָא שְׂיִצְחָקָא מְמַלָּא אוֹתָם. הוּא הַבְּאֵר, הוּא כְּתוּב, וְסוּד זֶה כְּמוֹ שְׁכַתּוּב (במדבר יח) וְעַבְד הַלְוִי הוּא.

רַבִּי אַבָּא אֲמַר, בְּכָל אֲתָר הוּא, וְקָרִינָן הִיא, דִּכְר וְנוֹקְבָא כַחְדָּא. וּכְלָלָא עַלְאָה, ה' נוֹקְבָא, ו' דְּכַר, א' פְּלָלָא דְכָלָא. דְּהָא א' בְּשְׁלִימוֹ שְׂרִיא. זַכָּאִין אֵינּוֹן יִשְׂרָאֵל, אַף עַל גַּב דְּאֵינּוֹן לְתַתָּא, אֵינּוֹן אַחֲדָן בְּכָלָלָא עַלְאָה דְכָלָא, וּבְגִין כֶּף כְּתִיב (תהלים ק) הוּא עָשָׂנוּ וְלֹא אֲנַחְנוּ, בְּאַלְף כְּתִיב. פְּלָלָא דו"ה וְא' דְכָלִיל כְּלָא.

רַבִּי אַבָּא אֲמַר, בְּכָל מַקּוֹם הוּא, וְקוֹרְאִים הִיא - זְכָר וּנְקֵבָה כְּאַחְדָּא. וּכְלָל עֲלִיוֹן - ה' נְקֵבָה, ו' זְכָר, א' כָּלִל הַכֹּל, שְׁהָרִי א' בְּשְׁלָמוֹת שׁוֹרָה. אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל. אַף עַל גַּב שְׁהֵם לְמַטֵּה, הֵם אַחֲזִיזִים בְּכָלִל הַעֲלִיוֹן שֶׁל הַכֹּל, וּמִשׁוּם זֶה כְּתוּב (תהלים ק) הוּא עָשָׂנוּ וְלֹא אֲנַחְנוּ, בְּאַלְף כְּתוּב. כָּלִל שֶׁל ו"ה, וְא' שְׁכּוֹלֵל הַכֹּל.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אֲמַר, רוּחַ דְּמִיָּא, דָּא הוּא רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, דְּנִשְׁבַּב בְּקַדְמֵיתָא. כְּמָה דְּאֵת אֲמַר (שיר השירים ד) הַפִּיחִי גַנִּי, לְבַתֵּר נְזִלִין מִיָּא לְמַלְיָא לְהַ, (כְּלָא) הִדָּא הוּא דְכְּתִיב, (תהלים קמז) יֹשֵׁב רוּחוֹ יִזְלוּ מִיָּם. יֹשֵׁב רוּחוֹ בְּקַדְמֵיתָא, וּלְבַתֵּר יִזְלוּ מִיָּם. וְעַד לָא נִשְׁיב הָאִי רוּחָא, לָא נְזִלִין מִיָּא. מְאִי קָא מִשְׁמַע לָן, מִשְׁמַע דְּבַעֲי בְּכָלָא לְאַתְעָרָא מְלָה, בְּעוֹבְדָא אוּ בְּמְלָה, אוּ הַדְּכַר, בְּמַעֲשֵׂה אוּ בְּדַבְרָה, אוּ לְהִרְאוֹת כְּמִרְאֵה הַמַּעֲשֵׂה. וְכַאֲן,

רַבִּי שְׁמַעוֹן אֲמַר, רוּחַ הַמִּים זוּהִי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁנִּשְׁבְּבָה בְּהַתְּחִלָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר השירים ד) הַפִּיחִי גַנִּי. אַחֵר כֶּף נּוֹזְלִים מִיָּם לְמַלָּא אוֹתָהּ (כְּלָא), זֶהוּ שְׁכַתּוּב (תהלים קמז) יֹשֵׁב רוּחוֹ יִזְלוּ מִיָּם. יֹשֵׁב רוּחוֹ בְּהַתְּחִלָּה, וְאַחֵר כֶּף יִזְלוּ מִיָּם. וְעַד שֶׁלֹּא נּוֹשְׁבַת רוּחַ זוּ, לֹא נּוֹזְלִים מִיָּם. מַה בָּא לְהַשְׁמִיעֵנוּ? מִשְׁמִיעַ שְׁצַרְיָהּ כְּכֹל לְעוֹרֵר, עַד שְׁרוּחַ לֹא נּוֹשְׁבַת, לֹא נּוֹזְלִים

אליה מים לגבי אותה הרוח.
הוא הבאר, קוראים היא הבאר.
מה שונה שבהתחלה בארה וכאן
באר? אלא בהתחלה נקבה
לבדה, וכעת שאמר הוא - כלל
של זכר ונקבה - נקרא באר.
ובמקום שנמצא זכר, אפילו (מאה)
מלה נקבה, נקרא זכר לכל.

אשר אמר ה' למשה אסף את
העם, משום שבאר זו לא זזה
(באר) מהם. ואם תאמר, איך יכלו
לשאב ממנה כלם? אלא הוא
מוציא לשלשה עשר נחלים,
והמעין מתמלא ויוצא לכל
הצדדים, ואז היו ישראל בשעה
שחונים ורוצים מים, עומדים
עליה ואומרים שירה. ומה
אומרים? עלי באר. העלי מימך
להוציא מים לכל ולהיות משקים
ממך. וכן אומרים שבח של באר
זאת, באר חפרוה שרים וגו'. דבר
אמת היו אומרים, וכך הוא.

מבאן למדנו (בא ראח), כל מי
שרוצה לעורר דברים של מעלה,
בין במעשה בין בדבור - אם
אותו מעשה או אותו דבור לא
נעשה כראוי, לא מעורר דבר. כל
בני העולם הולכים לעורר בבית
הכנסת דבר שלמעלה, אבל
מעטים אלו שיודעים לעורר,
והקדוש ברוך הוא קרוב לכל
היודעים לקרא לו ולעורר הדבר
כראוי. אבל אם לא יודעים לקרא
לו, הוא אינו קרוב, שפנתוב (שם)
קמה) קרוב ה' לכל קראיו וגו'. מה
זה באמת? שיודעים לעורר דבר
אמת כראוי, וכן בכל.

גם כאן היו ישראל אומרים
דבורים אלה, דברי אמת, כדי
לעורר באר הזאת ולהשקותם
לישראל, ועד שאומרים מלים
אלו, לא מתעוררת. וכן אפילו

לאתחזאה כחיזו דעובדא. והכא, עד דרוחא
לא נשיב, לא נזלין מיא לגביה דההוא רוח.
הוא הבאר, היא הבאר קרינן, מאי שנא
בקדמיתא בארה, והשתא באר, אלא
בקדמיתא נוקבא בלחודהא, והשתא דקאמר
הוא, כללא דדכר ונוקבא, אקרי באר. ובאתר
דאשתכח דכר, אפילו (מאה) מלה נוקבא, דכר
קרינן לכלא.

אשר אמר יי למשה אסף את העם, בגין
דהאי באר לא אעדי (באר) מנייהו. ואי
תימא, היך יכלין לשאבא מניה כלא, אלא
איהו נפיק לתליסר נחלין, ונביע אתמלי ונפיק
לכל סטרין, וכדין הוו ישראל בשעתא דשארן
ובעין מיא, קיימין עליה, ואמרי שירתא. ומה
אמרי, עלי באר. סלקי מימך, לאנפקא מיין
לכלא, ולאשתקאה מנך. וכן אמרי תושבחתא
דהאי באר, באר חפרוה שרים וגו'. מלה
קשוט הוו אמרי, וכך הוא.

מהבא אוליפנא (ג"א תא חוי), כל מאן דבעי
לאתערא מלין דלעילא, בין בעובדא
בין במלה. אי ההוא עובדא, או ההוא מלה,
לא אתעביד כדקא יאות, לא אתער מדי. כל
בני עלמא אזלין לבי כנישתא לאתערא מלה
דלעילא, אבל זעירין אינון דינדעין לאתערא,
וקודשא בריה הוא קריב לכלא דינדעי למקרי
ליה ולאתערא מלה כדקא יאות, אבל אי לא
ינדעי למקרי ליה, לאו איהו קריב, דכתיב (תהלים
קמה) קרוב יי לכל קוראיו וגו'. מאי באמת.
דינדעי לאתערא מלה דקשוט כדקא יאות, וכן
בכלא.

אוף הכא, הוו אמרי ישראל הני מלין, מלין
דקשוט, בגין לאתערא (דף קפ"ד ע"א) להאי

בירא, ולאשתקאה לון לישראל, ועד דאמרי הני מלי לא אתער. וכן אפילו

באותם מכשפי העולם
שמשפמשים במינים רעים, עד
שעושים מעשיהם של אמת
אליהם - אם לא אומרים דברי
אמת בשביל להמשיך אותם
בגונים אלו שרוצים, לא
מתעוררים לגביהם. ואפלו
שצווחים כל היום בדברים
אחרים או במעשה אחר, לא
מושכים אותם אליהם לעולמים
ולא מתעוררים אליהם.

בא וראה, כתוב (מלכים א-יח)
ויקראו בשם הבעל וגו'. מה
הטעם? אחד, שאין רשות באותו
בעל בזה. ועוד, שהדברים לא
מכשירים ביניהם, והשפיתם
הקדוש ברוך הוא מהם. זהו
שכתוב (ש) ואתה הסבת את לבם
אחרנית. אשריהם הצדיקים
שיודעים לקרא לרבונו כראוי.

אמר רבי שמעון, פאן צריך
לגלות דבר. בא וראה, כל מי
שיודע לסדר מעשה כראוי ולסדר
דברים כראוי, זה בודאי מעורר
את הקדוש ברוך הוא להמשיך
דברים עליונים שמכשרים. (ואם
לא, לא יכשר להם). ולא הכשר להם.
אם כן, כל העולם יודעים לסדר
מעשה ולסדר דברים, מה
חשיבות הצדיקים שיודעים עקר
הדבר והמעשה, ויודעים לכוון לב
ורצון יותר מאלו האחרים שלא
יודעים כל כן?

א"א אלה שלא יודעים עקר
המעשה כל זה, אלא סדור
בעלמא ולא יותר, מושכים
עליהם משיכות שאחר כתפי
הקדוש ברוך הוא שלא טס
באור, שהשגחה נקרא.

וא"ה שיודעים ומכוונים לב
ורצון, מוציאים ברכות ממקום
המחשבה, ויוצאים בכל הגזעים
והשרשים בדרך ישר כראוי, עד
אשרי חלקם, שהרי הקדוש ברוך

באינון חרשי עלמא, דמשפמשי בזינין בישין,
עד דעבדי עובדוי דקשוט לגבייהו, אי לא
אמרו מלי דקשוט, בגין לאמשכא לון בהני
גווגי דבעיין, לא מתערין לגבייהו, ואפילו
דצווחי כל יומא במלין אחרנין, או בעובדא
אחרא, לא משכין לון לגבייהו לעלמין, ולא
מתערין לקבלייהו.

הא חזי, כתיב, (מלכים א יח) ויקראו בשם הבעל
וגו'. מאי טעמא. חד דלאו רשו בההוא
בעל בהאי. ועוד דמלין לא מתפשרן בינייהו,
ואנשי לון קדשא בריהו הוא מנהון. ה"א הוא
דכתיב, (מלכים א יח) ואתה הסבת את לבם אחרנית.
זכאין אינון צדיקייא, דינדיעי למקרי למאריהון
בדקא יאות.

אמר רבי שמעון, הכא בעינא לגלאה מלה.
תא חזי, כל מאן דינדיע לסדרא עובדא
כדקא יאות, ולסדרא מלין בדקא יאות, הא
ודאי מתערי לקודשא בריהו הוא, לאמשכא
מלין עלאין דמתפשרן. (ס"א ואי לא, לא אתכשר לגבייהו).
ולא אכשר לגבייהו אי הכי כל עלמא ידעי
לסדרא עובדא, ולסדרא מלין, מאי חשיבו
דלהון דצדיקייא, דינדיעי עקרא דמלה ועובדא,
וינדיעי לכוונא לבא ורעותא, יתיר מאלין
אחרנין, דלא ידעי כל כן.

א"א אלין דלא ידעי עקרא דעובדא כולי האי,
אלא סדורא בעלמא ולא יתיר, משכין
עלייהו משיכו דבתר כתפוי דקודשא בריהו
הוא, דלא טס באורא דשגיהו אקרי.

וא"יין דינדיעי ומכווני לבא ורעותא, מפקי
ברכאן מאתר דמחשבה, ונפקי בכל
גזעין ושרשין בארע מישר בדקא יאות, עד
דמתברכאן עלאין ותתאין, ושמא קדישא
שמתברכים עליונים ותחתונים, ושם הקדוש מתברך על ידם.

הוא קרוב אליהם ומזמן כנגדם. בשעה שקוראים לו הוא מזמן אליהם. בשעה שהם בצרה הוא אצלם. הוא מכבד אותם בעולם הזה ובעולם הבא. זהו שכתוב (תהלים צא) כי בי חשק ואפליטהו אשגבהו כי ידע שמי.

וַיֹּאמֶר ה' אֵל מֹשֶׁה אֵל תִּירָא אֶת־וַיֹּאמֶר רַבִּי יְהוּדָה פֶּתַח, (משלי לא) לא תירא לבית מושלג כי כל ביתה לבש שנים. בא וראה, פנסת ישראל יונקת משני צדדים, פעת ברחמים, פעת בדין. פשוצה לינק ברחמים, נמצא מקום להתישב בו. פשוצה לינק בדין, מקום נמצא להתישב בו ולשרות עליו, שפך הוא בכל מקום - לא שורה דבר שלמעלה עד שנמצא מקום לשרות עליו. ועל כן פנסת ישראל לא תירא לביתה משלג, מה הטעם? משום שכל ביתה לבש שנים, לא שורה זה אלא בזה, לכן באדם ואדם בלבן, והרי פשוטה. (בא ראה, פתוב) וַיֹּאמֶר ה' אֵל מֹשֶׁה אֵל תִּירָא אֶת־וַיֹּאמֶר שְׁנֵי אוֹתוֹ הֵם שְׁלָמִים (אותו). שני אותו הם שלמים פתורה בשני ווי"ם, אחד זה, ואחד - (דברים כב) עד דרש אחיד אתו (אותו). מה הטעם? משום שהם אות ממש. עד דרש אחיד (אחיד ממש) אתו (אותו), שצריך לפרש את אותו האות של אותה אבדה. גם כן אותו הזה, זה עוג שנדבק באברהם, ומאנשי ביתו הזה, וכשנמול אברהם מה כתוב? (בראשית יז) וכל אנשי ביתו וגו'. זה עוג שנמול עמו וקבל את הקדוש הזה. פיון שראה עוג שישאל מתקרבים אליו, אמר: הרי ודאי אני הקדמתי זכות שעומדת להם, וזה שם למולו.

עלֹאָה מִתְּבַרְךְ עַל יְדִיהוֹן. זַפָּאָה חוֹלְקִיהוֹן. דְּהָא קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָרִיב לְגַבִּיהוֹן, וְזַמִּין לְקַבְּלִיהוֹן, בְּשַׁעֲתָא דְקָאוֹן לִיה, הוּא זַמִּין לֹן. בְּשַׁעֲתָא דְאִינוֹן בְּעָאקוּ, הוּא לְגַבִּייהוּ, הוּא אוֹקִיר לֹן בְּעֵלְמָא דִין וּבְעֵלְמָא דְאִתִּי, הָדָא הוּא דְכְתִיב, (תהלים צא) כִּי בִי חֶשֶׁק וְאֶפְלִטָהוּ אֲשַׁגְּבֶהוּ כִּי יִדַע שְׁמִי.

וַיֹּאמֶר יי אֵל מֹשֶׁה אֵל תִּירָא אֶת־וַיֹּאמֶר רַבִּי יְהוּדָה פֶּתַח, (משלי לא) לא תירא לביתה משלג כי כל ביתה לבוש שנים. תא חזי, פנסת ישראל ינקא מתרי סטרי, השתא ברחמי, השתא בדינא. פד בעיא לינקא ברחמי, אשתכח אתר לאתישבא ביה. פד בעי לינקא בדינא, אתר אשתכח לאתישבא ביה, ולמשרי עלוהי, דהכי הוא בכל אתר, לא שארי מלה דלעילא, עד דאשתכח אתר למשרי עלוי. ועל דא, פנסת ישראל לא תירא לביתה משלג, מאי טעמא, בגין דכל ביתא לבוש שנים. לא שריא האי, אלא בהאי חנור בסומק, וסומק בחנור. והא אוקמוה. (תא חזי, פתיב).

וַיֹּאמֶר יי אֵל מֹשֶׁה אֵל תִּירָא אֶת־וַיֹּאמֶר אִינוֹן שְׁלִימִין בְּאוֹרֵייתָא בְּתִרִין וְוִי"ן, חד דא, וחד, (דברים כב) עד דרוש אחיד אתו. מאי טעמא. בגין דאינון אות ממש. עד דרוש אחיד (אחיד ממש) אתו, דבעי לפרשא ההוא אות, דההוא אבידה.

אוֹף הָכָא דִין אוֹתוֹ, דָּא עוּג, דְּאִתְדַבֵּק בְּאַבְרָהָם, וּמֵאֲנָשֵׁי בֵיתֵיהּ הָוָה, וְכַד אֲתַגְזֵר אַבְרָהָם מֵה פְתִיב, וְכַל אֲנָשֵׁי בֵיתוֹ וְגו' . דָּא עוּג דְּאֲתַגְזֵר עִמִּיהּ, וְקַבִּיל הָאִי אֶת קַדִּישָׁא, פִּיּוֹן דְּחָמָא עוּג דִּישְׂרָאֵל מְקַרְבִּין גַּבִּיהּ, אָמַר הָא וְדָאִי אָנָּא אֶקְדִּימָנָא זְכוּתָא דְקָאִים לֹן, וְדָא שְׁנֵי לְקַבְּלִיהּ.

באותה שעה פחד משה, איך יכול לעקר רשם שרשם אברהם? אמר, בודאי הימין שלי מת, שהרי הימין צריך לזה. אם נאמר הרי אלעזר - ימין הלבנה הוא ולא ימיני. והאות הזה לימין הוא, שאברהם הוא לימין.

מיד אמר הקדוש ברוך הוא, אל תירא אתו. אל תירא את אותו האות שלו, ואפלו לימין לא צריך. פי בידך נתתי. שמאלך תעקר אותו מהעולם, שהרי הוא פגם הרשם שלו, ומי שפוגם אות זו ראוי להעקר מהעולם, כל שפן שמאל שלך, שהיא ידך, יעקר אותו מהעולם, בגלל זה נעקר מהעולם. ואפלו שהוא תקיף מבני הגבורים ורצה להשמיד את ישראל, נפל בידי משה והשמיד. בגרר זה הפל השמידו ישראל, בניו וכל עמו וכל אשר לו, כמו שכתוב ויכו אתו ואת בניו ואת כל עמו, וכתוב (דברים ב) ונח אתו ואת בנו. בנו פתוב, חסר יו"ד, וקוראים בניו, והרי פרושהו החברים.

אשריהם ישראל שמשה הנביא היה ביניהם, שבגללו עשה להם הקדוש ברוך הוא כל האותו הללו, ופרשוהו. והקדוש ברוך הוא לא גזר בריתו עם שאר העמים להתקשר בו, אלא עם ישראל, שהם בני אברהם, שכתוב בו (בראשית יז) ובין זרעך אחריו לדורתם לברית עולם. וכתוב (ישעיה נט) ואני זאת בריתי אותם אמר ה' רוחי אשר עליך וגו', לא ימוש מפיה וגו'. ברוך ה' לעולם אמן ואמן

בזה שעתא דחיל משה, היך יכול לאעקרא רשימא דרשים אברהם. אמר, ודאי הא ימינא דילי מית, דהא ימינא בעיא להאי. אי נימא הא אלעזר, ימינא דסיהרא הוא, ולא דילי. והאי את לימינא הוא, דאברהם לימינא הוא.

מיד אמר קדשא ברוך הוא, אל תירא אותו, לא תדחל לה הוא את דיליה, ואפילו לימינא לא אצטריך. פי בידך נתתי. שמאלך דילך יעקר ליה מעלמא, דהא הוא פגים רשימא דיליה, ומאן דפגים להאי את, אתחזי לאתעקרא מעלמא, כל שפן שמאלך דילך, דאיהו ידך, יעקר ליה מעלמא, בגין כן (ד' קפ"ד ע"ב) אתעקר מעלמא, ואפילו דאיהו תקיפא מבני גבריאי, ובקעא לשיצאה להו לישראל, נפל בידיה דמשה ואשתאי.

בגין כן פלא שציאו ישראל בנוי וכל עמיה, וכל דיליה. כמה דכתיב, ויכו אותו ואת בניו ואת כל עמו וכתוב, ונח אתו ואת בנו. בנו פתיב חסר יו"ד, וקרינן בניו, והא אוקמוה חבריאי.

ובאין אינון ישראל, דמשה נביאה הוה בינייהו, דבגיניה עביד לון קדשא ברוך הוא כל הני אתוון, ואוקמוהו. וקודשא ברוך הוא לא גזר קיימיה עם שאר עמין לאתקשרא ביה, אלא עם ישראל, דאינון בנוי דאברהם, דכתיב בו (בראשית יז) ובין זרעך אחריו לדורתם ברית עולם. וכתוב (ישעיה נט) ואני זאת בריתי אותם אמר יי רוחי אשר עליך וגו'. לא ימוש מפיה וגו'. ברוך יי לעולם אמן ואמן.

פֶּרֶשֶׁת בְּלָק

(דף קפ"ד ע"ב)

פֶּרֶשֶׁת בְּלָק

וַיֵּרָא בְּלָק בֶּן צְפוּר וְגו'. רבי שמעון אמר, וירא, איזו ראיה ראה? ודאי ראיה ממש ראה במשקוף החכמה, וראה בעיניו. ראה במשקוף החכמה, כמו שכתוב (בראשית כו) וישקף אבימלך מלך פלשתים בעד החלון. מה זה בעד החלון? כמו שנאמר (שופטים ה) בעד החלון נשקפה ותיבב אם סיסרא. (אלא) (ודאי) חלון החכמה של ונבות שולי הפוככים, והם חלוני החכמה. ויש חלון אחד שכל החכמה שורה בו, ובו רואה מי שרואה בעקר החכמה. אף כאן וירא בלק, בחכמתא דיליה.

בן צפור, כמו שאמרו. אבל בן צפור ממש, שהרי כשפיו היו בכמה מינים של אותה צפור. לוקח צפור, מכשפש בעשב, מפרית באויר, עושה מעשים ולוחש לחשים, ואותה צפור היתה באה ואותו עשב בפיה, (פורחת באויר) מצפצפת לפניו. ומכניסה בכלוב אחד. מקטר קטרת לפניו, ומודיעה לו כמה דברים. עושה כשפיו, והעוף מצפצף, פורח וטס אצל גלוי עינים ומודיע לו, והוא בא. וכל דכרו באותה צפור היו.

יום אחד עשה מעשיו, ולקח אותה צפור, ופרחה והלכה והתעפכה ולא באה. היה מצטער בנפשו. עד שהגיעה, ראה שלהבת אש אחת טסה אחריה ושורפת בנפיה. אז ראה מה שראה, ופחד מלפני ישראל. מה שמה של אותה צפור? ידו"ע. וכל אלו שמשמים ויודעים להשתמש בצפור הזו, לא יודעים כשפיה כמו שבלק ידע.

וכל החכמה שידע, באותה צפור

וַיֵּרָא בְּלָק בֶּן צְפוּר וְגו'. (במדבר כב) רבי שמעון אמר, וירא, מאי ראיה חמא. ראיה ודאי ממש חמא במשקופא דחכמתא, וחמא בעיניו. חמא במשקופא דחכמתא, כמה דכתיב, (בראשית כו) וישקף אבימלך מלך פלשתים בעד החלון. מאי בעד החלון. כמה דאת אמר (שופטים ה) בעד החלון נשקפה ותיבב אם סיסרא (אלא) (ס"א ודאי) חלון דחכמתא דזנבי שוליהון דככביא, ואינון חלוני דחכמתא. וחד חלון אית דכל חכמתא ביה שריא, ובה חמי מאן דחמי בעקרא דחכמתא. אוף הכא וירא בלק, בחכמתא דיליה.

בן צפור, כמה דאמרו. אבל בן צפור ממש, דהא חרשוי הוו בכמה זינין דההוא צפור, נטיל צפור, מכשפש בעשבא, מפרח באוירא. עביד עובדין ולחיש לחישי, וההוא צפור הוה אתי, וההוא עשבא בפומיה, (ס"א מפרח באוירא) מצפצפא קמיה. ואעיל ליה בכלוב חד. מקטר קטרתין קמיה, ואיהו אודע ליה כמה מלין. עביד חרשוי, ומצפצפא עופא, ופרח וטס לגבי גלוי עינים, ואודע ליה. ואיהו אתי. וכל מלוי בההוא צפור הוו.

וימא חד עבד עובדוי, ונטיל ההוא צפור, ופרח ואזל ואתעכב, ולא אתא. הוה מצטער בנפשיה. עד דאתא, חמא חד שלהובא דאשא דטס אבתריה, ואוקיד גדפוי. פדין חמא מה דחמא, ודחיל מקמיהו דישראל. מה שמיה דההוא צפור. ידו"ע. וכל אינון דמשמשי וידעי לשמשא בההוא צפור, לא ידעין חרשוי, כמה דהוה ידע בלק.

ובר חכמתא דהוה ידע, בההוא צפור הוה

היה יודע. וכך היה עושה: גוחן לפניה ומקטר קטרת, מכסה ראשו וגוחן ואומר. הוא אומר העם, והצפור משיבה ישראל. הוא אומר מאד, והצפור משיבה רב, על שום הגדול העליון שהולך אתם. שבעים פעמים צפצפו זה וזה. הוא אומר דל, והצפור אומרת גדול. ואז פחד, שכתוב ויגר מואב מפני העם מאד כי רב הוא. רב הוא בודאי. ובמני הכשפים (של קסרי"א) של קסדי"א"ל (נ"א פשי"א"ל) הראשון מצאנו, שצפור זו היו עושים לו בזמנים ידועים מכסף מערב בזהב. ראש מזהב, פה מכסף, כנפים מנחשת קלל מערכת בכסף, גוף מזהב, נקדות של הנוצות בכסף, רגלים מזהב. ושמים בפה לשון של אותה צפור ידו"ע.

ושמים אותה צפור בחלון אחד, ופותחים חלונות מול השמש, ובלילה פותחים חלונות ללבנה, מקטרים קטרת ועושים כשפים, ומשביעים את השמש, ובלילה משביעים את הלבנה, ואת זה עושים שבעה ימים. מכאן והלאה אותה לשון מכשפשת בפה של אותה צפור, נוקדים אותה לשון במחט זהב והיא מדברת גדולות מעצמה, והכל היה יודע בלק מצפור זו (ידא). לכן בן צפור, ומשום זה ראה מה שאיש אחר לא יכול לדעת ולא יכול לראות.

בתוב (תהלים סח) אומר ה' מפשן אשיב אשיב ממצלות ים. יש לנו לשים לב לאמונת הקדוש ברוך הוא, שכל דבריו דברי אמת ואמונה רבה. שפיון שאומר דבר, הכל נעשה. וזה האיש דוחק הלב, ואומר: לכמה שנים ולכמה מלאים כבודו, כן זה. דבריו אדם

ידע. והכי הוה עביד. גחין קמיה, וקטיר קטרפתא חפי רישיה, וגחין ואמר. איהו אמר העם, וצפרא אתיב ישראל, איהו אמר מאד, וצפרא אתיב רב. על שום רב עלאה דאזיל בהו. שבעין זמנין צפצפו דא ודא. איהו אמר דל, וצפרא אמר רב. כדין דחיל, דכתיב ויגר מואב מפני העם מאד פי רב הוא, רב הוא ודאי.

ובזני חרשין (כ"א דקסרי"א"ל) דקסדי"א"ל (נ"א דכשדי"א"ל) קדמאה, אשפחן, דצפרא דא הו עבדין ליה בזמנין ידיעו, מכסף מערב בדהבא, רישא דדהבא. פומא דכסף. גדפוי מנחשת קלל מערב בכסף. גופא דדהבא, נקודין דנוצי בכסף. רגלין דדהבא. ושוין בפומא לישן דההוא צפור ידו"ע.

ושון לההוא צפרא בחלון חד. ופתחין פוין לקבל שמשא. ובליילא פתחין פוין לסיהרא. מקטרין קטרתינ, ועבדין חרשין, ואומאן לשמשא. ובליילא אומאן לסיהרא, (דף קפ"ה ע"א) ודא עבדין שבעה יומין. מכאן ולהלאה, ההוא לישנא מכשפשא בפומא דההוא צפרא, נקדין לההוא לישנא במחטא דדהבא, והיא ממללא רברבן מגרמה, וכלא הוה ידע בלק בצפור דא (ידא). על דא בן צפור, ובגין כן חמא, מה דבר נש אחרא לא יכיל למנדע, ולא יכיל למחמי.

בתוב (תהלים סח) אומר יי מפשן אשיב אשיב ממצלות ים. אית לן לשוואה לבא למיהימנותא דקודשא בריך הוא, דכל מלוי מלי קשוט, ומיהימנותא סגיא. דכיון דמלה אמר, כלא אתעביד, ודא בר נש דחיק לבא, ואמר לכמה שנין, ולכמה זמנין ישתלים דא, זמנים ישפלים זה, שהוא כן. כפי גדלתו, שכל העולמות

בַּר חָמוּ גְבוּרְתָא דְמִשָּׁה, וְשִׁלְהוּבָא דְמַלְכוּ, אָמְרוּ כִּי אֵשׁ יֵצֵא מִחֻשְׁבוֹן לְהִבָּה מִקְרִית סִיחוּן. כִּי אֵשׁ יֵצֵא מִחֻשְׁבוֹן לְהִבָּה מִקְרִית סִיחוּן. דְּהָא קְרִית סִיחוּן חֻשְׁבוֹן הָוָה, דְּכִתְיִב כִּי חֻשְׁבוֹן עִיר סִיחוּן מִלְּךָ הָאֲמֹרִי.

אֲרָא, שִׁלְהוּבָא דְמַלְכוּ שְׁמִיא נֶפֶק, וְחָרִיב כְּלָא. בְּשַׁעְתָּא דְאִינוּן אֲמַרִין תְּבַנָּה וְתַכּוּנָן עִיר סִיחוּן סִתָּם, וְלֹא אָמְרוּ חֻשְׁבוֹן, דְּחֻשְׁבוֹן דְּבַגִּין כְּפִי יִתְבַּנֵּי לְמוֹתְבָא דְאֲמֹרָא, כְּדִין אֲתִיבוּ וְאָמְרוּ, לֹא יִכְיִלְנָא. מְאִי טַעְמָא. בְּגִין דְּכָל אֲרַחֲיִין וְשְׂבִילִין אִסְתְּתְמוּ בְּתַקְפָּא דְרַב עֲלָאָה דְלְהוֹן. אִי נְהִדֵר וְנִימָא וְנִדְפֵר חֻשְׁבוֹן דְתַבְנָה, הָא אֵשׁ יֵצֵא מִחֻשְׁבוֹן. אִי נְהִדֵר וְנִימָא (סָתָם) קְרִית סִיחוּן, הָא לְהִבָּה יֵצֵא מִקְרִית סִיחוּן וְדָאִי. כִּי יֵצֵא דְהִיָּא שִׁלְהוּבָא דְאֲשָׁא שְׂרִיא תַמָּן עֲלָה, לִית מָאן דְיִכְיִל לָהּ לְאִהְדָרָא לָהּ לְיוֹשְׁנָה, דְהָא מִכָּל סְטָרִין לִית לָן רִשׁוּ.

מִכָּאֵן וְלְהִלָּאָה אוֹי לָךְ מוֹאֵב, דְהָא הָוָה דְהוּא דְהוּא מְגַן עֲלֵךְ, אֲתַפֵּר. וּבְגִין כְּפִי מוֹאֵב כִּי רַב הוּא. דְהָא כְּדִין אִיהוּ הָוָה רַב, וְרַב הָוָה זְעִיר, דְכִתְיִב (עוּבְדִיָּה א) הִנֵּה קָטָן נִתְתִיף בְּגוֹיִם. וְיִשְׂרָאֵל הָוָה רַב בְּאֲתֵר עֲשׂוּ, דְכִתְיִב בֵּיהּ וְרַב. מְאִי טַעְמָא. בְּגִין דְחָמוּ דְשִׁלְטוּ יִשְׂרָאֵל, עֵילָא וְתַתָּא. דְכִתְיִב אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה יִשְׂרָאֵל לְאֲמֹרִי. אֲשֶׁר עָשָׂה יִשְׂרָאֵל מִיבְעֵי לִיהּ, מְאִי אֵת כָּל. לְאִסְגָּאָה עֵילָא וְתַתָּא, עֵילָא, דְאֲפִילוּ מְשִׁלְטִינְיָהוֹן רַבְרַבִּין וְשִׁלְטָנִין דְלְעֵילָא. וְאֲפִילוּ מְשִׁלְטִינְיָהוֹן רַבְרַבִּין וְשִׁלְטָנִין דְלְתַתָּא. וְעַל דָּא אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה. וְעַל דָּא כִּי רַב הוּא, שְׁלַמְעֵלָה, וְאֲפִילוּ מְשִׁלְטִינְיָהֶם הַגְּדוֹלִים וְהַשְּׁלִיטִים שְׁלַמְעֵלָה.

בְּשָׂרָא גְבוּרַת מִשָּׁה וְשִׁלְהִבָּת הַמְלָכוֹת, אָמְרוּ, כִּי אֵשׁ יֵצֵא מִחֻשְׁבוֹן לְהִבָּה מִקְרִית סִיחוּן. כִּי יֵצֵא מִחֻשְׁבוֹן לְהִבָּה מִקְרִית סִיחוּן. דְּהָא קְרִית סִיחוּן חֻשְׁבוֹן הָוָה, דְּכִתְיִב כִּי חֻשְׁבוֹן עִיר סִיחוּן מִלְּךָ הָאֲמֹרִי?

אֲרָא, שִׁלְהִבָּת שֶׁל מַלְכוּת הַשְּׁמַיִם יֵצֵא וְהַחֲרִיבָה הַכֹּל. בְּשַׁעְתָּא שְׁאֲמְרוּ תְבַנָּה וְתַכּוּנָן עִיר סִיחוּן סִתָּם, וְלֹא אָמְרוּ חֻשְׁבוֹן, שְׁחֻשְׁבוּ שְׁבַגְלָל זֶה תְבַנָּה לְמוֹשְׁבַת הָאֲמֹרִי, אִזּוּ הַשִּׁיבוּ וְאָמְרוּ לֹא יִכְוִלִים. מַה הַטַּעַם? מִשׁוּם שְׁכָל הַדְרָכִים וְהַשְּׂבִילִים נִסְתְּמוּ בְעֲצַמַת הַגְּדוֹל הַעֲלִיּוֹן שֶׁלָּהֶם. אִם נִחְזֹר וְנִאֲמַר וְנִזְכֹּר חֻשְׁבוֹן שְׁתַּבְנָה, הֲרִי אֵשׁ יֵצֵא מִחֻשְׁבוֹן. אִם נִחְזֹר וְנִאֲמַר (סָתָם) קְרִית סִיחוּן, הֲרִי לְהִבָּה יֵצֵא מִקְרִית סִיחוּן וְדָאִי. כִּי יֵצֵא שְׁאִוְתָה שִׁלְהִבָּת אֵשׁ שְׂרִתָּה שֶׁעָלֶיהָ, אִין מִי שִׁיכּוֹל לָהּ לְהַחֲזִירָה מִיִּשְׁנָה, שְׁהֲרִי מִכָּל הַצְּדָדִים אִין לְנוּ רִשׁוּת.

מִכָּאֵן וְהִלָּאָה - אוֹי לָךְ מוֹאֵב, שְׁהֲרִי אוֹתוֹ שְׁהַגֵּן עֲלֶיךָ נִשְׁפֵר. וּמִשׁוּם זֶה, כִּי יֵצֵא שְׂרָאָה מוֹאֵב שְׁמַגְנוּ נִשְׁפֵר, אִזּוּ וְיִגְר מוֹאֵב מִפְּנֵי הָעַם מָאֵד. מַה זֶה מָאֵד? יוֹתֵר מִהַמּוֹת.

כִּי רַב הוּא. שְׁהֲרִי אִזּוּ הוּא הִיָּה גְדוֹל, וְגְדוֹל הִיָּה קָטָן, שְׁכַתּוּב (עוּבְדִיָּה א) הִנֵּה קָטָן נִתְתִיף בְּגוֹיִם. וְיִשְׂרָאֵל הִיָּה גְדוֹל בְּמַקּוֹם שֶׁל עֲשׂוּ, שְׁכַתּוּב בּוֹ וְרַב. מַה הַטַּעַם? מִשׁוּם שְׁרָאוּ שְׁשִׁלְטוּ יִשְׂרָאֵל לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, שְׁכַתּוּב אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה יִשְׂרָאֵל לְאֲמֹרִי. אֲשֶׁר עָשָׂה יִשְׂרָאֵל הִיָּה צָרִיף לוֹ לְכַתֵּב, מַה זֶה אֵת כָּל? לְרַבּוֹת מַעְלָה וּמַטָּה. מַעְלָה, שְׁאֲפִלוּ מְשִׁלְטִינְיָהֶם הַגְּדוֹלִים וְהַשְּׁלִיטִים וְלַכֵּן אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה. וְלַכֵּן כִּי

בְּאַתֵּר דְּרַב בּוּכְרָא קְדִישָׁא, דְּכְתִיב, (שמות ד) בְּנֵי
בְּכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל.

וְאִי תִימָא דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בְּעַא הָכִי, וְלֹא
מִן דִּינָא. תָּא חֲזִי, עֲשׂו קְלִיפָה הוּה, וְסִטְרָא
אַחְרָא הוּה. פִּיּוֹן (דף קפ"ה ע"ב) דְּנִפְק קְלִיפָה
וְאַתְעֵבֵר, הָא מוּחָא שְׂכִיחָא (שפּתְחָה), עֲרֵלָה
קְדַמָּא קְאִי לְבַר. בְּרִית אִיהוּ (ס"א רב ועלמא)
וְיִקְרָא מְכַלָּא, וְאִיהוּ אַתְגְּלִי לְבַתֵּר.

וַיֹּאמֶר מוֹאֵב אֶל זַקְנֵי מְדִיָּן עֲתָה יִלְחָכוּ וְגו' .
(במדבר כב) רַבִּי חֲזִיא פְתַח, (זכריה א) וַיִּרְאֵנִי
אֶת יְהוֹשֻׁעַ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל עוֹמֵד לְפָנַי מִלְּאֶפֶד יְיָ
וְגו'. כִּמְה אִית לִיה לְבַר נָש, לְאַסְתִּמְרָא
אוֹרְחוֹי כְּהַאי עֲלָמָא, וְלִמְהַךְ בְּאַרְחָ קְשׁוּט.
בְּגִין דְּכָל עוֹבְדוֹי דְּבַר נָש פְּתִיבִין קָמִי מִלְּפָא,
וְרִשְׁמִינְ קָמִיה, וְכִלְהוּ בְּמִנְיָנָא. נְטוּרֵי תְרַעֵי
קָיִמִין וְסִהֲדִין, קָיִמִי וְתַבְעֵי דִינָא תְרִיסִין.
וְדִינָא קָיִמָא לְקַבְּלָא סִהֲדוּתָא, וְאַיְנוֹן דְּטַעֲנוּ
טַעֲנָתָא מְרַחֲשָׁן, וְלֹא יִדְיעַ אִי יִהְיוּן מִימִינָא,
וְאִם יִשְׁמְאַלוּן מִשְׁמָא לָא.

דְּהָא פִּד רִוְחֵי בְּנֵי נָשָׁא נְפָקִי מֵהַאי עֲלָמָא,
כִּמְה אִינּוֹן מְקַטְרְגִין דְּקָיִמִין קָמִיִּיהוּ,
וְכַרוּזִין נְפָקִין הֵן לְטַב הֵן לְבִישׁ, כְּפּוּם מַה
דְּנִפִּיק מִן דִּינָא. דְּתַנְיָא, בְּכִמְה דִּינִין אַתְדִּין בַּר
נָש בְּהַאי עֲלָמָא, בֵּין בְּחִיּוּי, בֵּין לְבַתֵּר. דְּהָא
כָּל מְלוֹי בְּדִינָא אִינּוֹן. וְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא תְדִיר
בְּרַחֲמֵנוּ, וְרַחֲמוֹי עַל כְּלָא, וְלֹא בְעֵי לְדִינָא
בְּנֵי נָשָׁא כְּפּוּם עוֹבְדֵיהוֹן, דְּהָכִי אָמַר דְּוֹד, (תהלים
קל) אִם עוֹנוֹת תִּשְׁמֹר יְהִי אֲדוֹנִי מִי יַעֲמוּד. הָכָא
אִית לְאַסְתִּמְרָא, פִּיּוֹן דְּאָמַר אִם עוֹנוֹת תִּשְׁמֹר
י"ה, אָמַאי יי (ד"א אֲדִינִי).

אַדָּא, תִּלְת דְּרַגִּין דְּרַחֲמֵי אֲדַכְּר דְּוֹד הָכָא. אִם
עוֹנוֹת תִּשְׁמֹר יְהִי, אִם חוֹבִין סְגִיאוּ, עַד
דְּסִלְקִין לְעִילָא לְגַבֵּי אַבָּא וְאַמָּא, הָא יי (ד"א

רב הוא, במקום שגדול כבוד
קדוש, שכתוב (שמות ד) בני בכרי
ישראל.

ואם תאמר שהקדוש ברוך הוא
רצה כך ולא מן הדין - בא וראה.
עשו קלפה היה וצד אחר היה.
פיון שיצאה קלפה והעברה, הרי
המת מצוי (שפחה), ערלה ראשונה
עומדת בחוץ. ברית היא (גדולה
ועליונה) ונכבדה מהכל, והיא
מתגלה אחר כך.

ויאמר מואב אל זקני מדין עתה
ילחכו וגו'. רבי חייא פתח, (זכריה
א) ויראני את יהושע הכהן הגדול
עמד לפני מלאך ה' וגו'. כמה יש
לו לאדם לשמר דרכיו בעולם
הזה וללכת בדרך אמת, משום
שכל מעשי האדם כתובים לפני
המלאך ורשומים לפניו, וכלם
במנין. שומרי השערים עומדים
ומעידים, עומדים ותובעים דינים
צורקים. והדין עומד לקבל
עדות, ואותם שטוענים טענות
מרחשים, ולא יודעים אם ילכו
מימין, אם ישמאלו משמאל.

שהרי בפרושות בני אדם יוצאות
מהעולם הזה, כמה הם מקטרגים
שעומדים לפניהם, והפרושים
יוצאים הן לטוב הן לרע, כפי מה
שיוצא מהדין. ששינונו, בכמה
דינים גדון האדם בעולם הזה,
בין בחייו בין אחר כך, שהרי כל
דבריו הם בדין, והקדוש ברוך
הוא תמיד ברחמנות ורחמיו על
הכל, ולא רוצה לדון בני אדם
כפי מעשיהם. שכך אמר דוד,
(תהלים קל) אם עונות תשמר יה
אדני מי יעמד. כאן יש להסתפל,
פיון שאמר אם עונות תשמר יה,
למה ה' (אֲדִינִי)?

אלא, שלש דרגות רחמים הזכיר
כאן דוד. אם עונות תשמר יה,
אם רבים העונות עד שעולים
למעלה לאבא ואמא, הרי ה'

(אדני), שהוא רחמים. ואם שם זה, אף על גב שהוא רחמים, יתעורר בדין וכל הדרגות נסתמו בדין - דרגה אחת יש לחזור אליה, שכל הרפואות יוצאות ממנה, היא תחוס עלינו. ומי היא? מי. מ"י תעמד בודאי. מ"י ירפא לך. (כמו שבאמר (איכה ב') כירגול כים שברך מי ירפא לך) ולכן יהי ה' (אדני). אם השמות הללו יסתמו מאתנו, מ"י יעמד, שכל דרכי התשובה פתוחים ממנה.

בא וראה, יהושע בן יהוצדק היה צדיק גמור, גבר שהיה נכנס לפני ולפנים, שהכניסוהו לישיבת הרקיע. התפנסו כל בני הישיבה שם לעין בדינו. וכך דרכי אותה ישיבת הרקיע: כשמכניסים אותו לדין, הפרוז יוצא ומכריז: כל בני הישיבה הפנסו לגרן הנעלם. ובית הדין מתפנס.

ואותה רוח האיש עולה על ידי שני ממנים. פיון שנכנס, קרב אל עמוד אחד של שלהבת ליהטת שעומדת שם, ומתגלם ברוח האויר שנושב באותו עמוד. וכמה הם שמעלים אותם לשם, משום שכל אותם שמשתדלים בתורה ומחדשים בה חדושים, מיד נכתבים הדברים אל בני הישיבה, ואז כל בני הישיבה באים לראותו. אותם שני ממנים יוצאים, ומעלים אותו לאותה ישיבת הרקיע. מיד מתקרב אל אותו עמוד שמתגלם שם.

נכנס לישיבה ורואים אותו. אם הדבר פראוי - זכאי הוא, כמה עטרות נוצרות מעטרים אותו כל בני הישיבה. ואם דבר אחר היה - אזי לאותה בושא! דוחים אותו החוצה, ועומד תוך העמוד עד שמעלים אותו לדין. הרחמן יצילנו.

ויש אחרים שמעלים אותם לשם

דאיהו רחמי. ואי שמא דא, אף על גב דאיהו רחמי, יתער בדינא וכל דרגין אסתומו בדינא, דרגא חדא אית דנהדר לגביה, דכל אסוותין מינה נפקין, איהו יחוס עלן, ומאן איהו, מי. מ"י יעמוד ודאי. מ"י ירפא לך. (כמה דאת אמר (איכה ב') כירגול כים שברך מי ירפא לך) ועל דא יהי יי (ד"א אדני) אי אלין שמהן יסתמו מן, מ"י יעמוד, דכל ארחין דתיובתא פתיחן מינה.

תא חזי, יהושע בן יהוצדק צדיק גמור היה, גברא דהוה עאל לפני ולפנים, דעיילוהו למתיבתא דרקיעא. אתפנשו כל בני מתיבתא תמן, לעיינא בדיניה. וכך ארחוי דהוה מתיבתא דרקיעא, כד עיילי ליה לדינא, פרוזא נפיק ואכריז, כל בני מתיבתא עולו לאדרא טמירא, ובי דינא מתפנשי.

וההוא רוחא דבר נש סלקא על ידי דתרי ממנן, פיון דעאל, קריב לגבי חד עמודא דשלהובא מלהטא דקיימא תמן, ואגלים ברוחא דאורא דנשיב בההוא עמודא, וכמה אינון דסלקין לון תמן. בגין דכל אינון דמשתדלי באורייתא, ומחדשי בה חדושים, מיד אכתוב לגבי בני מתיבתא אינון מלין, בדין כל אינון בני מתיבתא אתאן למחמי ליה. אינון תרין ממנן נפקין, וסלקין ליה לההוא מתיבתא דרקיעא, מיד קריב לגבי ההוא עמודא, דאגלים תמן.

עאל למתיבתא, ורחמן ליה. אי מלה כדקא יאות זכאה איהו, כמה עטרין מנצצן, מעטרין ליה כל בני מתיבתא. ואי מלה אחרא הוה, ווי ליה לההוא כסופא, דחייין ליה לבר, וקאים גו עמודא, עד דעייילי ליה לדינא, רחמנא לשיזבן.

ואית אחרנין דסלקין לון תמן, כד קדשא ברין

כְּשֶׁהֲקִדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמַחְלָקַת
עִם בְּנֵי הַיְשִׁיבָה, וְאוֹמְרִים מִי
מוֹכִיחַ? הֲרֵי פְלוֹנֵי הוֹכִיחַ הַדְּבָר.
אִז מַעֲלִים אוֹתוֹ לְשֵׁם, וּמוֹכִיחַ
אוֹתוֹ הַדְּבָר בֵּין הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
וּבֵין בְּנֵי הַיְשִׁיבָה. וַיֵּשׁ אַחֲרֵים
שְׁמַעְעִלִים אוֹתָם שֵׁם לְדִין, וְדָנִים
אוֹתוֹ שֵׁם לְכַרְרֵם וּלְכַנְּם.

אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי, אִם כֵּן, בְּלִי
דִין נִפְטָר אָדָם וּמִסְתַּלֵּק מִהָעוֹלָם
הַזֶּה? וְאִם בְּדִין הִסְתַּלֵּק, מִדּוּעַ
נִדוֹן פַּעַם אַחֲרָת? אָמַר לוֹ, כִּי
לְמַדְנוּ וְכִי שְׁמַעְנוּ, שֶׁהָרִי וְדָאֵי
בְּדִין הִסְתַּלֵּק הָאָדָם מִהָעוֹלָם
הַזֶּה. אָבָל עַד שְׁלֵא יִכְנַס לְמַחְצֵת
הַצְּדִיקִים, מַעֲלִים אוֹתוֹ לְדִין,
וְשֵׁם נִדוֹן בְּאוֹתָהּ יְשִׁיבַת הַרְקִיעַ.
וְשֵׁם עוֹמֵד אוֹתוֹ מִמְנָה הַגִּיהֶנֶם
לְהַשְׁטִין. אֲשֶׁרִי מִי שְׂזוֹכָה בְּדִין.
וְאִם לֹא, אוֹתוֹ מִמְנָה הַגִּיהֶנֶם
לוֹקַח אוֹתוֹ בְּשַׁעַת שְׁמוֹסְרִים
אוֹתוֹ בְּיָדָיו, וּמְקַלֵּעַ אוֹתוֹ מִשֵּׁם
לְמַטָּה כְּמוֹ שְׁקוֹלֵעַ אָבֶן בְּקַלְעַ
(בְּכַף הַקְּלַע), שְׁפָתוֹב (שְׁמוּאֵל-א כה) וְאֵת
נֶפֶשׁ אִיבִידָה יִקְלַעְנָה בְּתוֹךְ כַּף
הַקְּלַע וְגו'. וְזוֹרְקוֹ לְגִיהֶנֶם,
וּמְקַבֵּל עֲנָשׁוֹ כְּפִי מַה שְׁנִדוֹן.

בֵּא וְרָאָה, (זְכוּרִיָּה ג) וַיִּרְאֵנִי אֵת
יְהוֹשֻׁעַ הַכַּהֵן הַגָּדוֹל עוֹמֵד לְפָנַי
מִלֵּאָף וְגו'. שֶׁהִעֲלוּהוּ לְדִין לְתוֹךְ
אוֹתָהּ יְשִׁיבַת הַרְקִיעַ בְּשַׁעַת
שְׁנִפְטָר מִהָעוֹלָם הַזֶּה. עוֹמֵד לְפָנַי
מִלֵּאָף ה' - זֶהוּ אוֹתוֹ נֶעַר רֹאשׁ
הַיְשִׁיבָה, שֶׁהוּא חוֹתֵף דִּין עַל
הַכֹּל.

וְהַשְׁטָן, מִי זֶה וְהַשְׁטָן? אוֹתוֹ
מִמְנָה עַל הַנִּפְשוֹת בְּגִיהֶנֶם,
שֶׁפָּאָנוּתוֹ לְקַחְתּוֹ, וְתָמִיד עוֹמֵד
וְאוֹמֵר הֵב הֵב, תָּנוּ רְשָׁעִים
לְגִיהֶנֶם. לְשִׁטְנוֹ - לְהַזְכִּיר חֲטָאֵינוּ.
וְאִז - וַיֹּאמֶר ה' אֶל הַשְׁטָן יִגְעַר
ה' בְּךָ הַשְׁטָן וַיִּגְעַר ה' בְּךָ. שְׁתִּי

וַיִּגְעַר ה' בְּךָ, תִּרְיַן גְּעָרוֹת אֲמַאי. אֶלֹא חַד לְדוּמָה. וְחַד,

הוּא בְּפִלּוּגָתָא בְּכַנְי מְתִיבְתָא, וְאֲמַרִי מָאן
מוֹכַח, הָא פְלוֹנֵי דְאוֹכַח מְלָה. כְּדִין סְלָקִין
לִיה תַּמָּן, וְאוֹכַח הֵהוּא מְלָה בֵּין קְדָשָׁא בְּרִיךְ
הוּא וּבֵין בְּנֵי מְתִיבְתָא. וְאֵית אַחֲרֵינִין דְסְלָקִין
לוֹן תַּמָּן לְדִינָא, וְדִינִין לִיה תַּמָּן, לְבַרְרָא לוֹן,
וּלְכַנְּנָא לוֹן.

אָמַר לִיה רַבִּי יוֹסִי, אִי הָכִי בְלֹא דִינָא אַתְּפִטֵּר
בְּר נֶשׁ וְאִסְתַּלֵּק מִהָאֵי עֲלָמָא. וְאִי בְּדִינָא
אִסְתַּלֵּק, אֲמַאי אַתְּדִן זְמָנָא אַחֲרִינָא. אָמַר
לִיה, הָכִי אוֹלִיפְנָא, וְהָכִי שְׁמַעְנָא, דְהָא וְדָאֵי
בְּדִינָא אִסְתַּלֵּק בְּר נֶשׁ מִהָאֵי עֲלָמָא, אָבָל עַד
לֹא יִיעוּל לְמַחְיֻצְתָהוֹן דְצְדִיקָיָא, סְלָקִי לִיה
לְדִינָא, וְתַמָּן אַתְּדִן בְּהֵהוּא מְתִיבְתָא דְרַקִיעָא.
וְתַמָּן קִיִּימָא הֵהוּא מְמָנָא דְגִיְהֶנֶם לְאִסְטָאָה.
זְכָאָה אִיהוּ מָאן דְזָכִי מִן דִּינָא, וְאִי
לֹאוּ הֵהוּא מְמָנָא דְגִיְהֶנֶם נְטִיל לִיה, בְּשַׁעֲתָא
דְמִסְרִין לִיה בִּידוּי, וּמְקַלֵּעַ לִיה מִתַּמָּן לְתַתָּא,
כְּמָאן דְמְקַלֵּעַ אַבְנָא (דף קפ"ו ע"א) בְּקַרְטִיפָא (כ"א
בְּקוּסְפִיתָא) דְכַתִּיב, (שְׁמוּאֵל א כה) וְאֵת נֶפֶשׁ אִיבִידָה
יִקְלַעְנָה בְּתוֹךְ כַּף הַקְּלַע וְגו'. וְשִׁדִּי לִיה
לְגִיְהֶנֶם, וְקַבִּיל עוֹנְשֵׁיהּ כְּפּוּם מַה דְאַתְּדִן.

הָא חֲזִי, (זְכוּרִיָּה ג) וַיִּרְאֵנִי אֵת יְהוֹשֻׁעַ הַכַּהֵן הַגָּדוֹל
עוֹמֵד לְפָנַי מִלֵּאָף וְגו', דְסְלָקִיו לִיה
לְדִינָא, גוּ הֵהוּא מְתִיבְתָא דְרַקִיעָא, בְּשַׁעֲתָא
דְאַתְּפִטֵּר מִהָאֵי עֲלָמָא. עוֹמֵד לְפָנַי מִלֵּאָף יי,
דָּא הוּא הֵהוּא נֶעַר, רִישׁ מְתִיבְתָא, דְאִיהוּ
חַתִּיף דִּינָא עַל כֹּלֵא.

וְהַשְׁטָן, מָאן וְהַשְׁטָן. הֵהוּא דְמְמָנָא, עַל
נִפְשָׁתָא בְּגִיְהֶנֶם, דְתִיאוּבְתִיָּה לְמִיסַב
לִיה, וְתִדִיר קִיִּימָא וְאָמַר הֵב הֵב, הָבוּ
חַיִּיבִין לְגִיְהֶנֶם. לְשִׁטְנוֹ, לְאִדְכָּרָא חוֹבוּי.
כְּדִין וַיֹּאמֶר יי אֶל הַשְׁטָן יִגְעַר בְּךָ הַשְׁטָן
וַיִּגְעַר ה' בְּךָ, תִּרְיַן גְּעָרוֹת אֲמַאי. אֶלֹא חַד לְדוּמָה. וְחַד,

גערות קומה? אלא לאסטיא, ואחד לאותו שיוצא מגיהנם שעומד תמיד להשטין.

בא וראה, אותו שטן עליון יורד כמו שפרשוהו, שהתגלם בדמות שור, וכל אותן רוחות רעות שגדונו להפגס לגיהנם, לוחף אותן ברגע אחד וחוטפן, ויורד ונותנן לדומה לאחר שבולעם. וזהו שכתוב ויאמר מואב אל קני מדין עפה ולחכו הקהל את כל סביבתינו פלחף השור, הנודע, השור שעומד לרע על כל בני העולם. את ירק השדה - אותן רוחות בני אדם, שהם ירק השדה. השדה - אותו השדה הידוע.

אמר רבי יוסי, אם כן, בלק היה חכם. אמר לו, בנדאי, וכף הצטרף לדעת כל דרכי אותו השור, ואם לא יודע אותם, לא יכול לעשות כשפיו וקסמיו. אמר רבי יוסי, ונדאי כף הוא, ונאה אמרת. וכח אותו השור מכשמכריזים על התבואה. כל אותם ימים שמכריזים וכל הימים שמכריזים על רוחות בני אדם, והם ימי ניסן, וימי תשרי, והרי נתבאר.

רבי יצחק ורבי יהודה היו הולכים בדרך. הגיעו לאותו מקום של כפר סכנין, שהיה שם רב המנונא סבא. התארחו אצל אשתו, שהיה לה בן אחד קטן, וכל היום היה בבית הספר. אותו יום עלה מבית הספר ובא הביתה, ראה את אותם החכמים. אמרה לו אמו, התקרב לגברים העליונים הללו ותרויח מהם ברכות. קרב אליהם, ועד שלא קרב, חזר לאחור. אמר לאמו, איני רוצה לקרב אליהם, שהרי יום זה לא קראו קריאת שמע, הוא בנדוי כל אותו היום.

להיות דנפקא מגיהנם, דקיימא תא חזי, ההוא שטן עלאה נחית כמה דאוקמוה, דאגלים בדיוקנא דשור, וכל אינון רוחין בישין, דאתדנו לאעלא בגיהנם, לחיף לון ברגעא חדא, וחטף לון, ונחית ויהב לון לדומה, לבתר דבלע לון. ודא הוא דכתיב, ויאמר מואב אל זקני מדין עפה ולחכו הקהל את כל סביבותינו כלחוף השור, דאשתמודע, השור דקיימא לביש על כל בני עלמא. את ירק השדה, אינון רוחין דבני נשא, דאינון ירק השדה. השדה, ההוא שדה דאשתמודע.

אמר רבי יוסי, אי הכי, חפים הוה בלק. אמר ליה ונדאי, והכי אצטרף ליה למנדע כל ארחוי דההוא שור, ואי לא ידעי להו, לא יכיל למעבד חרשוי וקסמוי. אמר רבי יוסי ונדאי הכי הוא, ויאות אמרת. ותוקפיה דההוא שור, מפי מכריזו על התבואה. (כאן חסר) כל אינון יומין דמכריזין וכל יומין דמכריזי על רוחיהון דבני נשא. ואינון יומי ניסן, ויומי תשרי, והא אתמר.

רבי יצחק ורבי יהודה הוו אזלי באורחא, מטו לההוא אתר דכפר סכנין, דהוה תמן רב המנונא סבא, אתארחו באתתא דיליה, דהוה לה ברא חדא זעירא, וכל יומא הוה בבי ספרא, ההוא יומא סליק מפי ספרא, ואתא לביתא, חמא לון לאלין חפיימין. אמרה ליה אמיה, קריב לגבי אלין גוברין עלאין ותרווח מנייהו ברכאן. קריב לגבייהו, עד לא קריב, אהדר לאחורא. אמר ליה לאמיה, לא בעינא לקרבא לגבייהו. דהא יומא דא לא קרו קריאת שמע, והכי אולפי לי, כל מאן דלא קרי קריאת שמע בעונתיה, בנדיהו הוא כל ההוא יומא.

וכף למדוני, כל מי שלא קרא קריאת שמע בעונתה, הוא בנדוי כל אותו היום.

שָׁמְעוּ אֵינֻן, וְתוֹוהוּ, אָרִימוּ יְדִייהוּ וּבְרִיכוּ לִיָּהּ. אָמְרוּ וְדָאֵי הָכִי הוּא. וְיֻמָּא דָא אֲשִׁתְּדַלְנָא בְּהַדֵּי חֲתָן וְכֻלָּהּ, דְּלָא הָוָה לֹוֹן צָרְכֵייהוּ, וְהוּוּ מִתְאַחֲרָן לְאַזְדִּיּוּגָא, וְלָא הָוָה בַּר נָשׁ לְאַשְׁתְּדָּלָא עַלִּייהוּ, וְאַנָּן אֲשִׁתְּדַלְנָא בְּהוּ, וְלָא קָרִינָן קָרִיאַת שְׁמַע בְּעוֹנְתִיָּהּ, וּמֵאֵן דְּאַתְעַסֵּק בְּמַצְוָה, פְּטוּר מִן הַמַּצְוָה. אָמְרוּ לִיָּהּ, בְּרִי, בְּמָה יִדְעַת. אָמַר לִיָּהּ, בְּרִיחָא דְּלְבוּשֵׁיכוּ יִדְעָנָא, פִּד קָרִיבְנָא לְגַבִּיכוּ. תוֹוהוּ. יִתְבוּ, נְטִלוּ יְדִייהוּ וּכְרִיכוּ רַפְתָּא.

רַבִּי יְהוּדָה הוּוּ יְדוּי מְלוּכְלָכָן, וְנָטִיל יְדוּי, וּבְרִיךְ עַד לָא נָטִיל. אָמַר לְהוּ, אֵי תְלַמִּידֵי דְרַב שְׁמַעְיָה חֲסִידָא אַתּוֹן, לָא הָוָה לְכוּ לְבָרְכָא בְּיָדִים מְזוּהָמוֹת, וּמֵאֵן דְּבְרִיךְ בְּיָדִים מְזוּהָמוֹת, חַיִּיב מִיתָהּ.

פְּתַח אוֹתוּ תִינּוּק וְאַמַּר, (שְׁמוֹת ל) בְּבֹאֵם אֶל אֱהֱל מוֹעֵד יִרְחֲצוּ מִיָּם וְלֹא יִמְתּוּ וְגו'. לְמַדְנּוּ מִפְּסוּק זֶה, שְׁמִי שְׁלֹא חוֹשֵׁשׁ לָזֶה וְיִתְרָאָה לְפָנָי הַמְּלָךְ בְּיָדִים מְזוּהָמוֹת, חַיִּב מִיתָהּ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שִׁדְדֵי הָאָדָם יוֹשְׁבִים בְּרוּמוֹ שֶׁל עוֹלָם. אֲצַבֵּעַ אַחַת יֵשׁ בְּיַד הָאָדָם, וְהִיא הָאֲצַבֵּעַ שֶׁהָרִים מִשָּׁהּ.

בְּתוֹב (שם כו) וְעֲשִׂית בְּרִיחִם עֲצִי שְׁטִיִּם חֲמִשָּׁה לְקַרְשֵׁי צֹלַע הַמִּשְׁכָּן הָאֶחָד וְחֲמִשָּׁה בְּרִיחִם לְקַרְשֵׁי צֹלַע הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית. וְכַתוּב וְהַבְּרִיחַ הַתִּיכוֹן בְּתוֹף הַקַּרְשִׁים מִבְּרִיחַ מִן הַקַּצָּה. וְאֵם תֹּאמַר שְׂאוֹתוֹ בְּרִיחַ הַתִּיכוֹן הוּא אַחַר, שְׁלֹא הָיָה בְּכֻלָּל אוֹתָם חֲמִשָּׁה - לֹא כֹּף. אֲלֹא אוֹתוֹ בְּרִיחַ הַתִּיכוֹן הָיָה מֵאוֹתָם חֲמִשָּׁה, שְׁנַיִם מִכָּאן וְשְׁנַיִם מִכָּאן וְאֶחָד בְּאֲמֻצָּע. הֲרֵי הָיָה בְּרִיחַ הַתִּיכוֹן עֲמוּד יַעֲקֹב, סוּד מִשָּׁה. כִּנְגֵד זֶה חֲמֵשׁ אֲצַבְעוֹת בְּיַד

פְּתַח הַהוּא יִנּוּקָא וְאַמַּר, (שְׁמוֹת ל) בְּבֹאֵם אֶל אֱהֱל מוֹעֵד יִרְחֲצוּ מִיָּם וְלֹא יִמְתּוּ וְגו'. יִלְפִינָן מֵהֵאֵי קָרָא, דְּמֵאֵן דְּלָא חֲזִישׁ לְהֵאֵי, וְיִתְחַזִּי קָמִי מְלַכָּא בִּידִין מְזוּהָמָן, חַיִּיב מִיתָא. מָאֵי טַעְמָא. בְּגִין דִּידוּי דְּבַר נָשׁ יִתְבִּין בְּרוּמוֹ שֶׁל עוֹלָם. אֲצַבֵּעַ חָדָא אִית בִּידָא דְּבַר נָשׁ, וְאִיהוּ אֲצַבֵּעַ דְּאַרְמָא מִשָּׁהּ.

בְּתוֹב (שם כו) וְעֲשִׂית בְּרִיחִם עֲצִי שְׁטִיִּם חֲמִשָּׁה לְקַרְשֵׁי צֹלַע הַמִּשְׁכָּן הָאֶחָד וְחֲמִשָּׁה בְּרִיחִם לְקַרְשֵׁי צֹלַע הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית. וְכַתִּיב וְהַבְּרִיחַ הַתִּיכוֹן בְּתוֹף הַקַּרְשִׁים מִבְּרִיחַ מִן הַקַּצָּה אֶל הַקַּצָּה. וְאֵי תִימָא, דְּהַהוּא בְּרִיחַ הַתִּיכוֹן אַחֲרָא הוּא, דְּלָא הָוָה בְּכֻלָּל דְּאֵינֻן חֲמִשָּׁה. לָאוּ הָכִי. אֲלֹא הַהוּא בְּרִיחַ הַתִּיכוֹן, מֵאֵינֻן חֲמִשָּׁה הָוָה. תִּרִין מִכָּאן, וְתִרִין מִכָּאן, וְחַד בְּאֲמֻצָּעִיתָא. הָא הָוָה בְּרִיחַ הַתִּיכוֹן, עֲמוּדָא דְּיַעֲקֹב, רְזָא דְּמִשָּׁה, (דף קפ"ו ע"ב) לְקַבֵּל

דָא, חֲמֵשׁ אֲצַבְעָאן בִּידָא דְּבַר נָשׁ. וְהַבְּרִיחַ הַתִּיכוֹן בְּאֲמֻצָּעִיתָא,

רַב וְעֵלְאָה מִכָּלֵא, בֵּיהּ קַיִמִי דְאָדָם. וְשִׁמְעוּ הַתִּיכּוֹא פִּתְרֵינָא.
 גְּדוּל וְעֵלְיוֹן מֵהַכּל, בּוּ עוֹמְדִים
 שְׁאָר הָאֲחָרִים.
 וְהֵם חֲמֵשׁ בְּרִיחִים, שְׁנֹקְרָאִים
 חֲמֵשׁ מְאוֹת שָׁנִים, שְׁהוּלֵךְ בְּהֵם
 עֵץ הַחַיִּים. וּבְרִית קֹדֶשׁ מִתְעוֹרֵר
 (נמוּל) בְּחֲמֵשׁ אֲצַבְעוֹת הַיְדִים,
 וְדָבָר (נִסְתָּר) תְּמַה הוּא עַל מָה
 שְׁאֲמַרְתָּ. וְלִכְּנָן כָּל בְּרָכוֹת הַפֶּה
 תְּלוּיּוֹת בְּאֲצַבְעוֹת. פְּרִישֵׁת יְדֵי
 מֹשֶׁה עַל זֶה הָיְתָה.

אִי כָּל דָּא אֵית בְּהוּ, לִית דִּינָא לְמַהוּי בְּנִקְיוֹ,
 פֶּד מְבָרְכִין בְּהוּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. בְּגִין
 דְּבָהוּ, וּבְדוּגְמָא דְלֵהוֹן, מִתְבָּרַךְ שְׁמָא קְדִישָׁא.
 וְעַל דָּא אַתּוֹן דְּחֲכָמֵינוּ טוּבָא, הֵיךְ לָא
 אֲשַׁגְחָתוֹן לְהָאִי. וְלָא שְׁמִשְׁתּוֹן לְרַבִּי שְׁמַעְיָה
 חֲסִידָא, וְאִיהוּ אָמַר, כָּל טְנוּפָא, וְכָל לְכַלּוּכָא,
 סְלִיקוּ לִיהּ לְסִטְרָא אַחְרָא, דְּהָא סִטְרָא אַחְרָא
 מֵהָאִי טְנוּפָא וְלְכַלּוּכָא אַתָּן. וְעַל דָּא מִים
 אַחְרוּנִים חוּבָה, וְחוּבָה אֵינוֹן.

תְּוֹדוֹהוּ וְלָא יִכִּילוּ לְמַלְלָא. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה,
 בְּרִי, שְׁמָא דְאַבוּךְ מָאן הוּא. שְׁתִּיק
 יַנּוּקָא רַגְעָא חֲדָא, קָם לְגַבְיָה אַמִּיהּ וְנָשַׁק לָהּ,
 אָמַר לָהּ אַמִּי, עַל אַבָּא שְׁאִילוּ לִי אֵלִין חֲפִימִין,
 אִימָא לוֹן. אַמְרָה לִיהּ אִימִיהּ, בְּרִי, בְּדַקַּת לְהוּ.
 אָמַר הָא בְּדַקִּית, וְלָא אֲשַׁכַּחִית כְּדָקָא יָאוּת.
 לְחִישָׁא לִיהּ אַמִּיהּ, וְאַהֲדָר לְגַבְיָיהוּ, אָמַר לְהוּ
 אַתּוֹן שְׁאֵלְתוֹן עַל אַבָּא, וְהָא אֲסַתְּלַק מֵעַלְמָא,
 וּבְכָל יוֹמָא דְחֲסִידֵי קְדִישִׁין אֲזִלִין בְּאַרְחָא,
 אִיהוּ טַיִיעָא אַבְתְּרִייהוּ. וְאִי אַתּוֹן קְדִישִׁי
 עֵלְיוֹנִין, הֵיךְ לָא אֲשַׁכַּחְתּוֹן לִיהּ, אֲזִיל טַיִיעָא
 אַבְתְּרִיכוּ.

אֲבָרְ בְּקַדְמִיתָא חֲמִינָא בְּכוּ, וְהִשְׁתָּא חֲמִינָא
 בְּכוּ, דְאַבָּא לָא חֲמָא חֲמָרָא דְלָא (ס"א דלחני)
 טַעִין אַבְתְּרִיהּ חֲמָרָא, לְמַסְבַּל עוּלָא
 דְאוּרִייתָא. וּפִיּוֹן דְלָא זְכִיתּוֹן דְאַבָּא יְטַעוֹן
 שְׁלָא זְכִיתָם שְׁאֲבָא יְטַעֵן אַחְרִיכֶם, לָא אָמַר לְכֶם מִיהוּ אַבָּא.

אם כל זה יש בהם, אין דין להיות
 בְּנִקְיוֹן כְּשִׁמְבָרְכִים אֶת הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, מִשׁוּם שְׂבָהֶם
 וּבְדַגְמָתָם מִתְבָּרַךְ הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ.
 וְלִכְּנָן אַתָּם שְׁחַכְמִים אַתֶּם הַרְבֵּה,
 אִיךְ לָא הִשְׁבַּחְתֶּם לְזֶה? וְלָא
 שְׁמִשְׁתֶּם אֶת רַבִּי שְׁמַעְיָה הַחֲסִיד,
 וְהוּא אָמַר שְׁכָל טְנוּפָא וְכָל לְכַלּוּפָא
 הָעוֹלָהוּ לְצַד הָאֲחֵר, שְׁתַּרְי הַצַּד
 הָאֲחֵר נִזּוֹן מִהַטְנוּפָא וְהִלְכְלוּפָא
 הַזֶּה, וְעַל זֶה מִים אַחְרוּנִים חוּבָה,
 וְחוּבָה הֵם! ?
 תְּמַהוּ וְלָא יִכִּלוּ לְדַבֵּר. אָמַר רַבִּי
 יְהוּדָה, בְּנִי, מֵהוּ שֵׁם אָבִיךְ? שְׁתַּק
 הַתִּינוּקָא רַגְעָא אַחַד, עֲמַד לְפָנָי אֲמוּ
 וְנָשַׁק לָהּ. אָמַר לָהּ, אַמִּי, עַל אַבָּא
 שְׁאִילוּ הַחֲכָמִים הַלְלוּ, הָאֵם אָמַר
 לָהֶם? אַמְרָה לוֹ אֲמוּ, בְּנִי, בְּדַקַּת
 אוֹתָם? אָמַר, הֵרִי בְּדַקְתִּי וְלָא
 מִצָּאִיתִם כְּרִאוּי. לְחַשָּׁה לוֹ אֲמוּ
 וְחֹזֵר אֲלֵיהֶם. אָמַר לָהֶם, אַתֶּם
 שְׁאֵלְתֶם עַל אַבָּא, וְהֵרִי הִסְתַּלַּק
 מִהָעוֹלָם, וּבְכָל יוֹם שְׁחֲסִידִים
 קְדוֹשִׁים הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ, הוּא
 סוֹחֵר אַחְרֵיהֶם. וְאִם אַתֶּם
 קְדוֹשִׁים עֵלְיוֹנִים, אִיךְ לָא
 מִצָּאֶתֶם אוֹתוֹ, הֵלֶךְ הַסּוֹחֵר
 אַחְרֵיכֶם?

אֲבָרְ בַּהֲתַחֲלָה רִאִיתִי בְּכֶם, וְכַעַת
 רִאִיתִי בְּכֶם, שְׁאֲבָא לָא רָאָה
 חֲמוּר שְׁלָא (שְׁחִיחָה) טַעֵן אַחְרָיו
 חֲמוּר לְסַבַּל עַל הַתּוֹרָה. כִּיּוֹן
 אָמַר רַבִּי יְהוּדָה לְרַבִּי יִצְחָק, כְּנַדְמָה

אֲבִתְרֵיכּוֹ, לֹא אֵימָא מָאן הוּא אַבָּא. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה לְרַבִּי יִצְחָק, כַּדְדָּמִי לָן, הָאִי יִנּוּקָא לָאוּ בַר נֶשׁ הוּא. אַכְלוּ. וְהָהוּא יִנּוּקָא הָוָה אָמַר מַלְי דְאֹרֵייתָא, וְחִדּוּשֵׁי אֹרֵייתָא. אָמְרוּ, הֵב וְנִבְרִיךְ. אָמַר לְהוּ, יְאוּת אַמְרֵתוֹן. בְּגִין דְשִׂמְא קִדִּישָׁא לֹא מִתְבָּרַךְ בְּבִרְכָה דָא, אֲלֵא בְהִזְמָנָה. פְּתַח וְאָמַר, (תהלים לד) אֲבִרְכָה אֶת יְיָ בְּכָל עֵת וְגו'.

וְכִי מַה חָמָא דְוִד דְבַעֵי הִזְמָנָה, וְאָמַר אֶת יְיָ. אֲלֵא, חָמָא דְוִד דְבַעֵי הִזְמָנָה, וְאָמַר אֲבִרְכָה. בְּגִין דְבִשְׁעָתָא דְבַר נֶשׁ יִתִּיב עַל פְּתוּרָא, שְׂכִינְתָא קַיִימָא תַּמָּן, וְסִטְרָא אַחְרָא קַיִימָא תַּמָּן. כַּד אֲזַמִּין בַּר נֶשׁ לְבִרְכָא לְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, שְׂכִינְתָא אֲתִתְקַנְתָּ (נ"א בְּהִזְמָנָה דָא) לְגַבֵּי עֵילָא, לְקַבְּלָא בְּרַכָּאן, וְסִטְרָא אַחְרָא אֲתַכְפִּיֵיא. (נ"א וְאִי אֲתִתְקַנְתָּ בְּבִרְכָתָא לְגַבֵּי עֵילָא, וְסִטְרָא אַחְרָא לָאוּ אִיהוּ בְּכֵלְלָא) וְאִי לֹא אֲזַמִּין בַּר נֶשׁ לְבִרְכָא לְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, סִטְרָא אַחְרָא שְׂמַע וּמְכַשְׁפָּשָׁא לְמַהוּי לִיָּה חוּלְקָא בְּהֵיָא בְּרַכָּה.

וְאִי תֵימָא, בְּשָׂאֵר בְּרַכָּאן אֲמַאי לֹא אִית הִזְמָנָה. אֲלֵא הֵהוּא מְלָה דְבִרְכָה, דְקָא מְבָרְכִין עָלֶיהָ, אִיהוּ הִזְמָנָה. וְתָא חֲזִי דְהָכִי הוּא, דְהָאִי דְמְבָרַךְ עַל פְּרִי, הֵהוּא פְּרִי אִיהוּ הִזְמָנָה, וּמְבָרְכִין עָלֶיהָ. וְלִית לִיָּה חוּלְקָא לְסִטְרָא אַחְרָא. וְקוּדֵם דָּא, דְהָוָה הֵהוּא פְּרִי בְרִשׁוֹת דְסִטְרָא אַחְרָא, לֹא מְבָרְכִין עָלֶיהָ. וְכַתִּיב (ויקרא יט) לֹא יֵאָכֵל, בְּגִין דְלֹא יִבְרַכּוּן עַל הֵהוּא פְּרִי, וְלֹא יִתְבָּרַךְ סִטְרָא אַחְרָא. פִּיּוֹן דְנִפְק מִרְשׁוּתֵיהָ, יֵאָכֵל, וּמְבָרְכִין עָלֶיהָ. וְאִיהוּ הִזְמָנָא לְבִרְכָתָא. וְכֵן כָּל מִילִין דְעֲלָמָא דְקָא מְבָרְכִין עָלֶיהָ. כְּלֵהוּ הִזְמָנָה לְבִרְכָתָא. וְלִית בְּהוּ חוּלְקָא לְסִטְרָא אַחְרָא.

וְאִי תֵימָא, אוֹף הָכִי לְבִרְכַת זְמוּן פְּסָא דְבִרְכָתָא הָוָה הִזְמָנָה, אֲמַאי הֵב וְנִבְרִיךְ. אֲלֵא, הוּאִיל

לָנוּ, תִּינוּקָא זֶה אֵינּוּ בְּן אָדָם. אַכְלוּ, וְאוֹתוֹ תִּינוּקָא הָיָה אוֹמֵר דְבַרֵי תוֹרָה וְחִדּוּשֵׁי תוֹרָה. אָמְרוּ, הֵבָה נְבִרְךְ. אָמַר לְהֵם, נָאֵה אַמְרָתֵם, מִשּׁוּם שְׁהֵשֵׁם הַקְדוּשׁ לֹא מִתְבָּרַךְ בְּבִרְכָה זֹו אֲלֵא בְהִזְמָנָה.

פְּתַח וְאָמַר, (תהלים לד) אֲבִרְכָה אֶת ה' כְּכָל עֵת וְגו'. וְכִי מַה רָאֵה דְוִד לּוֹמַר אֲבִרְכָה אֶת ה'? אֲלֵא רָאֵה דְוִד שְׂצָרִיךְ הִזְמָנָה, וְאָמַר אֲבִרְכָה. בְּגִלְל שְׂבִשְׁעָה שְׂאָדָם יוֹשֵׁב עַל שְׁלַחְנוּ, הַשְׂכִּינָה עוֹמֶדֶת שָׁם, וְהִצִּד הָאֲחֵר עוֹמֵד שָׁם. כְּשִׁמּוֹזְמֵן הָאָדָם לְבִרְךְ אֶת הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, הַשְׂכִּינָה מִתְתַקְנַת (בְּהִזְמָנָה זֹו) לְגַבֵּי מַעְלָה לְקַבֵּל בְּרִכוֹת, וְהִצִּד הָאֲחֵר מִתְכּוֹפֵף. (וְאֵם נִתְקַנְתָּ בְּבִרְכוֹת לְגַבֵּי מַעְלָה וְהִצִּד הָאֲחֵר אֵינּוּ בְּכֵלְל) וְאֵם לֹא מְזַמִּין הָאָדָם לְבִרְךְ אֶת הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, הִצִּד הָאֲחֵר שׁוֹמֵעַ וּמְכַשְׁפָּשׁ לְהִיּוֹת לוֹ חֵלֶק בְּאוֹתָהּ בְּרַכָּה.

וְאֵם תֵּאמַר, לְמַה אֵין הִזְמָנָה בְּשָׂאֵר הַבְּרִכוֹת? אֲלֵא אוֹתוֹ דְבַר הַבְּרַכָּה שְׂמְבָרְכִים עָלָיו, הוּא הִזְמָנָה. וְכֵא וְרָאֵה שְׂכַף זֶה, שְׂגָה שְׂמְבָרַךְ עַל הַפְּרִי, אוֹתוֹ פְּרִי הוּא הִזְמָנָה וּמְבָרְכִים עָלָיו, וְאֵין לוֹ חֵלֶק לְצַד הָאֲחֵר. וְקִדְם זֶה שְׂהִיָּה אוֹתוֹ פְּרִי בְרִשׁוֹת הִצִּד הָאֲחֵר, לֹא מְבָרְכִים עָלָיו, וְכַתוּב (ויקרא יט) לֹא יֵאָכֵל, בְּשִׁבִיל שְׂלֵא יִבְרַכּוּ עַל אוֹתוֹ הַפְּרִי וְלֹא יִתְבָּרַךְ הִצִּד הָאֲחֵר. פִּיּוֹן שְׂיִצָּא מִרְשׁוֹתוֹ, יֵאָכֵל, וּמְבָרְכִים עָלָיו. וְהִיא הִזְמָנָה לְבִרְכָה. וְכֵן כָּל דְבַרֵי הָעוֹלָם שְׂמְבָרְכִים עָלֵיהֶם, כָּלֵם הִזְמָנָה לְבִרְכָה, וְאֵין בְּהֵם חֵלֶק לְצַד הָאֲחֵר.

וְאֵם תֵּאמַר, אָף כֵּן לְבִרְכַת זְמוּן כּוּס בְּרַכָּה הִיָּתָה הִזְמָנָה, מִדּוּעַ הֵבָה וְנִבְרִיךְ? אֲלֵא הוּאִיל

וּבְקַדְמִיתָא כַּד הָוָה שְׂתִי,

ובתחלה כשהיה שותה אמר "בורא פרי הגפן", הרי זה היה הזמנה. וכעת לברכת המזון צריכים שנוי להזמנה אחרת, שהרי כוס זו הוא לקדוש-ברוך-הוא, ולא למזון, ומשום זה צריך הזמנת הפה.

ואם תאמר, נברך שאכלנו משלו זוהי הזמנה, ברוך שאכלנו משלו זוהי ברכה - כף זה בודאי. אבל נברך זוהי הזמנה אחרת, הזמנה של בורא פרי הגפן. (של הפה) שהקודמת היא ההזמנה לכוס של ברכה סתם. וכוס זו, פיון שנטל, היא הזמנה אחרת במלת נברך לגבי עולם העליון, שכל מזונות וברכות יוצאות משם. ומשום זה הוא בדרך נסתר שעולם העליון הוא נסתר ואין אליו הזמנה, אלא בדרגה זו כוס ברכה. (שבמלת ברה) אמר רבי יהודה, אשרי חלקנו שמיים העולם עד כעת לא שמענו דברים אלו, ודאי הרי אמרנו שזה אינו פן אדם.

אמר לו, בן, מלאך ה', אהוב, מה שאמרת ועשית בריחם עצי שטים חמשה לקרשי צלע המשכן וגו', וחמשה בריחם וגו', הרי הרבה בריחים יש פאן, וידיים הם שטים. אמר לו, זהו שאמרנו, מפי האדם נשמע מיהו. אבל הואיל ולא השגחתם - אני אומר.

פתח ואמר, (קהלת ב) החכם עיניו בראשו וגו'. וכי איפה עיניו של האדם? אלא בראשו! שמהו ציא את החכם יותר מכל בני העולם?! אלא הפסוק כף הוא בודאי. שלמדנו, לא ילך אדם בגלוי ראש ארבע אמות. מה הטעם? ששכינה שורה על ראשו, וכל חכם עיניו ודבריו בראשו הם, באותו ששורה ועומד על ראשו.

אמר בורא פרי הגפן. הא הזמנה הוי. והשתא לברכת מזונא, בעינן שנוי, להזמנה אחרת, דהא כסא דא לקודשא בריה הוא הוי, ולא למזונא, ובגין כך בעי הזמנה דפומא.

ואי תימא, נברך שאכלנו משלו, דא הוא הזמנה, ברוך שאכלנו דא הוא ברכה. הכי הוא ודאי. אבל נברך, הזמנה אחרת איהו, הזמנה דבורא פרי הגפן. (ס"א רפומא) דקדמיתא איהי הזמנה לכוס דברכה סתם. והאי כוס, פיון דאנטיל איהו הזמנה אחרת במלה דנברך לגבי עלמא עלאה דכל מזונין וברכאן מתמן נפקין, ובגין כך איהו בארז סתים, דעלמא עלאה סתים איהו, ולית לגביה הזמנה. אלא בדרגא דא כוס דברכה. (במלה דנברך) אמר רבי יהודה, זכאה חולקנא, דמן (דף קפ"ו ע"א) יומא דעלמא עד השתא, לא שמענא מלין אלין, ודאי הא אמינא דדא לאו בר נש איהו.

אמר ליה, ברא, מלאכא דיני, רחימא דיליה, האי דאמרת ועשית בריחם עצי שטים חמשה לקרשי צלע המשכן וגו', וחמשה בריחם וגו', וחמשה בריחם לירכתים ימה. הא בריחים טובא איפא הכא, וידיים אינון תריין. אמר ליה, דא הוא דאמריין, מפומיה דבר נש אשתמע מאן איהו. אבל הואיל ולא אשגחתון אנא אימא.

פתח ואמר, (קהלת ב) החכם עיניו בראשו וגו'. וכי באן אתר עינוי דבר נש, אלא בראשו, דילמא בגופו או בדרועיה, דאפיק לחכם יתיר מכל בני עלמא. אלא קרא הכי הוא ודאי, דתנן, לא יהך בר נש בגלוי דרישא ד' אמות. מאי טעמא. דשכינתא שריא על רישיה, וכל חכים, עינוי ומלוי בראשו אינון, ביהוה דשריא וקיימא על רישיה.

עניו בראשו וגו'. וכי איפה עיניו של האדם? אלא בראשו! שמהו ציא את החכם יותר מכל בני העולם?! אלא הפסוק כף הוא בודאי. שלמדנו, לא ילך אדם בגלוי ראש ארבע אמות. מה הטעם? ששכינה שורה על ראשו, וכל חכם עיניו ודבריו בראשו הם, באותו ששורה ועומד על ראשו.

וּבְשַׁעֲנֵינוּ שֵׁם, יָדַע שְׁאוֹתוֹ אוֹר
שְׂדוּלָק עַל רֵאשׁוֹ צְרִיף שְׁמֹן,
מִשׁוֹם שְׁגוּף הָאָדָם הַיָּא פְתִילָה,
וְאוֹר דּוֹלָק לְמַעְלָה, וְשִׁלְמָה
הַמְלִיךָ צִוּחַ וְאָמַר: (שם ט) וְשִׁמֹן עַל
רֵאשֶׁךְ אֵל יַחְסֹר, דְּהָא נְהוּרָא דְבְרֵאשׁוֹ,
שְׂפֵרֵאשׁוֹ צְרִיף שְׁמֹן וְאוֹתָם
מַעֲשִׂים טוֹבִים. וְלִכְן הִחֲכַם עֵינָיו
בְּרֵאשׁוֹ, וְלֹא בַמְּקוֹם אַחֵר.

אַתָּם חֲכָמִים, וְדָאֵי הַשְׂכִּינָה
שׁוּרָה עַל רֵאשִׁיכֶם, אֵיךְ לֹא
הַשְׁגַּחְתֶּם לָזֶה? שְׂכַתוֹב וְעִשִׂית
בְּרִיחֶם וְגו', לְקַרְשֵׁי צִלַע הַמְּשַׁפֵּן
הָאֶחָד. וְחַמְשָׁה בְּרִיחֶם לְקַרְשֵׁי
צִלַע הַמְּשַׁפֵּן הַשְּׁנִית. הָאֶחָד
וְהַשְּׁנִית אָמַר הַפְּסוּק, שְׁלִישִׁית
וּרְבִיעִית לֹא אָמַר הַפְּסוּק. שְׁהָרִי
אֶחָד וְשְׁנִית נַחֲשִׁבִים לְשְׁנֵי
צְדָדִים, וּמִשׁוֹם זֶה הִחְשַׁבּוֹן בְּשְׁנֵי
אַלָּה.

בְּאוֹ הֵם וּנְשַׁקוּהוּ. (בַּתְּחִלָּה) בְּכָה
רְבִי יְהוּדָה וְאָמַר, רְבִי שְׁמַעוֹן,
אֲשֶׁרִי חִלְקָךְ! אֲשֶׁרִי הַדּוֹר! שְׁהָרִי
בְּזַכּוּתְךָ אֶפְלוּ תִינּוּקוֹת שֶׁל בֵּית
רַבֵּן הֵם סְלַעִים רַמִּים תְּקִיפִים.
בָּאָה אִמּוֹ. אָמְרָה לָהֶם, רַבּוֹתֵי,
בְּבִקְשָׁה מִכֶּם אֵל תִּשְׁגִּיחוּ עַל בְּנֵי,
אֵלָּא רַק בְּעֵין טוֹבָה. אָמְרוּ לָהּ,
אֲשֶׁרִי חִלְקָךְ אֵשָׁה כְּשָׂרָה, אֵשָׁה
בְּרוּרָה מִכָּל שְׂאֵר הַנָּשִׁים, שְׁהָרִי
הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא בְּרַר חִלְקָךְ
וְהָרִים דְּגִלְף עַל כָּל שְׂאֵר נְשׁוֹת
הָעוֹלָם!

אָמַר הַתִּינּוּק, אֲנִי לֹא פּוֹחַד מֵעֵין
רָעָה, שְׁכֵן דָּג גְּדוֹל וְנִכְבָּד אֲנִי,
וְדָג לֹא פּוֹחַד מֵעֵין רָעָה, שְׂכַתוֹב
(בְּרֵאשִׁית מ"ח) וַיִּדְגּוּ לְרַב בְּקֶרֶב
הָאֲרֶץ. מַה זֶה לְרַב? לְרַבּוֹת עַל
הָעֵין. וְשִׁנְיָנוּ, מַה דְּגֵי הַיָּם הַמֵּים
מִכְּסִים עֲלֵיהֶם וְאֵין עֵין רָעָה וְכו'.
לְרַב וְדָאֵי, בְּקֶרֶב הָאֲרֶץ, בְּתוֹף
בְּנֵי הָאָדָם עַל הָאֲרֶץ. אָמְרוּ, בֶּן,
מִלְּאָךְ ה', אֵין בְּנוֹ עֵין רָעָה, וְלֹא
מִצַּד עֵין רָעָה בְּאִנּוּ, וְהַקְּדוּשׁ

וְכַר עֵינָיו תִּמְן, לִינְדַע דְּהָהוּא נְהוּרָא דְאֶדְלִיק
עַל רֵישִׁיה, אֲצִטְרִיךְ לְמִשְׁחָא, בְּגִין דְּגוּפָא
דְּבַר נָשׁ אִיהוּ פְתִילָה, וְנְהוּרָא אֶדְלִיק לְעִילָא,
וְשִׁלְמָה מְלָכָא צְרוּחַ וְאָמַר, (קַהֲלַת ט) וְשִׁמֹן עַל
רֵאשֶׁךְ אֵל יַחְסֹר, דְּהָא נְהוּרָא דְבְרֵאשׁוֹ,
אֲצִטְרִיךְ לְמִשְׁחָא וְאִינּוֹן עוֹבְדִין טְבָאן. וְעַל
דָּא הִחֲכַם עֵינָיו בְּרֵאשׁוֹ, וְלֹא בַּאֲתֵר אַחֵרָא.

אַתָּוֹן חֲכָמִינ, וְדָאֵי שְׂכִינְתָא שְׂרִיָא עַל
רֵישִׁיכּוֹ, הֵיךְ לֹא אֲשַׁגְחַתּוֹן לְהָאֵי,
דְּכַתִּיב וְעִשִׂית בְּרִיחִים וְגו', לְקַרְשֵׁי צִלַע
הַמְּשַׁפֵּן הָאֶחָד. וְחַמְשָׁה בְּרִיחִים לְקַרְשֵׁי צִלַע
הַמְּשַׁפֵּן הַשְּׁנִית. הָאֶחָד וְהַשְּׁנִית אָמַר קְרָא,
שְׁלִישִׁית וּרְבִיעִית לֹא אָמַר קְרָא. דְּהָא אֶחָד
וְשְׁנִית, דָּא חֲשִׁיבּוּ דְתַרִין סְטָרִין, וּבְגִין כֶּף
עַבִיד חוּשְׁבָנָא בְתַרִין אֲלִין.

אַתָּוֹ אִינּוֹן וּנְשַׁקוּהוּ, (כְּמִלְתָּדְמִיו) בְּכָה רְבִי יְהוּדָה,
וְאָמַר, רְבִי שְׁמַעוֹן זַפְאָה חוּלְקָךְ, זַפְאָה
דְּרָא, דְּהָא בְּזַכּוּתְךָ אֶפְלוּ יַנּוּקֵי דְבִי רַב, אִינּוֹן
טַנְרִין רַמָּאִין תְּקִיפִין. אַתָּאֵת אִמִּיה, אָמְרָה לוֹן
רַבּוֹתֵי, בְּמָטוֹ מַנְיִיכּוֹ, לֹא תִשְׁגַּחוּן עַל בְּרִי,
אֵלָּא בְּעֵינָא טְבָא. אָמְרוּ לָהּ, זַפְאָה חוּלְקָךְ
אַתָּאֵת כְּשָׂרָה, אַתָּתָא בְּרִירָא מִכָּל שְׂאֵר נָשִׁין,
דְּהָא קַדְשָׁא בְרִיף הוּא בְּרִיר חוּלְקָךְ, וְאָרִים
דְּגִלְף עַל כָּל שְׂאֵר נָשִׁין דְּעַלְמָא.

אָמַר יַנּוּקָא, אָנָּא לֹא מְסַתְּפִינָא מֵעֵינָא
בִּישָׂא, דְּבַר נּוּנָא רַבָּא וַיִּקְרָא אָנָּא,
וְנּוּנָא לֹא דְחִיל מֵעֵינָא בִּישָׂא, דְּכַתִּיב, (בְּרֵאשִׁית
מ"ח) וַיִּדְגּוּ לְרַב בְּקֶרֶב הָאֲרֶץ, מָאֵי לְרַב,
לְאִסְגָּאָה עַל עֵינָא. וְתַנְיָנוּ, מַה דְּגִים דִּימָא,
מִיָּא חֲפִי עֲלִיהוֹן, וְלִית עֵינָא בִּישָׂא וְכו'.
לְרַב וְדָאֵי, בְּקֶרֶב הָאֲרֶץ, בְּגוֹ בְּנֵי אָנְשָׂא
עַל אֲרַעָא. אָמְרוּ, בְּרָא, מְלֶאכְא דִּינִי, לִית
בְּנָא עֵינָא בִּישָׂא, וְלֹא מְסַטְרָא דְעֵינָא בִּישָׂא

ברוך הוא מכסה עליך בכנפיו. פתח ואמר, (שם) המלאך הגאל אתי מכל רע יברך וגו'. פסוק זה אמר יעקב ברוח הקדש. אם ברוח הקדש אמר אותו, סוד חכמה יש בו. המלאך, קורא לו מלאך, וקורא לו שמות אחרים. מדוע נקרא כן מלאך? אלא כשהוא שליח מלמעלה ומקבל זהר מתוך אספקלריה שלמעלה, (שאז) שששמברכים אבא ואמא לזה, אומרים לה: בתי, לכי שמרי ביתך! פקדי את ביתך! כך עשי לביתך! לכי וזוני אותם. לכי, שאותו עולם שלמטה מחכה לך, בני ביתך מחכים למזון ממך! הרי לך כל מה שתצטרכי למיהב להם. ואז היא מלאך.

ואם תאמר, והרי בכמה מקומות נקרא מלאך, ולא בא לזון עולמות, ועוד, שבשם זה לא זן את העולמות, אלא בשם של השם - כך זה בודאי. כששליח מתוך אבא ואמא, נקרא מלאך. וכיון ששורה על מקומות, על שני כרובים, שמו ה'.

בשנראה למשה בתחלה נקרא מלאך. ליעקב לא נראה כך, אלא בדגמא, שכתוב (שם בט) ורחל באה. זו דמות של רחל אחרת, שכתוב (ירמיה לא) כה אמר ה' קול ברמה נשמע וגו', רחל מבכה על בניה. ורחל באה, סתם. עם הצאן, הדרגות שלה. אשר לאביה, ודאי. וכלם נמנו והתפקדו בידיה. פי רעה היא, היא מנהיגה אותם ומפקדת עליהם.

וכך כתוב במשה, (שמות א) וירא מלאך ה' אליו בלפת אש. ואם תאמר ששבח אברהם יותר, שלא כתוב בו מלאך - אלא (בראשית יח) וירא אליו ה' באלוני ממרא וגו'. שם באברהם נראה לו אדני,

אתינו. וקודשא בריך הוא חפי עליך בגדפוי. פתח ואמר (בראשית מח) המלאך הגואל אותי מכל רע יברך וגו'. האי קרא אמר יעקב ברוח קדשא, אי ברוח קדשא אמר ליה, רזא דחכמתא אית ביה. המלאך, קרי ליה מלאך. וקרי ליה שמהן אחרנין. הכא, אמאי אקרי מלאך. אלא כד איהו שליחא מלעילא, וקבילת זהרא מגו אספקלריא דלעילא, (ס"א דכד) דכדין מברכין לה אבא ואמא להאי, אמרי לה ברותי, זילי נטורי ביתיך, פקידי לביתיך. הכי עבידי לביתיך. זילי וזוני לון. דההוא עלמא דלתתא מחפא לך, בני ביתך מחפאן מזונא מנה, הא לך כל מה דתצטרכי למיהב לון, כדין איהי מלאך.

ואי תימא, והא בכמה דוכתי אקרי מלאך, ולא אתי למיזן עלמין. ועוד, דבשמא דא לא זן עלמין, אלא בשמא דיי. הכי הוא ודאי, כד שליח מגו אבא ואמא, אקרי מלאך, וכיון דשארי על דוכתין, על תרין פרובין יי שמייה. למושה כד אתחזי ליה בקדמיתא, אקרי (שמות ג) מלאך. ליעקב לא אתחזי הכי, אלא בדוגמא, דכתיב (בראשית כט) ורחל באה, דא דיוקנא דרחל אתרא, דכתיב (ירמיה לא) כה אמר ה' קול ברמה נשמע וגו'. רחל מבכה על בניה. ורחל באה סתם, עם הצאן דרגין דילה. אשר לאביה ודאי. וכלהו אתמנון ואתפקדון בידיה. פי רועה היא, איהי מנהיגא לון, ואתפקדא עלייהו.

והכי (דף קפ"ז ע"ב) במשה כתיב, (שמות ג) וירא מלאך ה' אליו בלפת אש. ואי תימא נתיר הוא שבחא דאברהם, דלא כתיב ביה מלאך, אלא (בראשית יח) וירא אליו ה' באלוני ממרא וגו'. התם באברהם, אתחזי ליה אדני, באלף דלת, בגין

דְּבַהֲהוּא זְמַנָּא קַבִּיל בְּרִית, וַיְמַה דְּהוּה אֲתַפְסִי
עַד כְּעַן מַנִּיחַ, אֲתַחְזִי לִיחַ רַבּוּן וְשְׁלִיט, וְהַכִּי
אֲתַחְזִי, דְּהָא כְּדִין בְּהוּה דְּרָגָא אֲתַקְשֵׁר, וְלֹא
יִתִיר. וּבְגִין כֵּן, בְּשִׁמְא דְּאֲדוּן רַבּוּן עָלֵיהּ.

אַבְרָ מֹשֶׁה דְּלֹא הוּה בִּיה פְּרוּדָא, דְּכַתִּיב (שמות

א) מֹשֶׁה מֹשֶׁה דְּלֹא פְּסָקָא טַעְמָא. כְּמַה

דְּכַתִּיב (בראשית כב) אַבְרָהָם אַבְרָהָם, דְּפְסָקָא

טַעְמָא. בְּגִין דְּהַשְׁתָּא שְׁלִים, מַה דְּלֹא הוּה

מְקַדְמַת דְּנָא. פְּרִישׁוּ אִית בֵּין אַבְרָהָם

דְּהַשְׁתָּא, לְאַבְרָהָם דְּקַדְמִיתָא. אַבְל מֹשֶׁה, מִיד

דְּאֲתִיילִיד, אֲסַפְקִלְרִיָּא דְּנַהֲרָא הוּת עַמִּיחַ,

דְּכַתִּיב (שמות ב) וַתֵּרָא אוֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא. וְכַתִּיב

(בראשית א) וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. מֹשֶׁה

מִיד אֲתַקְשֵׁר בְּדְרָגָא דִּילֵיהּ וּבְגִין כֵּן מֹשֶׁה

מֹשֶׁה, וְלֹא אֲפְסִיק טַעְמָא.

וְעַל דָּא לְגַבֵּי דְּמֹשֶׁה, אֲזַעִיר גְּרַמִּיחַ, דְּכַתִּיב

מִלֶּאֲדָּי יִי. יַעֲקֹב קָרָא לִיחַ, בְּשַׁעֲתָא דְּהוּה

סְלִיק מַעְלָמָא, מִלֶּאֲדָּי. מָאִי טַעְמָא. בְּגִין

דְּבַהֲהוּה שַׁעֲתָא הוּה יִרִית לָהּ, לְשִׁלְטָאָה. מֹשֶׁה

בְּחַיִּיו. יַעֲקֹב, לְבַתָּר דְּסְלִיק מַעְלָמָא. מֹשֶׁה

בְּגוּפָא. יַעֲקֹב בְּרוּחָא. זַפְּאָה חוּלְקָא דְּמֹשֶׁה.

הַגּוּבָאֵר אוֹתִי מִכָּל רַע, דְּלֹא אֲתַקְרִיב לְעַלְמִין

לְגַבֵּי סְטָרָא דְּרַע, וְלֹא יִכִּיל רַע

לְשִׁלְטָאָה בִּיה. יִבְרַךְ אֶת הַנְּעָרִים, כְּדִין יַעֲקֹב

הוּה מִתְקַן לְבִיתִיחַ, כְּפִר נֶשׁ דְּאֲזִיל לְבִיתָא

חֲדַתָּא, וּמִתְקַן לָהּ בְּתַקּוּנוֹי, וּמְקַשֵּׁט לָהּ

בְּקִשׁוּטוֹי. יִבְרַךְ אֶת הַנְּעָרִים, אֵינּוּן

דְּאֲשַׁתְּמוּדְעֵן, אֵינּוּן דְּאֲתַפְקְדֵן עַל עַלְמָא,

לְאֲתַמְשַׁכָּא מַנְיִיחַו בְּרַכָּאן, תְּרִין כְּרוּבִין אֵינּוּן.

וַיִּקְרָא בְּהֶם שְׁמִי, הַשְׁתָּא אֲתַקִּין בִּיתִיחַ, וַאֲיִהוּ

אֲסַתְלַק בְּדְרָגִיחַ, בְּגִין דְּחַבּוּרָא בִּיעַקֹב הוּי.

גוּפָא, אֲתַדְּבַק בְּאַתָּר דְּאַצְטְרִיךְ, וְתִרִין דְּרוּעִין

בְּהַדִּיחַ.

בְּאֶלְיָף דְּלִת, בְּגַלְל שְׁבָאוֹתוֹ זְמַן
קַבִּל בְּרִית. וַיְמַה שְׁעַד עַכְשָׁו
הַתְּכַסָּה מִמֶּנּוּ, נִרְאָה לוֹ רַבּוּן
וְשְׁלִיט, וְכֵן נִרְאָה, שְׁהַרִי אֲז
הַתְּקַשֵּׁר בְּאוֹתָהּ דְּרָגָה וְלֹא יוֹתֵר.
וּמִשׁוּם זֶה בְּשֵׁם שֶׁל אֲדוּן רַבּוּן
עָלִיו.

אַבְרָ מֹשֶׁה שְׁלֹא הִיחַ בּוֹ פְּרוּדָא,
שְׁפַתּוּב (שמות א) מֹשֶׁה מֹשֶׁה, שְׁאִין
טַעַם מִפְּסִיק, כְּמוֹ שְׁפַתּוּב (בראשית
כב) אַבְרָהָם אַבְרָהָם, שְׁמִפְּסִיק
הַטַּעַם, בְּגַלְל שְׁפַעֲתָא שְׁלֵם מַה
שְׁלֹא הִיחַ לְפָנֵי כֵן. יֵשׁ הַפְּרִשׁ בֵּין
אַבְרָהָם הַנּוֹכַחִי לְבֵין אַבְרָהָם
שְׁבַתְחֻלָּה. אַבְל מֹשֶׁה, מִיד שְׁנוּלָד,
אֲסַפְקִלְרִיָּחַ הַמְאִירָה הִתְנַה עִמּוֹ,
שְׁפַתּוּב (שמות ב) וַתֵּרָא אוֹתוֹ כִּי טוֹב
הוּא. וְכַתּוּב (בראשית א) וַיֵּרָא אֱלֹהִים
אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. מִיד נִקְשֵׁר מֹשֶׁה
בְּדְרָגָתוֹ, וּמִשׁוּם זֶה מֹשֶׁה מֹשֶׁה,
וְלֹא מִפְּסִיק הַטַּעַם.

וְכֵן לְגַבֵּי מֹשֶׁה הִקְטִין עִצְמוֹ,
שְׁפַתּוּב מִלֶּאֲדָּי ה'. יַעֲקֹב קָרָא לוֹ
בְּשַׁעֲתָא שְׁהִיחַ מִסְתַּלַּק מִן הַעוֹלָם.
מִלֶּאֲדָּי, מַה הַטַּעַם? מִשׁוּם
שְׁבָאוֹתָהּ שַׁעֲתָא הִיחַ יוֹרֵשׁ אוֹתָהּ
לְשִׁלְטָא. מֹשֶׁה בְּחַיִּיו. יַעֲקֹב לְאַחַר
שְׁהַסְתַּלַּק מִהַעוֹלָם. מֹשֶׁה בְּגוּפָא.
יַעֲקֹב בְּרוּחָא. אֲשֵׁרִי חִלְקוּ שֶׁל
מֹשֶׁה.

הַגּוּבָאֵר אֲתִי מִכָּל רַע, שְׁלֹא הַתְּקַרֵּב
לְעוֹלָמִים לְצַד הַרַע, וְלֹא יִכִּיל הַרַע
לְשִׁלְטָא בּוֹ. יִבְרַךְ אֶת הַנְּעָרִים, אֲז
יַעֲקֹב הִיחַ מִתְקַן אֶת בֵּיתוֹ כְּאֲדָם
שְׁהוּלָף לְבִית חֲדָשׁ וּמִתְקַנּוֹ
בְּתַקּוּנֵיוֹ וּמְקַשֵּׁטוֹ בְּקִשׁוּטֵיוֹ. יִבְרַךְ
אֶת הַנְּעָרִים - אוֹתָם הַנּוֹדְעִים,
אוֹתָם שְׁנַפְקְדוּ עַל הַעוֹלָם לְמִשְׁפָּחָא
מִהֶם בְּרַכּוֹת, הֵם שְׁנֵי הַכְּרוּבִים.
וַיִּקְרָא בְּהֶם שְׁמִי, כְּפַעֲתָא הַתְּקִין
בֵּיתוֹ, וְהוּא הַתְּעַלָּה בְּדְרָגָתוֹ,
מִשׁוּם שְׁחַבּוּרָה הִיחַ בִּיעַקֹב. הַגּוּפָא
נְדַבַּק בְּמָקוֹם שְׁהַצְטְרַךְ, וּשְׁתִּי
זְרוּעוֹת אֲתוֹ.

לְבַתֶּר דְּאִינוּן נְעָרִים מִתְבָּרְכִין כְּדָקָא יָאוּת, כְּרַאוי, אַז וַיִּדְגּוּ לְרַב בְּקָרְבַּ הָאָרֶץ. דְּרַף הַדְּגִים לְהַתְרַבּוּת בְּתוּף הַמַּיִם, וְאִם יוֹצְאִים מִתּוֹף הַמַּיִם לִבְשָׂה, מִיַּד מֵתִים. אֱלוּ לֹא כֶּף, אֲלֵא הֵם מֵהֵם הַגְּדוּל, וַיִּגְדְּלֵתֶם לְהַתְרַבּוּת וּלְהַתְגַּדֵּל בְּקָרְבַּ הָאָרֶץ הִיא, מַה שְּׂאִין כֶּף כְּכֹל הַדְּגִים שְׂבַעוּלִם.

מַה כְּתוּב לְמַעֲלָה? וַיְבָרַךְ אֶת יוֹסֵף וַיֹּאמֶר. וְלֹא מְצַאנוּ לוֹ כָּאֵן בְּרִכּוֹת, שְׁהָרִי אַחַר כֶּף בְּרִכּוֹ, שְׂפָתוֹב (שֵׁם מַט) בֶּן פְּרַת יוֹסֵף. אֲלֵא, כִּיּוֹן שְׂבַרְךָ אֶת הַנְּעָרִים הַלְלוּ, בְּרַךְ אֶת יוֹסֵף. שְׁהָרִי לֹא יִכְלוּ לְהַתְבָּרֵךְ אֲלֵא מִתּוֹף יוֹסֵף, וּמִתּוֹף שֶׁהוּא נִסְתָּר וְלֹא נִרְאָה כְּגַלּוּי, כְּתוּב בְּנִסְתָּר - וַיִּקְרָא בְּהֵם שְׂמִי וְשֵׁם אֲבֹתִי. (לְכַסּוֹת עֲלִיּוֹ) מִן הָאֲבוֹת מִתְבָּרְכִים, וְלֹא מִמְקוֹם אַחַר. בְּקָרְבַּ הָאָרֶץ, זֶהוּ כְּפִסּוּי לְכַסּוֹת מַה שְּׂצָרִיךְ.

כְּאִז וַנְּשַׁקּוּ אוֹתוֹ מִמְקַדָּם. אֲמַרו, הִבֵּה וּנְבָרְךָ. אֲמַר הוּא, אֲנִי אֲבָרְךָ, שְׂכַל מַה שְּׂשִׁמְעֵתֶם עַד כָּאֵן מִמְּנִי הִיָּה, וְאֲקִים בִּי (מִשְׁלֵי כֵב) טוֹב עֵינַן הוּא יִבְרַךְ. קוֹרְאִים בּוֹ יְבָרַךְ. מַה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שְׁנֵתָן מִלְחָמוֹ לְדַל. מִלְחָם וְאֲכַל שֶׁל הַתּוֹרָה שְׂלִי אֲכַלְתֶּם. אֲמַר רַבִּי יְהוּדָה, בֶּן אֱהוֹב שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, הָרִי שְׁנִינּוּ בַעַל הַבַּיִת בּוֹצֵעַ וְאוֹרַח מְבָרַךְ. אֲמַר לוֹ, אִינִי בַעַל הַבַּיִת וְאִינְכֶם אוֹרְחִים. אֲכַל מְצַאֲתִי פְּסוּק וְאֲקִימוֹ, שְׁהָרִי אֲנִי בּוֹדְאִי טוֹב עֵינַן, בְּלִי שְׂאֵלוֹתֵיכֶם אֲמַרְתִּי עַד עַתָּה, וְלָחֵם וְאֲכַל שְׂלִי אֲכַלְתֶּם.

לְקַח כּוֹס בְּרַכָּה וּבְרַךְ, וַיִּדְּיוּ לֹא יִכְלוּ לְסַבֵּל אֶת הַכּוֹס וְרַעְדוּ. כְּשֶׁהִגִּיעַ לְעַל הָאָרֶץ וְעַל הַמְּזוּן, אֲמַר, (תְּהִלִּים קטו) כּוֹס יְשׁוּעוֹת אֲשָׁא וּבְשֵׁם ה' אֲקַרָּא. עַמַּד הַכּוֹס עַל תְּקוּנּוֹ, וְהִתְיַשֵּׁב בִּימִינוֹ וּבְרַךְ.

לְבַתֶּר דְּאִינוּן נְעָרִים מִתְבָּרְכִין כְּדָקָא יָאוּת, כְּרַאוי, אַז וַיִּדְגּוּ לְרַב בְּקָרְבַּ הָאָרֶץ. אֲרַחָא דְנוּנִין לְאַסְגָּאָה גּוֹ מִיִּין, וְאִי נִפְקִין מִגּוֹ מִיָּא לִיבְשָׂתָא, מִיַּד מֵתִין. אֲלִין לָאוּ הָכִי, אֲלֵא אִינוּן מִן יָמָא רַבָּא, וּסְגִיאוּ דְלַהוּן לְאַפְשָׁא וְלְאַסְגִּי בְּקָרְבַּ הָאָרֶץ אִיהוּ. מַה דְלִית הָכִי לְכֹל נוּנִין דְּעֵלְמָא.

מַה כְּתִיב לְעֵילָא, וַיְבָרַךְ אֶת יוֹסֵף וַיֹּאמֶר, וְלֹא אֲשַׁכַּחן לִי הַכָּא בְּרַכָּאן, דִּהָא לְבַתֶּר בְּרִיךְ לִי, דְּכְתִיב, (בְּרַאשִׁית מט) בֶּן פְּרַת יוֹסֵף. אֲלֵא, כִּיּוֹן דְּבְרִיךְ לְאַלִּין נְעָרִים, לְיוֹסֵף בְּרִיךְ. דִּהָא לֹא יִכְלִי לְאַתְבָּרְכָא, אֲלֵא מִגּוֹ יוֹסֵף, וּמִגּוֹ דְאִיהוּ בְּטַמִּירוֹ, וְלֹא אֲתַחֲזִי לְאַתְגַּלְאָה, כְּתִיב בְּטַמִּירוֹ, וַיִּקְרָא בְּהֵם שְׂמִי וְשֵׁם אֲבוֹתִי, (לְכַסּוֹת עֲלִיּוֹ) מִן הָאֲבוֹת מִתְבָּרְכִין, וְלֹא מִמְקוֹם אַחַרָּא. בְּקָרְבַּ הָאָרֶץ, דָּא הוּא כְּסוּיָא לְחַפָּאָה מַה דְּאֲצַטְרִיךְ.

אֲתוֹ וַנְּשַׁקּוּהוּ כְּמִלְקַדְמִין, אֲמַרו, הָבוּ וּנְבָרְךָ. אֲמַר אִיהוּ, אֲנָא אֲבָרְךָ, דְּכֹל מַה דְּשִׁמְעָתוֹן עַד הַכָּא מִנְאִי הָוָה, וְאֲקִיִּים בִּי (מִשְׁלֵי כֵב) טוֹב עֵינַן הוּא יְבוֹרְךָ, קְרִי בִיָּה יְבָרַךְ. מְאִי טַעְמָא. בְּגִין דְּנִתְּן מִלְחָמוֹ לְדַל. מִלְחָמָא וּמִיכְלָא דְאוֹרִייתָא דִּילִי אֲכַלְתוּן. אֲמַר רַבִּי יְהוּדָה. בְּרָא רְחִימָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָא תְּנִינָן בַּעַל הַבַּיִת בּוֹצֵעַ וְאוֹרַח מְבָרַךְ. אֲמַר לִי, לָאוּ אֲנָא בַּעַל הַבַּיִת, וְלָאוּ אֲתוּן אוֹרְחִין. אֲבַל קְרָא אֲשַׁכְחָנָא, וְאֲקִיִּים לִיָּה. דִּהָא אֲנָא טוֹב עֵינַן וְדָאִי, בְּלֵא שְׂאִילוֹ דְלִכּוֹן אֲמִינָא עַד הַשְּׂתָא, וְלַחְמָא וּמִיכְלָא דִּילִי אֲכַלְתוּן.

נִטְרָא כְּפָא דְבְּרַכְתָּא וּבְרִיךְ, וַיִּדְּיוּ לֹא יִכְלִי לְמַסְבֵּל כְּפָא, וְהוּוּ מְרַתְתִּי. כַּד מְטָא לְעַל הָאָרֶץ וְעַל הַמְּזוּן, אֲמַר, (תְּהִלִּים קטו) כּוֹס יְשׁוּעוֹת אֲשָׁא וּבְשֵׁם יי אֲקַרָּא. קְרִימָא כְּפָא עַל תְּקוּנִיָּה,

בסוף אָמר: יהי רצון שְׁלֹאֲחַד
מֵאלֶּה יִמָּשְׁכוּ לוֹ חַיִּים מִתּוֹךְ
(המלך) עֵץ הַחַיִּים, שְׁפָל הַחַיִּים
תִּלְוִיִּים בּוֹ. וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
יַעֲרֹב לוֹ, וְיִמְצָא עָרֵב לְמִטָּה
שִׁשְׁסָפִים בְּעַרְבוּתוֹ אֶצֶל הַמֶּלֶךְ
הַקְדוֹשׁ.

בֵּינָן שֶׁבְּרַךְ, סַתֵּם עֵינָיו רָגַע אֶחָד,
וְאַחַר כֵּף פָּתַח אוֹתָם. אָמַר,
חֻבְרַיִם, שְׁלוֹם לְכֶם מִרְבוֹן הַטּוֹב
שְׁפָל הָעוֹלָם שְׁלוֹ הוּא. תִּמְהוּ
וּבְכוֹ, וּבְרַכּוּהוּ. לָנוּ אוֹתוֹ לִילָה.
בְּבַקֵּר הַשְּׁפִימוּ וְהִלְכוּ. כְּשֶׁהִגִּיעוּ
לְרַבִּי שְׁמַעוֹן סָפְרוּ לוֹ אוֹתוֹ
הַמַּעֲשֶׂה. תִּמְהוּ רַבִּי שְׁמַעוֹן, אָמַר,
בֶּן סֵלַע תִּקְיָף הוּא וְרֵאוּי הוּא
לְכָף, וְיוֹתֵר מִמֶּה שְׁלֹא חָשׁוּב בֶּן
אָדָם, בְּנוֹ שֶׁל רַב הַמְנוּנָא סָבָא
הוּא. הִזְדַּעְזַע רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר,
עָלִי לְלַכֵּת לְרֵאוּת אוֹתוֹ נֵר דּוֹלֵק.
אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, זֶה לֹא עוֹלָה
בְּשֵׁם בְּעוֹלָם, שֶׁהָרִי דְבָר עֲלִיוֹן
יֵשׁ בּוֹ. וְסוּד הוּא, שֶׁהָרִי אוֹר
הַשֶּׁמֶן (הַהַמְשָׁכָה) שֶׁל אֲבִיו מֵאִיר
עָלָיו, וְסוּד זֶה לֹא מִתְפַּשֵּׁט בֵּין
הַחֻבְרַיִם.

יוֹם אֶחָד הָיוּ הַחֻבְרַיִם יוֹשְׁבִים
וּמִתְנַגְּחִים אֶלֶּה בְּאֶלֶּה, וְהָיוּ שֵׁם
רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אָבָא וְרַבִּי חִיָּיא
וְרַבִּי יוֹסִי וְשְׂאָר הַחֻבְרַיִם. אָמְרוּ,
הָרִי פְתוּב (דְּבָרִים ב) אֵל תִּצַּר אֶת
מוֹאֵב וְאֵל תִּתְגַּר בָּם מִלְחָמָה וְגו'.
בְּגַלְל רוּת וְנִעְמָה שֶׁהָיוּ עֲתִידִים
לְצַאת מִהֶם. צְפוּרָה אֵשֶׁת מִשֶּׁה
שֶׁהָיְתָה מִמְדִּיָן, וְיִתְרוֹ וּבְנָיו
שִׁינְעָאוּ מִמְדִּיָן, שֶׁהָיוּ כֻּלָּם צְדִיקִי
אֲמַת, עַל אַחַת פְּמָה וְכַמָּה. וְעוֹד
מִשֶּׁה שֶׁגְּדָלוּהוּ בְּמִדְיָן, וְאָמַר לוֹ
הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, (בַּמְדַּבֵּר לֹא) נִקְּם
נִקְּמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֵת הַמְדִּיָּנִים.
אִם כֵּן, מִשּׁוּא פָּנִים יֵשׁ בְּדָבָר,
שִׁיּוֹתֵר רֵאוּיִם בְּנֵי מְדִיָן לְהַנְצִיל
מִמוֹאֵב.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, לֹא דוֹמָה מִי

וְאֵתִישֵׁב בְּיַמִּינֶיהָ, וּבְרִיךְ. לְסוּף אָמַר, יְהֵא
רַעְוָא דְלַחַד מֵאֲלִיָן, יִתְמַשְׁכוּן לִיה חַיִּין, מְגוּ
(ג"א מלכא) אֵילָנָא דְחַיִּי, דְּכָל חַיִּין בֵּיה תִלְיִין.
וְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא יַעֲרֹב לִיה, וְיִשְׁפַּח עָרֵב
לְתַתָּא, דִּיסְתַּפֵּם בְּעַרְבוּתֶיהָ, בְּהַדִּי מִלְכָּא
קְדִישָׁא.

בֵּינָן דְּבְרִיךְ, אֶסְתִּים עֵינָיו רָגַע אֶחָד, לְבַתָּר
פָּתַח לוֹן, אָמַר חֻבְרַיָּיא, שְׁלוֹם לְכוּן
מִרְבוֹן טַב, דְּכָל עֲלֵמָא דִּילִיה הוּא. תּוּוּהוּ,
וּבְכוֹ, וּבְרִיכוּ לִיה. בְּתוּ הַהוּא לִילָיָא. בְּצַפְרָא
(דף קפ"ז ע"א) אֶקְדִּימוּ וְאֲזִלוּ. כַּד מָטוּ לְגַבֵּי רַבִּי
שְׁמַעוֹן, סָחוּ לִיה עוֹבְדָא. תּוּוּהוּ רַבִּי שְׁמַעוֹן,
אָמַר בְּרַ טְנָרָא תִקְיָפָא אִיהוּ, וְיֵאוּת הוּא לְכָף,
וְיִתִיר מִמֶּה דְלָא חָשִׁיב בְּרַ נֶשׁ, בְּרִיה דְרַב
הַמְנוּנָא סָבָא הוּא, אֲזַדְעִזַע רַבִּי אֶלְעָזָר, אָמַר,
עָלִי לְמִיּהָד לְמַחְזִי לְהַהוּא בּוֹצִינָא דְדָלִיק.
אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, דָּא לֹא סְלִיק בְּשִׁמָּא בְּעֵלְמָא,
דְּהָא מְלָה עֲלָאָה אִית בֵּיה. וְרָזָא אִיהוּ, דְּהָא
נִהִירוּ מְשִׁיחוּ (מְשִׁיכוּ) דְּאָבוּי מְנַהֲרָא עֲלִיהָ, וְרָזָא
דָּא לֹא מִתְפַּשֵּׁטָא בֵּין חֻבְרַיָּיא.

וְיֵמָּא חָדָא, הוּוּ חֻבְרַיָּיא יִתְבִּין וּמִתְנַגְּחִין אֲלִיָן
בְּאֲלִיָן, וְהוּוּ תַמָּן רַבִּי אֶלְעָזָר, וְרַבִּי אָבָא,
וְרַבִּי חִיָּיא, וְרַבִּי יוֹסִי, וְשְׂאָר חֻבְרַיָּיא. אָמְרוּ
הָא כְּתִיב (דְּבָרִים ב) אֵל תִּצַּר אֶת מוֹאֵב וְאֵל תִּתְגַּר
בָּם מִלְחָמָה וְגו'. בְּגִין רוּת וְנִעְמָה, דְּהוּוּ זְמִינִין
לְנַפְקָא מִנִּיּהוּ. צְפוּרָה אֵתֵת מִשֶּׁה דְּהוּוּ
מִמְדִּיָן, וְיִתְרוֹ וּבְנוֹי דְנַפְקוּ מִמְדִּיָן, דְּהוּוּ פְלָהוּ
זְפָאֵי קְשׁוּט עַל אַחַת פְּמָה וְכַמָּה. וְתוּ מִשֶּׁה
דְּרַבִּיאוּ לִיה בְּמִדְיָן, וְאָמַר לִיה קְדִישָׁא בְרִיךְ
הוּא, (בַּמְדַּבֵּר לֹא) נִקְּוֹם נִקְּמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֵת
הַמְדִּיָּנִים אִי הָכִי מִשּׁוּא פָּנִים אִית בְּמְלָה,
דִּיתִיר אֵתְחַזּוּ בְּנֵי מְדִיָן לְשַׁזְבָּא מִן מוֹאֵב.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, לֹא דְמִי מָאן דְּזְמִין לְמִלְקַט

שעתידי ללקט תאנים למי שפָּכַר
לקט אותן. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר,
אֲךָ עַל גַּב שְׂפָכְרָ לְקַט לָהֶם, שְׂבַח
הוּא. אָמַר לוֹ, מִי שֶׁלֹּא לְקַט
תֵּאֲנִים, שׁוֹמֵר אֶת הַתֵּאֲנָה תְּמִיד
שֶׁלֹּא יִהְיֶה בָּהּ פָּגָם בְּשִׁבִיל
הַתֵּאֲנִים שְׁעִתִּידָה לְהִבְיֵא. פִּינּוֹן
שֶׁלְקַט תֵּאֲנִים, עוֹזֵב אֶת הַתֵּאֲנָה,
וְיֹתֵר לֹא שׁוֹמֵר אוֹתָהּ.

כִּי מוֹאֵב, שְׁעִתִּידָה לְהִבְיֵא אוֹתָן
תֵּאֲנִים, שְׁמֵר אוֹתוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, שְׂפָתוֹב אֶל תְּצַר אֶת מוֹאֵב.
מִדִּין שְׁנַתֵּן כֶּכֶר תֵּאֲנִים וְלִקְטוּ
אוֹתָן, כְּתוּב (בַּמִּדְבָּר כ"ה) צָרוּר אֶת
הַמִּדְּבָרִים. שְׁהָרִי מִכָּאֵן וְהִלְאָה
תֵּאֲנָה זֹאת לֹא עֲתִידָה לְהִבְיֵא פְרוֹת,
וּמְשׁוּם זֶה רְאוּיָה לְשַׂרְפֵּת אֵשׁ.
פְּתַח וְאָמַר, וַיֹּאמֶר מוֹאֵב אֶל זְקֵנֵי
מִדִּין וְגו'. מוֹאֵב הֵם מְתָרִים,
וּמְשׁוּם אוֹתָן תֵּאֲנִים שְׁעִתִּיד
מוֹאֵב לְהוֹצִיא לְעוֹלָם וְנָצְלוּ
מֵעֲנָשׁ.

רַבִּי אֶלְעָזָר רִצָּה לְרִאֲוֹת אֶת רַבִּי
יוֹסִי בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לְקוֹנִיָּא
חֲמִיו, וְהָיָה הוֹלְכִים רַבִּי אֲבָא וְרַבִּי
יוֹסִי אִתּוֹ. הִלְכוּ בַּדֶּרֶךְ, וְהָיוּ
אוֹמְרִים דְּבָרֵי תוֹרָה כֹּל אוֹתוֹ
הַדֶּרֶךְ.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, מִזֶּה שְׂפָתוֹב (דְּבָרִים
א) וַיֹּאמֶר ה' אֵלַי אֶל תְּצַר אֶת
מוֹאֵב וְאֶל תְּתַגֵּר בָּם מִלְחָמָה וְגו',
וְכַתוּב (שם) וְקָרַבְתָּ מוֹל בְּנֵי עַמּוֹן
וְגו' - דְּבָר זֶה כְּדָבָר זֶה. מִזֶּה הַבְּדִל
בֵּין זֶה לְזֶה? אֵלֶּא נִרְאָה
שֶׁשְׂקוּלִים הֵיוּ. וְשִׁנְיָנוּ, כְּשֶׁהָיוּ
מִתְקַרְבִּים לְבְנֵי מוֹאֵב, הָיוּ
יִשְׂרָאֵל נִרְאִים לְפָנֵיהֶם כְּכֹל כְּלֵי
קָרָב כְּשֶׁרָצוּ לְהִתְגַּרְוֹת בָּהֶם.
וְלִגְבֵי בְנֵי עַמּוֹן הָיוּ יִשְׂרָאֵל
מֵעֲטָפִים בְּעֲטוּפֵיהֶם, וְלֹא נִרְאוּ
כֹּלֵל כְּלֵי קָרָב. וְהַפְּסוּקִים
מוֹכִיחִים בְּשִׁקּוּל זֶה כְּזֶה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְדָאֵי כִּי הוּא.
וְשִׁנְיָנוּ, שֶׁזֶּה שְׁהִיתָה חֲצוּפָה

תֵּאֲנִי, לְמֵאֵן דְּכִבֵּר לְקִיט לּוֹן. אָמַר לִיהִ רַבִּי
אֶלְעָזָר, אֲךָ עַל גַּב דְּכִבֵּר לְקִיט לּוֹן, שְׂבַחָא
אִיהוּ. אָמַר לִיהִ, מָאֵן דְּלֹא לְקַט תֵּאֲנִי, נְטִיר
תֵּאֲנָה תְּדִיר, דְּלֹא יְהֵא בָּהּ פָּגָם, בְּגִין תֵּאֲנִי
דְּזְמִינַת לְאִיִּתְאַה. פִּינּוֹן דְּלְקִיט תֵּאֲנִי, שְׂבִיק
לָהּ לְתֵאֲנָה, וְתוֹ לֹא נְטִיר לָהּ.

כִּי מוֹאֵב, דְּזְמִינַת לְאִיִּתְאַה אֵינּוֹן תֵּאֲנִי, נְטִיר
לִיהִ קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּכִתִּיב אֶל תְּצַר אֶת
מוֹאֵב. מִדִּין דְּקָא יְהִיבַת תֵּאֲנִי, וְאֶלְקִיטוּ לּוֹן,
כְּתִיב (בַּמִּדְבָּר כ"ה) צָרוּר אֶת הַמִּדְּבָרִים. דְּהָא מִכָּאֵן
וְלְהִלְאָה, תֵּאֲנָה דָּא לֹא זְמִינַת לְאִיִּתְאַה פִּירִין,
וּבְגִין כִּי אֶתְחַזִּיית לִיקִידַת אֲשָׁא. פְּתַח וְאָמַר,
(בַּמִּדְבָּר כ"ב) וַיֹּאמֶר מוֹאֵב אֶל זְקֵנֵי מִדִּין וְגו', מוֹאֵב
אֵינּוֹן שְׂאֲרִי, וּבְגִין אֵינּוֹן תֵּאֲנִי, דְּזְמִין מוֹאֵב
לְאֶפְקָא לְעֵלְמָא, אֲשֶׁתְּזִיבוּ מֵעוֹנָשָׁא.

רַבִּי אֶלְעָזָר בְּעָא לְמִיחֲמֵי לְרַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי
שְׁמַעוֹן בֶּן לְקוֹנִיָּא חֲמִיו. וְהָיוּ אֶזְלֵי רַבִּי
אֲבָא וְרַבִּי יוֹסִי (ד"א לֹא גִרְסִינן וְרַבִּי חֲמִיא) בְּהַדְּיָה, אֶזְלוּ
בְּאַרְחָא, וְהָיוּ אֲמָרִי מְלִי דְּאֹרִייתָא כֹּל הַהוּא
אַרְחָא.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, מָאֵי דְכִתִּיב, וַיֹּאמֶר יי אֵלַי אֶל
תְּצַר אֶת מוֹאֵב וְאֶל תְּתַגֵּר בָּם מִלְחָמָה
וְגו', וְכִתִּיב (דְּבָרִים ב) וְקָרַבְתָּ מוֹל בְּנֵי עַמּוֹן וְגו',
מְלָה דָּא כְּמְלָה דָּא, מִזֶּה הַפְּרָשׁ בֵּין דָּא לְדָא,
אֶלֶּא אֶתְחַזִּי דְשִׁקּוּלֵי הוּוּ. וְתַנִּינָן, כִּד הוּוּ
מְקַרְבֵי לְגַבֵי בְנֵי מוֹאֵב, הוּוּ יִשְׂרָאֵל אֶתְחַזִּיין
לְגַבֵּייהוּ כְּכֹל מְאִנֵי קָרְבָּא, (וְלֹא ס"א ל"ב) כְּדָבְעוּ
אֶתְגַּרִּיין כְּהוּוּ. וְלִגְבֵי בְנֵי עַמּוֹן, הוּוּ יִשְׂרָאֵל
מִתְעַטְפֵי בְּעֲטוּפֵייהוּ, וְלֹא אֶתְחַזִּי מְאִנֵי קָרְבָּא
כֹּלֵל. וְקִרְאֵן מוֹכַחֵן בְּשִׁקּוּלָא דָּא כְּדָא.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְדָאֵי הָכֵי הוּא. וְתַנִּינָן, דְּדָא
דְּהוֹת חֲצִיפָּא, וְאֲמַרְת מוֹאֵב, דְּכִתִּיב,
(בְּרַאשִׁית יט) וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ מוֹאֵב. אֶתְחַזִּין יִשְׂרָאֵל

ואמרה מואב, שכתוב (בראשית ט) ותקרא את שמו מואב, נראו ישראל חצופים אליהם כמו שהיא היתה חצופה, שאמרה מואב, מאב היה בן זה. אבל הקטנה שאמרה בן עמי וכסתה דרכיה, ישראל היו מכסים דרכיהם אליהם, מעטפים עטוף הטלית, ונראים לפניהם פאחים ממש, וכך פרשה.

עד שהיו הולכים, נזכר רבי אלעזר בתינוק זה. סטו מהדרך שלש פרסאות והגיעו לשם. התארחו באותו בית, נכנסו ומצאו את אותו תינוק שהיה יושב, ומתקנים לפניו שלחן. כיון שראה אותם, התקרב אליהם. אמר להם, הפנסו חסידים קדושים, הפנסו שתילי העולם, אותם שמשבחים אותם למעלה ולמטה, אותם שאפלו הדגים שבים הגדול יוצאים אליהם ליבשה. בא רבי אלעזר ונשקו בראשו. חזר פמקדם ונשקו בפיו. אמר רבי אלעזר, נשיקה ראשונה על הדגים שעזבו את המים והלכו ליבשה, ונשיקה שניה על ביצי הדגים שעשו פרי טוב בעולם.

אמר אותו תינוק, בריח לבושכם ראיתי שעמון ומואב מתגרים בכם. איך נצלתם מהם? כלי קרב לא היו בידים. ואם לא, לבטחה תלכו בלי פחד. תמהו רבי אלעזר ורבי אבא והחברים. אמר רבי אבא, אשרי הדרך הזו ואשרי חלקנו שזכינו לראות את זה. התקינו שלחן פמקדם.

אמר, חכמים קדושים, תרצו לחם תפנוקים ללא קרב (או לחם קרב ושלחן של בלי קרב) ושלחן של כלי קרב, או לחם קרב, או תרצו לברך למלך בכל כלי הקרב, חביב קדוש, כן אנו רוצים, בכל

חציפו לגבייהו, כמה דאיהי הות חציפא, דאמרת מואב, מאב הוה ברא דא. אבל זערתא, דאמרת בן עמי, וכסיאת ארחתא, ישראל הוו מכסיין ארחייהו לגבייהו, מעטפי עטופא בטלית, ואתחזון קמייהו כאחין ממש. והא אוקמוה.

עד דהוו אזלי, אדבר רבי אלעזר מההוא ינוקא, סטו מארחא תלת פרסי, ומטו להתם. אתארחו בההוא ביתא, עאלו ואשפחו לההוא ינוקא, דהוה יתיב, ומתקנין פתורא קמיה. כיון דחמא לון, קריב גבייהו, אמר ליה, עולו חסידי קדישין, עולו שתילין דעלמא, אינון דעילא ותתא משבחין לון. אינון דאפילו נוני ימא רבא, נפקין ביבשתא לגבייהו. אתא רבי אלעזר ונשיקה ברישיה. הדר כמלקדמין, ונשיקה בפומיה. אמר רבי אלעזר נשיקה קדמאה על נונין דשבקין מיא, ואזלין ביבשתא. ונשיקה תניינא על ביעין דנונא, דעברו איבא טבא בעלמא.

אמר ההוא ינוקא, בריחא דלבושיכו חמינא, דעמון ומואב מתגרין בכו, היך אשתזבתון מנייהו. מאני קרבא לא הוו בידייכו. ואי לאו, לרחצנו תהכון, בלא דחילו. (דף קפ"ח ע"ב) תוהו רבי אלעזר ורבי אבא וחברייא. אמר רבי אבא, זפאה ארחא דא, וזפאה חולקנא דזכינא למיחמי דא, אתקיננו פתורא כמלקדמין.

אמר, חמימין קדישין. תבעו נהמא דתפנוקי בלא קרבא, (ס"א או נהמא דקרבא ופתורא דמאני

קרבא). ופתורא דמאני קרבא. או נהמא דקרבא. או תבעון לברכא למלכא בכל מאני קרבא דהא פתורא לא אסתליק בלא קרבא. אמר

שהרי השלחן לא עולה בלי קרב? אמר רבי אלעזר, בן אהוב

המינים של הקרב האלה השתדלנו בהם, ויודעים אנו לערוך בקרב ובקשת ובקרב ובאבני בליסטראות, ואתה תינוק עוד לא ראית איך עורכים קרב גברים חזקים של העולם.

שמח אותו תינוק, אמר, ודאי שלא ראיתי, אבל פתוב (מלכים א-ב) אל יתהלל חוגר כמפתח. התקינו שלחן בלחם ובכל מה שצריך. אמר רבי אלעזר, כמה שמחה יש בלבי בתינוק זה, וכמה חדושים יתחדשו על שלחן זה, ולכן אמרתי שידיעתי שווג פעמוני רוח הקדש היו הולכים בה.

אמר אותו תינוק, מי שרוצה לחם על פי החרב - יאכל. שמח רבי אלעזר, חזר וקרב התינוק אליו, אמר לו, משום ששבחת עצמך, אפה צריך לערוך קרב בתחלה, ואני אמרתי בתחלה, שהקרב יהיה אחרי האכלה. אבל פעת, מי שרוצה סלת, תולה (בי"א) כלי הקרב בידיו. אמר רבי אלעזר, לך ראוי להראות מאותם כלי הקרב שלך.

פתח אותו תינוק ואמר, (במדבר טו) והיה באכלכם מלחם תרימו תרומה לה. פסוק זה נאמר על עמר התנופה. איזו תנופה? אם בגלל שהניפה הכהן למעלה, היא תנופה. מה אכפת לנו אם הניף או הנמיף?

אָלָא ודאי צריך להרימה למעלה, והינו תרומה. ואף על גב שדרשנו שנים ממאה וכך זה, אבל תנופה מהי הרמה (ט) וסוד חכמה פאן. אי חסידים קדושים, בעלי רמחים, לא שמשתם את רבי שמעיה חסיד, שאם לא תדעו מהי תנופה, מהי חטה, מהי שעורה.

התנופה שאמרנו, הינו תנ"ו פ"ה.

רבי אלעזר, ברא רחיקא חביבא קדישא, הכי בעינן, בכל הני זיני קרבא אשתדלנא בהו, וידעינן לאגחא בחרבא, ובקשתא, ובכרומחא, ובאבני דקירטא. ואנת רביא, עד לא חמית, היך מגיחין קרבא, גוברין תקיפין דעלמא.

חדויה הוא ונוקא, אמר ודאי לא חמינא, אבל פתיב (מלכים א כ) אל יתהלל חוגר כמפתח.

אתקינו פתורא בנהמא, ובכל מה דאצטריך. אמר רבי אלעזר, כמה חדו אית בלבאי ברביא דא, וכמה חדושין יתחדשו על פתורא דא, ועל דא אמרית, דידענא דזגי פעמוני רוחא קדישא, הוּו אַזְלִין ביה.

אמר ההוא ונוקא, מאן דבעי לנהמא, על פום חרבא ייכול. חדויה רבי אלעזר, אהדר וקריב ונוקא לגביה, אמר ליה, בגין דשבחת גרמך, אית לך למיגח קרבא בקדמיתא, ואנא אמרית בקדמיתא, דקרבא ליהוי בתר אכילה. אבל השתא, מאן דבעי סולתא, תולה (נ"א י"ח) מאני קרבא בידוי. אמר רבי אלעזר, לך יאות לאחזאה מאינון מאני קרבא דילך.

פתח ההוא ונוקא ואמר, (במדבר טו) והיה באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה ליי. קרא דא על עומר התנופה אתמר, מאי תנופה, אי בגין דאניף ליה פהנא לעילא איהי תנופה. מאי אכפת לן, אי אניף אי מאיף.

אָלָא ודאי אצטריך לארמא לה לעילא, והיינו תרומה. ואף על גב דדרשינן תרי ממאה, והכי הוא, אבל תנופה מאי (ס"א דא) הוא ארמוותא. ורזא דחכמתא הכא. אי חסידי קדישין, מארי דרומחין, לא שמשתון לרבי שמעיה חסידא, דאי לאו תנדעון תנופה מאי היא. חטה מאי היא. שעורה מאי היא.

התנופה דקאמרינן, היינו תנ"ו פ"ה. ורזא

וְסוּד שְׁלוֹ - (ירמיה יג) תָּנוּ כְבוֹד לַה' אֱלֹהֵיכֶם. שְׁהָרִי פֶה הֵינּוּ כְבוֹד שְׂרוּצִים לַתַּת לְקָדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְלִכֵּן צְרִיכִים לְהָרִים לְמַעַל, לְהִרְאוֹת (שְׂאִינָם נוֹתְנִים אֵלָא לְפָה הִזָּה) שְׂאֵנוּ נוֹתְנִים שְׁלוֹ לְפָה הִזָּה. שְׂאִין שְׂבַח לְמַלְךָ הָעֲלִיּוֹן אֵלָא כְּשִׁישְׂרָאֵל מִתְקַנֵּים לוֹ לְכַבּוֹד הִזָּה וְנוֹתְנִים כְּבוֹד לְמַלְךָ. וְזֵהוּ תָנוּ פֶה, תָנוּ כְבוֹד, וְהִרְמָה הִיא בּוֹדָאִי.

הַפְּסוּק שֶׁהִתְחַלְנוּ - וְהִזָּה בְּאֶכְלֶכֶם מִלֶּחֶם הָאָרֶץ. וְכִי לֶחֶם הָאָרֶץ הִיא שְׁעוּרָה? לֹא כִּף. וְאָנוּ מְקַרְיָבִים שְׁעוּרָה מְשׁוּם שֶׁשְׁעוּרָה קִדְמָה לְשֹׂאֵר הַלֶּחֶם שֶׁבְּעוֹלָם. שְׁעוּרָה הוּא (שְׁעוּר ה"א, שְׁהָרִי מְקוּם) שְׁעוּרָה שֶׁל ה"א יְדוּעַ הוּא בְּשְׁעוּר שֶׁל ה"א. (חֲטָה בְּה"א נְקוּדָה וְכו') חֲטָה נְקוּדָה בְּאֶמְצַע, שְׂאִין חֲלֵק לְצַד הָאֲחֵר שֶׁחֲטָא שֵׁם. (אֵלָא) חֲטָה בַּת שֶׁמִּתְחַטֵּאת לְפָנֵי אֲבִיהָ וְעוֹשֶׂה רְצוֹנָה. וּמָה חֲטָה? כָּלֵל עֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אֵף עַל גִּב שֶׁהִזָּה לָנוּ לְשִׁמְעַ, כָּאֵן יֵשׁ לָנוּ לוֹמַר וְלִדְרֹךְ קִשְׁתָּ. אָמַר אוֹתוֹ תִּינוּק, הָרִי מִגֵּן מוֹל הַחֵץ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְדָאִי חֲטָה כִּף קוּרְאִים לָהּ. אָבָל רְאִינוּ שֶׁבְּשִׁבְטִים כָּלֵם אֵין ח"ט, וְכֵה יֵשׁ ח"ט, וְקוּרְאִים חֲטָה. אָמַר אוֹתוֹ תִּינוּק, וְדָאִי כִּף זֶה, שְׁהָרִי ח"ט חוֹנָה סְמוּךְ לָהּ. בְּשִׁבְטִים אֵין הַאוֹתִיּוֹת הָאֵלוּ, שְׁהָרִי כָּאוּ מִצַּד קִדְשָׁה הָעֲלִיּוֹנָה, אָבָל אֵלֶיהָ יֵשׁ.

וְאִם תִּרְצֶה לְהוֹצִיא חֶרֶב וְתֹאמַר לְמָה נְקֻטָּה אוֹתִיּוֹת אֵלוּ הַבַּת הַזֹּה, אֵלָא אִם תִּדְעַ חֲטָא אָדָם הָרֹאשׁוֹן שֶׁאֲמָרוּ חֲטָה הִנֵּה, תִּדְעַ זֶה. וְעַץ זֶה כְּשֶׁנִּצְחַת, הִפְלַ צַד הַטּוֹב נְקֻט לְכָל הַצַּד הָאֲחֵר, וְכּוֹפֵף אוֹתוֹ. סִתָּם. כָּאוּ אַחֲרוֹנִים וְאֲמָרוּ חֲטָה

דִּלִּיָּה (ירמיה י"ג) תָּנוּ כְבוֹד לַיְי אֱלֹהֵיכֶם. דְּהָא פֶּה (עֲלָמָה) הֵינּוּ כְבוֹד, דְּבַעֲיָנָן לְמִיָּהֵב לִיָּה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְעַל דָּא אֲבַעֲי לָן לְאַרְמָא לְעִילָא, לְאַחֲזָאָה (ס"א דְּלִית אֵינּוּן וְהִכִּין אֵלָא לְהָאִי פֶּה) דִּלִּיָּה אֲנָן יְהִבִּין לְהָאִי פֶּה. דְּלִית שְׂבַחָא לְמַלְכָא עֲלָאָה, אֵלָא כַּד יִשְׂרָאֵל מִתְקַנֵּי לִיָּה לְהָאִי כְבוֹד, וְיַהֲבִי לִיָּה לְמַלְכָא כְבוֹד. וְדָא הוּא תָנוּ פֶּה, תָנוּ כְבוֹד, וְאַרְמָא אִיהוּ וְדָאִי.

קָרָא דְשָׂרִינָן בֵּיהּ, וְהִזָּה בְּאֶכְלֶכֶם מִלֶּחֶם הָאָרֶץ. וְכִי לֶחֶם הָאָרֶץ שְׁעוּרָה אִיהוּ, לָאוּ הָכִי. וְאֲנָן שְׁעוּרָה מְקַרְבִּינָן, בְּגִין דְּשְׁעוּרָה קִדְמָאָה לְשֹׂאֵר נְהִמָּא דְעֲלָמָא. שְׁעוּרָה אִיהוּ (ס"א שְׁעוּר ה"א, דְּהָא אֲתָר) שְׁעוּרָה דְה"א יְדִיעַ הוּא, בְּשִׁיעוּרָא דְה"א. (ס"א חֲטָה בְּה"א נְקוּדָה וְכו') חֲטָה נְקוּדָה בְּאֶמְצַעִיתָא, דְּלִית חוּלְקָא לְסִטְרָא אַחֲרָא דְחוּבָא תַּמָּן. (אֵלָא) חֲטָה בְּרַתָּא דְמִתְחַטָּאָה לְקַמֵּי אֲבוּהָ, וְעַבִּיד לָהּ רַעוּתָא, וּמָה חֲטָה. כָּלְלָא דְעֲשָׂרִין וְתִרְיָן אַתְּוּוֹן.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אֵף עַל גִּב דְּהִזָּה לָן לְמִשְׁמַע. הָכָא אִית לָן לְמִימַר, וְלִדְרֹכָא קִשְׁתָּא. אָמַר הוּא הוּא יְנוּקָא, הָא מְגַנָּא לְקַבֵּל גִּירָא. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְדָאִי חֲטָה הָכִי קָרִינָן לָהּ. אָבָל חֲמִינָן בְּשִׁבְטִים כָּלְהוּ דְלִית בְּהוּ ח"ט, וְכֵה אִית ח"ט, וְקָרִינָן חֲטָה. אָמַר הוּא יְנוּקָא, וְדָאִי הָכִי הוּא, דְּהָא ח"ט שְׂרִיא סְמוּךְ לָהּ. בְּהוּ בְּשִׁבְטִין, לָא הוּוּ אַתְּוּוֹן אֵלִין, דְּקָא אַתּוּ מִסִּטְרָא דְקָדוּשָׁה דְעִילָא, אָבָל לְגַבְהָ שְׂרִיא. וְאִי בְּעִית לְאַפְקָא חֶרֶבָא, וְתִימָא אֲמָאִי נְקֻטָּת אַתְּוּוֹן אֵלִין הִיא בְּרַתָּא, אֵלָא אִי תִנְדַּע חוּבָא דְאָדָם הָרֹאשׁוֹן, דְּאֲמָרוּ חֲטָה הִזָּה, תִּנְדַּע הָא. וְאִילְנָא דָא כַּד נִצְחַת, כָּלֵא סִטְרָא דְטוֹב, נְקִיט לְכָל סִטְרָא אַחֲרָא, וְכּוֹפֵיָא לִיָּה. הַחֲבָרִים הָרֹאשׁוֹנִים פָּרְשׁוּ דְבַר זֶה וְשִׁמּוּ אוֹתָהּ מִרְחוּק, חֲטָה

ממש. בא ישעיה ופרשה, שכתוב
(ישעיה נד) וממחיתה כי לא תקרב
אליו. ולכן נקודה באמצע, שלא
תהיה חטאה. שאלו לא היתה
נקודה, תהיה חטאה. וחלופ בין
ט' לת' שברו את הצד האחר,
ברור (שלה) של הדבר.

אתם החברים, שלא שמתם את
רבי שמעיה חסיד, אומרים
שבחמשת מיני דגן אין חלק לצד
האחר. ולא כן, שהרי כל מה
שנבלה בארץ יש בו חלק לצד
האחר, ומהו חלקו? מוז שיתדפנו
רוח, שכתוב (תהלים א) לא כן
הרשעים כי אם כמץ אשר תדפנו
רוח, וזוהי רוח של קדשה. וכתוב
(שם א) כי רוח עברה בו ואיננו
וגו'. משום שרוח הקדש מפזרתו
בכל צדדי העולם שלא ימצא. זה
בנקבה. הזכר מהו? תבן.

ומזין ותבן הולכים פאחד, ולכן
פטור ממעשר, שאין בו חלק
בקדשה. ה' - דגן בנקיון (של דגן)
בלי תבן ומוץ. ח"ט - זכר ונקבה,
מוץ ותבן. ה' בנקיון הדגן. ולכן
שלמות העץ הוא חטה, והעץ
שחטא בו אדם הראשון היה
חטה, שהפל הוא בסוד, ובדבר
חטה. (בקדשה ה' נקיון הדגן בלי תבן ומוץ,
ועל זה שלמות האילן הוא חטה, והכל הוא בסוד
החטה) תמה רבי אלעזר ותמהו
החברים. אמר רבי אלעזר, ודאי
כך זה.

אמר אותו תינוק, כך זה בודאי
הפסוק שהיינו שרויים בו, שהרי
שעורה קדמה לבא לעולם, והיא
מתקנת למאכל בהמה סתם. היא
סוד אלף הרים שמגדלים בכל
יום, והיא אוכלת אותם. ונקראת
לחם תרומה, אכל של אותה
תרומה, (ונקראת) ונקרכת בלילה,
שהרי פתוב (ויקרא בב) ובא השמש

אכלה לון. ואקרי לחם

חבריאי קדמאי פרישו מלה דא, ושרו לה
מרחיק, חטה סתם. אתו בתראי
ואמרו, חטה ממש. אתא ישעיה ופריש לה,
דכתיב, (ישעיה נד) וממחיתה כי לא תקרב אליו,
ועל כן נקודה באמצעיתא, דלא יהא חטאה,
דאלו נקודה לא הוי, חטאה להוי. וחלופא
בין ט' לת', תבירו לסטרא אחרא, ברירו (כ"א
דילה) דמילה.

אתון חבריאי, דלא שמתון לרבי (דף קפ"ט ע"א)
שמעיה חסידא, אמרין דבחמשת זיני
דגן, לא אית חולקא לסטר אחרא. ולא הכי,
דהא כל מה דאתבלי בארעא, לסטר אחרא
אית ביה חולקא. ומאן חולקא אית ליה. מוז
דיתדפנו רוח, דכתיב, (תהלים א) לא כן הרשעים
כי אם כמץ אשר תדפנו רוח. ודא הוא רוחא
דקדושה, וכתוב (תהלים א) כי רוח עברה בו ואיננו
וגו'. בגין דרוח קדשא מפזר ליה בכל סטרין
דעלמא, דלא ישתכח. דא בניקבא. דכורא
מאי הוא. תבן.

ומזין ותבן פחדא אזלין, ועל דא פטור
ממעשר. דלית בהו חולקא בקדושה.
ה', דגן בנקיון (דגן) בלא תבן ומוץ. ח"ט דבר
וניקבא, מוז ותבן, ה': בנקיון דדגן. ועל דא
שלימו דאילנא חטה איהו ואילנא דחטא ביה
אדם הראשון חטה הוה. דכלא איהו ברזא,
ובמלה דחטה. (כ"א בקדושה ה' נקיון דדגן בלא תבן ומוץ ועל דא
שלימו דאילנא חטה איהו וכלא איהו ברזא דחטה) תנוה רבי
אלעזר, ותוהו חבריאי, אמר רבי אלעזר,
ודאי הכי הוא.

אמר ההוא ינוקא, הכי הוא ודאי, קרא דשרינן
ביה, דהא שעורה אקדים למיתי לעלמא.
ואיהו מתתקן למיכלא דבעירא סתם, איהו
רזא דאלף הרים, דמגדלין בכל יומא, והיא

תְּרוּמָה, מֵיכֹלֵל דֵּהֵהוּא תְּרוּמָה, (ס"א ואתקצר)
וְאֶתְקָרִיב בְּלִילִיא, דֵּהָא כְּתִיב (ויקרא כב) וּבָא
הַשֶּׁמֶשׁ וְטָהַר וְאַחַר יֹאכֵל מִן הַקֹּדְשִׁים פִּי
לְחֻמּוֹ הוּא. מִן הַקֹּדְשִׁים דָּא תְּרוּמָה. מִן
הַקֹּדְשִׁים, וְלֹא קֹדֶשׁ, דֵּהָא קֹדֶשׁ סֶתֶם לֹא
אֶקְרִי תְּרוּמָה, דִּחּוּמְר בַּקֹּדֶשׁ מִבְּתְּרוּמָה תִּנּוּ.
אַרְעָא קִדִּישָׁא בְּרִשׁוֹ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הוֹת,
וְרִשׁוֹ אֶתְרָא לֹא עָאל תַּפְּזִין. הֵיךְ אֲבִדִּיקַת
אַרְעָא, אִי קִיַּיְמַת בְּמַהִימְנוּתָא, וְלֹא אֶתְחַפְּרַת
בְּרִשׁוֹ אֶתְרָא, בְּקָרִיבוֹ דְּתְרוּמָה דָּא דְשַׁעוּרִים,
כְּגוּוּנָא דְרִזָּא דְסוּטָה. אָמַר רַבִּי אַבָּא, וְדַאי
שִׁנְנָא דְחַרְפָּא לְגַבְּךָ, אָמַר הֵהוּא יְנוּקָא, וְדַאי
אֶתְקַפְּנָא כְּמַגֵּן וְצִינָא לְאַגְנָא מְנִיָּה. אָמַר רַבִּי
אַבָּא, אַרְעָא קִדִּישָׁא לִית בֵּה רִשׁוֹ אֶתְרָא, וְלֹא
עָאל תַּפְּזִין. מוּזִין וְתַבְּנִין מִמָּאן הוּוּ.

פְּתַח הֵהוּא יְנוּקָא וְאַמְר, (בראשית א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים
אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ וּגּוֹ'. וְכְתִיב וַיֹּאמֶר
לְהֵם אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ. וְכִי אִי לָאו דְאֶתָּא נְחִשׁ
עַל חוּהָ לֹא יַעֲבִיד תּוֹלְדִין לְעֵלְמָא, אוֹ אִי לֹא
חָאבוּ יִשְׂרָאֵל בַּעֲבוּבָדָא דְעַגְלָא, לֹא יַעֲבִדוּן
תּוֹלְדִין. אֵלָּא וְדַאי, אִי לֹא יִיתִי נְחִשׁ עַל חוּהָ,
תּוֹלְדִין יַעֲבִיד אָדָם מִיַּד וְדַאי, דֵּהָא גִזְרָה
אֶתְגַּזֵּר מִיַּד דְּאֶתְבְּרִי, דְכְּתִיב פְּרוּ וּרְבוּ וּמְלָאוּ
אֶת הָאָרֶץ. וְאִינּוּן תּוֹלְדִין יְהוּן כְּלַהוּן בְּנִקְיוֹ
בְּלֹא זוּהֶמָא כְּלָל. אוּף הֵכִי אַרְעָא קִדִּישָׁא,
דֵּהָא לֹא עָאל בֵּה רִשׁוֹ אֶתְרָא, אִית בֵּה מוּזִין
וְתַבְּנִין, דְּלָאו מַהֵהוּא סְטֵר. וְלִבְר מְאַרְעָא, הֵהוּא
מוּזִין וְתַבְּנִין דְּסְטֵר אֶתְרָא הוּוּ, דְאֶזְלָא בְּתַר
קִדְשָׁה, כְּקוּף בְּתַר בְּנֵי נָשָׂא.

אֶתּוּ רַבִּי אֶלְעָזָר וְחַבְרֵיָא וּנְשִׁקוּהוּ, אָמַר
לֵיה, דְאִמִּי לִי, דְרוּוּחָנָא כְּמֵאֲנִי קְרָבָא,
נְהֵמָא דְפְתוּרָא. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר וְדַאי
הֵכִי הוּא, דֵּהָא כָּל זִינֵי קְרָבָא בִּידֶךָ

וְטָהַר וְאַחַר יֹאכֵל מִן הַקֹּדְשִׁים פִּי
לְחֻמּוֹ הוּא. מִן הַקֹּדְשִׁים - זוֹ
תְּרוּמָה. מִן הַקֹּדְשִׁים וְלֹא קֹדֶשׁ,
שְׁהֵרִי קֹדֶשׁ סֶתֶם לֹא נִקְרָא
תְּרוּמָה, שְׁחֻמְר בַּקֹּדֶשׁ מִבְּתְּרוּמָה
לְמַדְנּוּ.

אַרְיִן הַקְּדוּשָׁה בְּרִשׁוֹת הַקְּדוּשׁ
בְּרִיךְ הוּא הֵיטָה, וְרִשׁוֹת אַחֲרַת
לֹא נִכְנְסָה לְשֵׁם. אִיךְ נִבְדֶּקֶת
הָאָרֶץ אִם עוֹמְדַת בְּאִמּוּנָה וְלֹא
הִתְחַפְּרָה בְּרִשׁוֹת אַחֲרַת?
בְּהִקְרַבַת תְּרוּמָה זוֹ שֶׁל שְׁעוּרִים,
כְּמוֹ סוּד הַסּוּטָה. אָמַר רַבִּי אַבָּא,
וְדַאי שְׁנִינּוּת הַחֶרֶב אֵלֶיךָ. אָמַר
אוֹתוֹ תִּינּוּק, וְדַאי הִתְחַזְּקִיתִי כְּמַגֵּן
וְצִנָּה לְהִתְגַּוֵּן מִמֶּנּוּ. אָמַר רַבִּי
אַבָּא, בְּאַרְיִן הַקְּדוּשָׁה אִין רִשׁוֹת
אַחֲרַת וְלֹא נִכְנְסַת לְשֵׁם. מוּזִין
וְתַבְּנִין מִמָּה הֵינִי?

פְּתַח אוֹתוֹ תִּינּוּק וְאַמְר, (בראשית
א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם
בְּצַלְמוֹ וּגּוֹ'. וְכְתִיב וַיֹּאמֶר לְהֵם
אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ. וְכִי אִם לֹא שְׂבָא
נְחִשׁ עַל חוּהָ, לֹא יַעֲשֶׂה תּוֹלְדוֹת
לְעוֹלָם! אוֹ אִם לֹא חֶטְאוּ
יִשְׂרָאֵל בְּחֶטְא הַעֲגָל, לֹא יַעֲשׂוּ
תּוֹלְדוֹת! אֵלָּא וְדַאי אִם לֹא יִבֵּא
נְחִשׁ עַל חוּהָ, יַעֲשֶׂה אָדָם תּוֹלְדוֹת
מִיַּד וְדַאי, שְׁהֵרִי נִגְזְרָה גִזְרָה מִיַּד
שְׁנַבְרָא, שְׁכַתּוּב פְּרוּ וּרְבוּ וּמְלָאוּ
אֶת הָאָרֶץ. וְאוֹתֶם תּוֹלְדוֹת הֵינִי
כְּלָם בְּנִקְיוֹן לְלֹא זוּהֶמָה כְּלָל. גַּם
כִּף הָאָרֶץ הַקְּדוּשָׁה, שְׁהֵרִי לֹא
נִכְנְסָה בֵּה רִשׁוֹת אַחֲרַת, יֵשׁ בֵּה
מוּזִין וְתַבְּנִין שְׁלֹא מְאוֹתוֹ הַצֵּד.
וּמְחוּץ לְאַרְיִן אוֹתוֹ מוּזִין וְתַבְּנִין
מִצֵּד אַחַר הוּא, שְׁהוֹלְכִים אַחַר
קִדְשָׁה כְּקוּף אַחֲרֵי בְנֵי אָדָם.

בְּאוּ רַבִּי אֶלְעָזָר וְהַחֲבָרִים
וּנְשִׁקוּהוּ. אָמַר לוֹ, נִדְמָה לִי
שְׁהִרוּחָנּוּ בְּכָלִי הַקְּרָב לְחֵם
הַשְּׁלֶחֶן. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְדַאי
כִּף זֶה, שְׁהֵרִי כָּל מִינֵי קְרָב הֵם
בִּידֶךָ וּמְצַלִּיחִים בְּיָדֶךָ. בְּאוּ

אינון, ומצ'לחן בידך, אתו ונשקוהו כמלקדמין.
פתח איהו ואמר, (בראשית מ) ובגפן שלשה
שריגים וגו'. עד הכא חזיונא דמלה,
דהא מפאן ולהלאה חזיונא דיליה הוה, דכתיב
וכוס פרעה בידי. אבל חזיונא דמלה, בגינייה
דיוסף הוה ולבשרא ליה, דישמע יוסף וינדע.
תנינן, שבעה רקיעין אינון, ואינון (שבעה)
היכלין. ושית אינון, וחמש אינון,
וכלהו נפקי מגו יין עתיקא עלאה. ההוא יין
משיף ליה יעקב מרחיק, וסחיט ליה מענבים
דההוא גפן. כדין, יעקב אמשיף ליה ההוא
יין דקא אתחזי ליה, וחדוי ושתה. הדא הוא
דכתיב, (בראשית כז) ויבא לו יין וישת. הכא
אתפליל עילא ותתא. ועל דא ארחיק מלה,
ומשיף לה במשיכו דתרי תנועי, והיינו לו.
ליה לתתא, ליה לעילא. (בתרי סטרין אחיד).

ונשקוהו כמקדם.
פתח הוא ואמר, (שם מ) ובגפן
שלשה שריגים וגו'. עד כאן חזיון
הדבר, שהרי מפאן והלה חזיונו
היה, שכתוב וכוס פרעה בידי.
אבל חזיון הדבר היה בגלל יוסף
ולבשרו, שישמע יוסף וינדע.
שנינו, שבעה רקיעים הם, והם
(שבעה) היכלות. וששה הם,
וחמשה הם, וכלם יוצאים מתוך
יין עתיק עליון. אותו יין משכו
יעקב מרחוק, וסחטו מענבי
אותה הגפן. אז יעקב המשיף
אותו יין שנראה לו, ושמה
ושתה. זהו שכתוב (שם כז) ויבא
לו יין וישת. כאן נכלל למעלה
ולמטה. ולכן הרחיק הדבר
ומשכו במשיכות שתי תנועות,
והינו לו. לו למטה, לו למעלה.
(בשני צדדים אחז).

חנוך מטטרון אמר, ויבא לו יין
- ששם מים באותו יין. אם לא
ישים בו מים, לא יכול לסבל,
ונאה אמר חנוך מטטרון. ומשום
זה המשיכו בשני טעמים, שהרי
בשני צדדים אחז, ואותו יין הלף
מדרגה לדרגה, וכל הטעמים בו,
עד שיוסף הצדיק טעם אותו,
שהוא דוד נאמן. זהו שכתוב (שיר
השירים ז) כנין הטוב הולף לדודי
למישרים. מהו כנין הטוב? שבא
יעקב ושם בו מים. זהו יין הטוב
וכך זה, כמו שאמר חנוך
מטטרון. תמה רבי אלעזר ותמה
רבי אבא. אמרו, הרי היין (סי'
מלאך) שלף הוא נצח מלאך קדוש
על פי (פה) רוח הקדש.

אמר לו, עד עתה אותה גפן
מחכה לעשות פרות. ובגפן -
זוהי גפן הנודעת בקדש. משום
שיש גפן אחרת שנקראת גפן
נכריה, וענביה אינם ענבים, אלא

חנוך מטטרון אמר, ויבא לו יין, דארמי מיא
בההוא יין, ואי לאו דארמי ביה מים,
לא יכול למסבל, ושפיר אמר חנוך מטטרון.
ובגין כך אמשיף לו בתרי טעמי, דהא בתרין
סטרין אחיד, וההוא יין אזיל מדרגא לדרגא,
וכלהו טעמין ביה, עד דיוסף צדיקא טעים
ליה, דאיהו דוד נאמן, הדא הוא דכתיב, (שיר
השירים ז) כנין הטוב הולף לדודי למישרים. (דף
קפ"ט ע"ב) מהו כנין הטוב. דאתא יעקב וארמי
ביה מיא, דא הוא יין הטוב והכי הוא, כמה
דאמר חנוך מטטרון. תווה רבי אלעזר, ותווה
רבי אבא, אמרו הא חמרא (ס"א מלאך) דילך, הוא
נצחת מלאכא קדישא, אפומא (נ"א פומא) דרוח
קדשא.

אמר ליה, עד כען ההוא גפן מחכא למעבד
פירין. ובגפן: דא איהו גפן
דאשתמודעא בקודשא. בגין דאית גפן אחרא,
דאיהו אקרי גפן נכריה.

קשים, אוֹחֲזִים הַלֵּב, נוֹשְׁכִים פְּכָלֵב. אוֹתָם עֲנָבִים נִקְרָאִים (ירמיה ב) סוּרֵי הַגֶּפֶן נִכְרְיָה. אָבֵל גֶּפֶן זֶה, עֲלֶיהָ כְּתוּב וּבִגְפֶן, אוֹתָהּ הַיְדוּעָה, אוֹתָהּ שְׁפָל הַקְדוּשִׁים טַעְמוֹ יֵינ עֲתִיק, יֵינ טוֹב, יֵינ שְׂעֵקֵב נִתֵּן בּוֹ מִים, עַד שְׁפָל אֵלוֹ שְׂיֻדְעִים לְטַעַם טַעְמוֹ אוֹתוֹ, וְהִיא טוֹב לַחֵד.

וְאוֹתָהּ גֶּפֶן, פֶּשְׁמִיַע אֲלֶיהָ, מוֹשִׁיטָה שְׁלֹשָׁה שְׁרִיגִים, וְהֵם שְׁלֹשׁ דְּמִיּוֹת הָאֲבוֹת שֶׁהִתְקַדְּשָׁה בָהֶם, וְאֵינן קִדְּשָׁה אֶלָּא בַּיֵּינ, וְאֵינן בְּרָכָה אֶלָּא בַּיֵּינ, בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ חֲדוּהָ. וְהִיא כְּפֻרְחָת, כְּמוֹ כֹּלָה שֶׁמִּתְקַשְׁטֶת וְנוֹכְנֶסֶת בְּאֵהָבָה, בְּחֲדוּת אוֹתוֹ יֵינ שֶׁהִתְעַרֵּב בְּמִים, וְאֵז עֲלֵתָהּ נִצָּה, עוֹלָה אֶהְבֵּתָה לְדוּדָה וְשׁוּרָה לְנֶגֶן וְלֶהַפְּגֵס בְּאֵהָבָה, וְאֵז מִתְמַלְאִים וּמִתְבַּשְׁלִים אוֹתָם עֲנָבִים, רְפוּת וּמְלֵאוֹת מֵאוֹתוֹ יֵינ טוֹב עֲתִיק, יֵינ שְׂעֵקֵב שֵׁם בּוֹ מִים.

וְעַל זֶה מִי שֶׁמְבָרֵךְ עַל הַיֵּינ וּמְגִיעִים עַל הָאָרֶץ, צְרִיף לְשִׁים בּוֹ מִים, בְּגִלְל שְׁאִינן לוֹ לְבָרֵךְ רַחֵם ה' עַל יִשְׂרָאֵל עַמּוֹ, פֶּרֶט לְמִים תוֹף הַיֵּינ. וְאֵם לֹא, מִי יְכוּל לְסַבֵּל? זֶה הִיָּה לְבָשָׂר לְיוֹסֵף, מִשׁוֹם שֶׁבּוֹ הִיָּה הַדְּבָר תְּלוּי. חֲנוּךְ מְטַטְרוֹן אָמַר, שְׁלֹשָׁה שְׁרִיגִים בְּוֵדָאִי, כְּנֶגֶד שְׁלֹשֶׁת הָאֲבוֹת. וְהָרִי אֲרַבְעָה הֵם שְׁלֹה? אֶלָּא זֶהוּ שְׁכָתוּב וְהִיא כְּפֻרְחָת. בְּזִמָּן שֶׁהִיא עוֹלָה וּפּוֹרְחָת בְּכַנְפֶיהָ לְעֵלוֹת, אֵז עֲלֵתָהּ נִצָּה. זֶהוּ אוֹתוֹ רְבִיעֵי שְׁנֵשָׂאָר, שְׁעוֹלָה אִתָּהּ וְלֹא נִפְרָד מִמֶּנָּה. זֶהוּ שְׁכָתוּב (שְׁמוּאֵל ב כב) וַיִּרְכַּב עַל כְּרוֹב וַיַּעַף. כְּשֶׁיַּעוֹף כְּפֻרְחָת, בְּזִמָּן שֶׁפּוֹרְחָת. וְנִגָּה אָמַר חֲנוּךְ מְטַטְרוֹן, וְכָף זֶה.

וְעֲנָבִים הִילָּה לָא אֵינּוֹן עֲנָבִים, אֶלָּא קִשְׁיָן, אֲחִידִין לְבָא, נִשְׁכִּין פְּכָלֵבָא. אֵינּוֹן עֲנָבִים אֶקְרוּן, (ירמיה ב) סוּרֵי הַגֶּפֶן נִכְרְיָה. אָבֵל גֶּפֶן דָּא, עֲלָהּ כְּתִיב וּבִגְפֶן, הִיא דְאִשְׁתְּמוּדְעָא. הִיא דְכָל קִדְּשִׁין טַעְמוֹ חֲמָרָא עֲתִיקָא, חֲמָרָא טְבָא, חֲמָרָא דִיעֵקֵב יְהִיב בֵּיה מַיָּא, עַד דְכָל אֵינּוֹן דִּידְעִין לְטַעְמָא חֲמָרָא, טַעְמוֹ לִיה, וְהוּהוּ טַב לְחַפָּא.

וְהִיא גֶּפֶן, כַּד מְטָא לְגַבְהָ, אוֹשִׁיטָה תְּלֵתָא שְׁרִיגִין, וְאֵינּוֹן תְּלֵת דִּיוּקְנָא דְאֲבָהָן, דְאִתְקַדְּשֶׁת בְּהוּ. וְלִית קִדְּשָׁה אֶלָּא בַּיֵּינ, וְלִית בְּרָכָתָא אֶלָּא בַּיֵּינ. בְּאַתֵּר דְחֲדוּהָ שְׁאֲרִי. וְהִיא כְּפּוֹרְחָת, כְּכֹלָה דְאִתְקַשְׁטֶת וְעֵאלֵת בְּרַחֲמֵי, בְּחֲדוּהָ דֵהוּא יֵינ דְאִתְעַרֵּב בְּמַיָּא. כְּדִין עֲלֵתָהּ נִצָּה, סְלִיקַת רַחֲמֵי דִילָּה לְגַבֵּי דוּדָה, וְשְׁרִיאַת לְנֶגְנָא וְלֹאֲעֵלָא בְּרַחֲמֵי. וְכִדִּין, אִתְמַלְיִין וְאִתְבַּשְׁלִין אֵינּוֹן עֲנָבִין, רְכִיכִין, וּמְלִיִין מֵהִיא חֲמָרָא טְבָא עֲתִיקָא חֲמָרָא דִיעֵקֵב אֲרַמֵי בֵּיה מַיָּא.

וְעַל דָּא מָאן דְּמְבָרֵךְ עַל הַיֵּינ, וּמְטִי עַל הָאָרֶץ, אֲצִטְרִיף לְמַרְמֵי בֵּיה מַיָּא, בְּגִין דְלִית לִיה לְבָרְכָא רַחֵם ה' עַל יִשְׂרָאֵל עַמּוֹ, כַּד בְּמַיָּא גּוֹ חֲמָרָא. וְאֵי לֹאוּ, מָאן יְכִיל לְמַסְבֵּל. דָּא הוּהוּ לְבָשָׂר לְיוֹסֵף, בְּגִין דְבֵיה הוּהוּ תְּלֵיא מְלֵתָא. חֲנוּךְ מְטַטְרוֹן אָמַר, שְׁלֹשָׁה שְׁרִיגִים, וְדָאִי לְקַבֵּל תְּלֵת אֲבָהָן, וְהָא אֲרַבְעָ אֵינּוֹן דִּילָּה. אֶלָּא דָּא הוּא דְכְּתִיב, וְהִיא כְּפּוֹרְחָת. בְּזִמָּנָא דְאִיהִי סְלִיקַת וּפְרֻחָת בְּכַנְפֶיהָ לְסִלְקָא, כְּדִין עֲלֵתָהּ נִצָּה, דָּא הוּא הוּא רְבִיעָא דְאִשְׁתְּאָר, דְסְלִיק בְּהֵדָה, וְלֹא אִתְפְּרֵשׁ מִנָּה. דָּא הוּא הוּא דְכְּתִיב, (שְׁמוּאֵל ב כב) וַיִּרְכַּב עַל כְּרוֹב וַיַּעַף. כַּד יַעוֹף. כְּפּוֹרְחָת, בְּזִמָּנָא דְפּוֹרְחָת. וְשְׁפִיר אָמַר חֲנוּךְ מְטַטְרוֹן, וְהִכִּי הוּא.

גודל השכר והזכות בהוראת אצבע

הגר"א במשלי (יב, יד), מבאר גודל הזכות שיש למזכי הרבים ומוכיח את חבירו, אם שמע, מקבל שכר על כל מה שיעשה לדורות, וגם אם לא שמע, אז מקבל כל חלקו הטוב, וזה שלא שמע לוקח ממנו את חלק הגיהנום שלו.

הידעת? ברגע אחת אתה יכול לזכות לעולמות נצח! "עין לא ראתה.."
 - עתה הכול בידך - אתה יכול לחלק ס' "ערכה של שעה", שמעודד ומעורר ללמוד זה"ק בכל יום. וכל הלומד שעה זה"ק בשבת עולה לו למאה מיליון שנה תורה, ואם תכפיל בכל שבתות השנה ויו"ט, לכל ימי חייו, תגיע ל' 640 מיליארד שנה תורה. ואם בזכותך יתארגן שיעור לעשר יהודים, תגיע ל' 6 טריליון ו' 400 מיליארד שנה תורה. ובזה"ק (פ' ויצא קס"א). כתוב: שכל מה שנותנים משמים הוא באלף, ועוד כידוע כל עשרה ביה שכינה שריה, אתה מכפיל כל מנין יהודים באלף. תגיע ל' 6 זיליון ו' 400 טריליון שנה תורה. - ומי יוכל לחשב את גודל השכר הנצחי שיש לך מכך בוודאות!!!

החפץ חיים והחזון איש זי"ע

במכתבי מרן החפץ חיים זצ"ל (דף יד אות ג'), שספר בנו הר' אריה ליב על אביו, שהחזיק מאד בחכמת הקבלה באמרו כי הוא אחד מחלקי תורה היותר נעלים, ומרגלא בפומיה תמיד כי בלי סתרי תורה מגששים אנו באפלה, ובס' "מאיר עיני ישראל" (כ"ג ע' תקנ"ו), שרבי שלמה ספר לו על רבו החפץ חיים, שכל שבת קודש למד את הזהר של הפרשה, גם היה אומר לאחרים שילמדו הזהר של הפרשה, אפילו בחורים. והיה אומר שרבו כמדרש. (אור הזהר דף 82). ובספר מעשה איש (חלק ג' ע' צ"ח): שמרן החזון איש זצ"ל אמר להג' ר' שמריהו גריינימן זצ"ל, שאין ספר מוסר כל כך טוב כמו ספר הזהר. (מפעל הזהר העולמי - 0548436784)

וְלִכֹּן אֵי לֵהֶם לְבָרִיּוֹת מַעֲלָבוֹנָה שֶׁל תּוֹרָה וְאִינָם עוֹסְקִים
בְּחֻמֵּי הַקְּבָלָה שֶׁהִיא נוֹתֶנֶת כְּבוֹד לַתּוֹרָה, כִּי הֵם מְאָרִיכִים
הַגְּלוּת וְכָל הַרְעוֹת הַמִּתְרַגְּשׁוֹת לְבוֹא בְּעוֹלָם, כַּנִּזְכָּר לְעֵיל
בְּמֵאֵמֶר שֶׁהִתְחַלְנוּ בְּהַקְדַּמְתֵּנוּ זֹאת, וְזֶה עֲצָמוֹ הוּא בֵּת קוֹל הַמְּכַרִּיז
בְּכָל יוֹם.

— ❖ לימוד היומי - ה תמוז ❖ —

וְנִרְמַז בְּפֶסוּק "קוֹל אוֹמֵר קְרָא", וְעַל כִּיּוֹצֵא בָּזָה אָמְרוּ גַם כֵּן
בְּסֵפֶר הַזֹּהַר פְּרָשֶׁת בְּהַעֲלֵתְךָ (דף קנ"ב.) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר,
וְיֵי לֵהֵי הוּא בַּר נֶשׁ דְּאָמַר, דְּהָא אוֹרֵייתָא אֶתָּא לְאַחַזְזָא סְפוּרִין
בְּעֵלְמָא, וּמְלִין דְּהַדְיוּטִי. וְעוֹד הָאִי מְלָה דְּאוֹרֵייתָא לְבוּשָׂא
דְּאוֹרֵייתָא אִיהוּ. וּמֵאֵן דְּחָשִׁיב דְּהָהוּא לְבוּשָׂא אִיהוּ אוֹרֵייתָא מִמֶּשׁ,
וְלֹא מְלָה אַחְרָא, תִּיפַח רוּחִיהּ, וְלֹא יְהֵא לִיהּ חוּלְקָא בְּעֵלְמָא דְּאַתִּי.
וּבְגִין כֵּן אָמַר דּוֹד הַמְּלַךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם (תְּהֵלִים קי"ט): 'גַּל עֵינֵי וְאַבִּיטָה
נִפְלְאוֹת מִתּוֹרַתְךָ', מַה דְּתַחֲוֹת הָאִי לְבוּשָׂא דְּאוֹרֵייתָא וְכוּ'. טַפְשִׁין
דְּעֵלְמָא, לֹא מִסְתַּכְּלִי אֶלָּא בְּהָהוּא לְבוּשָׂא, דְּאִיהוּ סְפוּר דְּאוֹרֵייתָא,
וְלֹא יִתִּיר וְכוּ'.

עוֹד יֵשׁ מְקוֹם אַחַר כִּיּוֹצֵא בָּזָה בְּפְרָשָׁה הַנִּזְכָּר עֲצָמָה (דף קמ"ט):
וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: וּמֵאֵן דְּאָמַר, דְּהָהוּא סְפוּרָא דְּאוֹרֵייתָא, לְאַחַזְזָא עַל
הָהוּא סְפוּרָא בְּלִבְד קְאָתִי, תִּיפַח רוּחִיהּ. דְּאִי הֲכִי, לָאוּ אִיהִי
אוֹרֵייתָא עֲלָאָה, אוֹרֵייתָא קְשׁוּט.

וְהִנֵּה בְּחֻמֵּי הַפְּשֻׁט עֲצָמָם שְׁתֵּי בְּחִינּוֹת, אִם הִכַּת שֶׁהֵם יִרְאִי
הַשֵּׁם וְעוֹסְקִים בָּהּ לְשֵׁם שְׁמַיִם אֶלָּא שְׁנִשְׂאָרוֹ בְּתוֹךְ הַחֲשֵׁךְ
מִנְעוּרֵיהֶם וְלֹא לְמַדּוֹ סוּדוֹת הַתּוֹרָה וּמִתְיַרְאִים לְגַעַת בָּהֶם בְּאִמְרָם
"מִי יַעֲלֶה לָנוּ הַשְּׁמַיִמָה וְיִקְחָהּ לָנוּ", וּמִי עֲלָה שְׁמַיִם וְיִרְדַּד וְיִגִּידָהּ לָנוּ
מַה הֵם רְזִיָּה וְסוּדוּתֶיהָ, וְעַל כִּיּוֹצֵא בָּזָה "וְאֶל הַשְּׁמַיִם וְאִין אוֹרָם", כִּי
גַם שֶׁהֵם נִפְשׁוֹת חַצּוֹבוֹת מִן הַשְּׁמַיִם אִין אוֹרָם עִמָּהֶם וּבְמַחְשָׁכִים
יִשְׁבוּ וּמִשָּׁם לֹא יִצְאוּ.

וְעוֹד יֵשׁ פֶּת אַחְרֵת וְהֵם קָצַת תְּלַמִּידֵי חֻכְמִים חֲרִיפִים
וּמְפַלְפְּלִים עוֹקְרֵי הָרִים וְטוֹחֲנֵן זֶה בָּזָה בְּפִלְפוּלָם בְּבֵית הַמְּדַרְשׁ,

עליהם נאמר "ראיתי את ההרים וגו' רועשים ומתיראים לגשת אל מקום אש אוכלה הם רזי התורה, דבריהם כגחלי אש להבת שלהבת ומתיראים פן יצרבו בם צרבת פענן" "ההוא ינוקא דהוה דריש בחשמל ונפק אשא מיניה ואכלתיה", ומה טוב ומה נעים חלקם אם עלתה להם כף וישרפו בקדשת שמו יתברך כי אש אוכלה הוא, ועל פיוצא באלו נאמר (משלי כד ז): "ראמות לאויל חכמות", ולכן "בשער לא יפתח פיהו". ובלי ספק כי החושבים כן אוילים הם כי לולי שהם חושבים בעיניהם די להם אותה החכמה הפשוטה שיזדעו בה וכבר הם חכמים, לא היו נמנעים מלפנס מפנימיותה, ועל פיוצא בזה נאמר (משלי כו יב): "ראית איש חכם בעיניו תקוה לכסיל ממנו".

❖ לימוד היומי - ו תמוז ❖

ואם שלמה המלך עליו השלום, אשר עליו נאמר (מלכים א ה יא): "ויחכם מכל האדם" וכו', אמר בסוף ימיו בעת שחבר קהלת (קהלת ז כג): "אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני", ולא בדעתו כלל לחשב שכבר נתחכם אלא חשב שאפשר שלעתיד יתחכם, כמו שכתוב "אמרתי אחכמה" לעתיד על ידי היגיעה, ועם כל זה ראה אחר כך כי טעה בזה, וכמו שכתוב "והיא רחוקה ממני".

ומה יעשו הפתאים היתושים אשר בזמננו זה בהיותם חכמים שמחים בחלקם וששים בעבודתם, והרי רבותינו זכרונם לברכה חכמי התלמוד הגדולים והראשונים אמרו: אין אנו אפילו כחמורו של רבי פנחס בן יאיר, ואין לתמה מזה, כי הרי מפרש בפתוב "ויאמר אברהם אל נערו שבו לכם פה עם החמור", ודרשו בו רבותינו זכרונם לברכה 'עם הדומה לחמור', ואין פונתם כי אמר להם כך על היותם נעדרים בלתי חכמה, כי הרי הכתוב אמר והעיד על אליעזר שהוא אחד מהם הוא דמשק אליעזר, ודרשו חכמינו זכרונם לברכה (יומא כח): 'דולה ומשקה מתורת רבו לאחרים'.

אמנם כבר בארו חכמינו זכרונם לברכה עצמם ואמרו הטעם, לפי שלא ראו ענן השכינה קשור על ההר ולכן קראם עם הדומה

לחמור, מה חמור אינו רואה, אף אתם כן. ואף אם במקום אחר נראה כי קרא כן לאליעזר מפני שהוא עבד, והנה הוא קנין כספו כמו בהמתו וחמורו, אין זה רק אסמכתא בעלמא כי הרי ישמעאל בנו היה שם, והרי ישמעאל בן אברהם היה והבן הולך אחר משפחת אביו.

אמר עוד (ירמיה ד כד): "וְכָל הַגְּבָעוֹת הַתְּקַלְקְלוּ", כי הגבעות הם התלמידים חכמים הבחורים הנקראים גבעות אצל בחינות ההרים הנזכר, הנה הגבעות אלו נתקלקלו לגמרי, כי בראות התלמידים הקטנים את הגדולים ההרים הרמים רודפים יומם ולילה אחרי הפשטים ואינם עסוקים בחכמה הזאת ואינם יודעים, כי מיראתם לפגס בהם נמנעים מלהתעסק בה כנזכר, ועל כן גבעות אלו נתקלקלו ולבם שרש פורה ראש ולענה ועלתה בהם חלודת טיט ורפש לכפר בחכמת האמת, ואומרים שאין בתורה אלא פשטיה ולבושיה בלבד על דרך הנזכר לעיל בפרשת בהעלתך, ואין ספק כי לא יהיה להם חלק בעולם הבא כנזכר שם בזהר. וכבר נתבאר למעלה הסבה כי תורת עולם הבא איננה כפשטה רק עד שם עוסקים ברזי התורה וסודותיה, וזה שלא בחר בה ולא טרח בעולם הזה מערב שבת לא יאכל בשבת, ועליהם נאמר "הנה עבדי יאכלו ואתם תרעבו" וגו'.

(יז) הרב חיים ויטאל אודות החיוב והשליחה ללמוד הזהר

וכנגד פת המתעסקים ברזי התורה ובחכמות הזהר, אשר הם נקראים אדם, כנזכר בספר התקונין: דבר אחר, אפרוחים אילין מארי משנה, בנים אילין מארי קבלה, עליהם נאמר ראיתי והנה האדם, ולא אמר אדם, אלא האדם, ירצה, כי גם שהוא עוסק בחכמה הזאת, ולכן נקרא אדם, עם כל זה איננו האדם המיוחד הראוי להתעסק בה, כי אין להם שרשים והקדמות להבין דבריו, וכמו שבארנו לעיל באמרו "בנים סכלים המה ולא נבונים", אבל האדם המיוחד איננו בעולם הזה, ואנחנו בזאת החכמה מגששים בעורים קיר, כי חכמי האמת סעו המה למנוחות, עזבו אותנו

לאנחות, וכאשר אין האדם הנזכר נמצא ללמוד החכמה, הנה אז גם עופות השמים, אלו התלמידים אשר נגע השם בלבם, החפצים לעוף השמים, בלי כנפים, ואומרים מי יתן לנו אבר כיונה, נעופה ונשכונה באהלי החכמה הזאת.

❖ לימוד היומי - ז תמוז ❖

והרי נתבארו כל הכתות אשר בעם בני ישראל, אשר כלם כאחד נמנעו מלהחזיק בחכמה הזאת, כל אחד כפי סבתו ופנייתו, עד שנתקיים בנו בעוונותינו הרבים "אין מנהל לה מפל בנים ילדה" וכו', פירוש, כי עם היותם בנים מארי קבלה, עם כל זה נתיאשו מלהתעסק בחכמה הזאת. ואין ספק כי דברים אלו בנבואה נאמרו על דורות אלו האחרונים. שלא כסברת חכמי דורותינו אלה, החושבים בדעתם כי כבר השיגו מה שצריך להם ושמים בחלקם, והנה הכתוב מעיד (ישעיה נט טו): "וירא כי אין איש וישתומם כי אין מפגיע", בלשון שלילה, אוי לאזנים שכך שומעות ואוי לעינים שכך רואות, עדותו יתברך עלינו, ואין לנו לב לדעת לחזר ולהתעסק בחכמה הזאת, להחזיק יתברך, כמו שכתוב (ישעיה סג ה): "ואביט ואין עזר ואשתומם ואין סומך". **והוא בהיותנו עסוקים בחכמה הזאת, כי על ידה תתקרב הגאולה, וכביכול ישועתה לשכינת עזו, היינו ממהרים להצמיחה, כמו שכתוב "ותושע לי זרעי", לי ממש כביכול, וכנזכר לעיל במאמר שהתחלנו בהקדמתנו זאת, כי הכל תלוי בעסק החכמה הזאת, ומניעתנו מלהתעסק בה היא גורמת אחור ועכוב בנין בית מקדשנו ותפארתנו המכנה ונקרא "הדר הפרמל", כמו שאמר הכתוב (שיר השירים ז ו): "ראשך עליך כפרמל".**

וזה מה שאמר הכתוב (ירמיה ד כו): "ראיתי והנה הפרמל המדבר", כי לסבות הנזכרים לעיל היה הפרמל מדבר שמים בעוונותינו הרבים, כנזכר לעיל, כי כל דור שלא נבנה בית המקדש בימיו, הרי הוא כאלו נחרב בימיו (ירושלמי יומא ה.), וכל עריו הם ערי יהודה נתצו גם הם וכל הרעה הזאת היא מפני השם מפני חרון אפו (ירמיה שם), פירוש מפני החכמה הזאת, אשר עסקה להורות, כי כל

התורה שמוותיו של הקדוש ברוך הוא, וזה שכתוב מפני השם, היא החכמה, שאין מתעסק בה, וגם ומפני חרון אפו, פירוש, **כי אין לו להקדוש ברוך הוא קורת רוח בעולמו, אלא כאשר עוסקים בחכמה זו.**

לימוד היומי - ח תמוז

וכמו שכתוב בתלמוד (חגיגה י"ד): **בכל אותם המעשים של רבן יוחנן בן זכאי ושל רבי אלעזר בן ערף ורבי יוסי הכהן, כשהיו דורשים במעשה מרכבה, ירדה אש שכניתו יתברך, וסבבה על האילנות, מה שאין כן בהיותם עוסקים בפשטים, וכמו שכתוב במדרש משלי (פרשה י) על פסוק (משלי ג) לא ירעיב השם נפש צדיק, וזה לשונו: אמר רבי ישמעאל, בא וראה כמה קשה יום הדין וכו'. הנה רבי ישמעאל אומר, אוי לה לאותה בושה אוי לה לאותה פלימה וכו', בא מי שיש בידו מקרא ואין בידו משנה וכו', בא מי שיש בידו ב' סדרים וכו', בא מי שיש בידו הלכות וכו', בא מי שיש בידו תורת כהנים וכו', בא מי שיש בידו חמשה חמשי תורה וכו', בא מי שיש בידו אגדה, בא מי שיש בידו תלמוד וכו', והקדוש ברוך הוא אומר לו, בני הואיל ונתעסקת בתלמוד, צפית במרכבה, צפית בגאות שלי, שאין הנאה לי בעולם אלא בשעת שתלמיד חכם יושבים ועוסקים ומביטים ומציצים ורואים והוגים המון התלמוד הזה, כסא כבודי היאך עומד וכו', חשמל היאך עומד וכו', ברק היאך עומד וכו', כרוב וכו', וגדולה מכלם, מצפנני ועד קדקדי וכו', וכי לא זה הוא הדרי זה הוא גדלתי זהו הדר יפיי, שבני מכירין את כבודי וכו'.**

הרי מבאר בפרוש אף בדברי התנאים, שאין האדם יוצא ידי חובתו לגמרי בעסק המקרא והמשנה והאגדה והתלמוד בלבד, אלא הוא מחיב לעסק בכל יכלתו בסתרי תורה ובמעשה מרכבה, כי אין הנאה להקדוש ברוך הוא מכל מה שברא בעולמו, רק בהיות בניו למטה עוסקים ברצי התורה, להכיר גדלתו ויפיו ומעלתו. כי בפשטי התורה ובספוריה ובדיניה ובמצוותיה, בהיותם כפשטם, אין בהם שום הכר וידיעה לידע את בוראם יתברך, אדרבה יש בהם מצוות וחקים שאין הדעת סובלם וכל

אמות העולם מונין את ישראל ואומרים להם, כי מה התורה הזאת אשר צוה אלקיכם אתכם, דברים שנראין פחידות ומשלים, לקח קרן פרה ולתקע בו ביום ראש השנה ואתם אומרים שעל ידי כן שטן הרוחני המקטרג העליון מתערב, וכיוצא מדברים אלו כמעט רב מצוות התורה, ובפרט פרטי דיניהם, אין השכל סובלם. ואם כן היכן הוא הדר התורה ויפיה וגדלתה. ועל כיוצא בזה נאמר (איוב לה ו-ז): "אם צדקת מה תתן לו ואם חטאת מה תפעל בו", כי השכר והענש אשר עליהם הוא לך לבדך.

אמנם בסודות התורה ובעסק פונת המצוות, על זה נאמר בהפך, אם בטובה נאמר (תהלים סח לה): תנו עז לאלקים, ואם ברעה נאמר (דברים לב יח): "צור ילדך תשי", ונאמר (ישעיה סו כד): "ויצאו וראו בפגרי האנשים הפשעים בי", בי דיקא, ולא לי, בי ממש כביכול. ודברי אלו מבארים לאשר נגע אלקים בלבו.

לימוד היומי - ט תמוז

וזה סוד מה שפיתוב לעיל, כי הקורא במשנה ובתלמוד נקרא עבד המשמש את רבו על מנת לקבל פרס, מה שאין כן בחכמת האמת, כי הוא מתקן כביכול ונותן עז וכח למעלה, וזהו נקרא עוסק בתורה לשמה בלי ספק.

ולא עוד, אלא שלא נברא האדם אלא כדי שילמד חכמת הקבלה, אלא שצריך שיהיה גופו נקי בתחלה על ידי המצוות המעשיות, שכל תכליתן לדבר זה והם מכרחים על כל פנים, ואחר כך תוכל הנשמה הנקראת "נר השם נשמת אדם" להאיר בגוף הזה, כנר הנתונה תוך עששית זכוכית ומאירה, ונותנת לו כח להבין סתרי התורה ומגלה עמקות מני חשך.

יח) כל מאן דאזיל להווא עלמא בלא ידיעה, אף על גב דאית ביה עובדין טבין סגיאין, מפקין ליה מפל תרעי דההוא עלמא וכו'. תא חזי, מה פתיב אם לא תדעי לך היפה בנשים, אם אנת אתיא בלא ידיעה, ולא אסתכלת בחכמה, עד דלא אתית להכא, ולא ידעת רזין דעלמא

עילאָה, אַף על גב דאַנְתְּ הִיפָּה בְּנָשִׁים בְּמִצְוֹת וּבְמַעֲשִׂים
טוֹבִים לִית אַנְתְּ בְּדִי לְמִיעַל הָכָא צְאִי לָךְ

וְזֶה סוּד מַה שְּׁאָמַר הַכְּתוּב (תהלים יט ט): "מִצְוֹת הַשֵּׁם בָּרָה
מְאִירַת עֵינַיִם", רוּצָה לוֹמַר לְהַבִּין סִתְרֵי תוֹרָה עַל יְדֵה שְׁהִם
תְּכַלִּית הַכֹּל, כַּנִּזְכָּר בְּזֶהר שִׁיר הַשִּׁירִים עַל פְּסוּק (שִׁיר הַשִּׁירִים א ז)
הַגִּידָה לִי שְׂאֵהְבָה נַפְשִׁי וְכוּ' זְכָאִין כָּל אֵינוֹן דְּמִשְׁתַּדְּלִין לְמַנְדַּע
בְּחֻמְתָּא דְּמֵאֲרִיהוֹן, וְאֵינוֹן יִדְעִין וּמִסְתַּכְּלִים בְּרִזִין עִילָאִין,
בְּגִין דְּבַר נֶשׁ כַּד נִפִּיק מֵהָאֵי עֲלֵמָא, בְּהָאֵי אֶסְתַּלְקוּ מִנְיָה כָּל
דֵּינַיִם דְּעֲלֵמָא. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא דְּמִתְּפַתְחָאן לִיה תְּרִיסַר תְּרַעֵי
דְּאַפְרַסְמוֹנָא דְּכֵיא דְּכָל חֻמְתָּא עִילָאָה תְּלֵיאָה בְּהוּ.

וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא חֲקִיק לִיה בְּהוּא פּוֹרְפִירָא,
דְּכָל דִּיֻּקְנִין גְּלִיפִין תַּמָּן בְּהָאֵי עֲלֵמָא וּבְעֲלֵמָא דְּאַתִּי, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא אֶשְׁתַּעֲשַׂעָא בֵּיה בְּגוֹן עֲדוֹן, וְאַחֲסִין תְּרִין עֲלֵמִין, עֲלֵמָא דָּא
וְעֲלֵמָא דְּאַתִּי.

חֻמְתָּא דְּאַצְטְרִיךְ לִיה לְבַר נֶשׁ, חַד לְמַנְדַּע וְלֹאֶסְתַּכְּלָא בְּרִזִין
דְּמֵאֲרִיה. וְחַד לְמַנְדַּע לִיה לְגוֹפִיָּה, וְלֹאֶשְׁתַּמּוּדְעָא מֵאַן אִיהוּ וְאִיךְ
אִיהוּ, וְתִיקוּנָא דְּגוֹפָא הֵיאַךְ אֶתְתַּקֵּן. וְהֵיאַךְ אִיהוּ זְמִין לְמִיעַל בְּדִינָא
קַמִּי מִלְכָּא דְּכוּלָּא. וְחַד, לְמַנְדַּע וְלֹאֶסְתַּכְּלָא בְּרִזִין דְּנִשְׁמַתִּין. מֵאַן
אִיהוּ הֵהִיא נַפְשׁ דְּבִיָּה, וּמֵאַן אֶתְיָא, וְעַל מָה אֶתְיָא לְהָאֵי גוֹפָא
סְרוּחָה, דִּיֻּמָּא כָּאן וּמְחַר בְּבִיָּה קַבְרִי.

וְחַד לְמַנְדַּע וְלֹאֶסְתַּכְּלָא בְּהָאֵי עֲלֵמָא דְּאִיהוּ בֵּיה, וְעַל מַה
אֶתְתַּקֵּן. וְלִבְתַּר, בְּרִזִין עִילָאִין לֹאֶשְׁתַּמּוּדַע לְמֵאֲרִי. וְכָל דָּא יִסְתַּכְּל
בַּר נֶשׁ מְגוּוּ נְהִירוּ דְּאוֹרִיָּתָא.

תָּא חֲזִי, כָּל מֵאַן דְּאַזִּיל לְהֵהוּא עֲלֵמָא בְּלֹא יְדִיעָה, אַף עַל גַּב
דְּאִית בֵּיה עוֹבְדִין טְבִין סְגִיאִין, מִפְּקִין לִיה מְכַל תְּרַעֵין דְּהֵהוּא
עֲלֵמָא וְכוּ'. תָּא חֲזִי, מַה כְּתִיב (שִׁיר הַשִּׁירִים א ח): אִם לֹא תִדְעִי לָךְ
הִיפָּה בְּנָשִׁים, אִם אַנְתְּ אֶתְיָא בְּלֹא יְדִיעָה, וְלֹא אֶסְתַּכְּלַת בְּחֻמְתָּהּ,
עַד דְּלֹא אֶתִית לְהָכָא, וְלֹא יִדְעַת רִזִין דְּעֲלֵמָא עִילָאָה, אַף עַל גַּב

דַּאֲנֵת הַיִּפֶּה בְּנָשִׁים בְּמַצּוֹת וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים לִית אַנְתָּ כְּדַאי
לְמִיעַל הַכָּא צָאי לָךְ וְכוּ'.

— לימוד היומי - י תמוז —

גַּם בְּפִרְשֵׁת פְּקוּדֵי (דף רמז.) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: הַאי חִיּוּתָא קְדִישָׁא
קְיִמָּא כְּד נִשְׁמַתָּא סְלֵקָא וּמַטָּאת לְגַבִּיהַ, כְּדִין שְׁאַל לָהּ בְּרִזָּא
דְּחֻכְמַתָּא דְּמֵאֲרִיָּה, וּכְפּוּם הַאי חֻכְמַתָּא דְּרַדְדִין אַבְתְּרָה וְאַדְבַּק, הַכִּי
יְהִי לִיהַ אַגְרִיָּה. וְאִי יָכִיל לְאַדְבַּקָּא וְלֹא אַדְבַּק, דְּחִי לִיהַ לְבַר, וְלֹא
עֵיילָה, וְקִימָּא תַּחוּת הַהוּא הַיִּכְלָא בְּטַמִּירוּ בְּכַסִּיפּוּ, וְכַד נְטְלִי
גְּדַפְיָהּ, אֵינּוּן שְׂרָפִים דְּתַחוּתָהּ, כְּדִין כְּלָהּ בְּטַשִׁי בְּגַדְפִּיָּהּ,
וְאוּקְדוּן לָהּ וְכוּ'. וְאַרִי אַתְדַּנְתָּ בְּכָל יוֹמָא, נְהִירַת וְלֹא נְהִירַת.

וְאַף עַל גַּב דְּעוּבְדִין טְבִין אִית לִיהַ, בְּגִין דְּלִית אַגְרָא בְּהַהוּא
עֲלָמָא, כְּאֵינּוּן דְּמַשְׁתַּדְלִי בְּחֻכְמַתָּא, לְאַסְתַּפְלָא בִּיקְרָא דְּמֵאֲרִיָּהּ,
וְלִית שְׁיַעוּרָא לְאַגְרָא, דְּאֵינּוּן דִּידְעֵי חֻכְמַתָּא, בִּיקְרָא דְּמֵאֲרִיָּהּ. עַד
כַּאן לְשׁוֹנוֹ.

וְאִין סַפֵּק כִּי לְכַאוּרָה יִשְׁתּוּמִם הָאֲדָם בְּרֵאוּתוֹ מַה שְׁכַתּוּב לְעִיל
בְּשֵׁנֵי הַמַּאֲמָרִים דְּאַף עַל גַּב דְּאִית לִיהַ עוּבְדִין טְבִין סְגִיאִין, מִפְּקִין
לִיהַ מִכָּל תַּרְעָא דְּהַהוּא עֲלָמָא וְאַתְדַּנְתָּ בְּכָל יוֹמָא. אֲמַנְם הַמַּשְׁכִּיל
בְּדַבְרֵי רַבּוֹן יוֹחֲנָן בֶּן זַכַּאי, רַבּוֹן שֶׁל תְּנַאֲיִם מֵאַרִי מִשְׁנָה, שְׂרֵאוּהוּ בַּעַת
פְּטִירְתּוֹ שְׁהִיָּה בּוֹכָה, וְהַשִּׁיב שֵׁישׁ לְפָנָיו שְׁנֵי דְרָכִים וְלֹא הִיָּה יוֹדֵעַ
בְּאִיזָה דְרָךְ מוֹלִיכִים אוֹתוֹ, וּבְמַסְכַּת סָפָה סָפְרוּ עָלָיו גְּדוּלוֹת
וּנְכַלְאוּת וְאַמְרוּ עָלָיו שְׁלֵא הִנִּיחַ לֹא מִקְרָא וְלֹא מִשְׁנָה וְלֹא תַלְמוּד
וְכוּ' וּמַעֲשֵׂה מְרֻכְבָּה שִׁיחַת דְּקָלִים וְכוּ' וְעַם כָּל זֶה הִיָּה מִתְיָרָא.

גַּם מְצִינּוּ בְּרַבִּי אַבְהוּ אֲשֶׁר שׁוֹפְרִיָּה מֵעִין שׁוֹפְרִיָּה דִּיעַקֵּב אַבִּינּוּ
עָלָיו הַשְּׁלוּם כְּפִי קֶשֶׁר נִשְׁמַתּוֹ בּוֹ. וְאַמְרוּ בְּגִמְרָא כִּי עָלָיו נֶאֱמַר "זֶקֶן
וְנִשׂוּא פְּנִים" הוּא הָרֵאשׁ דָּא רַבִּי אַבְהוּ, שְׁהִיּוּ נוֹשְׂאִים פְּנִים לְדוּרוּ
בְּעַבּוּרָא בְּשָׂמִים, וְהִיָּה אוֹמֵר בְּשַׁעַת פְּטִירְתּוֹ "וְאַנִּי אֲמַרְתִּי לְרִיק
יִגְעַתִּי לְתַהוּ וְהֶבֶל כְּחֵי כְלִיתִי", וְכָל בַּעַל שְׁכָל יִתְמָה מִדְּבָרִים אֱלֹהִים
וְלֹא יוֹבֵנּוּ, זוּלַּתִּי בְּמָה שְׁכַתְּבַתִּי לְמַעַלָּה עֲנִין הַפְּרֵשׁ עַסֵּק הַתּוֹרָה

בפשטיה, שהם תורת העולם הזה אשר היא הבל לפני תורתו של משיח ותורת העולם הבא וזה סוד "לתהו והבל כחי כליתי".

ואלו באתי להאריך בבאור כל המאמרים האלו, יכלה הזמן והמה לא יכלו. אכן נוכל להבין בדרך קצרה כפי הנזכר לעיל, כי שכר מצוות ותורה הפשטיית היא בעולם הזה ובגן עדן הארץ, האמנם למיעל לעלמא עלאה אי אפשר עד שיעסק האדם כפי יכלתו כפי אשר תשיג ידו בחכמת הזהר, ואי לא כדן מפקי ליה מכל תרעין דעלמא עלאה אף על גב דאיהי יפה במצוות ובמעשים טובים.

ולכן חלק הנפש והרוח נשארים למטה בגן עדן הארצי, אמנם הנשמה שהיא חלקה בסודות התורה, נענשת ואתוקדת לבר מהיכלין עילאין דגן עדן העליון כנזכר לעיל.

וזה שאמרו: "האי חיותא קדישא קיימא פד נשמתא סלקא", ולא אמר "כד נפשה או רוחא" והבין זה ולא תתבהל בראותך כמה מאמרי רבותינו זכרונם לברכה חלוקים בענין זה.

— לימוד היומי - יא תמוז —

והנה היה צריך המאמר של שיר השירים באור רחב, אבל מי שיעסק בחבורנו זה ובפרט בשער ח' בשער הגלגולים יוכל להבין את דבריו. וכבר נרמז כל זה גם בדברי רבותינו זכרונם לברכה במדרשים, וכמו שכתוב בשמות רבה פרשת כי תשא וכן במדרש תנחומא בפרשת כי תשא על פסוק "איפה היית ביסדי ארץ" וגם על פסוק "ראו קרא השם בשם בצלאל" וכו', כי כל הצדיקים וכל באי עולם מזרע ישראל תלויים בגופו של אדם הראשון, זה בגופו וזה בראשו וזה באזנו וזה בצוארו וכו' וכן על דרך זה כל הנפשות תלויות בנפשו וכל הרוחות ברוחו וכל הנשמות בנשמתו.

וכמו שגופו של אדם הראשון כלול מרמ"ח איברים ושס"ה גידים, כן נפשו, רוחו ונשמתו גם כלם תלויים בתורה שיש בה רמ"ח מצוות עשה ושס"ה מצוות לא תעשה אשר זה סוד מה שאמרו

רבותינו זכרונם לברכה: אמר ליה רבי פלוני אבוך במאי הוה זהיר וכו'.

ואל זה רמזו זכרונם לברכה המאמר הזה בשיר השירים במה שאמרו "ועל מה אתיא להאי גופה סרוחה" וכו', גם כל העולמות כלם הם בחינת אדם אחד כלול מתרין ג איברים וגידים, וכמו שמצינו פנפי הארץ, טבור הארץ, עין הארץ, לב השמים, וכיוצא באלו, וכנזכר בפרשת הזהר בריש פרשת תולדות (דף קלד.) וזה לשונו: לית לה כל שייפא ושייפא דקיימא ביה בבר נש, דלא הוי לקבליה בריה בעלמא. דהא כמה דבר נש איהו מתפליג שייפין וכו', הכי נמי עלמא, כל אינון בריין בלהו שייפין שייפין, קיימין אלין על אלין וכו', ואל זה רמז מה שכתבנו למעלה "למינדע ליה לגופא ולאשתמודע מן איהו" וכו'.

ואמר עוד וחד למנדע ולאסתכלא בהאי עלמא דאיהו ביה ועל מה אתתקון. באופן כי האדם צריך להשיג על ידי טרחו בחכמה הזאת עד שיגיע שרשו ואחיותו בגוף האדם העליון היכן, וכן ברוחו ונפשו ונשמתו, וכן אחיותו במצוות התורה בפרטות היכן עקר אחיותו. ובזה תבין ותשפיל מה שאמרו חכמינו זכרונם לברכה (קדושין פרק א' משנה י'): כל העושה מצוה אחת מטיבין לו ומאריכין ימיו ונוחל את הארץ, וכל מי שאינו עושה מצוה אחת אין מטיבין לו ואין מאריכין ימיו וכו'. במשנה הזאת נתחבטו בה המפרשים, ודי עתה בבאור מאמר זה שאין עתה מקומו.

לימוד היומי - יב תמוז

והנה הנביא ירמיה עליו השלום, אחר שנבא כל הפסוקים הנזכר, סים בנחמה ואמר (ירמיה ד כז): "כי כה אמר השם שממה תהיה כל הארץ וכלה לא אעשה", ואמר 'כי' בלשון נתינת טעם, והוא כדי לתרץ ענין קושיא אחת הנולדת מעתה עם האמור, כי הנה למעלה אמר 'ראיתי והנה אין אדם', רוצה לומר, אין מי שיודע בחכמה, ואם כן מעתה האדם פטור ומתיר מלהתעסק בחכמה הזאת, אחר שאין לו מי שילמדנה ויקבלנה, ואם קבלה נקבל ואם